

649
A2
34

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
— ΧΑΝΙΩΝ —
Αδφ. αριθ. 65.540
Χρονολ. Εισαγ. 14-9-2009
Εισαγωγ. Διαιτα Κουτα
*Αριθ. 343.259 ΠΡΑ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ ΣΧΕΔΙΟΥ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ

ΔΕΚΑΕΞΑΜΕΛΟΥΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ "Η ΠΡΟΟΔΟΣ", Ε. Δ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗ
Ὁδὸς Ν. Κανεβάρου (Πέλοδος Πριγκηπικοῦ Ἀνακτόρου)

1901

LIBRARY OF THE
— 2318 —
No. 100
— 100 —
— 100 —
— 100 —

ПРАКТИКА

THE THEOPHILUS LIBRARY

АННОТИКН ВІБЛІОТІКН ХАНІСІ

1001

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ ΣΧΕΔΙΟΥ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ

ΔΕΚΑΕΞΑΜΕΛΟΥΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΔΙΑΤΑΓΜΑ *

Περί συστάσεως Ἐπιτροπείας πρὸς παρασκευὴν Σχεδίου Πολιτεύματος

ΗΜΕΙΣ ΠΡΙΓΚΗΨ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΑΤΟΣ ΑΡΜΟΣΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗ.

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὴν ὑπὸ τῶν τεσσάρων Προστατῶν Δανάμεων διατυπωθεῖσαν ἐπιθυμίαν ὅπως πρώτη φροντίς Ἡμῶν ἢ ἢ ἐκ συμφώνου μετὰ τῆς Συνελεύσεως ἐν τῇ ὁποίᾳ θὰ ἀντιπροσωπεύωνται πάντα τὰ στοιχεῖα τοῦ Κρητικοῦ πληθυσμοῦ ἵδρυσιν συστήματος Κυβερνήσεως αὐτονόμου, ἰκανῆς νὰ ἀσφαλίσῃ ἐν ἰσῶ μέτρῳ τὰ τε πρόσωπα καὶ τὰς περιουσίας, καθὼς καὶ τὴν ἐλευθέραν ἐξάσκησιν πάντων τῶν θρησκευμάτων.

Διορίζομεν Ἐπιτροπεῖαν ἀποτελουμένην ἐκ τῶν Ἰωάννου Κ. Σφακιανάκη ὡς Προέδρου καὶ τῶν Μελλῶν : Ἐλευθερίου Κ. Βενιζέλου, Κωνσταντίνου Μ. Φούμη, Μίνωος Ἀντ. Ἡσυχάκη, Μεχμέτ Πετινᾶκη, Νεσιμῆ Φαρφουράκη, Χαραλ. Πωλογεώργη, Φραντζῆ Φραντζεσκάκη, Μανούσου Ρ. Κουνδούρου, Ἐμμανουὴλ Ζαχαράκη, Στυλιανοῦ Φωτάκη, Ἀλῆ Βενσάκη, Ἀντωνίου Χατζιδάκη, Δαυίδ Ξανθοῦδου, Χασάν Σκυλιανάκη καὶ Νικολάου Γιαμαλάκη, εἰς οὓς ἐντελλόμεθα νὰ ἐκπονήσωσιν ἐν συνεννοήσει μεθ' Ἡμῶν τὰ πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἀνωτέρω σκοποῦ ἀναγκαῖα Νομοσχέδια, ὅπως ταῦτα εἰσαχθῶσι πρὸς συζήτησιν καὶ ἐπιψήφισιν ἐνώπιον τῆς πρὸς τοῦτο συγκληθησομένης Συνελεύσεως.

Ἐν τῷ μεταξὺ Ἡμεῖς θέλομεν μεριμνήσει διὰ τῆς ἀρωγῆς τῶν Διεθνῶν Στρατιωτικῶν Ἀρχῶν πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως, συμπλήρωσιν τοῦ αἰσίως χωροῦντος ἀφοπλισμοῦ, παλινδότησιν τῶν προσφύγων καὶ διοργανῶσιν χωροφυλακῆς, ἰκανῆς νὰ ἀναλάβῃ τὴν φρούρησιν τοῦ Τόπου καὶ τῆς ἡσυχίας αὐτοῦ.

Ἐν Χανίοις τῇ 25 Δεκεμβρίου 1898.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

* Ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 1 τῆς 25 Δεκεμβρίου 1898 φύλλον τῆς Ἐπισήμου Ἐφημερίδος τῆς Κρητικῆς Πολιτείας.

Ἄριθ. πρακτ. 1.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

Ἐν τῇ μεγάλῃ αἴθουσῃ τοῦ Διοικητηρίου Χανίων προσκληθέντα σήμερον τῇ 31 Δεκεμβρίου 1898 παρουσιάσθησαν ἐνώπιον τῆς Α. Β. Ὑψηλότητος τοῦ Ὑπάτου Ἀρμοστοῦ Κρήτης Πρίγκηπος Γεωργίου τῆς Ἑλλάδος τὰ μέλη τῆς πρὸς σύνταξιν Σχεδίου Πολιτεύματος Ἐπιτροπῆς, εἰς τὰ ὁποῖα ἡ Α. Β. Ὑψηλότης, προκειμένης ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ἀπηύθυνε τὴν ἐξῆς προσφώνησιν :

Κύριοι,

« Συμφώνως τῇ ἐπιθυμίᾳ τῶν τεσσάρων Προστατῶν Δανάμεων, ὅπως φροντίσω περὶ ἰδρύσεως Κυβερνήσεως Αὐτονόμου, ἥτις ἐξ ἴσου νὰ ἀσφαλίσῃ τὰ τε πρόσωπα καὶ τὰς περιουσίας καθὼς καὶ τὴν ἐλευθέραν ἐξάσκησιν πάντων τῶν θρησκευμάτων, διώρισα ἐπιτροπὴν ἀποτελουμένην ἐξ ὑμῶν, Κύριοι, εἰς οὓς ἀναθέτω τὴν ἐκπόνησιν τοῦ σχεδίου τοῦ Πολιτεύματος, τῇ συνεννοήσει μεθ' Ἡμῶν, ὅπως εἰσαχθῆ κατόπιν πρὸς συζήτησιν καὶ ἐπιψήφισιν ἐνώπιον τῆς πρὸς τοῦτο συγκληθησομένης Συνελεύσεως, ἐν ἣ θὰ ἀντιπροσωπεύωνται ἅπαντα τὰ στοιχεῖα τοῦ Κρητικοῦ πληθυσμοῦ ».

Κύριοι,

« Μεγάλῃ εἶναι ἡ σημασία καὶ ἡ εὐθύνη τοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον ἀναθέτω ὑμῖν, καθόσον ἡ τύχη καὶ τὸ μέλλον τῆς Πατρίδος νῦν ἀπὸ ὑμᾶς ἐξαρτᾶται.

Ἐπικαλοῦμαι τὰ πατριωτικὰ αἰσθήματα ὑμῶν ὅπως σεῖς οἱ γνωρίζοντες τὰ αἰσθήματα καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ ἡρωικοῦ καὶ ἐπὶ τόσα ἔτη ταλαιπωρηθέντος λαοῦ καταβάλητε πᾶσαν προσπάθειαν καὶ λησμονοῦντες πᾶν προσωπικὸν συμφέρον ἐργασθῆτε ὑπὲρ τοῦ κοινῶν συμφέροντος τῆς ἡρωικῆς καὶ ἀγαπητῆς ἡμῶν Κρήτης. Εἶθε ὁ Θεὸς νὰ εὐλογῆσῃ καὶ ἐμπνεύσῃ ὑμᾶς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα καθήκοντος ».

Μετὰ τοῦτο τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς ἀπεχώρησαν εἰς τὴν ἰδιαιτέραν αἴθουσαν τῶν συνεδριάσεων ἐνθα ἀντήλλαξαν διαφόρους γνώμας περὶ τοῦ τρόπου τῆς διεξαγωγῆς τῶν συζητήσεων καὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς.

Εἶτα τῇ προτάσει τοῦ κ. Ἐλευθερίου Κ. Βενιζέλου παμφηφει ἡ Ἐπιτροπὴ ἐξέλεξε γραμματεὰ αὐτῆς τὸν κ. **Στυλιανὸν Α. Παππαντωνάκην.**

Μεθ' ὃ ἐλύθη ἡ συνεδρίασις.

Ὁ Πρόεδρος

Τὰ Μέλη

Ἄριθ. πρακτ. 2.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

Ἰδιαιτέρας συνεδριάσεως τῆς πρὸς δύνταξιν
Σχεδίου Πολιτεύματος Ἐπιτροπῆς.

Ἡ συνεδρίασις ἐγένετο ἐν Χανίοις ἐν ἰδιαιτέρα αἰθούσῃ
τοῦ Διοικητηρίου σήμερον τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1899.

Προεδρεία κ. Ἰω. Κ. Σφακιανάκη.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προη-
γουμένης συνεδριάσεως.

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς
Ἐπιτροπῆς ἐρωτᾷ τὰ μέλη ἐὰν νομίζουσιν ὅτι πρέπει προκα-
ταρκτικῶς νὰ ληφθῇ ἀπόφασις, καθ' ἣν νὰ ἀναλαμβάνουν τὰ
μέλη τὴν ὑποχρέωσιν νὰ τηροῦν μυστικὰς τὰς συζητήσεις καὶ
ἀποφάσεις, εἰς ἃς θὰ καταλήγῃ ἡ ἐπιτροπὴ. Συνιστᾷ τὴν λη-
ψιν τοιαύτης ἀποφάσεως, καθόσον θὰ ἦτο ἄτοπον νὰ λαμβάνουν
δημοσιότητα αἱ σκέψεις καὶ ἀποφάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς πρὶν ἢ
ἢ Α. Β. Ὑψηλότης ἐκφέρει τὴν γνώμην αὐτοῦ.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ φρονεῖ ὅτι ἡ ἀπόλυτος μυστικότης δὲν
πρέπει νὰ καθιερωθῇ, καθόσον τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ὑπο-
τίθεται ὅτι ἐκπροσωποῦσι τὴν γνώμην τοῦ τόπου καὶ ὅτι ἐπο-
μένως τὰς σκέψεις των τὰς ἀρύνονται ἐκ τῆς κοινῆς γνώμης, ἡ
ὅποια διαμορφοῦται ἐκ τῆς συζητήσεως. Διὰ νὰ ἐξακριβωθῇ
δὲ κατὰ πόσον θεσμὸς τις διατυπούμενος οὕτως ἢ ἄλλως εἶναι
ἀπόρροια τῆς κοινῆς γνώμης, ἡ κοινὴ γνώμη πρέπει νὰ ἀκούη-
ται, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ τῶν ζητημάτων ἐκείνων, τῶν ὁποίων
ἡ δημοσίευσις δὲν γίνεται πρόξενος βλάβης.

Ὁ κ. Χ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ λέγει ὅτι τὸ σχέδιον, τὸ ὁποῖον
ἡ Ἐπιτροπὴ θὰ συντάξῃ θὰ δημοσιευθῇ πρὶν εἰσαχθῇ εἰς τὴν
Ἐθνοσυνέλευσιν πρὸς ἐπιψήφισιν, θὰ δοθῇ καιρὸς ἐπομένως
εἰς τὴν κοινὴν γνώμην νὰ ἀποδοκιμάσῃ θεσμὸν τινα ἀντικεί-
μενον τυχόν εἰς τὴν γενικὴν βούλησιν διὰ τῶν ἀντιπροσώπων
τοῦ τόπου, ἀλλὰ κατὰ τὸν καταρτισμὸν τοῦ σχεδίου αὐτοῦ
πρέπει νὰ τηρητῇ ἄκρα μυστικότης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Οὐδεὶς δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὰ μέλη τῆς
Ἐπιτροπῆς νὰ συζητῶσιν ἐπὶ τῶν διαφόρων θεμάτων μετὰ τῶν
πολιτῶν, ἀλλὰ τοῦτο νὰ γίνεταί πάντοτε ὑπὸ τύπον Ἀκα-
δημαϊκῆς ὁμιλίας χωρὶς νὰ ἀναφέρηται τί συζητεῖται καὶ τί
ἀποφασίζεται.

ΕἸΑΝΘΟΥΔΙΔΗΣ. Ἐν τῇ Συνελεύσει ἡ κοινὴ γνώμη θὰ
ἐκδηλωθῇ ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστα διὰ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ
λαοῦ.

ΝΕΣΙΜΗ ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ. Ἡ Ἐπιτροπὴ θὰ συνεννοη-
ταί κατὰ τινα τρόπον καὶ μετὰ τὴν Α. Β. Ὑψηλότητα, δὲν
πρέπει ἐπομένως νὰ δημοσιεύωνται τὰ πράγματα ἐκεῖνα,
ἐπὶ τῶν ὁποίων γίνεταί συνεννόησις μετὰ τὴν Α. Β. Ὑψηλό-
τητα, ὡς καὶ αἱ ἐπὶ τῶν διαφόρων θεμάτων συζητήσεις.

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ συνοψίζει τὴν γνώμην τῶν μελῶν ὡς
ἐξῆς: «Τὰ μέλη ἀναλαμβάνουν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ τηροῦν
ἐχεμύθειαν ἐπὶ τῶν συζητήσεων καὶ τῶν ἀποφάσεων, αἵτινες
λαμβάνονται ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς χωρὶς ἐννοεῖται νὰ ἐμ-
ποδίζηται ἡ Ἀκαδημαϊκὴ συζήτησις ἐπὶ τῶν θεμάτων, ἅτινα
θὰ ρυθμισθῶσι».

Μετὰ τοῦτο ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ λέγει ὅτι ἐξεφράσθη χθὲς
ἡ ἰδέα ὅτι ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστα θεμάτων θὰ γίνηται πρῶτον
συζήτησις, ἢ ἐπ' αὐτῶν δὲ ἀπόφασις θὰ λαμβάνηται τὴν ἐπο-
μένην καὶ ὅτι ἀκολουθῶν τὴν σειρὰν αὐτὴν τῶν ἰδεῶν θὰ
ἀναγνώσῃ ἄρθρα τινὰ τοῦ καταρτισθησομένου σχεδίου, πα-
ρακαλεῖ δὲ συνάμα τὰ μέλη νὰ λαμβάνωσι σημειώσεις ἐπὶ τῶν
διαφόρων θεμάτων τῶν ὁποίων ἡ συζήτησις πρόκειται νὰ γίνῃ
αὔριον ἀφοῦ πρῶτον μελετηθῶσιν ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς Ἐπι-
τροπῆς.

Ἐπὶ τῶν ἄρθρων αὐτῶν, προσθέτει, δύναται νὰ ἐπενεχθῶσι
μεταβολαὶ ὅσαι κριθῶσιν ἀναγκαῖαι.

Ἄρθρον πρῶτον

Ἡ νῆσος Κρήτη μετὰ τῶν παρακειμένων νησιδίων ἀποτε-
λεῖ Ἀυτόνομον Πολιτεῖαν ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τῆς Α. Μ.
τοῦ Σουλτάνου.

Ἐδάφιον 1or

Ἡ ἐπικυρίαρχος Κυβέρνησις δὲν ἔχει δικαίωμα ἀναμίξεως
εἰς τὰς ἐσωτερικὰς ὑποθέσεις τῆς Κρητικῆς Πολιτείας.

Ἄρθρον δεύτερον

Ἡ ἄμυνα τῆς χώρας καὶ ἡ διατήρησις τῆς ἐσωτερικῆς
τάξεως ἀνατίθεται εἰς σῶμα ἐγγχωρίου πολιτοφυλακῆς καὶ
χωροφυλακῆς.

Ἐδάφιον 1or

Ἡ ἐν τῇ πολιτοφυλακῇ ὑπηρεσία εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ
πάντας τοὺς Κρήτας συμφώνως πρὸς τὸν σχετικὸν Νόμον.

Ἐδάφιον 2or

Ὄθωμανικὰ στρατεύματα δὲν δύναται νὰ διαμένωσιν ἐπὶ
τοῦ ἐδάφους τῆς Κρητικῆς Πολιτείας, οὐδὲ νὰ διέρχωνται
δι' αὐτοῦ.

Ἄρθρον τρίτον

Ἡ σημαία τῆς Κρητικῆς Πολιτείας εἶναι κυανὴ διαίρου-
μένη διὰ λευκοῦ σταυροῦ εἰς τέσσαρα (4) ἴσα ὀρθογώνια,
ἐξ ὧν τὸ ἀνώτερον παρὰ τὸν ἰστὸν ἐρυθρὸν, φέρον ἐν τῷ
μέσῳ ἀστέρα μετὰ πέντε (5) ἀκτίνας.

Ἄρθρον τέταρτον

Τῆς Κρητικῆς Ἰθαγενείας ἀπολαύουσιν οἱ ἐν Κρήτῃ γεν-
νηθέντες ἢ οἱ ἐν Κρήτῃ ἀποκατεστημένοι πρὸ τῆς πρώτης
Ἰανουαρίου 1897, ἐὰν ἀμφότεροι οἱ γονεῖς ἢ ὁ ἕτερος αὐτῶν
ἦσαν Κρήτες.

Ἐδάφιον 1or

Ἡ διὰ πολιτογραφήσεως ἀπόκτησις καὶ ἡ ἀπώλεια τῆς
Κρητικῆς Ἰθαγενείας κανονισθῆσονται δι' ἰδιαιτέρου Νόμου.

Ἄρθρον πέμπτον

Οἱ Κρήτες οἰονόηποτε θρησκειακὰ καὶ ἂν πρεσβεύωσιν εἶναι
ἴσοι ἐνώπιον τοῦ νόμου καὶ ἀπολαμβάνουσι τῶν αὐτῶν δικαι-
ωμάτων. Τὰ δημόσια ἀξιώματα εἶναι προσιτὰ εἰς πάντας τοὺς
Κρήτας ἀναλόγως τῆς ἰκανότητος καὶ χρηστότητος αὐτῶν.

Ἄρθρον ἕκτον

Εἰς τὰ δημόσια ἀξιώματα εἶναι δεκτοὶ μόνον οἱ ἰθαγενεῖς
ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων καθ' ἃς ὁ νόμος ἐπιτρέπει τὴν πρόσ-
ληψιν ξένων.

Ἄρθρον ἑβδομον

Πᾶς φόρος ἐπιβάλλεται καὶ εἰσπράττεται χάριν τοῦ κοινου
συμφέροντος. Ἐκαστος δὲ συνεισφέρει εἰς τὰ δημόσια βάρη
ἀναλόγως τοῦ εἰσοδήματός ἢ τῆς περιουσίας του.

Ἄρθρον ὄγδοον

Οὐδεὶς νέος φόρος ἐπιβάλλεται οὐδὲ εἰσπράττεται εἰμὴ
δυνάμει ἐπὶ τούτῳ νόμου.

Ἄρθρον ἔνατον

Ἐκαστος εἶναι ἐλεύθερος νὰ πρεσβεύῃ τὰ τῆς θρησκείας του.
Ἀπολαβεῖ ἴσως ἀπὸ μέρους τῆς Ἀρχῆς προστασίας διὰ τὴν
ἄσκησιν τῆς λατρείας του.

Ἡ ἐξωτερικὴ ἄσκησις τῆς λατρείας πάντων τῶν θρησκευ-
μάτων εἶναι ἐλευθέρη, πρέπει ὅμως νὰ συμμορφῶται πρὸς τοὺς
γενικοὺς νόμους καὶ τοὺς ἀστυνομικοὺς κανονισμοὺς.

Ἄρθρον δέκατον

Πᾶς Κρῆς δύναται νὰ μεταβαίνῃ ἐλευθέρως ἐντὸς ἢ ἐκτὸς

τῆς χώρας ἢ νὰ ἐγκαθίσταται ὅπου βούλεται, ἐφ' ὅσον δὲν ἀντίκεινται πρὸς τοῦτο οἱ ἀστυνομικοὶ κανονισμοί.

* Ἀρθρον ἐνδέκατον

Ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία εἶναι ἀπαραβίαστος. Οὐδεὶς καταδιώκεται, συλλαμβάνεται, φυλακίζεται ἢ ἄλλως πως περιορίζεται εἰμὴ ὅταν καὶ ὅπως ὁ νόμος ὀρίζει. Ἐκτός ὅταν πρόκειται περὶ αὐτοφόρου ἐγκλήματος ἢ ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τοῦ νομίμως προκηρυχθέντος Στρατιωτικοῦ νόμου οὐδεὶς συλλαμβάνεται ἢ φυλακίζεται ἄνευ ἠτιολογημένου ἐντάλματος, ὅπερ δεῖν νὰ κοινοποιῆται κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συλλήψεως ἢ τὸ βραδύτερον ἐντός 24 ὡρῶν.

* Ἀρθρον δωδέκατον

Οὐδεὶς ἀφαιρεῖται ἄκων τῶν παρὰ τοῦ νόμου ὀρισμένων δικαστῶν, οὐδὲ ὑπεβάλλεται εἰς ποινὴν μὴ ὀρισμένην προηγουμένως ὑπὸ τοῦ Νόμου.

* Ἀρθρον δέκατον τρίτον

Ἡ κατοικία ἐκάστου ἀποτελεῖ ἄσυλον, οὐδεμία κατ' εἰρήνην ἐρευνα ἐνεργεῖται, εἰμὴ ὅταν καὶ ὅπως ὁ νόμος ὀρίζει.

* Ἀρθρον δέκατον τέταρτον

Ἡ σωματεμπορία ἀπαγορεύεται. Ἀργυρώνητος ἢ δοῦλος εἶναι ἐλεύθερος ἅμα πατήσῃ τὸ Κρητικὸν ἔδαφος.

* Ἀρθρον δέκατον πέμπτον

Οὐδὲν εἶδος ἐργασίας, βιοτεχνίας ἢ καλλιέργειας δύναται νὰ ἀπαγορευθῇ, ἐφ' ὅσον δὲν ἀντίκειται εἰς τὴν δημοσίαν ἠθικὴν, τὴν ἀσφάλειαν ἢ τὴν υγιείαν τῶν κατοίκων.

* Ἀρθρον δέκατον ἕκτον

Δὲν ἐπιτρέπονται ἐν Κρήτῃ ἄλλα μονοπώλια εἰμὴ ὅσα ἰδρύονται διὰ νόμου, πρὸς αὐξήσιν τῶν δημοσίων ἐσόδων ἢ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς δημοσίας ἀσφαλείας.

* Ἀρθρον δέκατον ἕβδομον

Οὐδεὶς στερεῖται τῆς ἰδιοκτησίας αὐτοῦ, εἰμὴ διὰ δημοσίαν ἀνάγκην ὅταν καὶ ὅπως ὁ νόμος διατάσῃ, πάντοτε δὲ μετὰ προηγουμένην ἀποζημίωσιν.

* Ἀρθρον δέκατον ὄγδοον

Αἱ βάσανοι καὶ ἡ γενικὴ δήμευσις ἀπαγορεύονται.

* Ἀρθρον δέκατον ἔνατον

Ἡ ἐκπαίδευσις εἶναι ἐλευθερά ἀρκεῖ νὰ ἀσκήται ὑπὸ πρῶτων ἐχόντων τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένην ἰκανότητα καὶ χρηστότητα, ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν δὲ τῆς ἀρμοδίας Ἀρχῆς ὅσον ἀφορᾷ τὰ χρηστά ἦθη, τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὸ σέβας πρὸς τοὺς νόμους τῆς Πολιτείας.

* Ἀρθρον εἰκοστὸν

Ἐκαστος ἔχει δικαίωμα νὰ ἐκφέρῃ τὰς ἰδέας του προφορικῶς, ἐγγράφως ἢ διὰ τοῦ τύπου, τηρῶν τοὺς νόμους τῆς Πολιτείας.

* Ἀρθρον εἰκοστὸν πρῶτον

Οἱ Κρήτες ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ συνέρχωνται ἡσύχως καὶ ἀόπλως, συμμορφούμενοι πρὸς τοὺς νόμους αἰτινες δύνανται νὰ κανονίσωσι τὴν ἀσκήσιν τοῦ δικαιώματος τούτου, ἀλλὰ χωρὶς νὰ τὸ ἐξαρτήσωσιν ἀπὸ προηγουμένης ἀδείας.

Ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰς ἐν ὑπαίθρῳ συναθροίσεις αἰτινες ὑπόκεινται ἀπολύτως εἰς τοὺς ἀστυνομικοὺς Κανονισμούς.

* Ἀρθρον εἰκοστὸν δεύτερον

Οἱ Κρήτες ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι, ἐφ'

ὅσον εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ συνεταιρισμοῦ ἢ εἰς τὰ πρὸς ἐπίτευξιν αὐτοῦ μέσα δὲν ὑπάρχει τί τὸ παράνομον, ἀνήθικον, ἢ ἐπικινδύνον διὰ τὴν Πολιτείαν.

Ὁ Νόμος κανονίζει τὴν ἀσκήσιν τοῦ δικαιώματος τοῦ συνεταιρίζεσθαι ἀποβλέπων εἰς τὴν τήρησιν τῆς δημοσίας ἀσφαλείας.

* Ἀρθρον εἰκοστὸν τρίτον

Ἐκαστος ἔχει δικαίωμα νὰ ἀπευθῆναι εἰς τὰς Ἀρχὰς ἀναφορὰς ὑπογεγραμμένας παρ' ἐνὸς ἢ πλείονων προσώπων. Μετὰ τοῦτο ἐλύθη ἡ συνεδρίασις.

Ὁ Πρόεδρος

Τὰ Μέλη

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀριθ. πρακτ. 3.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

* Ἰδιαιτέρας συνεδριάσεως τῆς πρὸς σύνταξιν Σχεδίου Πολιτεύματος Ἐπιτροπῆς.

Προεδρεία κ. Ἰω. Κ. Σφακιανάκη

Ἡ συνεδρίασις ἐγένετο ἐν Χανίοις ἐν ἰδιαιτέρᾳ αἰθούσῃ τοῦ Διοικητηρίου τὴν 2αν Ἰανουαρίου 1899.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Ὁ κ. Χ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ προτείνει ὅπως τὸ σχέδιον ψηφιζόμενον ἦδῃ κατ' ἄρθρον νὰ μὴ γείνη ὀριστικὸν ἀλλὰ κατόπιν ἐν τῷ συνόλῳ του μετὰ τὴν συζήτησιν καὶ ἐπιψηφισθῆν ὅλων τῶν ἄρθρων νὰ καταστῇ ὀριστικόν.

Ἡ ἐπιτροπὴ παραδέχεται τὴν γνώμην ταύτην.

Ὁ κ. ΗΣΥΧΑΚΗΣ προτείνει ὅπως τὸ σχέδιον φέρῃ τὸν τίτλον «Καταστατικὸς Νόμος τῆς Κρητικῆς Πολιτείας».

Τῇ προτάσει πολλῶν μελῶν γίνεται δεκτὸς ὁ τίτλος «Σύνταγμα τῆς Κρητικῆς Πολιτείας».

Εἶτα ἀναγινώσκειται τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ προσχεδιασματος τοῦ κ. Προέδρου ἔχοντος ὡς ἔπεται :

« Ἡ Νῆσος Κρήτη μετὰ τῶν παρακειμένων νησιδίων ἀποτελεῖ Ἀυτόνομον Πολιτείαν ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου. Ἡ ἐπικυρίαρχος Κυβέρνησις δὲν ἔχει δικαίωμα ἀναμίξεως εἰς τὰς ἐσωτερικὰς ὑποθέσεις τῆς Κρητικῆς Πολιτείας».

Ὁ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ προτείνει α' .) νὰ προστεθῇ ἡ φράσις «ὑπὸ τὴν ψιλὴν» πρὸ τοῦ «Ἐπικυριαρχία», β' .) νὰ ἀντικατασταθῇ ἐν τῷ β' ἔδαφίῳ τοῦ ἄρθρου ἡ λέξις «Ἐσωτερικὰς» διὰ τῆς λέξεως «Κυβερνητικὰς».

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ συμφωνεῖ μετὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Πωλογεωργίου διότι ἡ λέξις «Κυβερνησις» ἐνέχει τὴν σημασίαν τῶν 3 ἐξουσιῶν, ἐκφράζει τὴν ἀσκήσιν ὅλων τῶν ἐξουσιῶν, ἐνῶ ἡ λέξις «Ἐσωτερικὰς» ἀναφέρεται μόνον εἰς τὸ διοικητικὸν μέρος. Φρονεῖ ἐπομένως ὅτι ἡ λέξις «Κυβερνητικὰς» ἐκφράζει τὸ πρᾶγμα πληρέστερον συνάμα δὲ καὶ τὴν ἐνάσκησιν τῆς ἐξωτερικῆς παραστάσεως.

Ὁ κ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ ἐρωτᾷ πρῶτον ποῖαι εἶνε αἱ ἐσωτερικαὶ καὶ ποῖαι αἱ ἐξωτερικαὶ πράξεις ἵνα ἴδωμεν εἰς ποῖας ἐξωτερικὰς δὲν εἴμεθα ἐλεύθεροι.

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ λέγει ὅτι κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ μέρους αὐτοῦ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν ἄρθρου ἠκολούθησε τὰ ἐπίσημα κείμενα, τὰς διαφορὰς τοῦτέστι δηλώσεις τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κυβερνήσεων καθ' ἃ ἡ Πύλη οὐδὲν δικαίωμα ἀναμίξεως θὰ ἔχῃ εἰς τὰς ἐσωτερικὰς ὑποθέσεις τοῦ τόπου.

ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ. Ἐπειδὴ πρόκειται νὰ συνταχθῇ ἔργον ἐπιστημονικὸν ἀνάγκη νὰ τεθῇ ὅρος ἀκριβέστερος.

ΝΕΣΙΜΗΣ. Διὰ τῆς λέξεως «ἐσωτερικὰς» ἐννοοῦνται ὅλαι αἱ σχέσεις.

ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ. Νομίζω ότι δεν πρέπει καθ' ολοκληρίαν να τεθῆ τὸ ἄρθρον αὐτὸ διότι ἂν εἰμεθα ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχία τοῦ Σουλτάνου καὶ ἂν ἀπεκτῆσαμεν ἀτομικότητα τοῦτο ἐγένετο διὰ πράξεως Εὐρωπαϊκῆς σημειωθείσης εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς Βίβλους. Τῆς πράξεως αὐτῆς τὸ ἀποτέλεσμα νὰ θέσωμεν ἤδη εἰς τὸ πρῶτον ἄρθρον ὡς ἐξῆς διατυπούμενον: « Ἡ νῆσος Κρήτη ἀποκτήσασα διὰ τῶν ἀγώνων αὐτῆς καὶ τῆ εὐμενείᾳ τῶν Προστατῶν Δυνάμεων ἰδίαν Κυβέρνησιν, ἐφεξῆς θέλει κυβερναῖσθαι συμφώνως πρὸς τὸ παρὸν Σύνταγμα. » Ἐκτὸς τούτου αἱ Εὐρωπαϊκαὶ Δυνάμεις αἰτινες κρατοῦν τὸν χάρτην τῆς Εὐρώπης εἰς χεῖρας τῶν καὶ τροποποιῶν αὐτὸν κατὰ τὸ δίκαιον, μᾶς ἔδωκαν θέσιν μεταξὺ τῶν αὐτονομυμένων λαῶν καὶ δὲν εἶναι ἀνάγκη διὰ πράξεως ἰδικῆς μας νὰ κανονίσωμεν ἡμεῖς τὴν θέσιν μας. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς Εὐρωπαϊκῆς πράξεως εἶναι ὅτι ἡ Κρήτη ἀπέκτησεν ἰδίαν Κυβέρνησιν καὶ πρέπει νὰ διατυπωθῆ τὸ ἄρθρον ὡς ἀνωτέρω μνημονεύεται.

Ὁ κ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ λέγει ὅτι τὸ Σύνταγμα θὰ ἔχη πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸν σκοπὸν νὰ καθορίσῃ τὴν θέσιν τῆς Κρήτης ἀπέναντι τῶν ἄλλων Κρατῶν, ἂν παραλειφθῆ δὲ τὸ ἄρθρον κατὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Κουνδουράκη, ἡ θέσις μας διεθνῶς τοῦλάχιστον ἐν συμπράξει καὶ ἡμῶν τῶν Κρητῶν δὲν εἶνε καθορισμένη. Ἐφ' ὅσον δὲ ἡμεῖς δὲν θεσπίσωμεν ποία εἶναι ἡ θέσις μας ἀπέναντι τῶν ἄλλων Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν εἶναι πολλὰ ἐνδεχόμενα. Ἀνάγκη λοιπὸν διὰ τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ νὰ καταρτισθῆ σύμβασις ἐτεροδαρῆς μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων, νὰ ἐκφράσῃ δηλαδὴ ὁ τόπος ὅλος τὴν γνώμην τοῦ ἀπέναντι τῶν Δυνάμεων διὰ τὴν Εὐρωπαϊκὴν πρᾶξιν δι' ἧς μᾶς ἐχρηγήθη ἡ Ἀὐτονομία διότι μέχρι σήμερον μόνον τὸ χριστιανικὸν στοιχεῖον ἔχει ἐκπεφρασμένην γνώμην ὅχι ὅμως καὶ τὸ Μουσουλμανικόν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀντικατάστασιν τῆς λέξεως «ἐσωτερικὰς» διὰ τοῦ «Κυβερνητικὰς» δὲν συμφωνεῖ μὲ τοὺς κκ. Φούμην καὶ Πωλογεώργην διότι διὰ τῆς φρασσεολογίας αὐτῆς ἀποκλείονται αἱ Δημοτικαὶ καὶ Κοινωνικαὶ ὑποθέσεις καὶ δὲν ἀνταποκρίνεται ἐπομένως ἡ λέξις «Κυβερνητικαὶ» πρὸς τὸ δίκαιωμα ὅπερ διατυπούμεν.

Ὁ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ. Προτείνει νὰ συμπληρωθῆ τὸ ἄρθρον οὕτω: «Εἰς τὰς ἐσωτερικὰς καὶ Κυβερνητικὰς ὑποθέσεις τοῦ τόπου». Ἐπίσης λέγει ὅτι εἰς τὴν ἀρχὴν πρέπει νὰ ὀρισθῆ διὰ ποίαν Πολιτείαν γίνεται τὸ Σύνταγμα αὐτό.

Ὁ κ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ συμφωνεῖ μὲ τὴν γνώμην τοῦ κ. Φούμη καὶ Πωλογεώργη διότι ἂν δὲν ἀντικατασταθῆ ἡ λέξις «ἐσωτερικὰς» διὰ τῆς λέξεως «Κυβερνητικὰς» δὲν δυνάμεθα οὔτε ἐμπορικὰς συμβάσεις νὰ συνάψωμεν οὔτε συμβάσεις περὶ ἐκδόσεως.

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ λέγει ὅτι δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὅποιον πρόκειται σήμερον νὰ κάμωμεν πρέπει νὰ περικλεισθῆ ἐντὸς τοῦ ὀρισμένου πλαισίου τὸ ὅποιον ἐθηκαν αἱ Δυνάμεις διὰ τῶν διαφόρων δηλώσεών των καὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐξέλθωμεν τοῦ πλαισίου αὐτοῦ διότι ὅ,τι κάμωμεν θὰ ἀκυρωθῆ. Τὰ ζητήματα αὐτά, προσθέτει, εἶνε θεμελιώδη καὶ πρέπει νὰ προσέχωμεν διότι ἐν ᾗ περιπτώσει θέσωμεν ἄλλας ἐννοίας ἀπὸ τὰς ἐννοίας, τὰς ὁποίας ἔθεσαν αἱ Δυνάμεις δὲν θὰ ἐγκριθῆ τὸ σχέδιόν μας.

ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ. Ἐπιμένει εἰς τὴν ἀπάλειψιν τοῦ ἄρθρου καὶ τὴν ἀντικατάστασιν διὰ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ προτεινομένου, διότι ἀφοῦ ἡ θέσις μας ἐκανονίσθη ἀπὸ τὰς Δυνάμεις δὲν εἶνε ἀνάγκη, ἀφοῦ ἡ ἐντολή μας εἶνε δι' ἔργα ἐσωτερικὰ, νὰ ἐξετάσωμεν τὸ ζήτημα αὐτὸ ὅπερ εἶνε ἐξωτερικόν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Αὐτὰ εἶνε πράγματα λεπτὰ διαφεύγοντα τὴν ἀρμυδιότητά μας· πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὅψιν τί ἐπραξάν ἄλλα μικρὰ Κράτη εἰς ἀναλόγους περιστάσεις ἀποφυγόντα τὴν ἄκαιρον ἀνακίνησιν τοιοῦτων ζητημάτων καὶ ἐπιτυχόντα οὕτω ἀσφαλῆστερον τοῦ σκοποῦ των.

ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ. Ἡ φράσις «ἐσωτερικὰς» εἶνε γενικω-

τέρα φράσις ἀπὸ κάθε ἄλλην διότι δι' αὐτῆς δὲν ἐξαιροῦνται: παρὰ μόνον αἱ ἐξωτερικαὶ ὑποθέσεις τὰς ὁποίας εἶνε εὐνόητον ὅτι δὲν ἔχουμεν κανὲν δικαίωμα νὰ κανονίσωμεν διότι ἄλλως δὲν θὰ εἶχε καμμίαν ἐννοιαν ἡ ἐπικυριαρχία τοῦ Σουλτάνου.

Ὁ κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ προτείνει νὰ ἀπαλειφθῆ ὅλως διόλου τὸ τελευταῖον ἐδάφιον. Τὸ συμφέρον τοῦ τόπου εἶναι, λέγει, νὰ μὴ συζητηθῶν τῶρα τοιαῦτα ζητήματα καὶ διότι ἄλλως τε τὰς σχέσεις αὐτὰς τὰς κανονίζει τὸ Διεθνὲς Δίκαιον. Ἡ Βουλγαρία κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς γεννήσεώς της ὡς Κράτος ἐξωτερικὴν παράστασιν δὲν εἶχε. Τούτο ἐν τούτοις δὲν τὴν ἠμπαδίσει μετ' ὀλίγα ἐτη καὶ ἐμπορικὰς συμβάσεις νὰ συνάψῃ καὶ πράκτορας νὰ στείλῃ. Τὸ σπέρμα αὐτὸ τοῦ Ἀυτονομίου Πελοπεύματος ἄγει ἀσφαλῶς εἰς τὴν ἀπόκτησιν καὶ τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν. Καταλήγει ἀποδεχόμενος ἐν τούτοις ἐπιβοθητικῶς εἰς τὴν ἀντικατάστασιν τῆς λέξεως «ἐσωτερικὰς» διὰ τῆς «Κυβερνητικὰς.»

Ὁ κ. Κ. ΦΟΥΜΗΣ ἐπιμένει εἰς τὴν ἀντικατάστασιν διὰ τοὺς προαναπτυχθέντας λόγους. Τὰ διπλωματικὰ ἔγγραφα λέγει δὲν ἔχουν περιληφθῆ ἀκόμη τὸν τύπον διμεροῦς συμβολαίου ὅσον δ' ἀσθενῆς καὶ ἂν ἦναι λαὸς τις ἐρωτᾶται ἡ γνώμη του. Ἀποδίδει μεγάλην σημασίαν εἰς τὴν διατύπωσιν οὕτω πως τοῦ ὑπὸ συζήτησιν ἄρθρου, ἐν ἐναντία δὲ περιπτώσει προτιμᾷ τὴν γνώμην τοῦ κ. Βενιζέλου νὰ ἀπαλειφθῆ τὸ τελευταῖον ἐδάφιον διότι οὕτω τοῦλάχιστον ἀποφεύγουμεν οἱ ἴδιοι νὰ δεσμεύσωμεν τὸ μέλλον μας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ἐν τῷ σχεδίῳ τῆς προκηρύξεως τῶν Ναυάρχων τοῦ Μαρτίου 1897 ὑπῆρχε μόνον τὸ πρῶτον μέρος τοῦ ἄρθρου, τὸ δεύτερον δὲ προσετέθη μετὰ συνεννόησιν τῶν Κυβερνήσεων ὡς ἐπεξηγήσας τοῦ πρώτου. Δύναται δὲ ἀνευ βλάβης πολλῆς νὰ παραλειφθῆ κατὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Βενιζέλου.

ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ. Καὶ διότι ὁ τεχνικὸς ὅρος «Ἀὐτόνομος Πολιτεία» περιλαμβάνει τὴν ἐπεξηγήσιν.

ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ. Διότι οἱ Εὐρωπαῖοι τὸ ἐθηκαν καὶ ἐπεξηγηματικὸν πρέπει νὰ μείνῃ.

ΚΟΥΝΔΟΥΡΑΚΗΣ ἀναγινώσκει τὴν πρότασιν τοῦ ἔχουσιν οὕτως:

« Ἡ νῆσος Κρήτη ἀποκτήσασα ἰδίαν Κυβέρνησιν θὰ κυβερναῖται ἐφεξῆς σύμφωνα μὲ τὸ Σύνταγμα. »

ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ. Δὲν εἶναι ἡ προσήκουσα τεχνικὴ διατύπωσις αὕτη.

Ὁ κ. ΗΣΥΧΑΚΗΣ τροποποιεῖ τὴν πρότασιν τοῦ κ. Κουνδουράκη ὡς ἐξῆς:

« Ἡ νῆσος Κρήτη ἀποτελέσασα Ἀὐτόνομον Πολιτείαν κυβερναῖται εἰς τὸ μέλλον συμφώνως πρὸς τὸ παρὸν Σύνταγμα. »

ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ. Οὔτε ἡ διατύπωσις αὕτη δὲν εἶναι ἡ κατάλληλος διότι εἰμεθα ὑπὸ τὴν Ἐπικυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου καὶ δὲν πρέπει νὰ τὸ κρύπτωμεν, διότι ἄλλως τε ἔχουμεν ἐκπεφρασμένην περὶ τούτου γνώμην.

ΗΣΥΧΑΚΗΣ. Δὲν εἶνε μόνον ὁ ὅρος τῆς ἐπικυριαρχίας ἀλλ' ὑπάρχουσιν καὶ ἄλλοι τοὺς ὁποίους δὲν ἀναφέρομεν.

Ὁ κ. ΧΑΣΑΝ ΣΚΥΛΙΑΝΑΚΗΣ. Εἶναι τῆς γνώμης νὰ τεθῆ τὸ ἄρθρον ὅπως τὸ λέγουσιν αἱ Κυβερνήσεις καὶ νὰ παραλειφθῆ τὸ β' ἐδάφιον.

Μὲ τὴν γνώμην ταύτην τοῦ κ. Σκυλιανᾶκη συντάσσονται καὶ οἱ κ. κ. ΧΑΣΑΝ ΒΕΓ-ΣΑΚΗΣ καὶ ΜΕΧΜΕΤ ΠΕΤΙΝΑΚΗΣ.

ΞΑΝΘΟΥΔΙΔΗΣ. Λέγει νὰ διατυπωθῆ τὸ α' μέρος ὅπως τὸ ἐννοοῦν αἱ Εὐρωπαϊκαὶ Κυβερνήσεις δηλαδὴ νὰ τεθῆ ἡ λέξις «ἐλεύθερον» πρὸ τῆς φράσεως «Ἀὐτόνομον Πολιτείαν.»

Ἡ Ἐπιτροπὴ εἶτα τῆ ἐρωτήσῃ τοῦ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΥ ἀπεφασίζει ν' ἀναβληθῆ ἡ ἐπιψήφισις τοῦ ἄρθρου διὰ τὴν ἐπομένην συνεδρίασιν. Ἀναγινώσκειται εἶτα παρὰ τοῦ κ. Προέδρου τὸ ἐν τῷ προσχεδιάσματι δεύτερον ἄρθρον ἔχον ὡς ἐπέτα :

« Ἡ ἄμυνα τῆς χώρας καὶ ἡ διατήρησις τῆς ἐσωτερικῆς τάξεως ἀνατίθεται εἰς σῶμα ἐγχωρίου πολιτοφυλακῆς καὶ χωροφυλακῆς. »

Ἐδάφιον 1or. « Ἡ ἐν τῇ πολιτοφυλακῇ ὑπηρεσία εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ πάντας τοὺς Κρήτας συμφώνως πρὸς τὸν σχετικὸν Νόμον. »

Ἐδάφιον 2or. « Ὀθωμανικὰ στρατεύματα δὲν δύνανται νὰ διαμένωσιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Κρητικῆς Πολιτείας, οὐδὲ νὰ διέρχωνται δι' αὐτοῦ. »

Ὁ κ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΑΚΗΣ λέγει ὅτι ἡ λέξις « ἄμυνα » ἐκφράζει ἔννοιαν στενήν καὶ διὰ τοῦτο προτείνει νὰ ἀντικατασταθῇ διὰ τῆς λέξεως « προστασία τῶν συμφερόντων » διὰ νὰ ἐκφρασθῇ οὕτως ἔννοια εὐρύτερα.

ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ. Ἡ λέξις « ἄμυνα » ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν δημοσίαν καὶ τὴν ἐνοπλον δυνάμιν τῆς πολιτείας ἐνῶ τὰ συμφέροντα τῆς χώρας προστατεύονται καὶ διὰ τῆς Διπλωματικῆς οδοῦ, δὲν εἶναι ἐπομένως ὁ προσήκων ὅρος « προστασία τῶν συμφερόντων. »

BENIZEΛΟΣ. Ἄμυνα ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν προστασίαν τῶν κεκτημένων μόνον καὶ ἀκριβῶς τοῦτο θέλομεν νὰ ἐκφρασθῇ. Ἡ διατύπωσις τοῦ σχεδίου τοῦ κ. Προέδρου εἶναι ἀρίστη. Ἡ τροποποίησις ἣν προτείνει ὁ κ. Κουνδουράκης δὲν εἶναι ἐπιτυχής. Πρέπει νὰ προσέξωμεν πολὺ μὴ δι' ἀτυχῶν ἐκφράσεων κινήσωμεν τὴν δυσπιστίαν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων. Ἡ προτεινομένη τροποποίησις εἴμπορεῖ νὰ δώσῃ ἄρρη μὴν νὰ πιστευθῇ ὅτι ἐν Κρήτῃ ἐδημιουργήθη Κράτος ἀνήσυχον καὶ φιλοτάραχον. Τοιαύτη παρεξήγησις θὰ ἦτο πολὺ ἐπιζημία. Πρέπει τοῦναντίον νὰ ἐμπνεύσωμεν τὴν ἐμπιστοσύνην ὅτι θ' ἀποτελέσωμεν φιλήσυχον καὶ κοσμίαν πολιτείαν.

Ὁ κ. ΠΕΤΙΝΑΚΗΣ προκειμένης συζητήσεως περὶ πολιτοφυλακῆς λέγει ὅτι ἡ χωροφυλακὴ μόνον εἶνε ἀρκετὴ διότι ὁ τόπος εἶναι ἐξηγητλημένος οικονομικῶς ἀφ' ἐνός καὶ κούρασιμος ἀφ' ἑτέρου ὥστε νὰ υποβληθῇ εἰς τὴν θυσίαν νὰ συνεισφέρῃ διὰ τὴν πολιτοφυλακὴν.

ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ. Πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν δύο τινά : α') ποῖον εἶναι τὸ καλὸν τὸ ὁποῖον θὰ προκύψῃ ἐκ τῆς ἐγκαθιδρύσεως δημοσίας δυνάμεως πολιτοφυλακῆς, β') ποῖαι αἱ δαπάναι, διὰ νὰ ἴδωμεν ἂν τὸ καλὸν τὸ ὁποῖον θὰ προκύψῃ εἶναι μεγαλύτερον τῶν δαπανῶν. Μόνῃ ἡ χωροφυλακὴ, ἀποχωρῶντων τῶν Εὐρωπαϊκῶν στρατευμάτων δὲν εἶναι ἀρκετὴ διὰ τὴν τήρησιν τῆς τάξεως. Πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν ὡσαύτως τὴν ἱστορίαν τοῦ τόπου καὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ λαοῦ, καὶ ὅτι πρέπει νὰ ὑπάρχῃ πάντοτε δυνάμις προχείρου ἀναπτύξεως, εἴα θὰ εἶναι ἡ πολιτοφυλακὴ. Τοιαύτην δυνάμιν διὰ τῆς χωροφυλακῆς μόνης δὲν θὰ ἔχωμεν, ἄλλως τε, ἐν σχέσει πρὸς τὴν δαπάνην, διὰ τῆς ἐγκαθιδρύσεως σώματος πολιτοφυλακῆς θὰ μᾶς χρειασθῇ ὀλιγώτερος ἀριθμὸς χωροφυλάκων, μὲ τὰ ἐξοδα δὲ τὰ ὁποῖα θὰ κάμωμεν διὰ νὰ συντηρῶμεν ὑπεράριθμον πρόσθετον χωροφυλακὴν διὰ τὴν συντήρησιν τῆς δημοσίας τάξεως, θὰ δυνάμεθα σχεδὸν νὰ συντηρῶμεν τὴν πολιτοφυλακὴν, καὶ θὰ ἔχωμεν οὕτω ἐγκαθιδρύσει δύο σώματα δημοσίας δυνάμεως.

ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ. Ὅταν ὑπάρχῃ ἀνάγκη πρέπει νὰ ἀπαιτηθῶν καὶ θυσίαι ἀπὸ τὸν τόπον. Εἶναι προτιμώτερον νὰ δαπανήσωμεν πρὸς τὴν δυνάμειν νὰ προλάβωμεν μικρὰς ταραχὰς ἐλλείψει δημοσίας δυνάμεως. Πρέπει νὰ ἐγκαθιδρύσωμεν σῶμα πολιτοφυλακῆς διὰ νὰ συνειθίσωμεν τὰς νέας ἡλικίας εἰς τὴν πεποιθίαν καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν πατρίδα. Ἐκτὸς τούτου ἡ πολιτοφυλακὴ θὰ χρησιμεύσῃ ὡς σημεῖον ἀδελφώσεως μεταξύ τῶν δύο στοιχείων τοῦ πληθυσμοῦ.

ΦΟΥΜΗΣ. Ἐκτὸς τούτου θὰ δυνάμεθα πάντοτε νὰ ἔχωμεν καλὴν χωροφυλακὴν προσλαμβάνοντες αὐτὴν ἐκ τῶν τάξεων τῆς πολιτοφυλακῆς.

Τῇ ἐρωτῆσει εἶτα τοῦ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΥ γίνεσθαι δεκτὸν τὸ α'. ἐδάφιον τοῦ ἄρθρου. Ἀναγινώσκειται τὸ β', ἐδάφιον, τὸ

ὁποῖον γίνεσθαι δεκτὸν ὅπως ἔχει μὲ τὴν παρατήρησιν τοῦ κ. Φουμή, ὅτι εἰς τὰς μεταβατικὰς διατάξεις τοῦ Συντάγματος πρέπει νὰ κανονισθῇ ὅτι ὅσον ἀφορᾷ τὸ μεταβατικὸν στάδιον θὰ γείνη ἐξαιρέσις διὰ τοὺς εἰς τὴν χωροφυλακὴν καὶ πολιτοφυλακὴν ἀναγκαιούτας κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη ἀξιωματικούς καὶ ὑπαξιωματικούς.

Εἶτα ἀναγινώσκειται τὸ γ', ἐδάφιον τοῦ ἄρθρου.

Ὁ κ. Ν. ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ προτείνει ὅπως τὸ ἐδάφιον τοῦτο συμπληρωθῇ κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ ἔχη τὸ δικαίωμα ὁ Ἡγεμὼν, ὅταν διασλευθῇ ἡ τάξις, νὰ προσκαλέσῃ διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως, ὅ,τι στρατεύματα θέλει, εἴτε Τουργικὰ, εἴτε Εὐρωπαϊκὰ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Αὐταὶ εἶναι περιπτώσεις τὰς ὁποίας θὰ ἐξετάσωμεν αἱ Δυνάμεις, ἐν ἣ περιπτώσει διασλευθῇ ἡ τάξις. Ἡμεῖς δὲν πρέπει, ἐπαναλαμβάνω, νὰ ἐξέλθωμεν τοῦ περιθωρίου, τὸ ὁποῖον ἐχάραξαν αἱ Δυνάμεις.

ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ. Ἐκτὸς τούτου, τοῦτο ἀνάγεται εἰς τὰ καθήκοντα τοῦ Ἡγεμόνος καὶ δὲν εἶναι τοῦ πρῶτος.

Ὁ κ. ΞΑΝΘΟΥΔΙΔΗΣ λέγει ὅτι οἱ Εὐρωπαῖοι εἶναι ἀρμόδιοι νὰ ἐπιδιώξουν καὶ νὰ ἐπιτύχουν τὴν ἄρσιν τῶν δυσκολιών, αἵτινες θὰ γεννηθῶν τυχὸν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἡγεμόνος, τὸν ὁποῖον ἐστειλαν διὰ νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ πολιτευμα, τὸ ὁποῖον παρεχώρησαν εἰς τὸν τόπον.

BENIZEΛΟΣ. Πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐν οὐδεμιᾷ ἀπολύτως περιπτώσει εἶναι δυνατὴ ἡ ἐπάνοδος στρατευμάτων Ὀθωμανικῶν. Ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν θὰ διασλευθῇ ἡ τάξις, τότε ὁ Ἡγεμὼν εἶναι ἐκείνος ὅστις θὰ ἐξεύρῃ τὸν τρόπον τῆς ἐπαναφορᾶς αὐτῆς.

Τῇ ἐρωτῆσει τοῦ κ. Προέδρου γίνεσθαι δεκτὸν καὶ τὸ ἐδάφιον τοῦτο.

Ἀναγινώσκειται εἶτα τὸ ἄρθρον 3ον ἔχον οὕτως :

Ἄρθρον 3. « Ἡ σημαία τῆς Κρητικῆς Πολιτείας εἶναι κυανὴ διακριθεὶς διὰ λευκοῦ σταυροῦ εἰς τέσσαρα ἴσα ὀρθογώνια, ἐξ ὧν τὸ ἀνώτερον πρὸς τὸν ἰστὸν ἐρυθρὸν, φέρον ἐν τῷ μέσῳ ἀστὲρα λευκὸν μὲ πέντε ἀκτίνια. »

Τινὲς προτείνουν νὰ συγχωνευθῇ τοῦτο εἰς τὸ 1ον ἄρθρον.

Ὁ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ προτείνει νὰ προστεθῇ ὅτι ἡ μία τῶν 5 ἀκτίνων θὰ ἦναι διπλασία τῶν ἄλλων.

Ὁ δὲ κ. BENIZEΛΟΣ, ὅτι συμβολίζει τὸν ἀστὲρα τῆς Βηθλεὲμ κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῶν πρεσβευτῶν.

Ὁ κ. ΣΚΥΛΙΑΝΑΚΗΣ προτείνει ὅπως ἀναγραφῇ ὅτι ἡ Τουργικὴ σημαία ὡς σύμβολον τῆς ἐπικουραρχίας τοῦ Σουλτάνου θὰ ὑψοῦται εἰς ἕν σημεῖον τῆς Νήσου.

ΠΟΛΛΟΙ τοῦτο ἀνάγεται εἰς τὸ α'. ἄρθρον.

Ἀναγινώσκειται εἶτα τὸ 4 ἄρθρον ἔχον οὕτως :

Ἄρθρον 4. « Τῆς Κρητικῆς Ἰθαγενείας ἀπολαμβάνουσιν οἱ ἐν Κρήτῃ γεννηθέντες καὶ οἱ ἐν Κρήτῃ ἀποκατεστημένοι πρὸ τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1897 ἐὰν ἀμφότεροι οἱ γονεῖς ἢ ὁ ἕτερος αὐτῶν ἦσαν Κρήτες. »

» Ἡ διὰ πολιτογραφήσεως ἀπόκτησις καὶ ἡ ἀπώλεια τῆς Κρητικῆς Ἰθαγενείας κανονισθῶσθαι δι' ἰδιαιτέρου Νόμου. »

Ὁ κ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ προτείνει ὅπως εἰς τὴν δευτέραν ἀίρεσιν, ἐὰν ὁ ἕτερος τῶν γονέων ἦναι Κρήτης, ἀντικατασταθῇ ἀντὶ τῆς λέξεως « ἕτερος » ἡ λέξις « πατὴρ » διότι ὅπως εἶναι τὸ ἄρθρον συντεταγμένον καὶ ὁ ἐκ μητρὸς Κρήσης γεννηθεὶς ἀπολαμβάνει τῆς Κρητικῆς ἰθαγενείας, ἐνῶ καθ' ὅλους τοὺς Νόμους ὁ πατὴρ εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις κανονίζει τὴν ἰθαγενείαν. Θὰ ἐπέρχεται δὲ τότε σύγκρουσις τοῦ ἰδικοῦ μας Νόμου μὲ τοὺς Νόμους ἄλλων Κρητῶν ὅσον ἀφορᾷ τὸ μέρος τοῦτο. Παρατηρεῖ ὡσαύτως ὅτι δὲν ἐλήθησαν ὑπ' ὄψιν ἐν τῷ ἄρθρῳ οἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὑπὸ γονέων Κρητῶν γεννηθέντες.

Ὁ κ. ΗΣΥΧΑΚΗΣ προτείνει νὰ τεθῇ ἡ ἐπικεφαλὴ εἰς τὸ ἄρθρον αὐτὸ « Περὶ προσωπικῶν δικαιωμάτων τῶν Κρητῶν ».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Τοῦτο ἀνάγεται εἰς τὴν ταξινομήσιν τῆς ὕλης καὶ εἰς τὴν διαίρεσιν αὐτῆς κατόπιν εἰς τίτλους.

Ὁ κ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ προτείνει νὰ ἀντικατασταθῇ τὸ ἄρθρον τοῦτο διὰ τοῦ ἐξῆς : « Πολίται Κρήτες εἶναι οἱ ἔχοντες τὰ προσόντα κατὰ τοὺς κειμένους νόμους τῆς Νήσου, εἶναι δὲ ἴσοι ἐνώπιον αὐτῶν. Ἀργυρώνητος ἢ δεῦλος παντὸς γένους καὶ πάσης θρησκείας εἶναι ἐλεύθερος ἅμα πατήρη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Κρήτης. » Οὕτως ἀντικαθίστανται τὰ ἄρθρα 4, 5 καὶ 14 καὶ κερδίζομεν συντομίαν.

Ὁ κ. ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ φρονεῖ ὅτι τὸ ἐν τῷ προσχεδιάσματι ἄρθρον πρέπει νὰ ψηφισθῇ μέχρι τῆς φράσεως « ἐὰν ἀμφότεροι οἱ γονεῖς » διότι ἄλλως ὑπάρχει ἀοριστία ἀποστερουμένων διὰ τῆς προσθήκης αὐτῆς τῶν ἐγκατεστημένων, λ. χ. πρὸ 10 ἐτῶν τοῦ δικαίωματος ν' ἀποκτήσουν τὴν Κρητικὴν ἰθαγένειαν, ἐὰν θέλουν.

ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ. Δύνανται, ἐὰν θέλουν, νὰ πολιτογραφηθοῦν κατόπιν.

ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ. Ἐνταῦθα πρόκειται νὰ ρυθμισθῇ τὸ ζήτημα τῆς καθ' ὁμάδα ἢ ἀθρόας πολιτογραφήσεως. Πρόκειται δηλονότι ν' ἀντικατασταθῇ ἡ Τευρικὴ ἰθαγένεια διὰ τῆς Κρητικῆς. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τοὺς ἀλλοδαποὺς δύναται νὰ προστεθῇ ἄλλη διάταξις. Ἐὰν τούτέστιν ἔχη τις ξένην ἰθαγένειαν, πλὴν τῆς Τευρικῆς, δύναται νὰ προστεθῇ ὅτι δι' ἀπλῆς δηλώσεως ἀποκτᾷ τὴν Κρητικὴν ἰθαγένειαν.

Ὁ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ προτείνει νὰ προστεθῇ ὅτι οἱ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ γεννηθέντες Κρήτες ἐκ πατρὸς, ἀπολαμβάνουσι τῆς ἰθαγενείας, ἐὰν ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ Συντάγματος δηλώσουν τοῦτο ἐνώπιον τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς. Δὲν πρέπει δὲ νὰ ζητηθῇ ἡ ἐγκατάστασις διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἰθαγενείας διότι ὑπάρχουν πολλοὶ οἵτινες δὲν δύναται νὰ ἐγκατασταθοῦν, θέλουν ἐν τούτοις νὰ ἀποκτήσουν τὴν ἰθαγένειαν καὶ διότι ἄλλως τε ἡ ἐγκατάστασις χρειάζεται διὰ τὴν ἐξάσκησιν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ ὑποστηρίζει ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ διαστολὴ ἀστού καὶ πολίτου διότι ὁ πολίτης κατ' ἀνάγκην εἶνε ἀστός, ἐνῶ δύναται τις νὰ ἦνε ἀστός χωρὶς νὰ ἦνε πολίτης δὲν ἀποκτᾷ ὁλοκλήρως πολιτικὰ δικαιώματα. Διὰ τοῦτο προτείνει νὰ ἀναγνωρισθῇ εἰς πάντα « ἐως ὑπήκουσιν Ὀθωμανὸν Κρήτα, ὅπουδῆποτε καὶ ἂν εὑρίσκηται, τὸ δικαίωμα νὰ ἀπολαμβάνῃ τῆς Κρητικῆς ἰθαγενείας, νὰ ἀπολαμβάνουν τούτέστιν ἀστικῶν δικαιωμάτων νὰ ἦναι ἀστοί, χωρὶς νὰ ἦνε πολίται.

BENIZELOS. Ἀλλὰ τῶν ἀστικῶν δικαιωμάτων ἀπολαμβάνουν σήμερον καὶ αὐτοὶ οἱ ἀλλοδαποὶ τουλάχιστον ὅταν οἱ νόμοι τῶν πολιτῶν αὐτῶν δὲν περιέχωσι περιορισμοὺς ὡς πρὸς τὴν ὑπὸ τῶν ἀλλοδαπῶν ἀσκήσιν τῶν ἀστικῶν δικαιωμάτων.

ΦΟΥΜΗΣ. Εἶνε δυνατόν καθ' ὅσον ἀπολαμβάνει τις ἐνίστη τῆς ἰθαγενείας χωρὶς νὰ ἔχη δικαίωμα ἀσκήσεως καὶ πολιτικῶν δικαιωμάτων, π. χ. ὁ ἀνήλικος κ.τ.λ.

BENIZELOS. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν γνώμην τοῦ κ. Φραντζεσκᾶκη περὶ τῶν ἐν ἀλλοδαπῇ γεννηθέντων, ἀλλ' ἐκ Κρήτης καταγομένων δὲν νομίζω ὅτι δι' ἀθρόας πολιτογραφήσεως πρέπει νὰ τοὺς δώσωμεν τὸ δικαίωμα ν' ἀπολαμβάνουν Κρητικῆς ἰθαγενείας. Δυνάμεθα νὰ τοῖς παράσχωμεν εὐκολίαν, ὄχι ὅμως καὶ νὰ τοὺς συγκαταλέξωμεν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀθρόως πολιτογραφημένων. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν γνώμην τοῦ κ. Φούμη δὲν πρέπει νὰ δημιουργήσωμεν διακρίσεις ἀστικῶν καὶ πολιτικῶν. Το ἄρθρον εἶνε ἀληθὲς δὲν προβλέπει περὶ τῶν ἐκ Κρητῶν Ὀθωμανῶν ὑπήκουσιν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ γεννηθέντων καὶ δύναται νὰ συμπληρωθῇ.

ΖΑΧΑΡΑΚΗΣ. Ἡ ἐξενεχθεῖσα γνώμη ὅτι πρέπει νὰ ἀντικαταστήσωμεν τὸ ἄρθρον καὶ νὰ παραπέμψωμεν εἰς τοὺς σχετικὸς νόμους δὲν εἶναι ὀρθή διότι σχετικὴ διάταξις πρέπει πάντως νὰ τεθῇ. Διὰ τοῦ ἄρθρου, ὅπως ἔχει ἐν τῷ προσχεδιάσματι, ἀναγνωρίζονται δύο μεγάλαὶ ὁμάδες ὡς ἀπολαμβάνουσαι τῆς Κρητικῆς ἰθαγενείας : οἱ πρὸ τοῦ 1897

ἀποκατεστημένοι καὶ οἱ γεννηθέντες ἐκ γονέων ἢ ἐκ τοῦ ἐνὸς αὐτῶν Κρητῶν. Ὅσον ἀφορᾷ δὲ τὰς ἄλλας κατηγορίας δὲν δύναται αὐταὶ νὰ συμπληρωθῶσιν εἰς τὴν ἀθρόαν πολιτογραφῆσιν διότι ὑπάρχοντα εἰς τὰς εἰδικὰς ὁμάδας, περὶ ὧν θὰ προβλέψῃ ἄλλος νόμος περὶ ἰθαγενείας. Προτείνει νὰ συμπληρωθῇ τὸ ἄρθρον οὕτως ὥστε νὰ συμπληρωθῶσιν καὶ οἱ ἐξ Ὀθωμανῶν ὑπήκουσιν γεννηθέντες.

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ εἶτα ἀναγινώσκει τὸ ἄρθρον συμπληρωμένον ὡς ἐξῆς : « Τῆς Κρητικῆς ἰθαγενείας ἀπολαμβάνουσι α') οἱ ἐν Κρήτῃ γεννηθέντες καὶ οἱ ἐν Κρήτῃ ἀποκατεστημένοι πρὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1897 ἐὰν ἀμφότεροι οἱ γονεῖς ἢ ὁ ἕτερος αὐτῶν ἦσαν Κρήτες. β') Οἱ ἐκ Κρητῶν ὑπήκουσιν Ὀθωμανῶν ὅπουδῆποτε γεννηθέντες ἢ κατοικοῦντες. Ἐὰν τις τούτων ἀπῆλαυε τῶς μὴ Ὀθωμανικῆς ἰθαγενείας ἀποκτᾷ τὴν Κρητικὴν δι' ἀπλῆς πρὸς τοῦτο δηλώσεως οἰασθῆποτε δημοτικῆς ἀρχῆς τῆς Νήσου (Σημείωσις. Τοῦτο ἀναφέρεται εἰς ὅλας τὰς κατηγορίας ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος διὰ τοὺς ἐνηλικίους ἐντὸς δὲ ἴσου χρονικοῦ διαστήματος ἀπὸ τῆς ἐνηλικιώσεως διὰ τοὺς ἀνήλικους. Ἐρωτᾷ δὲ τὴν Ἐπιτροπὴν, ἥτις ἀποδέχεται τὴν γενομένην οὕτω διατύπωσιν.

Μεθ' ὃ ἀναγινώσκειται καὶ γίνεται δεκτὸν καὶ τὸ τελευταῖον ἐδάφιον τοῦ ἄρθρου.

Ἐλύθη εἶτα ἡ συνεδρίασις γενομένης πρῶτον δεκτῆς τῆς προτάσεως τοῦ κ. Γραμματέως ἵνα προσλάβῃ τοὺς ἀναγκαίους διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ γραφείου γραφεῖς.

Ὁ Πρόεδρος

Τὰ Μέλη

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀριθ. πρακτ. 4.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

Ἰδιαιτέρας συνεδριάσεως τῆς πρὸς σύνταξιν Σχεδίου Πολιτεύματος Ἐπιτροπῆς.

Ἡ συνεδρίασις ἐγένετο ἐν Χανίοις ἐν ἰδιαιτέρᾳ αἴθρῳσῃ τοῦ Διοικητηρίου σήμερον τῇ 3 Ἰανουαρίου 1899.

Προεδρεῖα κ. Ἰω. Κ. Σφακιανᾶκη.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Ἀναγινώσκειται ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου τὸ ἄρθρον 5 ἔχον ὡς ἔπεται :

Ἄρθρον 5. « Οἱ Κρήτες οἰονδῆποτε θρήσκευμα καὶ ἂν πρεσβεύωσιν εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ Νόμου καὶ ἀπολαμβάνουσι τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων. Τὰ δημόσια ἀξιώματα εἶναι προσιτὰ εἰς πάντας τοὺς Κρήτας ἀναλόγως τῆς ἱκανότητος καὶ χρηστότητος αὐτῶν. »

Ὁ κ. ΗΣΥΧΑΚΗΣ προτείνει τὴν ἀπάλειψιν ἐκ τοῦ ἄρθρου τῆς φράσεως « οἷον δῆποτε θρήσκευμα καὶ ἂν πρεσβεύωσι » διότι τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὸ ἕνατον ἄρθρον. Ἐπίσης προτείνει νὰ γίνῃ χωριστὸν ἄρθρον ἀπὸ τοῦ μέρους ἐκεῖνου, τὸ ὅποιον ἀναφέρει διὰ τὰ δημόσια ἀξιώματα. Τὸ δὲ ἕκτον ἄρθρον νὰ γίνῃ ἐδάφιον τοῦ νέου τούτου ἄρθρου.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ παρατηρεῖ ὅτι, ἂν καὶ ἡ παρατήρησις τοῦ κ. Ησυχᾶκη εἶναι ὀρθή, ἐν τούτοις, ἐπειδὴ πρῶτην ἠδὲν φοράν καθιεροῦται πλήρης ἡ ἀρχὴ τῆς ἰσότητος ἀδιακρίτως θρησκευμάτων καὶ τῆς πραγματικῆς ἀνεξίτηθης ἐλευθερίας δὲν βλάπτει ἡ εὐκρινεστέρᾳ διατύπωσις τῶν ἀρχῶν τούτων.

Ὁ κ. BENIZELOS προτείνει ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀπάλειψιν τῆς φράσεως ν' ἀποφανθῶσιν οἱ Μουσουλμάνοι συναδελφοὶ μεταξὺ τῆς διατυπώσεως τοῦ ἄρθρου ὅπως ἔχει ἐν τῷ προσχεδιάσματι καὶ τῆς γνώμης τοῦ κ. Ησυχᾶκη, ποῖαν διατύπωσιν προτιμοῦν.

ΝΕΣΙΜΗΣ ΦΑΡΦΑΡΟΥΚΗΣ. Δεν βλέπω να προέρχεται καμμία ζημία εκ της διατυπώσεως του άρθρου όπως έχει εν τῷ σχεδίῳ τοῦ κ. Προέδρου.

Ὁ κ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ ἐρωτᾷ ἂν εἰς τὴν λέξιν «νόμος» τοῦ θου άρθρου περιλαμβάνονται καὶ τὰ Διατάγματα τοῦ Ἡγεμόνος, καὶ ἂν δύνανται ἐπομένως διὰ Διαταγμάτων ὁ Ἡγεμὼν νὰ προσλαμβάνη ξένους ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ Του.

Ἡ ἐννοια τῆς Ἐπιτροπῆς εἶνε ὅτι διὰ προσωρινῶν νόμων θὰ δύνανται ὁ Ἡγεμὼν νὰ προσλαμβάνη ξένους.

Μεθ' ὅ τῃ ἐρωτῆσει τοῦ κ. Προέδρου γίνονται δεκτὰ τὰ ἐν τῷ προσχεδιάσματι 5 καὶ 6 ἄρθρα ὅπως εἶναι διατετυπωμένα γενομένης δεκτικῆς συνάμα τῆς προτάσεως τοῦ κ. Ἡσυχάκη κατὰ τὰ λοιπὰ.

Ἀναγινώσκειται εἶτα τὸ 7ον ἄρθρον ἔχον οὕτως :

Ἄρθρον 7ον «Πᾶς φόρος ἐπιβάλλεται καὶ εἰσπράττεται χάριν τοῦ κοινου συμφέροντος. Ἐκαστος δὲ συνεισφέρει εἰς τὰ δημόσια βάρη ἀναλόγως τοῦ εἰσοδήματος ἢ τῆς περιουσίας του.»

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ προτείνει εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο νὰ ἀντικατασταθῇ ἡ λέξις «εἰσοδήματος» διὰ τῆς λέξεως «τῶν δυνάμεων.»

Ὁ δὲ κ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ διὰ τῆς φράσεως «τῶν ὠφελημάτων του.»

Καὶ ὁ κ. **ΗΣΥΧΑΚΗΣ** ν' ἀπαλειφθῇ καθ' ὅλοκληρίαν ἡ λέξις «εἰσοδήματος», οὕτως ὥστε ἐν τῇ φορολογίᾳ νὰ περιλαμβάνηται μόνον ἡ περιουσία οὐχὶ δὲ καὶ τὸ εἰσόδημα. Διότι ὅσον ἀφορᾷ τὴν φορολογίαν τοῦ εἰσοδήματος ὑπάρχουσιν οἱ εἰδικοὶ νόμοι, φόρος ἐπιτηδεύματος λ. χ., οἰκοδομῶν κτλ. καὶ διότι ὁ τόπος ἔχει ἀνάγκην ξένων κεφαλαίων τὰ ὁποῖα οὕτω φυγαδεύονται.

Προτείνει ὡσαύτως τὴν ἀπάλειψιν τῆς φράσεως «χάριν τοῦ κοινου συμφέροντος» διότι δὲν ἔχει καμμίαν ἐννοίαν.

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ παρατηρεῖ εἰς τὸν κ. Ἡσυχάκην ὅτι τοῦτο ἐννοεῖ ὅτι διὰ τούτου θεσπίζεται ὅπως ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία μὴ ἔχη οὐδὲν δικαίωμα νὰ ψηφίσῃ νόμους φορολογικούς δι' ὀρισμένην τάξιν ἀνθρώπων ἢ δι' ὀρισμένα ἄτομα.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ ἀντιτίθεται κατὰ τῆς προτάσεως τοῦ κ.

Ἡσυχάκη καὶ ὑποστηρίζει τὴν διατύπωσιν τοῦ άρθρου ὅπως εἰσηγήθη αὐτὸ ὁ κ. Πρόεδρος τὸ πρῶτον· διότι εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑπάρχῃ διάταξις ἐν τῷ χάρτῃ, ἥτις νὰ χρησιμεύῃ ὡς φάρος, ὅστις νὰ μᾶς ὁδηγῇ πάντοτε εἰς τὴν ἐξεύρεσιν τελειότερου συστήματος φορολογικοῦ καὶ διότι ἄλλως τε γενομένης δεκτικῆς τῆς προτάσεως τοῦ κ. Ἡσυχάκη θὰ παρεδιόχετο θεμελιώδης ἀρχὴ τοῦ Συντάγματός μας στηριζομένου ἐπὶ τῆς ἰσότητος. Πρέπει νὰ ἀναγραφῇ τοῦτο ὡς ἀρχὴ τοῦλάχιστον ἐν τῷ Συντάγματι μας, προσθέτει, διότι δὲν βλέπει τὸν λόγον διατὶ ὁ μὲν πτωχὸς χωρικός νὰ πληρῶνῃ φόρους, ἐνῶ ὁ ἐπισημῶν λ. χ. καὶ ἂν κερδίῃ ἑκατονταπλάσια νὰ μὴ φορολογηται. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν προταθείσαν διατύπωσιν διὰ τῆς λέξεως «δυνάμεων» παρατηρεῖ ὅτι ἡ διατύπωσις αὕτη ἐνδέχεται πολλὰς παρερμηνείας.

Ὁ κ. Ν. ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ ὑποστηρίζει ὅτι πρέπει νὰ μείνῃ ἡ λέξις «εἰσοδήματος» διότι ἡ λέξις «δύναμις» νομίζει ὅτι ἐννοεῖ καὶ τὴν γνώσιν ἐπιστήμης τινὸς ἢ τέχνης, μὴ ἐξασκουμένης ὅμως, ὅποτε δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπεβάλλωνται οἱ πολῖται εἰς φορολογίαν.

Ὁ ΠΩΔΟΓΕΩΡΓΗΣ λέγει ὅτι ὁ ὅρος «εἰσοδήματος» εἶναι σαφέστερος τοῦ ὅρου «δυνάμεων». Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν γνώμην τοῦ κ. Ἡσυχάκη ὑποστηρίζει ὅτι εἶναι δίκαιον ἀφοῦ ἡ ἄλλη περιουσία φορολογεῖται, νὰ φορολογηται καὶ τὸ εἰσόδημα κατὰ δίκαιον τρόπον. Δὲν φυγαδεύονται δὲ διὰ μικρᾶς φορολογίας, ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχῃ τάξις καὶ ἀσφάλεια εἰς τὸν τόπον· καὶ τότε τὰ κεφάλαια τὰ ὁποῖα ἀλλαχοῦ πλεονάζουν θὰ ἔλθουν ἐδῶ μὲ τόκον ὀλιγώτερον.

Ὁ κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ. Βεβαίως πρέπει νὰ παράσχωμεν

πᾶσαν εὐκολίαν εἰς τὰ ξένα κεφάλαια· ἀλλὰ καὶ ἂν διατυπωθῇ τὸ ἄρθρον ὅπως προτείνει ὁ κ. Ἡσυχάκης τὰ ξένα πιστωτικὰ ἰδρύματα θὰ φορολογουῦνται. Ἄλλως τε δὲν πρόκειται τώρα περὶ ἀμέσου ἐπιβολῆς φορολογικοῦ συστήματος, ἀλλὰ περὶ τῆς διατυπώσεως τοῦ άρθρου ὅπως ἔχει ἐν τῷ σχεδίῳ, ἥτις ἀποτελεῖ ἰδανικόν τι, εἰς τὸ ὁποῖον πάντοτε πρέπει νὰ τείνῃ ἡ Πολιτεία.

Ὁ κ. ΠΩΔΟΓΕΩΡΓΗΣ προσθέτει ὅτι διὰ τοῦ άρθρου δὲν ἐπιβάλλεται ἀμέσως ἡ ψήφισις ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως νόμου φορολογικοῦ, ἀλλὰ δίδεται μᾶλλον τὸ δικαίωμα εἰς τὴν Συνέλευσιν ὅταν θέλῃ νὰ ψηφίσῃ τοιοῦτον νόμον.

Ὁ κ. ΖΑΧΑΡΑΚΗΣ ὑποστηρίζει ὅτι εἰς τὴν λέξιν περιουσία περιλαμβάνονται παντός εἴδους κεφάλαια, καὶ ὅτι πρέπει νὰ μείνῃ ὁ ὅρος «εἰσοδήματος» διότι ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἐν τῇ ἐφαρμογῇ ὑπάρχει ἡ λέξις «εἰσόδημα» ἀντὶ τῆς λέξεως «δυνάμεως», διὰ τῆς διατυπώσεως ταύτης δὲν συμπεριλαμβάνεται ἡ τάξις τῶν ἐργατῶν, ὅπως τούναντιον, ἂν τεθῇ ἡ λέξις «δυνάμεων».

ΠΩΔΟΓΕΩΡΓΗΣ. Σήμερον φορολογεῖται ἀπὸ ὅλας τὰς νομοθεσίας τὸ καθαρὸν εἰσόδημα.

ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ. Φρονῶ ὅτι εἰς τὴν θέσπισιν τοῦ Συντάγματος πρέπει νὰ προσέχωμεν, ὥστε νὰ μὴ τίθεται οὐδεμία λέξις ἄνευ σκοποῦ. Ἀφοῦ δὲ ὅλοι εἶνε σύμφωνοι ὅτι ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν ἔχει τοῦτο κανένα πρακτικὸν σκοπὸν, δὲν πρέπει νὰ τεθῇ ἡ λέξις «εἰσοδήματος» διότι εἶναι ὑποχρεωμένη ἡ Βουλὴ ἀμέσως νὰ ψηφίσῃ νόμον φορολογίας τοῦ εἰσοδήματος, δι' οὗ νὰ φορολογηθῇ καὶ ἄλλους πολλοὺς ἀκόμη καὶ τοὺς ἐργάτας. Ἄν δὲ δὲν τεθῇ ἡ διάταξις, δὲν κωλύεται ἡ Βουλὴ νὰ ψηφίσῃ κατόπιν νόμους φορολογικοὺς οἰσοδήποτε.

ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ. Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἔχει πάντοτε τὸ δικαίωμα νὰ ἐξαίρεσῃ τάξεις τῶν πολιτῶν τῆς φορολογίας, ἐκείνους δηλαδή, οἵτινες δὲν ἔχουν εἰσόδημα ἢ ἔχουν μὲν, ἀλλὰ πολὺ μικρόν. Δὲν πρέπει λοιπὸν αὐτοὺς σήμερον νὰ τοὺς ἐπικαλούμεθα. Ἡ φορολογία τοῦ εἰσοδήματος εἶναι ἀπόρροια τῆς ἰσότητος, δὲν ἀποτελεῖ δὲ ἐφαρμογὴν κοινωνιστικῶν ἀρχῶν. Παράδειγμα εἶναι ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Γερμανία, ὅπου ἡ σπουδαιότερα πηγὴ τῶν προσόδων προέρχεται ἐκ τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος τῶν πολιτῶν. Ἡ λέξις ἄλλως τε «περιουσία» εἶναι ἐκείνη, ἥτις περιλαμβάνει τὰ κεφάλαια, καὶ ἂν ὑπάρχῃ κανεὶς κίνδυνος μὴ τυχόν ὁ φόρος ἐναντίον τῶν οικονομικῶν ἀρχῶν προσβάλλῃ τὰ κεφάλαια, ὁ κίνδυνος οὗτος προέρχεται ἐκ τῆς ἐν τῷ άρθρῳ λέξεως «περιουσία» οὐχὶ ἐκ τῆς λέξεως «εἰσόδημα», τοῦ ὁποῖου ἡ ἀνάλογος φορολογία, δὲν νὰ ἀποτελῇ τὸ ἰδεῶδες, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ τείνῃ ἡ φορολογικὴ νομοθεσία.

ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ. Ψηφίζοντες τὸ ἄρθρον ὅπως ἔχει ἐν τῷ προσχεδιάσματι ἀλλοιοῦμεν τὴν βάσιν τοῦ νῦν φορολογικοῦ συστήματος. Ἀφοῦ δὲ δὲν δεσμεύομεν τὴν Νομοθετικὴν ἐξουσίαν, διατυποῦντες οὕτω τὸ ἄρθρον, εἰς τὸ νὰ ψηφίσῃ οἰσοδήπατε νόμους φορολογικούς, εἶναι ἄσκοπον ἀφ' ἑνὸς καὶ ἐπικίνδυνον ἀφ' ἑτέρου.

ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ. Βεβαίως τὸ ἰσχυὸν φορολογικὸν σύστημα δὲν εἶναι τὸ ἰδεῶδες φορολογικοῦ συστήματος καὶ δύναται νὰ μεταβληθῇ. Ἄν εἶναι τὸ ἰδεῶδες, τότε πρέπει νὰ ἀναγράψωμεν ἰδιαιτέρον ἄρθρον ἐν τῷ Συντάγματι περὶ τοῦ ἀμεταβλήτου αὐτοῦ.

ΝΕΣΙΜΗΣ ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ. Ἄν ἐν τῷ νῷ τῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι ὅτι πρέπει νὰ φορολογουῦνται ὅλοι ἀναλόγως τοῦ εἰσοδήματός των, πρέπει νὰ μείνῃ τὸ ἄρθρον ὅπως ἔχει. Τὰ λοιπὰ ἀνάγονται εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν νὰ τὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν, ὅταν θὰ ψηφίσῃ φορολογικοὺς νόμους.

Ὁ κ. ΜΕΧΜΕΤ ΠΕΤΕΙΝΑΚΗΣ ὑποστηρίζει τὴν γνώμην τοῦ κ. Χατζιδάκη· διότι ἠθικῶς εἶναι ὑποχρεωμένη ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία νὰ ψηφίσῃ ἀμέσως νόμους φορολογικούς ἐπὶ τῶν κεφαλαίων. Εἶναι δὲ τῆς γνώμης ὅτι ἅμα τακτο-

ποιηθῆ τὸ ἰσχύον φορολογικὸν σύστημα κατὰ δικαιώτερον τρόπον τότε νὰ φορολογηθῆ καὶ τὸ εἰσόδημα διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς πολιτείας.

BENIZELOS. Δὲν ὑποχρεῦται ἡ Συνέλευσις νὰ ψηφίσῃ ἀμέσως νόμους τοιοῦτους.

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ προτείνει ν' ἀντικατασταθῆ καὶ ἡ λέξις «εἰσόδημα» καὶ ἡ λέξις «περιουσία» διὰ τῶν λέξεων «ἀναλόγως τῶν δυνάμεων του» ὥστε νὰ ἀφίνηται ἐλευθερία εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν νὰ φορολογηῆ εἴτε τὸ εἰσόδημα εἴτε τὴν περιουσίαν, χωρὶς νὰ ἔχη ὑποχρέωσιν νὰ φορολογηῆ καὶ τὰ δύο ὅμοῦ.

Ὁ κ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ προτείνει νὰ συνταχθῆ τὸ ἄρθρον οὕτως: «Ἐκαστος συνεισφέρει ἀδιακρίτως εἰς τὰ δημόσια βάρη.» Δέχεται ἐν τούτοις ἐπιβεβαιωτικῶς καὶ τὴν πρότασιν τοῦ κ. Προέδρου.

Γενομένης εἴτα φανερᾶς ψηφοφορίας δι' ὄνομαστικῆς κλήσεως ἐψηφίσθη τὸ ἄρθρον ὅπως ἔχει ἐν τῷ προσχεδιάσματι διὰ ψήφων 9 κατὰ 5.

Ἀναγινώσκειται εἴτα τὸ ἐν τῷ σχεδίῳ 8ον ἄρθρον ἔχον ὡς ἔπεται:

«Οὐδεὶς νέος φόρος ἐπιβάλλεται οὐδὲ εἰσπράττεται, εἰμὴ δυνάμει ἐπὶ τούτῳ νόμου.»

Τὸ ἄρθρον τοῦτο ψηφίζεται ὅπως ἔχει μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι δὲν λαμβάνει θέσιν ἰδιαιτέρου, ἀλλὰ γίνεται ἐδάφιον τοῦ 7 ἄρθρου.

Ἀναγινώσκειται εἴτα τὸ ἐν τῷ σχεδίῳ ἄρθρον 9ον ἔχον οὕτως:

Ἄρθρον 8ον Ἐκαστος εἶναι ἐλεύθερος νὰ πρεσβεύῃ τὰ τῆς θρησκείας του καὶ ἀπολαύῃ ἴσης ἀπὸ μέρους τῆς Ἀρχῆς προστασίας διὰ τὴν ἀσκήσιν τῆς λατρείας του.

Ὁ κ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ λέγει ὅτι διὰ τοῦ ἄρθρου τούτου δίδεται μεγάλη ἐλευθερία εἰς τὴν ἐνάσκησιν ὄλων ἐν γένει τῶν θρησκευμάτων, προτείνει δὲ νὰ προστεθῆ ἐν τῷ ἐδαφίῳ ἡ λέξις «ἀναγνωρισμένων» πρὸ τῆς λέξεως «θρησκευμάτων».

Γίνεται δεκτὴ ἡ προσθήκη τῆς λέξεως ταύτης ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς.

Κατὰ πρότασιν δὲ τοῦ κ. Βενιζέλου ψηφίζεται τὸ ἄρθρον ὡς ἐξῆς διατετυπωμένον:

«Ἐκαστος εἶναι ἐλεύθερος νὰ πρεσβεύῃ τὰ τῆς θρησκείας του.»

«Ἡ ἐξωτερικὴ λατρεία πάντων τῶν ἀναγνωρισμένων θρησκευμάτων εἶναι ἐλευθερά καὶ ἀπολαύει τῆς προστασίας τῆς πολιτείας πρὸς ὅμοιαν καὶ συμμεροῦται πρὸς τοὺς νόμους καὶ τοὺς ἀστυνομικοὺς κανονισμοὺς.»

Ὁ κ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΑΚΗΣ προτείνει ὅπως εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο προστεθῆ ὡς ἐδάφιον καὶ τὸ ἐξῆς: «Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Νήσου μένει ἠνωμένη διοικητικῶς ὡς καὶ νῦν μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ὡς πρὸς δὲ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Μητροπολίτου καὶ τῶν Ἐπισκόπων τῆς Νήσου παύει ἡ μέχρι τοῦδε ἰσχύουσα ὑποχρέωσις τῶν Πατριαρχείων ὅπως τὰ τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν ἀναφέρουσιν εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλῃν μετατιθεμένων ὄλων τῶν σχετικῶν δικαιωμάτων Αὐτῆς εἰς τὸν Κυβερνήτην τῆς Νήσου».

Κατὰ πρότασιν πολλῶν ἀναβάλλεται ἡ περὶ τούτου συζητήσις εἰς τὸ σχετικὸν μέρος, εἰς τὸ ὅποιον θὰ γίνῃ λόγος καὶ περὶ τοῦ Μουσουλμανικοῦ κλήρου.

Ὁ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ προτείνει ὅπως συμπεριληφθῆ ἐν τῷ χάρτῃ ἡ ἀρχὴ ὅτι ἡ θρησκεία δὲν πρέπει νὰ ἔχη καμμίαν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ἀποκτήσεως ἢ ἀπωλείας τῶν ἀστικῶν καὶ πολιτικῶν δικαιωμάτων.

Ἡ συζήτησις τῆς προτάσεως ταύτης ἀνεβλήθη διὰ τὴν ἐπομένῃν συνεδρίασιν.

Ἀναγινώσκειται εἴτα τὸ ἐν τῷ σχεδίῳ 10ον ἄρθρον, ἔχον ὡς ἔπεται:

Ἄρθρον 10ον «Πᾶς Κρῆς δύναται νὰ μεταβαίνη ἐλευθε-

ρως ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τῆς χώρας καὶ νὰ ἐγκαθίσταται ὅπου βούλεται, ἐφ' ὅσον δὲν ἀντίκεινται πρὸς τοῦτο οἱ ἀστυνομικοὶ κανονισμοί.»

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ προτείνει ν' ἀπαλειφθῆ τὸ μέρος τοῦ ἄρθρου ἀπὸ τῆς φράσεως «ἐφ' ὅσον δὲν ἀντίκεινται κ.τ.λ.» διὰ νὰ μὴ ἦναι δυνατὰ καταχρήσεις ὑπὸ τῶν ἀστυνομῶν.

BENIZELOS. Δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ κατάχρησις, διότι ὅταν πρόκειται περὶ γενικῶν μέτρων λαμβανόμενων ὑπὸ γενικῶν ἀστυνομικῶν διατάξεων οὐδεὶς φόβος ὑπάρχει.

Ὁ κ. ΝΕΣΙΜΗΣ ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ. Συμφωνεῖ μὲ τὴν γνώμην τοῦ κ. Φούμη.

Ὁ δὲ κ. ΞΑΝΘΟΥΔΙΔΗΣ παρατηρεῖ ὅτι διὰ τοῦ ἄρθρου ὅπως ἔχει δὲν παραβιάζονται τὰ φυσικὰ δικαιώματα τοῦ πολίτου, ἀπ' ἐναντίας θὰ δύνανται νὰ προληφθῶσι πολλὰ κακὰ δι' ἀστυνομικῶν κανονισμῶν.

BENIZELOS. Α. χ. ἐπὶ χολέρας εἰς ὠρισμένον μέρος πρέπει νὰ δύναται νὰ ἐκδοθῆ ἀστυνομικὴ διάταξις.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ προτείνει νὰ προστεθῆ εἰς τὸ τέλος ἡ φράσις «ἐρειδόμενοι ἐπὶ νόμων».

Τῇ ἐρωτῆσει τοῦ κ. Προέδρου γίνεται τὸ ἄρθρον δεκτὸν ὅπως ἔχει ἐν τῷ σχεδίῳ.

Ἀναγινώσκειται τὸ ἄρθρον 11 ὅπερ ἔχει οὕτως:

Ἄρθρον 11. «Ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία εἶναι ἀπαραβίαστος. Οὐδεὶς καταδιώκεται, συλλαμβάνεται, φυλακίζεται ἢ ἄλλως πως περιορίζεται, εἰμὴ ὅταν καὶ ὅπως ὁ Νόμος ὀρίζει».

«Ἐκτὸς ὅταν πρόκηται περὶ αὐτοφόρου ἐγκλήματος ἢ ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τοῦ νομίμως προκηρυχθέντος στρατιωτικοῦ Νόμου, οὐδεὶς συλλαμβάνεται ἢ φυλακίζεται ἄνευ ἠτιολογημένου δικαστικοῦ ἐντάλματος, ὅπερ δέον νὰ κοινοποιηθῆ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συλλήψεως ἢ τὸ βραδύτερον ἐντὸς 24 ὥρων».

Τὸ πρῶτον ἐδάφιον γίνεται δεκτὸν ὅπως ἔχει.

Ὁ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ προκειμένου περὶ τοῦ β' ἐδαφίου προτείνει νὰ ἀφαιρηθῆ τὸ σχετικὸν μέρος περὶ Στρατιωτικοῦ Νόμου.

Ὁ κ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ προτείνει ν' ἀπαλειφθῆ καθ' ὅλοκληριαν τὸ ἐδάφιον διότι ὅσον ἀφορᾷ τὸ αὐτοφόρον ἐγκλημα τοῦτο εἶναι παγία διατάξεις τοῦ Ποινικοῦ Νόμου.

Ὁ κ. BENIZELOS παρατηρεῖ εἰς τὸν κ. Κούνδουρον ὅτι ὁ Ποινικὸς Νόμος ἀφορᾷ τὰς διατυπώσεις, καθ' ἃς γίνεται ἡ σύλληψις. Εἰς τὸν κ. Πωλογεώργην δὲ παρατηρεῖ ὅτι διὰ τῆς ψηφίσεως ἐν τῷ Συντάγματι τῆς ἀρχῆς αὐτῆς, δὲν γίνεται πάγιος ὁ θεσμὸς οὗτος, ἀλλ' ἐννοεῖται ὅταν ὑπάρχῃ ἀνάγκη ἄλλως τε καὶ ἂν ἐν τῷ Συντάγματι δὲν ψηφισθῆ τοῦτο, ὁ Ἡγεμὼν θὰ κηρύττῃ τὸν Στρατιωτικὸν Νόμον ὅταν παρουσιασθῆ ἡ ἀνάγκη διότι ἡ ἀνάγκη τῆς πολιτείας νὰ ζῆσῃ τὸ ἐπιβάλλει.

Τὸ ἄρθρον τοῦτο τῇ ἐρωτῆσει τοῦ κ. Προέδρου γίνεται δεκτὸν ὅπως ἔχει.

Ὁ κ. ΗΣΥΧΑΚΗΣ προτείνει ν' ἀναγραφῆ ἰδιαιτέρα διάταξις ἐν τῷ Συντάγματι, καθ' ἣν προσωπικὴ κράτησις πρὸ ἐξώφλησιν χρεῶν δὲν ἐπιτρέπεται.

Ἡ συζήτησις τῆς προτάσεως ταύτης ἀναβάλλεται διὰ τὴν ἐπομένῃν συνεδρίασιν.

Ὁ κ. ΗΣΥΧΑΚΗΣ προτείνει νὰ προστεθῆ ἐτέρα διάταξις, καθ' ἣν ἄνευ ἐκδόσεως δικαστικοῦ βουλευμάτος ἢ προφυλάκισις δὲν δύναται νὰ παραταθῆ πλέον τῶν ἐξ μηνῶν.

ΦΟΥΜΗΣ. Τοῦτο ἀνάγεται εἰς τὴν Ποινικὴν Δικονομίαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Διὰ τὴν προκαταρκτικὴν περίοδον ἣν διέρχεται ἡ πολιτεία μας, δὲν πρέπει νὰ περιληφθοῦν ἢ ἀπολύτως ἀναγκαῖαι διάταξεις, ὅπως μὴ ἐμποδίζηται κατόπιν ἡ Νομοθετικὴ ἐξουσία νὰ χρησιμοποιοῦσθαι τὰ διδάγματα τῆς πείρας.

Ἀναγινώσκονται εἴτα τὰ ἄρθρα 12, 13 καὶ 14 ἔχοντα ὡς ἔπεται:

Ἄρθρον 12. «Οὐδεὶς ἀφαιρεῖται ἄκων τῶν παρὰ τοῦ

νόμου ώρισμένων αὐτῶ δικαστῶν, οὐδὲ ὑποβάλλεται εἰς ποινὴν μὴ ὡρισμένην προηγουμένως ὑπὸ Νόμου.»

Ἄρθρον 12. «Ἡ κατοικία ἐκάστου ἀποτελεῖ ἄσυλον. Οὐδεμία κατ' οἶκον ἐρευνα ἐνεργεῖται, εἰμὴ ὅταν καὶ ὅπως ὁ νόμος ὀρίζει.»

Ἄρθρον 13. «Ἡ σωματεμπορία ἀπαγορεύεται· ἀργυρώνητος ἢ δοῦλος εἶναι ἐλεύθερος ἄμα πατήσῃ τὸ Κρητικὸν ἔδαφος.»

Ἄρθρον 14. «Οὐδὲν εἶδος ἐργασίας, βιοτεχνίας ἢ καλλιέργειας δύναται νὰ ἀπαγορευθῇ, ἐφ' ὅσον δὲν ἀντίκειται εἰς τὴν δημοσίαν ἠθικὴν, ἀσφάλειαν ἢ τὴν ὑγιειάν τῶν κατοίκων.»

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἐκάστου τῶν ἄρθρων τούτων ἡ Ἐπιτροπὴ τῇ ἐρωτήσει τοῦ κ. Προέδρου ψηφίζει ἐν ἑκάστῳ χωριστὰ ὅπως ἔχουσι ταῦτα ἐν τῷ σχεδίῳ.

Ἀναγινώσκειται εἶτα τὸ ἐξῆς 15 ἄρθρον τοῦ σχεδίου:

Ἄρθρον 15. «Δὲν ἐπιτρέπονται ἐν Κρήτῃ ἄλλα μονοπώλια, εἰμὴ ὅσα ἰδρύονται διὰ νόμου πρὸς αὐξήσιν τῶν δημοσίων ἐσόδων ἢ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς δημοσίας ἀσφαλείας.»

Καὶ τὸ ἄρθρον τοῦτο γίνεται δεκτὸν ὅπως ἔχει μετὰ προηγουμένην ἐξήγησιν τοῦ κ. Προέδρου τῇ προτάσει τοῦ κ. Φωτᾶκη ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐννοεῖ ὅτι δὲν δύναται λ. χ. νὰ δοθῇ προνόμιον εἰς ὡρισμένα ἄτομα, εἰμὴ διὰ τὸ συμφέρον τῆς Πολιτείας.

Ἀναγινώσκειται εἶτα τὸ ἄρθρον 16 ἔχον οὕτως:

Ἄρθρον 16. «Οὐδεὶς στερεῖται τῆς ἰδιοκτησίας αὐτοῦ, εἰμὴ διὰ δημοσίαν ἀνάγκην, ὅταν καὶ ὅπως ὁ νόμος διατάσῃ· πάντοτε δὲ μετὰ προηγουμένην ἀποζημίωσιν.»

Ὁ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ προτείνει νὰ προστεθῇ εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο ὅτι τὰ κεκτημένα δικαιώματα δὲν καταργοῦνται διότι ἄλλως φεγαδεύεται ἡ πίστις.

Μετὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Πωλογεώργη συντάσσεται καὶ ὁ κ. Ξανθοῦδιδης.

Ὁ κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ἀπαντᾷ εἰς τὸν κ. Πωλογεώργην ὅτι εἶνε δυνατόν δι' ἰδιαίτερου ἄρθρου νὰ προστεθῶν τὰ κεφάλαια καὶ νὰ μὴ θεσπισθῇ ἡ ἀρχὴ ὅτι τὰ κεκτημένα δικαιώματα δὲν καταργοῦνται διότι καὶ αὐτὰ δύναται ἐν περιπτώσει ἀνάγκης νὰ τὰ προσβάλλῃ ἡ Πολιτεία.

Ὁ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ διατυπώνει τὴν πρότασιν του ὡς ἐξῆς: «Δὲν ἐπιτρέπεται ἡ καταπάτησις κεκτημένου δικαιώματος, ὅπερ ἀποκτάται ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ παρόντος Συντάγματος καὶ τῶν Νόμων τῆς Πολιτείας.»

Ἀναβάλλεται ἡ ἐπ' αὐτοῦ συζήτησις διὰ τὴν ἐπομένην συνεδρίασιν.

Ἀναγινώσκονται εἶτα τὰ ἄρθρα 17 καὶ 18 ἔχοντα οὕτως:

Ἄρθρον 17. «Αἱ βάσανοι καὶ ἡ γενικὴ δήμευσις ἀπαγορεύονται.»

Ἄρθρον 18. «Ἡ ἐκπαίδευσις εἶναι ἐλευθέρα, ἀρκεῖ νὰ ἀσκήται ὑπὸ προσώπων ἐχόντων τὴν ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀρισμένην ἱκανότητα καὶ χρηστότητα ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν δὲ τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς, ὅσον ἀφορᾷ τὰ χρηστὰ ἤθη, τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὸ σέβας πρὸς τοὺς Νόμους τῆς Πολιτείας.»

Τὰ ἄρθρα ταῦτα γίνονται δεκτὰ ὅπως ἔχουσι.

Ἀναγινώσκειται εἶτα τὸ ἐξῆς 19 ἄρθρον περὶ τύπου.

Ἄρθρον 19. «Ἐκαστος ἔχει δικαίωμα νὰ ἐκφέρῃ τὰς ἰδέας του προφορικῶς, ἐγγράφως ἢ διὰ τοῦ τύπου, τηρῶν τοὺς Νόμους τῆς Πολιτείας.»

Εἰς τὸ τέλος τοῦ ἄρθρου τούτου προστίθενται κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τὰ ἐξῆς: «Μέχρι τῆς δημοσιεύσεως Νόμου περὶ τύπου δὲν ὀρίσεται ἄδεια ἐκδόσεως πολιτικῶν ἐφημερίδων.

ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ. Διὰ τὴν πρώτην περίοδον ἡ ἐκδοσις πολιτικῶν ἐφημερίδων δὲν πρέπει νὰ ἐπιτρέπηται, διότι ἔχομεν πρόσφατα ἀκόμη τὰ κακὰ τῆς δημοσιογραφίας, ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ μᾶς εἴπωσι φωτισθέντες πρέπει τουλάχιστον νὰ θέσωμεν τοὺς ἐξῆς περιορισμούς· α'.) ἄδειαν (ἐκ μέρους τῆς ἀρχῆς)· β'.) τὴν ἐξέτασιν τῆς κοινωνικῆς θέσεως καὶ χρηστό-

τητος τοῦ ἀτόμου (λ. χ. νὰ ᾔνοι ἐπιστήμων) καὶ γ'.) ἐγγύησιν χρηματικὴν (300 λιρῶν ἐπὶ παραδείγματι).

Ὁ κ. Ν. ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ ἀσπάζεται κατ' ἀρχὴν τὴν γνώμην τοῦ κ. Πωλογεώργη, ἀλλ' ἡ θέσις τῆς προτάσεως του γυμνάζει ὅτι δὲν εἶναι ἐδῶ· ἀλλ' εἰς τὰ κατόπιν ἄρθρα τοῦ Συντάγματος, τὰ ὅποια θὰ πραγματευθῶν περὶ τύπου.

ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ. Ὁ νόμος περὶ τύπου δύναται νὰ μεταβληθῇ κατόπιν.

Ὁ κ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ προτείνει τὴν ἀναβολὴν τῆς συζητήσεως ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ κ. Πωλογεώργη, διότι τὸ ζήτημα εἶναι σοβαρὸν.

Ὁ κ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ ὑποβάλλει τὴν ἐξῆς πρότασιν. α' Ὁ τύπος εἶναι ἐλεύθερος, ἐφ' ὅσον τηρεῖ τοὺς κειμένους νόμους. Ἀλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει κατάσχεσις ἐφημερίδων καὶ ἄλλων ἐντύπων διατριβῶν ἐπιτρέπεται καὶ πρὸ τῆς δημοσιεύσεως καὶ μετ' αὐτὴν α') ὅταν προσβάλλεται ἀνεγνωρισμένη καὶ ἐν Κρήτῃ λατρευομένη θρησκεία· β') τὸ πρόσωπον τοῦ Κυβερνήτου καὶ γ') ὅταν διὰ τῶν δημοσιευμάτων προκαλεῖται ἐπικίνδυνος ἐρεθισμὸς μεταξὺ τῶν κατοίκων ἐνάμενος νὰ χαλαρώσῃ τὴν δημοσίαν τάξιν.»

Ἀναβάλλεται ἡ συζήτησις ἀμφοτέρων τῶν προτάσεων διὰ τὴν ἐπομένην συνεδρίασιν.

Ἀναγινώσκειται εἶτα τὸ ἄρθρον 20 ἔχον οὕτως:

Ἄρθρον 20. «Οἱ Κρήτες ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ συνέρχωνται ἡσυχῶς καὶ ἀόπλως, συμμερφόμενοι πρὸς τοὺς νόμους, οἵτινες δύναται νὰ κανονίσωσι τὴν ἄσκησιν τοῦ δικαιώματος τούτου, ἀλλὰ χωρὶς νὰ τὸ ἐξαρτήσωσιν ἀπὸ προηγουμένης ἀδείας.

Ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰς ἐν ὑπαίθρῳ συναθροίσεις, αἵτινες ὑπόκεινται ἀπολύτως εἰς τοὺς ἀστυνομικοὺς κανονισμοὺς.»

Ὁ κ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ λέγει ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο ὡς καὶ τὸ ἐπόμενον 21 εἶναι περιττά, ἂν γείνη δεκτὴ ἡ ἀνωτέρω πρότασις του· διότι, ἐὰν δύναται τις νὰ ἐκφέρῃ τὰς ἰδέας του διὰ τοῦ τύπου, τότε δύναται νὰ ὑποστηρίξῃ αὐτὰς καὶ ἐνώπιον συναθροίσεων τοῦ λαοῦ. Περιττεύει δὲ καὶ τὸ 22· διότι, ἀφοῦ δύναται νὰ ὑποστηρίξῃ αὐτὰς ἐν συναθροίσει, δύναται νὰ τὰς ἐκφέρῃ καὶ ὑποστηρίξῃ καὶ ἐνώπιον Συλλόγων, ἐπομένως τότε ὁ λαὸς ἔχει τὸ δικαίωμα καὶ τοῦ συνεταιρίζεσθαι.

Ὁ κ. ΗΣΥΧΑΚΗΣ ὑποστηρίζει ὅτι πρέπει νὰ διατυπωθῶν χωριστὰ ὅπως ἐν τῷ σχεδίῳ τὰ ἄρθρα 21 καὶ 22 τὰ ὅποια ἀναγινώσκονται ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου ὡς ἐξῆς:

Ἄρθρον 21. «Οἱ Κρήτες ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι, ἐφ' ὅσον εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ συνεταιρισμοῦ ἢ εἰς τὰ πρὸς ἐπίτευξιν αὐτοῦ μέσα δὲν ὑπάρχει τι τὸ παράνομον, ἀνήθικον ἢ ἐπικίνδυνον εἰς τὴν Πολιτείαν.»

«Ὁ Νόμος κανονίζει τὴν ἄσκησιν τοῦ δικαιώματος τοῦ συνεταιρίζεσθαι ἀποβλέπων εἰς τὴν τήρησιν τῆς δημοσίας ἀσφαλείας.»

Ἄρθρον 22. «Ἐκαστος ἔχει δικαίωμα νὰ ἀπευθύνῃ εἰς τὰς Ἀρχὰς ἀναφοράς ὑπογεγραμμένας παρ' ἐνὸς ἢ πλείονων προσώπων.»

Ἡ ἐπιτροπὴ ἀποδέχεται τὴν γνώμην τοῦ κ. Ησυχάκη.

Ἐν τέλει ὁ κ. ΗΣΥΧΑΚΗΣ προτείνει ὅπως ἐν ἰδιαιτέρῳ ἄρθρῳ θεσπισθῇ ὅτι τὸ ἀπόρητον τῶν ἐπιστολῶν καὶ τηλεγραφημάτων εἶναι ἀπολύτως ἀπαραβίαστον.

Μεθ' ὃ ἐλύθη ἡ συνεδρίασις.

Ὁ Πρόεδρος

Τὰ Μέλη

Ὁ Γραμματεὺς

Ἄριθ. πρακτ. 5.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

Ἰδιαιτέρας συνεδριάσεως τῆς πρὸς δύνταξιν Σχεδίου Πολιτεύματος Ἐπιτροπῆς

Προεδρεία κ. Ἰω. Κ. Σφακιανάκη.

Ἡ συνεδρίασις ἐγένετο ἐν Χανίοις ἐν ἰδιαιτέρᾳ αἰθούσῃ τοῦ Διοικητηρίου σήμερον τὴν 4 Ἰανουαρίου 1899.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ προσκαλεῖ τὴν Ἐπιτροπὴν νὰ συζητήσῃ τὸ 1ον ἄρθρον τοῦ σχεδίου ἢ συζητήσεις τοῦ ὁποίου ἀνεβλήθη εἰς τὴν προχθεσινὴν συνεδρίασιν, ἀναγινώσκει δὲ συγχρόνως τὴν ἐξῆς προσθήκην εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο : « Πρὸς ἔνδειξιν τῆς ἐπικυριαρχίας ἢ Ὀθωμανικῆ σημαία ὑψοῦται εἰς ἓν ἐκ τῶν ὠχυρωμένων μερῶν τῆς Κρητικῆς Πολιτείας, ἢ δὲ φρουρῆς τῆς εἶναι ἐμπειστημένη εἰς τὸν Ἡγεμόνα ».

Ἀναγινώσκει ὡσαύτως τὸ κείμενον τῆς προκηρύξεως τῶν Ναυάρχων τοῦ Μαρτίου 1897, δι' ἧς χορηγεῖται εἰς τὴν Κρήτην Ἀυτονομία ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου.

Ὁ κ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ ἐπιμένει εἰς τὴν ἐξενεχθεῖσαν γνώμην του ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο πρέπει νὰ ἀπαλειφθῇ καὶ νὰ ἀντικατασταθῇ διὰ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ προταθέντος.

Ἡ Ἐπιτροπὴ διὰ ψήφων 12 κατὰ 2 ἀποφαίνεται κατ' ἀρχὴν ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο πρέπει νὰ τεθῇ.

Ἔλτα ὁ κ. Πρόεδρος ἐρωτᾷ τὴν Ἐπιτροπὴν ἥτις διὰ ψήφων 8 κατὰ 6 ἀποφασίζει ν' ἀπαλειφθῇ τὸ ἐν τῷ σχεδίῳ β' ἐδάφιον.

Μεθ' οὗ τῆ ἐρωτήσεως τοῦ κ. Προέδρου ἢ Ἐπιτροπῆς δέχεται τὴν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαν προσθήκην εἰς τὸ 1 ἄρθρον πλὴν τοῦ κ. Ἡσυχάκη καὶ Κουνδούρου διαφωνούντων ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀναγραφὴν τῆς διατάξεως περὶ τουρκικῆς σημαίας καθότι τοῦτο σχετίζεται μὲ τὴν πρώτην παράγραφον τοῦ 1ου ἄρθρου.

Ἀναγινώσκειται κατόπιν τὸ ἐν τῷ προσχεδιάσματι ἄρθρον περὶ τύπου ὡς καὶ ἡ διατύπωσις τὴν ὁποίαν προτείνει ὁ κ. Κουνδουράκης.

Ὁ κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ὑποστηρίζει ὅτι τὸ ἄρθρον περὶ τύπου πρέπει νὰ μείνῃ ὅπως ἔχει ἐν τῷ σχεδίῳ.

Αἱ δὲ σχετικαὶ προτάσεις τοῦ κ. Πωλογεώργη καὶ τοῦ κ. Κουνδούρου συμπληροῦνται εἰς τὸ α' μέρος, τὸ ὁποῖον ἀναγράφει ὅτι ὁ τύπος εἶναι ἐλεύθερος ἐφ' ὅσον τηρεῖ τοὺς κειμένους νόμους, νὰ ἀναγραφῶν ἐν ἰδιαιτέρῳ ἄρθρῳ τοῦ Συντάγματος ὡς βάσεις ἐπὶ τῶν ὁποίων δέον νὰ στηρίζεται ὁ περὶ τύπου Νόμος. Νὰ ἀναφέρεται τούτεστιν ὅτι ὁ περὶ τύπου Νόμος δέον νὰ ἐμπνευσθῇ ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἀρχάς.

Ὁ κ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ εἶναι τῆς γνώμης ὅτι ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου πρέπει νὰ καθιερωθῇ καὶ νὰ μὴ τεθοῦν περιορισμοὶ εἰς δικαίωμα ἐκ τῶν θεμελιωδестέρων τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ περιορισμοὶ τοῦ κ. Κουνδουράκη λέγει ὅτι δὲν ἔχουσι θέσιν εἰς τὸ Σύνταγμα ἀλλ' εἰς τὸν περὶ τύπου νόμον οὕτως ὥστε νὰ τροποποιῶνται ἢ καὶ νὰ μεταρρυθμίζωνται ἀναλόγως τῆς ἀναπτύξεως τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἀπαιτήσεων τῆς κοινῆς γνώμης. Διὰ τοῦτο μόνον τὴν ἐγγυοδοσίαν μικροῦ ποσοῦ ὡς περιορισμὸν θὰ ἐδέχετο. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ προσόντα προσέεται ὅτι αὐτὰ εἶναι ἄχρηστα ἐὰν λ. χ. ἀπαιτηθῇ πτυχίον, ἐνῶ μᾶλλον πρέπει νὰ ἀπαιτηθῇ ἐγκυκλοπαιδικὴ μόρφωσις. Καταλήγει ὑποστηρίζων τὴν ἐν τῷ σχεδίῳ προσθήκην τοῦ ἄρθρου καὶ προτείνει τὴν προσθήκην τῆς λέξεως «ἐλευθέρως» πρὸ τῆς φράσεως «τὰς ἰδέας του».

ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ. Καὶ νόμος περὶ τούτου ἂν ψηφισθῇ αἱ τρεῖς περιπτώσεις, αἱ ἐν τῇ προτάσει μου ἀναφερόμενα πρέπει νὰ ἀναγραφῶσιν ἐν τῷ Συντάγματι.

Ὁ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ λέγει ὅτι ἐπειδὴ σήμερον μόνον

ὀργανοῦμεθα, δὲν εἴμεθα διὰ τοῦτο εἰς θέσιν νὰ καθιερώσωμεν τὴν ἀπόλυτον ἐλευθερίαν τοῦ τύπου, ἀφοῦ καὶ ἐν Ἑλλάδι ἀκόμη μόλις τῷ 1863 καθιερώθη καὶ ὅτι ἀφοῦ ἐν Γαλλίᾳ ἐπέρχονται καὶ σήμερον ἀκόμη κλωνισμοὶ ὡς ἐκ τῆς ἀπολύτου ἐλευθερίας τοῦ τύπου, πόσον μᾶλλον παρ' ἡμῖν. Δὲν εἴμαι, προσθέτει, ὑπὲρ τῆς λογοκρισίας διότι αὕτη πᾶν ἄλλο ἢ τὴν γνώμην τῶν πολιτῶν ἐκπροσωπεῖ, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς καθιερώσεως περιορισμῶν ἐν τῷ τύπῳ, διότι ἄλλως ἢ ὑποστάθῃ τοῦ παρελθόντος καὶ οἱ θεσιθῆραι, οἱ μὴ δυναθέντες νὰ ἐπιτύχωσι θέσιν τινα, θὰ εἶναι οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς δημοσιογραφίας.

Ὁ κ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ συντάσσεται μὲ τὴν γνώμην τῶν προτεινόντων περιορισμοὺς ἔχων ὑπ' ὄψει του τὸ παρελθόν μας ἀφ' ἐνός, τὴν διακύβευσιν τῆς τύχης γείτονος Κράτους ὡς ἐκ τῆς δημοσιογραφίας ἀφ' ἑτέρου, καὶ ἐξ ἄλλου ὡς ἐκπροσωπῶν τὴν περὶ τούτου γνώμην τῶν ἐκλογέων του.

Ὁ κ. ΝΕΣΙΜΗΣ ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ ὑποστηρίζει τὴν γνώμην τοῦ κ. Πωλογεώργη διότι λέγει αἱ περιστάσεις μᾶς ἔφεραν εἰς τὴν θέσιν ν' ἀναγνωρίσωμεν ὅτι πρέπει νὰ τεθῇ περιορισμὸς εἰς τὸν τύπον. Διὰ νὰ μὴ δύναται δὲ ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία νὰ καταργήσῃ τὴν ἀρχὴν τῶν περιορισμῶν πρέπει νὰ ἀναγραφῶν ἐν τῷ Συντάγματι ἐν ἰδιαιτέρῳ ἐδαφίῳ τοῦ ὑπὸ συζητήσιν ἄρθρου, αἱ προτάσεις τοῦ κ. Πωλογεώργη καὶ τοῦ κ. Κουνδουράκη.

ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ. Τὰ Συντάγματα νομοθετοῦνται διὰ πολλὰς γενεάς, ἂν δὲ ἡμεῖς σήμερον δὲν ἔχομεν προσωπικὸν κατάλληλον διὰ νὰ διεξαγάγῃ τὸν δημοσιογραφικὸν ἀγῶνα, τίποτε ἄλλο δὲν κάμνομεν διὰ τῶν περιορισμῶν, τοὺς ὁποίους θέτομεν εἰμὴ ἐμποδίζομεν τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν μόρφωσιν τῆς δημοσιογραφίας διὰ τὸ μέλλον. Μόνον ὅταν τὸ στάδιον μείνῃ ἐλεύθερον διὰ τὴν δημοσιογραφίαν ἢ οἱ περιορισμοὶ, τοὺς ὁποίους θὰ θέσωμεν, εἶναι μικροὶ, θὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἐχόντων ροπήν καὶ κλήσιν εἰς αὐτήν. Οἱ ὑπερμαχοῦντες τῆς ἰδέας τῶν μεγάλων περιορισμῶν φέρουν ὡς ἐπιχείρημα τῆς ἀναγραφῆς αὐτῶν ἐν τῷ Συντάγματι, διὰ νὰ μὴ δύναται οἱ μεταγενέστεροι νὰ μεταβάλλουν τοὺς περιορισμοὺς. Ἀλλὰ τότε ἐμποδίζομεν τὴν φυσικὴν ἐξέλιξιν μιᾶς καταστάσεως, ὅπερ ἄτοπον, διότι ἂν τὸ φρόνημα τῶν μεταγενεστέρων δὲν συμβιβάζεται πρὸς ὅ,τι σήμερον θεσπισθῇ τότε τὸ κακὸν εἶναι μεγαλύτερον.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ ὑποστηρίζει ὅτι ὁ ψηφισθησόμενος περὶ τύπου νόμος δέον νὰ ἐμπνεέται ὑπὸ τῶν ἐξῆς ἀρχῶν, ὁ ἀσκήν τὸ τοῦ δημοσιογράφου ἐπάγγελμα δέον νὰ ἔχη ἐγκυκλοπαιδικὴν μόρφωσιν, νὰ καταθέσῃ δὲ ἐγγύησιν χρηματικὴν μὴ ὑπερβαίνουσαν τὰς 2 χιλιάδας φράγκων. Δημοσιεύματα οἰκδηποτε καὶ ἐφημερίδες νὰ κατὰσχονται διοικητικῶς οἱ ἐνοχοὶ νὰ καταδικάζωνται εἰς πρόστιμον ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης ποινικῆς καταδιώξεως ἢ ἢθελον ἐπισύρει νομίμως τὰ τοιαῦτα δημοσιεύματα εἰς τὰς ἐξῆς περιπτώσεις: α'.) ὅταν προσβάλλεται τὸ πρόσωπον τῶν Ἡγεμόνων καὶ ἄλλων Κρατῶν, β'.) τὰ χρηστὰ ἦθῃ ἢ ὁ ἰδιωτικὸς βίος γ'.) ὅταν προκαλεῖται διὰ τῶν δημοσιευμάτων ἐρεθισμὸς δυνάμενος νὰ διακινδυνεύσῃ τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ δ'.) τὰ ἀδικήματα τοῦ τύπου νὰ δικάζωνται ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων.

Ὁ κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ λαμβάνων ὑπ' ὄψει του τὰς προτάσεις τῶν κ. κ. Κουνδουράκη, Χατζιδάκη, Πωλογεώργη καὶ Φούμη προτείνει νὰ διατυπωθῇ τὸ ἄρθρον ὡς ἐξῆς. « Ἐκαστος ἔχει δικαίωμα νὰ ἐκφράσῃ ἐλευθέρως τὰς ἰδέας του προφορικῶς ἐγγράφως ἢ διὰ τοῦ τύπου, τηρῶν τοὺς νόμους τῆς Πολιτείας ».

« Ὁ περὶ τύπου νόμος τιμωρεῖ τὴν κατάχρησιν τῆς ἐλευθερίας ταύτης ».

« Ὁ νόμος οὗτος δέον νὰ βρασιθῇ ἐπὶ τῶν ἐπομένων ἀρχῶν α'.) πρὸς ἐκδόσιν ἐφημερίδος ἢ περιοδικοῦ εἶναι ἀναγκαῖα ἡ ἄδεια τοῦ οἰκείου Νομάρχου, β'.) ὁ ζητῶν τὴν ἄδειαν, δέον, ἐὰν πρόκειται περὶ ἐφημερίδος ἢ περιοδικοῦ περιέχοντος πολι-

τικὴν ὕλην, νὰ καταθέσῃ ἐγγύησιν χρηματικὴν 5 χιλιάδων φράγκων πρὸς πληρωμὴν τῶν χρηματικῶν ποινῶν καὶ ἀποζημιώσεων γ'.) ἡ ἀδεία χορηγεῖται ὑποχρεωτικῶς εἰς τὸν αἰτούντα ἂν ἔχη τὰ ἐν τῷ νόμῳ ἀναγεγραμμένα προσόντα καὶ ἂν κατέβαλε τὴν ἐγγύησιν προκειμένου περὶ ἐφημερίδος ἢ περιοδικοῦ, δι' ἃ κατὰ τὸ προηγούμενον ἐδάφιον ἀπαιτεῖται ἡ ἐγγύησις.

Ἐπιτρέπεται κατὰ τὸ προηγούμενον ἐδάφιον κατάσχαις ἐφημερίδων ἢ περιοδικῶν καὶ πρὸ τῆς δημοσιεύσεως καὶ μετ' αὐτὴν α'.) ἂν προσβάλληται τις τῶν ἀνεγνωρισμένων καὶ ἐν τῷ τόπῳ λατρευμένων θρησκείων β'.) ἂν προσβάλλεται τὸ πρόσωπον τοῦ Ἡγεμόνος καὶ γ'.) ὅταν διὰ τῶν δημοσιευμάτων προκαλεῖται ἐπικίνδυνος ἐρεθισμὸς μεταξύ τῶν κατοίκων δυνάμενος νὰ χαλαρώσῃ τὴν δημοσίαν τάξιν, ἀλλ' ἡ κατάσχαις αὕτη αἴρεται αὐτοδικαίως ἂν ἐντὸς τῆς ἐπιούσης δὲν ἐπικυρωθῇ διὰ δικαστικοῦ βουλευμάτος».

Προτείνει συγχρόνως ὅπως εἰς τὰς μεταβατικὰς διατάξεις τοῦ Συντάγματος ὀρίσθῃ ὅτι ἡ χορηγία ἀδείας καὶ ἡ ἀνάκλησις αὐτῆς κατὰ τὴν πρώτην τριετίαν ἐξαρτηθῇ ἀπὸ τῆς ἀνεξελέγκτου κρίσεως τῆς Διοικητικῆς Ἀρχῆς, δυναμένης νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἀδειαν ταύτην καὶ ὁ αἰτῶν ἔχη τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα.

ΦΟΥΜΗΣ. Ἡ πρότασις τοῦ κ. Βενιζέλου ὡς ἐνέχουσα τὰς ἰδέας ὅλων εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ δεκτὴ ἀπὸ πρῶτον συμπληρωθῇ διὰ τῶν ἐξῆς:

Α'.) Ἡ κατάσχαις πρέπει νὰ ἐπεκτείνεται ἴσον εἰς τὴν περίπτωσιν ἐκείνην καθ' ἣν ἡ προσβολὴ ἀπευθύνεται καὶ κατὰ ξένων Ἡγεμόνων. 2ον ὅταν ἡ προσβολὴ ἀπευθύνεται κατὰ τῶν χρηστῶν ἠθῶν καὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου.

Β'.) Νὰ ὀρίσθῃ ἐν τῷ Συντάγματι ὅτι ἡ μόρφωσις πρέπει νὰ ἦν ἐγκυκλοπαιδικὴ καὶ οὐχὶ μονομερῶς ἐπιστημονικὴ.

Γ'.) Ἡ ἐγγυοδοσία νὰ μὴ ὑπερβαίνῃ τὸ ποσὸν τῶν 2 χιλιάδων φράγκων τοῦλάχιστον κατὰ τὴν πρώτην πενταετίαν καθ' ἣν αἱ οικονομικαὶ δυνάμεις τῶν δυναμένων νὰ δημοσιογραφουῦν θὰ εἶναι ἀσθενεῖς.

Δ'.) Ἡ εὐθύνη τῆς ἀνήσεως τῆς χορηγίσεως ἀδείας νὰ μετατεθῇ εἰς τὴν ἀνωτάτην Διοικητικὴν ἀρχήν.

Ὁ κ. ΞΑΝΘΟΥΔΙΔΗΣ εἶνε τῆς γνώμης ὅτι οἱ περιορισμοὶ πρέπει νὰ εἶναι τοιοῦτοι ὥστε νὰ μὴ περιπέτωμεν εἰς ἄλλα ἄτοπα. Εἰς τῶν αὐστηρῶν περιορισμῶν εἶνε, λέγει, καὶ ἡ ἐγγυοδοσία 5 χιλιάδων φράγκων διότι δύναται τις νὰ ἔχη ὅλα τὰ ἄλλα προσόντα νὰ μὴ δύναται ἐν τούτοις νὰ καταθέσῃ 5,000 φράγκων καὶ διὰ τοῦτο προτείνει νὰ περιορισθῇ τὸ ποσὸν εἰς 2 χιλιάδας φράγκα. Εἰς δὲ τὰς μεταβατικὰς διατάξεις νὰ προστεθῇ ὅτι κατὰ τὴν πρώτην τριετίαν δὲν ἐπιτρέπεται ἀδεία ἀπὸ τὴν Διοικητικὴν ἀρχὴν δι' ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ περιέχοντα πολιτικὴν ὕλην.

Ὁ κ. ΝΕΣΙΜΗΣ ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ ὑποστηρίζει ὅτι πρέπει νὰ προστεθῇ εἰς τὸ μέρος περὶ κατασχέσεως: «νὰ γίνε-ται κατάσχαις καὶ ὅταν καὶ ἄλλα Ἡγεμονικὰ πρόσωπα προσβάλλωνται.

Μεθ' οὗ ο. κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ ἐρωτᾷ τὴν Ἐπιτροπὴν ἥτις ἀποδέχεται τὴν διατύπωσιν τοῦ α'. ἐδαφίου τοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Βενιζέλου διατυπωθέντος ἄρθρου.

Τὸ β'. ἐδάφιον ἐτροποποιήθη ὡς ἐξῆς «Ὁ περὶ τύπου νόμος τιμωρεῖ τὴν κατάχρησιν τῆς ἐλευθερίας ταύτης».

Ὁ κ. ΒΕ·Ι·ΣΑΚΗΣ προκειμένου περὶ ἀδείας διὰ τὴν ἐκδοσιν λέγει ὅτι ἡ Α. Β. Ὑψηλότης πρέπει πάντοτε νὰ λαμβάνῃ γνώσιν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει.

Ὁ δὲ κ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ ὑποστηρίζει ὅτι ἡ ἀνωτάτη ἀρχὴ τοῦ τόπου, ἡ Κυβέρνησις τοῦτέστι νὰ δίδῃ τὰς ἀδείας καὶ οὐχὶ ὁ Νομάρχης.

Τὸ μέρος τοῦτο τροποποιεῖται οὕτως: «Πρὸς ἐκδοσιν ἐφημερίδος ἢ περιοδικοῦ εἶναι ἀναγκαῖα ἡ ἀδεία τῆς ἐκτελεστικῆς ἀρχῆς.»

Προκειμένης συζητήσεως διὰ τὸ ποσὸν τῆς ἐγγυοδοσίας ἡ Ἐπιτροπὴ διὰ ψήφων 9 κατὰ 7 ἀποφαίνεται ὑπὲρ τοῦ ποσῶ τῶν 5 χιλιάδων φράγκων.

Τὸ γ'.) ἐδάφιον τροποποιεῖται ὡς ἐξῆς «καὶ ἂν κατέβαλε τὴν ἀνωτέρω ἐγγύησιν.»

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ ὑποστηρίζει ὅτι τὰ προσόντα ἀπερ θὰ ἀπαιτηθῶσι πρέπει νὰ ἦναι ἐγκυκλοπαιδικὴ μόρφωσις καὶ οὐχὶ ἀπαραιτήτως ἐπιστημονικὴ.

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ ἐρωτᾷ τὴν Ἐπιτροπὴν ἂν ἦναι τῆς γνώμης νὰ τεθῇ εἰς τὸ Σύνταγμα ρητῶς τοῦτο. ἢ εἰς τὸν ψηφισθόμενον περὶ τύπου νόμον κατόπιν, ἢ Ἐπιτροπὴ διὰ ψήφων 13 κατὰ 3 ἀποφαίνεται ὅτι ἡ διάταξις αὕτη δὲν πρέπει νὰ ἀναγραφῇ εἰς τὸ Σύνταγμα ἀλλ' εἰς τὸν Νόμον.

Ἀναγινώσκειται εἶτα τὸ ἐδάφιον τὸ πραγματευόμενον περὶ κατασχέσεως.

Ὁ κ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ λέγει ὅτι δὲν ἐννοεῖ ὅτι πρέπει νὰ καθιερωθῇ τὸ προληπτικὸν μέτρον τῆς λογοκρισίας ἀλλὰ ἂν ἡ Ἀρχὴ λάβῃ γνώσιν δημοσιεύματός τινος ἀντικειμένου εἰς τὰς διατάξεις αὐτὰς νὰ τὸ κατάσχῃ.

Τὸ μέρος τοῦτο τροποποιεῖται ὡς ἐξῆς:

«Ἐπιτρέπεται κατάσχαις φυλλαδίων, περιοδικῶν καὶ ἐν γένει ἐντύπων.»

Ἐνταῦθα οἰδεῖται ἡ ἐξήγησις ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν ἐννοεῖ νὰ καθιερωθῇ ἡ λογοκρισία.

Εἶτα ἀναγινώσκονται αἱ περιπτώσεις καθ' ἃς δεόν νὰ ἐπιτρέπηται κατάσχαις.

Ἡ πρώτη περίπτωσις γίνεται δεκτὴ ὅπως ἔχει ἐν τῇ ὑπὸ συζήτησιν προτάσει τοῦ κ. Βενιζέλου.

Προκειμένης δὲ συζητήσεως διὰ τὴν δευτέραν περίπτωσιν ὅταν προσβάλλεται τὸ πρόσωπον τοῦ Ἡγεμόνος.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ προτείνει ὅπως ἡ διάταξις αὕτη ἐπεκταθῇ καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν καὶ ἄλλοι Ἡγεμόνες προσβάλλωνται, διότι τοῦτο εἶναι στοιχειώδης συμφέρον διὰ τὴν διατήρησιν τῶν ὁμαλῶν σχέσεων τῆς Πολιτείας μετ' ἄλλων Κρατῶν καὶ διὰ νὰ δύναται ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία τὸ ταχύτερον νὰ τιμωρῇ τὰ ἐγκλήματα αὐτά.

Ὁ κ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ ὑποστηρίζει ὅτι ἡ διατύπωσις τῆς προτάσεως ὅπως ἔχει εἶναι ὀρθωτέρα, διότι κυρίως θεσπίζεται τοῦτο ἐν τῷ Συντάγματι, διὰ νὰ μὴ προκαλεῖται ἐπικίνδυνος ἐρεθισμὸς ἐν τῷ τόπῳ ὡς ἐκ τῆς προσβολῆς τοῦ Ἡγεμόνος.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ λέγει ὅτι πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τί συνέθῃ εἰς ἄλλα Κράτη εἰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἕνεκα τῶν κειμένων νόμων δὲν ἦτο δυνατόν νὰ δεθῇ ἄμεσος ἰκανοποίησις διὰ προσβολὴν Ἡγεμονικῶν προσώπων φέρει τὸ παράδειγμα διπλωματικῶν συγκρούσεων μεταξύ Ἀγγλίας καὶ Ἑλλάδος ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ὀθωνος ἕνεκα τοιοῦτων προσβολῶν.

Ὁ κ. ΠΕΤΕΙΝΑΚΗΣ προτείνει νὰ προστεθῇ εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην καὶ ἡ περίπτωσις καθ' ἣν προσβάλλεται τὸ πρόσωπον τοῦ Ἐπικυριάρχου ὡς καὶ τῶν ἄλλων Ἡγεμόνων.

ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ. Βεβαίως αἱ περιπτώσεις αὗται δύναται νὰ ὀρισθῶσιν εἰς τὸν Νόμον.

ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ. Οὔτε εἰς τὸν νόμον δὲν πρέπει νὰ ὀρίσθῃ ὅτι ἐπιτρέπεται κατάσχαις ὅταν προσβάλλωνται ξένα Ἡγεμονικὰ πρόσωπα, ἀλλὰ νὰ ἐπέρχεται ἡ τιμωρία.

ΚΟΥΝΔΟΥΡΑΚΗΣ. Τὸ Σύνταγμα πρέπει νὰ φροντίζῃ περὶ ἡμῶν. Τὰ ἐκτὰς ἡμῶν θὰ ἐξετάζωνται ἀπὸ τοὺς ἄλλους νόμους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ἡ ἐννοία τῶν ἀντιτιθεμένων εἰς τὴν πρότασιν τοῦ κ. Φούμη εἶναι ὅτι εἰς τὸν περὶ τύπου νόμον πρέπει νὰ περιληφθῇ διάταξις δι' ἣς νὰ τιμωρῶνται τὰ ἐγκλήματα τῆς προσβολῆς κατὰ ξένων Ἡγεμονικῶν προσώπων, ὅχι ὁμοῦ καὶ νὰ κατάσχωνται αἱ ἐφημερίδες ἢ τὰ περιοδικὰ εἰς τὰ ὅποια περιέχονται αἱ προσβολαὶ ἢ ὕβρεις.

Ἰπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην ἐρωτᾶται ἡ Ἐπιτροπὴ ἥτις διὰ φήφων 10 κατὰ 6 ἀποφαίνεται ὑπὲρ τῆς διατυπώσεως ὅπως ἔχει ἐν τῇ προτάσει τοῦ κ. Βενιζέλου.

Ὁ κ. ΠΕΤΕΙΝΑΚΗΣ ἐπαναλαμβάνει τὴν πρότασιν τοῦ διὰ τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν προσβάλλεται τὸ ὄνομα τοῦ Ἐπικυριάρχου.

ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ. Καὶ αὐτὸς ὁ νῦν ἰσχύων Τουρκικὸς νόμος περὶ τύπου δὲν τιμωρεῖ διὰ κατασχέσεως τοῦ φύλλου, τοὺς ὑβρίζοντας ἢ προσβάλλοντας τὸ πρόσωπον τοῦ Ἐπικυριάρχου.

ΝΕΣΙΜΗΣ ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ. Πρὸ 5 ἐτῶν ἐγένετο νέος νόμος ἀναγράφων τὴν κατάσχισιν καὶ διὰ τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ζένα Ἡγεμονικά πρόσωπα προσβάλλονται.

ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ. Ἀναγράφοντες τοιοῦτους περιορισμούς ἐν τῷ Συντάγματι μας ἐννοοῦμεν ὅτι δὲν θέλομεν νὰ ζήσωμεν βίον Κοινοβουλευτικόν, ἀλλὰ δὲν ἔπεται ἐκ τούτου ὅτι δὲν θέλομεν νὰ ζήσωμεν καὶ βίον ἐλεύθερον ψηφίζοντες διατάξεις αἰτινες φέρουν εἰς ὑπερβολάς. Ἡ κατάσχισις εἶναι ἐκ τῶν μέτρων τὰ ὅποια ἀντίκεινται εἰς τὰς ἐλευθερίας τοῦ τύπου. Τὴν παραδέχθημεν δι' ὠρισμένας περιπτώσεις. Πέραν τῶν περιπτώσεων αὐτῶν δὲν πρέπει νὰ τὴν παραδεχθῶμεν διότι θὰ φθάσωμεν μέχρι τῆς ἀνατροπῆς θεμελιωδῶν ἀρχῶν. Ὁ νόμος περὶ τύπου θὰ προβλέψῃ περὶ ὅλων αὐτῶν τῶν περιπτώσεων, ἂν θέλετε μάλιστα νὰ συντάξωμεν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι τοῦτον ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχῃ φόβος ὅτι δὲν θὰ περιληφθῶσιν αἱ διατάξεις τὰς ὁποίας ἐννοοῦμεν εἰς αὐτόν.

Ὁ κ. ΝΕΣΙΜΗΣ ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ λέγει νὰ ἐξουσιοδοτηθῇ ὁ κ. Πρόεδρος νὰ ἐρωτήσῃ πῶς ἐννοεῖ ἡ Α. Β. Ὑψηλότης ὅτι δέον νὰ διατυπωθῇ τὸ μέρος τοῦτου.

ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡ Α. Β. Ὑψηλότης ἔχῃ τυχὸν ἐναντίαν γνώμην, ἐπὶ τοιοῦτου εἴδους ζητημάτων δὲν ἔπεται ὅτι ἡμεῖς εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ συμφωνήσωμεν. Ἄλλως τε τοιαῦται προτάσεις καὶ ἐρωτήσεις εἰς τὴν Α. Β. Ὑψηλότητα δὲν πρέπει νὰ γίνωνται.

Ὁ κ. ΠΕΤΕΙΝΑΚΗΣ ἀποσύρει τὴν πρότασιν τοῦ.

Μεθ' ὃ ἀναγινώσκειται καὶ τὸ γ' μέρος «ὅταν διὰ τῶν δημοσιευμάτων κ.τ.λ.» ὅπερ γίνεται ἀποδεκτὸν ὅπως ἔχει.

Ἡ προσηκὴν παρεπέμφθη νὰ ζητηθῇ εἰς τὸ κεφάλαιον τῶν μεταβατικῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ κατόπιν προσκαλεῖ τὴν Ἐπιτροπὴν νὰ συζητήσῃ τὴν πρότασιν τοῦ κ. Ἡσυχάκη τὴν ἀφορῶσαν τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν καὶ τηλεγραφημάτων.

Ὁ κ. ΗΣΥΧΑΚΗΣ ὑποστηρίζων τὴν πρότασιν τοῦ λέγει ὅτι ἡ διάταξις αὕτη εἶναι εἰλημμένη ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ Συντάγματος κατ' ἀπόφασιν δὲ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐπιστολῇ ἀποσφραγισμένη δὲν δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τοῦ Ποινικοῦ δικαίου καὶ ὑπὸ τοιαύτην ἔννοιαν ὑποβάλλει τὴν πρότασιν τοῦ τὴν ὅποιαν θεωρεῖ ὀρθήν.

Ὁ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ ἀντίθεται εἰς τὴν πρότασιν τοῦ κ. Ἡσυχάκη διὰ τὸν λόγον ὅτι εἶναι συμφέρον διὰ τὴν Πολιτείαν ὅταν πρόκειται νὰ ἀνακαλυφθῇ ἐγκλημά τι ὑπὸ τῶν ἀρχῶν, νὰ δύναται αὐτὰ ὅταν ὑποπτευθῶσιν πρόσωπόν τι καὶ ὅτι θὰ ἀνακαλύψουν ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ τοῦ ἐγκλημάτι νὰ κάμνουν χρῆσιν τῆς ἐπιστολῆς. Βεβαίως αἱ ἀρχαί, τὰς ὁποίας θὰ ιδρύσωμεν θὰ ἦνε ἀπὸ χρηστὰ πρόσωπα, ὥστε νὰ μὴ ἀνοίγουν τὰς ἐπιστολάς ἀδιακρίτως· ἄλλως τε ὅταν κανεὶς δὲν κατηγορεῖται δὲν ὑπάρχει φόβος ὅτι θὰ ἀνοιχθῇ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ. Ἐνῶ τούναντιον ἂν καθιερωθῇ ἡ ἀρχὴ τοῦ ἀπαρabiάστου τῶν ἐπιστολῶν καὶ ἀνοικτὴ ἐὰν εὔρεθῇ ἡ ἐπιστολὴ δι' ἧς ἀνακαλύπτεται ἐγκλημά τι δὲν θὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τοῦ Δικαστηρίου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ν' ἀναγραφῇ ὅτι αἱ ἐπιστολαὶ εἶναι ἀπόρρητοι, ἀλλ' ἐν τῇ περιπτώσει ἀνοιχθῇ ἐνοχοποιητικὴ ἐπιστολὴ νὰ τιμωρῆται μὲν ὁ ἀνοίξας τὴν ἐπιστολήν, ἀλλὰ νὰ δύναται νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὡς μέσον ἀποδείξεως.

ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ. Ὅταν ἀναγραφῇ τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν ἐν τῷ Συντάγματι, τότε ἡ ἐπιστολὴ καὶ ἀνοικτὴ εὐρισκομένη δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ οὐδὲ πρὸς ἀπόδειξιν ἀδικήματος. Σημειώσατε δὲ ὅτι καὶ ἂν ἡμεῖς ἀναγράψωμεν ἐν ταῦθα τὸ ἀπόρρητον, τὰ Δικαστήρια θὰ ἀναγκασθῶσιν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ παρερμηνεύσωσι τὸ Σύνταγμα διὰ νὰ ἀποδώσουν δικαιοσύνην. Διὰ νὰ γίνεταί δὲ τοῦτο πρέπει εἰς τὸν Ποινικὸν Νόμον ν' ἀναγραφῇ ὅτι τιμωροῦνται οἱ παραβιάζοντες τὰ ἀπόρρητα τῶν ἐπιστολῶν. Ὅσον δ' ἀφορᾷ διὰ τὰ τηλεγραφήματα τοῦτο δὲν εἶναι ὀρθόν πρό πάντων διὰ τὰ εἰς τὸ ἐξωτερικόν, διὰ τὰ ὅποια παντοῦ ὑπάρχει λογοκρισία.

ΦΟΥΜΗΣ. Ἄμα ἀναγράψωμεν τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀπόρρητου τῶν ἐπιστολῶν, πρέπει καὶ τὰς συνεπειὰς αὐτῶν νὰ σεβώμεθα διὰ νὰ εἴμεθα συνεπεῖς, ἄλλως δὲν πρέπει νὰ τὴν ἀναγράψωμεν.

Ὁ κ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ δὲν συμφωνεῖ μὲ τοὺς κ.κ. Βενιζέλου, Φούμην καὶ Ἡσυχάκη ὅτι ἄμα ἀναγράψωμεν τοιαύτην ἀρχὴν ἐν τῷ χάρτῃ ἐξ ἀνάγκης εἴμεθα ὑπόχρεοι νὰ δεχθῶμεν καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀρχῆς ταύτης. Δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι αἱ ἐπιστολαὶ εἶναι ἀπόρρητοι καὶ ὅτι εὔρεθῆσιν ἀνοικταὶ δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς μέσα ἀποδείξεως διὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῶν ἐγκλημάτων.

ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ. Ἐὰν τὴν ἀναγράψωμεν εἰς τὸ Σύνταγμα πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν καὶ τὴν ἐρμηνείαν, τὴν ὅποιαν ὅλοι οἱ Συνταγματολόγοι δίδουν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει.

Διὰ νὰ παραδεχθῶμεν δὲ τὴν ἔννοιαν τὴν ὅποιαν δίδει ὁ κ. Χατζιδάκης πρέπει νὰ ἀναγράψωμεν εἰς τὸν Ποινικὸν Νόμον τὴν ἀρχὴν αὐτήν.

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ ἐρωτᾷ τὴν Ἐπιτροπὴν, ἥτις κατὰ πλειονοψηφίαν ἀπορρίπτει τὴν πρότασιν τοῦ κ. Ἡσυχάκη ὑπὸ τὴν ἔννοιαν, τὴν ὅποιαν δίδει εἰς αὐτήν, δηλ. τοῦ ἀπολύτως ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν, ἀπεφασίσθη δὲ νὰ ἀναγραφῶσιν ἐν τῷ Ποινικῷ Νόμῳ διατάξεις τιμωροῦσαι τοὺς παραβιάζοντας τὰς ἐπιστολάς ἔστω καὶ ἂν ἦναι ὑπάλληλοι καὶ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἀρχῆς ἐνεργούντες τὴν ἀποσφράγισην.

Μεθ' ὃ ἐλύθη ἡ συνεδρίασις.

Ὁ Πρόεδρος

Τὰ Μέλη

Ὁ Γραμματεὺς

Ἄριθ. πρακτ. 6.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

Ἰδιαιτέρας συνεδριάσεως τῆς πρὸς σύνταξιν Σχεδίου Πολιτεύματος Ἐπιτροπῆς.

Προεδρεῖα κ. Ἰω. Κ. Σφακιανάκη.

Ἡ συνεδρίασις ἐγένετο ἐν Χανίοις ἐν ἰδιαιτέρῃ αἰθούσῃ τοῦ Διοικητηρίου σήμερον τῇ 5 Ἰανουαρίου 1899.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικά τῆς προηγούμενης συνεδριάσεως.

Ὁ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ προτείνει νὰ ἀναγραφῶσιν ἐν ἰδιαιτέρῳ ἀρθρῷ τὰ ἐξῆς: «Ὁ προσηλυτισμὸς ἀπαγορεύεται. Ἡ ἀλλαγὴ θρησκείας δὲν ἔχει καμμίαν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ἀποκτήσεως ἢ ἀπωλείας ἀστικῶν δικαιωμάτων.

Ὁ κ. ΗΣΥΧΑΚΗΣ ὑποβάλλει πρότασιν δι' ἧς προτείνεται νὰ ἀναγραφῇ ἐν τῷ Συντάγματι ὅτι ἐπίσημος γλῶσσα εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ.

Ὁ κ. ΝΕΣΙΜΗΣ ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ ζητεῖ ὅπως δοθῇ εἰς τοὺς Μουσουλμάνους προθεσμία ὠρισμένου χρονικοῦ διαστήματος, μέχρις ὅτου ἐκπαιδευθῶσιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν. Δὲν ἀποκρούει τὴν ἀρχὴν ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἐπίσημος γλῶσσα, ἀλλὰ ζητεῖ νὰ παρασχεθῶσιν εὐκολαί εἰς τὸ Μουσουλμανικόν στοιχεῖον.

ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ. Νά συζητηθῆ ἡ πρότασις τοῦ κ. Φαρφουράκη εἰς τὰς μεταβατικὰς διατάξεις τοῦ Συντάγματος.

BENIZELOS. Ἐγὼ ἐπιφυλάττω τὴν ἐλευθερίαν τῆς γνώμης μου ἕως τότε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ἐγὼ εἶμαι τῆς ἀρχῆς ὅτι εἰς τὸ Σύνταγμα δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ ἀναγραφῆ τι περὶ τῆς γλώσσης, διότι τὸ πρᾶγμα εἶναι πρόδηλον καὶ διότι ἄλλως τε οἱ Ναύαρχοι ἔχουν ἀποφασίσαι περὶ τούτου, ἀλλ' ἀφοῦ ἀπαξ ἐλέγχθη, πρέπει νὰ προστεθῆ τὸ ἄρθρον τοῦτον μετὰ τὸ 3ον ἄρθρον τὸ πραγματευόμενον περὶ τῆς σημάσιος.

ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς γίνεται δεκτὸν τὸ ἄρθρον ὅπως διετυπώθη ἐν τῇ προτάσει τοῦ κ. Ήσυχάκη, ἀναβάλλεται δὲ ἡ συζήτησις τῆς προτάσεως τοῦ κ. Φαρφουράκη ὅταν θὰ συζητηθῶνται αἱ μεταβατικαὶ διατάξεις τοῦ Συντάγματος.

Ο κ. ΗΣΥΧΑΚΗΣ προτείνει νὰ ψηφισθῆ ἰδιαιτέρον ἄρθρον καθ' ὃ νὰ μὴ ἐπιτρέπεται ἡ ψήφισις νόμων περὶ ἀποκοπῆς χωρῶν ἢ τόκων. Ν' ἀναγραφῆ δὲ εἰς τὰς μεταβατικὰς διατάξεις τοῦ Συντάγματος ὅτι τοῦτο ἀφορᾷ τὸ μέλλον καὶ ὄχι τὸ παρελθόν. Τὴν πρότασιν ταύτην ὑποβάλλει πρὸς τὸ συμφέρον τῆς δημοσίας πίστεως καὶ διὰ νὰ ἦναι εὐκολόν νὰ ἰδρυθῶν καὶ ἐνταῦθα πιστωτικὰ ἰδρύματα, τὰ ὁποῖα φοβούνται τὸ παρελθόν.

Ο κ. ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ κατ' ἀρχὴν δέχεται τὴν πρότασιν τοῦ κ. Ήσυχάκη, ἀλλὰ νομίζει ὅτι αὕτη εἶναι συνέπεια τῆς ἀρχῆς τὴν ὁποῖαν καθιεροῖ τὸ ἄρθρον καθ' ὃ «οὐδεὶς ἀρχειρεῖται ἄκων τῆς ἰδιοκτησίας του» ἀρκεῖ ν' ἀντικατασταθῆ ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ ἡ λέξις «ἰδιοκτησία» διὰ τῆς λέξεως «περιουσία» καὶ νὰ προστεθῆ ἡ φράσις εἰς τὸ ἄρθρον «ἢ νομίμως κτηθέντος δικαιώματος».

Ο κ. BENIZELOS συμφωνεῖ μετὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Ήσυχάκη ὅτι ἔχομεν μέγα συμφέρον νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὰ κεφάλαια ἀπὸ παντὸς φόβου σεισασχεσίας ἐν τῷ μέλλοντι, νομίζει ἐν τούτοις ὅτι ἡ πρότασις του περιλαμβάνεται εἰς τὸ ἄρθρον, τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὁ κ. Χατζηδάκης καὶ διὰ τοῦτο εἶναι τῆς γνώμης νὰ καταχωρισθῆ ὡς ἐρμηνεία εἰς τὰ πρακτικὰ ἢ πρότασις τοῦ κ. Ήσυχάκη. Διὰ τῆς μεταβολῆς μάλιστα τῆς λέξεως «ἰδιοκτησίας» διὰ τῆς λέξεως «περιουσίας» ἐννοεῖται τότε καὶ ἡ κινητὴ καὶ ἡ ἀκίνητος περιουσία, ἐπομένως καὶ αἱ ἀπαιτήσεις.

Ἡ Ἐπιτροπὴ δέχεται τὴν ἀντικατάστασιν τῆς λέξεως «ἰδιοκτησίας» διὰ τῆς λέξεως «περιουσίας» εἰς τὸ 16ον ἄρθρον.

Ο κ. ΗΣΥΧΑΚΗΣ ὑποβάλλει τὴν ἐξῆς πρότασιν: Νὰ ἀναγραφῆ ἐν τῷ Συντάγματι ὅτι οὐδενὸς τῶν παρακειμένων τῇ νήσῳ νησιδίων δύναται νὰ μεταβιασθῆ ἢ κυριότης εἰς μὴ πολίτας Κρήτας.

Ἡ συζήτησις ἐπὶ τῆς προτάσεως ταύτης ἀναβάλλεται διὰ τὴν ἐπομένην συνεδρίασιν.

Ο κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ προσκαλεῖ τὴν Ἐπιτροπὴν νὰ συζητήσῃ τὸ 1ον ἄρθρον τοῦ κεφαλαίου περὶ Ἡγεμόνος ἔχον ὡς ἔπεται.

Ἄρθρον 23ον. «Ἀνώτατος Ἄρχων τῆς Κρητικῆς Πολιτείας εἶναι ὁ Ἡγεμὼν. Οὗτος, θέτει τοὺς νόμους μετὰ Βουλῆς ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ, ἀσκεῖ τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν δι' ὑπευθύνων Συμβούλων καὶ ἀπονέμει τὴν δικαιοσύνην διὰ τῶν Δικαστηρίων».

Ο κ. ΗΣΥΧΑΚΗΣ λέγει ὅτι εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Σύνταγμα ὑπάρχει ἰδιαιτέρον κεφάλαιον περὶ Συντάξεως τῆς Πολιτείας τὸ ὁποῖον ἂν τεθῆ εἰς τὸ Σύνταγμα μας, τότε τὸ ἄρθρον 23 πρέπει νὰ τεθῆ εἰς τὸ κεφάλαιον περὶ Ἡγεμόνος.

Ο κ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ ὑποβάλλει τὴν ἐξῆς πρότασιν: **Ἄρθρον 23ον.** «Ἡ Α. Β. Ὑψηλότης ὁ Πρίγκηψ Γεώργιος τῆς Ἑλλάδος, νῦν Ὑπατος Ἀρμοστής, ἀνακηρύσσεται μετὰ τὸ πέρας τῆς Ὑπατείας, Κυβερνήτης τῆς Κρήτης.»

Ἄρθρον 24ον. «Τὸ ἀξίωμα τοῦ Κυβερνήτου καὶ τὰ Συνταγματικὰ Αὐτοῦ δικαιώματα εἶναι διαδοχικὰ καὶ περιέχον-

ται εἰς τοὺς κατ' εὐθείαν γραμμὴν γνησίους καὶ νομίμους αὐτοῦ ἀπογόνους κατὰ τάξιν πρωτοτοκίας, ἀποκλειομένων τῶν θηλέων».

Ἄρθρον 25ον. «Ἐν περιπτώσει χηρείας τοῦ Κυβερνητικοῦ ἀξιώματος τὸ παρ' αὐτῷ Συμβούλιον θέλει ἐνεργῆ τὴν Συνταγματικὴν τοῦ Κυβερνήτου ἐξουσίαν. Ἐντὸς δὲ μηνὸς συνερχόμενοι οἱ βουλευταὶ μετὰ ἰσαριθμῶν ἄλλων ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ ἐκλέγουσι τὸν Κυβερνήτην διὰ πλειοψηφίας τῶν δύο τρίτων καὶ ὑποβάλλουσι τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ἐγκρισιν τῶν τεσσάρων προστατίδων Δυνάμεων».

Ἄρθρον 26ον. «Τὰ περὶ ἐπιτρόπου τοῦ ἀνηλίκου διαδόχου, ἢ περὶ διορισμοῦ ἀναπληρωτοῦ—Κυβερνήτου κενουσιθῆσονται δι' εἰδικῶν νόμων».

Ἄρθρον 27ον. «Ἡ πρὸς τὸν Πρίγκηπα Γεώργιον τῆς Ἑλλάδος Κυβερνητικὴ χροηγία ὀρίζεται ἐτησίως εἰς χιλ. χρυσᾶ 20φραγκα. Τὸ ποσὸν τοῦτο δύναται νὰ αὐξηθῆ μετὰ πενταετίαν».

Καὶ προτείνει νὰ προηγηθῆ πρὸ τοῦ κεφαλαίου τοῦ πραγματευομένου περὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ Κυβερνήτου.

Ἡ συζήτησις ἐπ' αὐτῆς ἀναβάλλεται διὰ τὴν ἐπομένην συνεδρίασιν.

Ο κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ ἀπαντῶν εἰς τὸν κ. Ήσυχάκη λέγει ὅτι ἐθεωρήθη σκοπιμώτερον νὰ συμπυκνωθῶν εἰς ἓνα ἄρθρον ὅλαι αὗται αἱ ἐξουσίαι διὰ νὰ παρασταθῆ οὕτως ἐναργέστερον τὸ πρόσωπον τοῦ Ἡγεμόνος ὡς κέντρον ὄλων τῶν ἐξουσιῶν.

ΦΟΥΜΗΣ. Ἴνα ἀποφύγωμεν τὴν ὀλεθρίαν παρερμηνείαν ὅτι ὁ Ἡγεμὼν Βασιλεύει ἀλλὰ δὲν κυβερνᾷ καὶ ἵνα μὴ ὑποτεθῆ ὅτι ὁ Ἡγεμὼν ὑποχρεοῦται νὰ ἀρήσῃ εἰς τῆς ὀρισταμένης Αὐτῷ ἀρχᾶς ἀνεξέλεγκτον τὴν διαχείρισιν τὰς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας, ἀλλ' ὅτι δικαιούται καὶ ὑποχρεοῦται μάλιστα νὰ ἐπιβλέπῃ αὐτάς, καὶ ἡ ἐπιβλέψις διήκῃ διὰ πασῶν τῶν ἐξουσιῶν, πρὸς τοὺτοις δὲ ἵνα ἐκδηλωθῆ ὅτι ὁ Ἡγεμὼν ἔχει καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἐξωτερικῆς παραστάσεως τῆς Πολιτείας, προτείνει τὰ ἐξῆς:

Μετὰ τὴν λέξιν «οὗτος» νὰ προστεθῆ ἡ φράσις: «μετέχει ἐναργῶς καὶ ἐποπτεύει πασῶν τῶν ἀρχῶν». Εἰς τὸ τέλος δὲ ἡ ἐξῆς φράσις «καὶ ἐν γένει κυβερνᾷ καὶ παριστᾷ τὴν Πολιτείαν».

Ο κ. ΖΑΧΑΡΑΚΗΣ ἀσπάζεται ὡς ὀρθὰ τὰ ἐν τῇ προτάσει τοῦ κ. Φούμη ἀναφερόμενα, ἀλλὰ δέον νὰ ἀποτελέσουν ἐρμηνείαν τοῦ ὑπὸ συζήτησιν 23ου ἄρθρου.

Ο κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ λέγει ὅτι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον φοβεῖται ὁ κ. Φούμης θὰ ἐξασφαλισθῆ εἰς τὸ σχετικὸν μέρος τοῦ Συντάγματος, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἀναγραφῆ ὅτι ὁ Ἡγεμὼν διορίζει καὶ παύει τοὺς Συμβούλους Του κατ' ἀρέσκειαν καὶ ἐκ τῶν προσώπων τῆς ἀποκλειστικῆς ἐκλογῆς Του, ὅποτε ὁ Ἡγεμὼν δὲν θὰ Ἡγεμονεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ θὰ κυβερνᾷ καὶ ὅτι τὸ κεφάλαιον εἶναι ἐλλιπὲς κατὰ τοῦτο, ὅτι δὲν ἀναγράφει ὅτι ὅλαι αἱ ἐξουσίαι πηγάζουσι ἐκ τοῦ λαοῦ διότι ἡ Κυριαρχία ἀνήκει εἰς τὸν λαόν.

Ο κ. BENIZELOS συμφωνεῖ μετὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Πωλογεώργη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὑποστηρίζει ὁ κ. Πωλογεώργης εἶναι μίᾳ ἀφηρημένῃ ἐννοια ἣτις θὰ ἐξάγεται ἐκ τῶν καθ' ἕκαστον ἄρθρων τοῦ Συντάγματος, διότι ἂν δὲν συναγεται, τότε καὶ ἀναγοφομένη ἐν ἰδιαιτέρῳ ἄρθρῳ ἡ ἀρχὴ αὕτη δὲν ἔχει καμμίαν ἀξίαν πρακτικὴν. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τῆς ἐκλογῆς ἢ διαδοχῆς εἶναι ζήτημα, τὸ ὁποῖον δὲν ἐξαρτᾶται μόνον ἀπὸ ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἄλλους παράγοντας, δὲν μᾶς συμφέρει δὲ νομίζω τοιαῦτα ζητήματα νὰ τὰ θίξωμεν σήμερον διότι βλάπτουν ἀντὶ νὰ ὠφελοῦν τὸν σκοπὸν πρὸς ὃν τελνομεν.

ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ. Ἡμεῖς θὰ κάμωμεν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον

πρέπει να κάμωμεν και αἱ Δυνάμεις ἂν δέν τοὺς ἀρέσῃ ἅς τὸ τροποποιήσουν.

Ἀναβάλλεται ἡ συζήτησις τῆς προτάσεως τοῦ κ. Πωλο-γεώργη.

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ ἐρωτᾷ τὴν γνώμην τῶν μελῶν ὅσον ἀφορᾷ τὴν λέξιν Βουλῆ, ἂν προτιμοῦν τὸν ὄρον τοῦτον, τοῦ ὄρου Συνέλευσις.

Μετά τινα συζήτησιν ἡ Ἐπιτροπὴ διὰ ψήφων 9 κατὰ 7 ἀποφαίνεται ὅπως μείνῃ ὁ ἐν τῷ ἄρθρῳ ἀναγραφόμενος ὄρος Βουλῆ.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ ἐπαναλαμβάνει τὴν ἀνωτέρω πρότασιν του.

Ὁ κ. ΚΟΥΝΔΟΥΣΟΣ ἐρωτᾷ τί σημασίαν ἔχει τὸ ὑπεύθυνον: ἂν εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο πρόκειται περὶ Συμβούλων μετεχόντων Ἡγεμονικῆς Ἐξουσίας, ὅποτε ἐπειτα ὅτι Ἡγεμῶν καὶ Σύμβουλος μοιράζονται τὴν Ἡγεμονικὴν Ἐξουσίαν καὶ ἀναριθμοῦμεν οὕτω τοὺς Συμβούλους πολὺ ὑψηλά· ἢ ἂν πρόκειται μόνον περὶ Συμβούλων, οἱ ὅποιοι εἶναι μόνον ἀνώτεροι ὑπάλληλοι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Εἰς τὸν Ἡγεμόνα συγκεντροῦται μεγάλη ἐξουσία, ἀλλὰ καὶ συγχρόνως μεγάλη εὐθύνη. Δύω συστήματα ὑπάρχουσι: Α') Ὅταν ὁ Ἡγεμῶν μόνος κυβερνᾷ, ἀλλὰ τότε θὰ ἦναι ἐκτεθειμένος εἰς ἐπικρίσεις καὶ κατακρίσεις καὶ εἰς τὰς παραφορὰς τῆς κοινῆς γνώμης καὶ τὸ τοιοῦτον δέν εἶναι νομίζω ἀκίνδυνον· Β') σύστημα εἶναι νὰ ὑπάρχουν πρόσωπα ὑπεύθυνα, διὰ τῶν ὁποίων νὰ ἐνεργῇ ὁ Ἡγεμῶν καὶ νὰ χρησιμεύουν ὡς ἀσπίς.

Διὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους καὶ διότι εἶναι εὐκόλον νὰ ἀντικαθίστανται τὰ ὑπεύθυνα πρόσωπα, ὅταν γεννῶνται δεδικο-λογημένα παράπονα σωζομένου τοῦ γοήτρου τοῦ Ἡγεμόνος, ἐτέθη ἐν τῷ ἄρθρῳ ἡ ἀρχὴ αὕτη ὅτι ὁ Ἡγεμῶν ἀσχεῖ κ.τ.λ. διὰ τῶν ὑπευθύνων Συμβούλων Του. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ θέλησις τοῦ Ἡγεμόνος πάντοτε θὰ ὑπερισχῆ καὶ ἐπομένως ὅτι θὰ κυβερνᾷ Οὗτος, διότι, ὅταν ἐπέρχεται διαφωνία θὰ δύναται ὁ Ἡγεμῶν εὐκόλως νὰ ἀντακαταστήσῃ τοὺς Συμβούλους. Πρέπει νὰ ἐννοηθῇ ὅτι ἐνταῦθα πρόκειται περὶ Συμβούλων ὑπευθύνων, ἐκτελούντων τὰς διαταγὰς τοῦ Ἡγεμόνος ἐφ' ὅσον ὑπάρχει συμφωνία μεταξὺ Ἡγεμόνος καὶ Συμβούλων, διότι ἄλλως θὰ ἀντικαθίστανται. Θεωρῶ ἀναγκαῖον νὰ προσθέσω ὅτι τὰ ἀνωτέρω ἀποτελοῦσι γνώμην καθαρῶς ἀτομικὴν. Τί φρονεῖ περὶ τοῦτου ὁ Ἡγεμῶν θὰ ἀποφανθῇ, ὑποθέτω, ἐν εὐθέτω χρόνῳ.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ λέγει ὅτι διὰ τῆς προσθήκης του δέν μεταβάλλει τὴν ἀρχὴν αὕτην, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας τὴν ἐνισχύει.

ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ. Ἡ πρότασις τοῦ κ. Φούμη νὰ καταχωρισθῇ εἰς τὸ πρακτικὸν ὡς ἐρμηνεία τοῦ Συντάγματος διότι ἡ διατύπωσις τοῦ κ. Φούμη εἰς τὸ α'. μέρος δύναται νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς παρεξηγήσεις, ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ τελευταῖον μέρος τῆς προτάσεως, τὸ θεωρεῖ ὅτι περιττεύει, διότι τὸ «ἐκπροσωπεῖ τὴν Πολιτείαν» ἐμπεριέχεται εἰς τὸ «Ὁ Ἀνώτατος Ἀρχων τῆς Κρητικῆς Πολιτείας».

Ὁ κ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ ἀποκρούει τὴν μεταβολὴν τοῦ κειμένου τοῦ σχεδίου διότι δέν πρέπει νὰ δίδεται διὰ διατάξεως ἀφορμὴ εἰς παρεξηγήσεις ἄνευ πρακτικῆς ἀνάγκης.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ ἐπιμένει εἰς τὴν πρότασιν του διότι αἱ λέξεις ἅς προσθέτει ἐννοοῦν τὴν ἄσκησιν ὅλων τῶν ἐξουσιῶν ὅπως τὴν ἐννοοῦμεν ὅλοι. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν ὄρον «Κυβερνᾷ» εἶναι ἀνάγκη νὰ τεθῇ διὰ νὰ ἀποφύγωμεν τὴν διαφωνίαν ἧτις ἐγείρεται μεταξὺ τῶν Συνταγματολόγων περὶ τοῦ ἂν ὁ Ἡγεμῶν βασιλεύῃ μὲν ἀλλὰ δέν Κυβερνᾷ. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν προσθήκην εἰς τὸ τελευταῖον μέρος, λέγει, ὅτι μέχρι τοῦδε δέν ὑπάρχει καμμία διάταξις ἐκδηλοῦσα τὴν ἐξωτερικὴν παράστασιν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Δύναται νὰ προστεθῇ τοῦτο μετὰ τὸ αὐτό.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ ὅσον ἀφορᾷ τὴν λέξιν «μετέχει» ὑποστη-

ρίζει ὅτι ἡ λέξις αὕτη ἐκφράζει τὸ πρᾶγμα ἐναργέστερον, διότι ὁ Βασιλεὺς ὅταν εἰσηγείται τὴν ψήφισιν νόμου τινός ἢ ἀρνεῖται τὴν κύρωσιν, μετέχει τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας.

ΖΑΧΑΡΑΚΗΣ. Τὸ ἂν θὰ κυβερνᾷ ὁ Ἡγεμῶν καὶ δέν θὰ Ἡγεμονεύῃ μόνον, θὰ φαίνεται ἀπὸ τὰς καθ' ἕκαστον διατάξεις τοῦ Συντάγματος.

Τῇ προτάσει εἶτα τοῦ κ. Προέδρου ἡ πρότασις τοῦ κ. Φούμη γίνεται δεκτὴ ὅσον ἀφορᾷ τὴν προσθήκην ὅτι ὁ Ἡγεμῶν ἐκπροσωπεῖ τὴν Πολιτείαν καὶ οὕτω τὸ ἄρθρον ἐτροποποιήθη ὡς ἐξῆς: «Ὁ Ἀνώτατος Ἀρχων τῆς Κρητικῆς Πολιτείας εἶναι ὁ Ἡγεμῶν καὶ ἐκπροσωπεῖ αὐτήν».

Ὁ κ. Φούμη περιορίζει τὴν πρότασιν του κατὰ τὰ λοιπὰ καὶ ἐπιμένει μόνον εἰς τὴν προσθήκην τῆς λέξεως «Κυβερνᾷ».

Ὁ πρότασις αὕτη ἀπορρίπτεται. Διὰ νὰ ἦναι ἐν τούτοις γνωστὸν τὸ πνεῦμα τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ αἱ σκέψεις αὐτῆς ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐννοίαν τοῦ ἄρθρου τοῦτου κατὰ πρότασιν τοῦ κ. Βενιζέλου ἀποφασίζει ἡ Ἐπιτροπὴ νὰ καταχωρισθῇ εἰς τὰ πρακτικὰ τὸ πρῶτον μέρος τῶν σκέψεων τοῦ κ. Φούμη τὸ ἐξῆς: «Ἴνα ἀποφύγωμεν τὴν ὀλεθρίαν παρερμηνείαν ὅτι ὁ Ἡγεμῶν βασιλεύει καὶ δέν κυβερνᾷ, καὶ ἵνα μὴ ὑποτεθῇ ὅτι ὁ Ἡγεμῶν ὑποχρεοῦται νὰ ἀφήσῃ εἰς τὰς ὑφισταμένας αὐτῷ ἀρχὰς ἀνεξέλεγκτον τὴν διαχείρισιν τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας, ἀλλ' ὅτι δικαιούται καὶ ὑποχρεοῦται μάλιστα νὰ ἐπιβλέπῃ αὐτὰς καὶ ἡ ἐπιβλέψις διήκῃ διὰ πᾶσων τῶν ἐξουσιῶν».

Ὁ κ. Ψυχάκης εἶπε τὰ ἐπόμενα (κατὰ τὴν κατατεθεισάν ἀκολούθως σημείωσιν του):

Φρονῶ ὅτι ἐκ τοῦ ἄρθρου 23ου τοῦ προσχεδιάσματος δέν νὰ ἀφαιρηθῶσιν αἱ λέξεις: «δι' ὑπευθύνων Συμβούλων» ὡς καὶ ἡ δευτέρα παράγραφος τοῦ ἄρθρου 24ου, καθ' ἣν «πᾶσα πρᾶξις τοῦ Ἡγεμόνος δέν νὰ προσυπογράφηται ὑπὸ τοῦ Ἀρμοδίου Συμβούλου Του, ὅστις διὰ τοῦτο ἀναλαμβάνει τὴν εὐθύνην τῆς πράξεως αὐτῆς», ἀφεθῇ δ' ὅπως μόνος ὁ Ἡγεμῶν ἀσχεῖ τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν. Ἀναγνωρίζει τὸ δυσχερὲς τοῦ προβλήματος καὶ τὴν σοβαρότητα τῶν ἐπιχειρημάτων, ἅτινα ὁ κ. Πρόεδρος ἀναφέρει πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἐν τῷ σχεδίῳ γνώμης, ὡς καὶ ὅτι εἰς πᾶν ἄλλο σύστημα παρέπονται μειονεκτήματά τινα, ἀλλὰ δέν διστάζω νὰ παραβλέψω ταῦτα ἅτινα ὑπὸ πρακτικὴν ἔποψιν ἀφροῦσιν εἰς Συνταγματικὰς θεωρίας καὶ νὰ προτιμῶσω σύστημα οὐχὶ μὲν Συνταγματικόν, οὔτε ἀπολυταρχικόν, ἀλλὰ ἀποκεντρωτικόν. Δι' αὐτοῦ θὰ καταπέσῃ ἡ τυραννία τῶν κομματάρχων.

Ἡ ἐξουδετέρωσις δ' αὐτῆς, ὡς καὶ ἡ κατάργησις τοῦ Κινοβουλευτισμοῦ, περὶ τῆς ὁποίας εὐχριστῶς βλέπω ὅτι ὁμοφρονεῖ ἡ Ἐπιτροπὴ, ἀρκοῦσι κατὰ τὴν γνώμην μου διὰ τὴν ἀπαρτίαστον διοίκησιν ἐνὸς τόπου. Διὰ τοῦ ἀναγκαίου τῆς προσυπογραφῆς τοῦ ἀρμοδίου Συμβούλου ἀνακηρύττεται τὸ δόγμα καθ' ὃ ὁ Βασιλεὺς βασιλεύει, ἀλλὰ δέν κυβερνᾷ καὶ τὸ ὅποιον μετὰ τῆς δεδηλωμένης, ἀποτελεῖ τὴν ἀφορμὴν τῆς κακοδομιῆς τῶν Συνταγματικῶς κυβερνωμένων Κρατῶν, δι' αὐτοῦ ὁ Ἡγεμῶν καθίσταται ἀπλῶς μηχανὴ ὑπογραφῶν, ἀφαιρουμένης ἀπ' αὐτοῦ πραγματικῶς πάσης ἐξουσίας. Οἱ ὑποστηρίζοντες τὸ δόγμα τῆς προσυπογραφῆς διατείνονται, ὅτι οὕτω πᾶσα ἡ εὐθύνη ἐπιρρίπτεται ἐπὶ τοῦ προσυπογράφοντος Συμβούλου, ὅστις καθίσταται τὸ σημεῖον ἐφ' οὗ θὰ θραύωνται τὰ κύματα τῆς κατακραυγῆς. Ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ δυσἀρέσκεια κυρίως γεννῶνται ἐκ τῶν προσωπικῶν ζητημάτων, δηλαδὴ τῶν διορισμῶν, παύσεων καὶ μεταθέσεων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, δυνάμεθα νὰ ἀναθέσωμεν τὰς μὲν προτάσεις διὰ τοὺς διορισμοὺς εἰς εἰδικὰς ἐπιτροπὰς, τὰς δὲ παύσεις εἰς πενταμελῆς Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, ὅπως ἀλλάχου ὀνομάζεται ἡ τῆς Πολιτείας ὡς νομίζω ὅτι προσφύεστερον δύναται νὰ ὀνομασθῇ ὅσον ἀφορᾷ τὴν Κρήτην, οὗ πέπειθα ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ σύστασις, ἵνα ἀνατεθῇ αὐτῇ ἡ προπαρασκευὴ τῶν νόμων καὶ Ἡγεμονικῶν Διαταγμάτων, ἢ ἐκλόκασις τῶν ὑποθέσεων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ

καὶ ἡ ἄρσις τῶν συγκρούσεων. Ἄν δὲ δὲν θεωρηθῆ ἀναγκαία ἡ ἴδρυσις τοιοῦτου Συμβουλίου, σχετικὸς Νόμος νὰ κανονίσῃ τὰ τοῦ καταρτισμοῦ εἰδικῆς πρὸς τοῦτο Ἐπιτροπῆς.

Συγχρόνως προτείνω νὰ ἀναγραφῆ ἐν τῷ Πολιτεύματι ὁ θεσμὸς τοῦ διαγωνισμοῦ πρὸς εἰσαγωγὴν εἰς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν. Τὸ σχέδιον δ' ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ρηθέντων ὑποβάλλω διαιρεῖται εἰς τέσσαρα μέρη. Τὸ πρῶτον, ὃ ἀφορᾷ εἰς τὸν διορισμὸν τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων, εἶχεν ἀναγραφῆ καὶ ἐν τῷ Δικαστικῷ ὀργανισμῷ τὸν ὁποῖον ἐξεπὼνήσεν ἄλλοτε ἡ διεθνὴς Ἐπιτροπὴ. Τὰ δὲ δύο τελευταῖα μέρη τὰ πραγματευόμενα περὶ παύσεως καὶ μεταθέσεως τῶν ὑπαλλήλων, ὡς καὶ τὰ τοῦ διαγωνισμοῦ, παρέλαβεν ἐκ τοῦ ἀπὸ 29 Ὀκτωβρίου παρελθόντος ἔτους ὑπερνήματος τοῦ νῦν πρωθυπουργοῦ τῆς Ἑλλάδος κ. Ζαΐμη πρὸς τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα τὸν Βασιλέα Γεώργιον περὶ τῶν μεταρρυθμίσεων ἃς μακρὰ πείρα ὑπέδειξεν ὡς ἐπιβαλλομένας εἰς τὴν ἰσχύουσαν Ἑλληνικὴν Νομοθεσίαν.

Διὰ τοῦ σχεδίου, οὗ προτείνω τὴν προσθήκην ὡς τεσσάρων ἐδαφίων εἰς τὸ ἄρθρον 29 ὃ πραγματεύεται περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ Ἡγεμόνος ὅπως διορίζῃ καὶ παύῃ τοὺς ὑπαλλήλους, περιορίζεται ὅσον ἀφορᾷ τὸ μέρος τοῦτο ἡ ἀπόλυτος ἐξουσία τοῦ Ἡγεμόνος κατ' ἀποκεντρωτικὰς ἀρχάς.

Ἴδου ταῦτα:

Ἐδάφιον 1ον « Ἀπάντων τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων, πλὴν τοῦ Προέδρου καὶ Εἰσαγγελέως τῶν Ἐφετῶν καὶ τῶν Ἐφετῶν, διοριζομένων ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος, ὃ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νομίμων προσόντων διορισμὸς προτείνεται τῷ Ἡγεμόνι ὑπὸ Ἐπιτροπῆς ἀπαρτιζομένης ἐκ τοῦ Προέδρου καὶ Εἰσαγγελέως τῶν Ἐφετῶν καὶ τριῶν Ἐφετῶν ὀριζομένων ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος. Ἐὰν ὁ Ἡγεμὼν δὲν ἐγκρίνῃ τὰς προτάσεις προκαλεῖ νέας τοιαύτας ἐκ μέρους τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης ».

Ἐδάφιον 2ον « Τοὺς ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Νήσου διευθυντὰς τῆς δικαστικῆς καὶ λογιστικῆς ὑπηρεσίας καὶ τοὺς Νομάρχας διορίζει ἀπ' εὐθείας ὁ Ἡγεμὼν. Παρ' ἐκάστη Νομαρχία συνιστᾶται Ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῶν Νομαρχῶν ἢς τὰ λοιπὰ μέλη διορίζει ὁ Ἡγεμὼν καὶ τῇ προτάσει αὐτῆς διορίζει ὁ Ἡγεμὼν τὰ λοιπὰ διοικητικὰ καὶ λογιστικὰ πρόσωπα τοῦ οἰκείου Νομοῦ ».

Ἐδάφιον 3ον « Τὸ Συμβούλιον τῆς Πολιτείας θέλει ἀποφαινεσθαι κατὰ διαδικασίαν ὠριμένην, ἐν συζητήσῃ δημοσίᾳ διεξαγομένη (πλὴν ἐὰν θίγωνται διεθνῆ τῆς Πολιτείας συμφέροντα ἢ τὰ χρηστὰ ἦθη) περὶ τῆς κατὰ τοὺς κειμένους νόμους παύσεως ἢ μεταθέσεως ἀπάντων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ».

Ἐδάφιον 4ον « Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ θεσμοῦ τοῦ διαγωνισμοῦ πρὸς εἰσαγωγὴν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, τῆς προαγωγῆς καὶ τῆς μεταθέσεως τῶν ὑπαλλήλων, πλὴν τῶν ἐξαιρέσεων, ὧν μνεῖα γενήσεται ἐν ταῖς νόμοις ».

Οὕτω νομίζω αἴρεται ἡ σπουδαιότερα ἀφορμὴ τῆς τυχόν κατὰ τοῦ Ἡγεμόνος καταφορᾶς διὰ τὸ σκανδαλωδέστερον τῶν ζητημάτων, διότι ταύτην θὰ ἔχωσιν ὀλοκλήρως αἱ ὑπεύθυνοι Ἐπιτροπαί. Καὶ τὸ ἕτερον δὲ ἐπιχείρημα, καθ' ὃ ἀδύνατος ἢ ἐκ μέρους τοῦ Ἡγεμόνος ἄσκησις τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς διορισμοὺς καὶ τὰς παύσεις, ὡς ἐκ τῆς ἀγνοίας τῶν προσώπων, καταπίπτει συνεπείᾳ τῶν προτεινομένων μέτρων. Ἄλλ' ἂν ἐγερθῶσι παράπονα ὑπὸ τῶν παραγκωνιζομένων κατὰ τοὺς διορισμοὺς, ταῦτα ἐκτὸς πάσης ἀμφισβητήσεως κείνται, ὅτι θὰ περιορισθῶσιν μετὰ τὰς ἐγγυήσεις, ἃς προδήλως παρέχει τὸ προτεινόμενον σύστημα, ἐντὸς τοῦ στενοῦ κύκλου τῶν θεσιθρηῶν, ὃ δὲ πολὺς κόσμος, ὡς καὶ οἱ ἐκτὸς τῆς νήσου συμπαθῶς παρακολουθοῦντες τὰ καθ' ἡμᾶς, μετ' εὐαρεσκείας θὰ βλέπωσι τὴν ἀμερόληπτον ἄσκησιν τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας κατὰ τὴν κατανομήν τῶν δημοσίων λειτουργημάτων. Ἄς ἔλθωμεν ἤδη καὶ

εἰς τὸ ζήτημα τῆς εὐθύνης. Βεβαίως καὶ κατ' ἐμὲ ὁ Ἡγεμὼν θὰ ἔχῃ παρ' Αὐτῷ Συμβούλους ἢ Διευθυντὰς τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν, τούτων ἐγὼ δὲν ἐννοῶ τὸ ἀνεύθυνον. Πρέπει νὰ ἦναι ὑπεύθυνοι καὶ αὐτοί, ἀλλ' ἐφ' ὅσον δρῶσιν. Ἡ δρᾶσις τῶν δὲ καὶ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν προσωπικῶν ζητημάτων, δὲν θὰ ἦναι μικρά, διότι εἰς αὐτοὺς θὰ ἦναι ἀναθεωρημένη ἡ διοίκησις τῶν διαφόρων κλάδων τῆς ὅλης ὑπηρεσίας τῆς νήσου. Ἄλλως τε ἡ διηγεκὴς συνεργασία τοῦ Συμβούλου μετὰ τοῦ Ἡγεμόνος ἀρκεῖ, φρονῶ, ὅπως ὁ Σύμβουλος ἀσκήσῃ ἐπιρροὴν τινα παρὰ τῷ Ἡγεμόνι ἢ δὲ γνώμη Του θὰ ἦναι σεβαστῆ. Ἐκ τῆς γενικῆς εὐθύνης, ἣν ἐκ τῆς προσυπογραφῆς ἔχουσιν οἱ Ὑπουργοί, ἐγὼ τοῦλάχιστον οὐδὲν πρακτικὸν ὄφελος εἶδα εἰς τὰ Συνταγματικὰ Κράτη εἰμὴ τὴν πλήρη ἀποσύνθεσιν. Ἐν Ἑλλάδι π. χ. μόνον ἄπαξ, ἂν δὲν ἀπατώμαι, κατεδικάσθησαν Ὑπουργοί ἐπὶ συμφωνίᾳ παντοιοτρόπως δὲ παραβιάζονται οἱ νόμοι ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν μετ' ὅλην τὴν εὐθύνην, ἣν ἔχουσιν οἱ Ὑπουργοί ὡς ἐκ τῆς ἀναγκαίας συμπεράξεως τῶν εἰς πᾶσαν πράξιν τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας. Ὡστε ἡ κενὴ λέξις τῆς γενικῆς εὐθύνης, δὲν νομίζω ὅτι πρέπει νὰ μᾶς παρασύρῃ εἰς τὸ ἀναπόφευκτον τῆς τοῦ Συμβούλου προσυπογραφῆς, ἣτις καὶ μόνον ἀρκεῖ, κατ' ἐμὲ, διὰ τὴν κακοδαιμονίαν ἐνὸς τόπου.

Μετὰ τὰ διδάγματα τοῦ παρελθόντος εἰς ἐμὲ ἀρκεῖ μόνη ἡ ἠθικὴ εὐθύνη τοῦ Ἡγεμόνος ἐπὶ τῇ χρηστῇ ἢ κακῇ διοικήσει τῆς νήσου. Πρὸς ὑπιστήριξιν τῆς ἀντιθέτου γνώμης ἀντετάχθη ὅτι ἐν διαφωνίᾳ ὁ Ἡγεμὼν κατὰ τὸ 25ον ἄρθρον τοῦ προσχεδιασματος δικαιούται νὰ παύῃ τὸν Σύμβουλόν Του. Αὐτὸ εἶναι ἀληθές. Ἄλλ' ἡ ἀλλαγὴ τῶν Συμβούλων εἶναι νομίζω, ἐν ἀναγκαῖον κακόν, οὗ, φρονίμον καὶ ὠφέλιμον εἶναι, νὰ γίνεται χρῆσις ὅσον τὸ δυνατόν ἀραιῶς. Ἐπειδὴ ἐξ ἄλλου δὲν εἶναι μέγας ἐν τῇ νήσῳ ὁ ἀριθμὸς τῶν προσώπων, ἅτινα ἐπαξίως δύνανται νὰ κληθῶσιν εἰς τὸ ὑψηλὸν τοῦ Συμβούλου τοῦ Ἡγεμόνος ἀξίωμα, ἡ συχνὴ ἀντικατάστασις ἀποτελοῦσα ἐκτροχιασμὸν τῆς Κυβερνητικῆς μηχανῆς δὲν ἐνδείκνυται ὑπ' αὐτοῦ τοῦ συμφέροντος τῆς Πολιτείας.

Τελευταῖον παρατηρῶ ὅτι ἡ τήρησις ἐνὸς δικαιώματος εἰς τὸν Ἡγεμόνα ἔχει τὸ πλεονέκτημα, ὅτι κατόπιν εἴτε Αὐτὸς ὁ Ἡγεμὼν εἴτε ἡ Ἐθνοσυνέλευσις, ἐν ἀναθεωρήσει τοῦ Χάρτου εὐχερῶς δύνανται νὰ παραχωρήσωσι τὸ δικαίωμα τοῦτε εἰς τὸν λαόν. Ἐνῷ ἐὰν τὸ δόγμα τοῦ ἀναγκαίου τῆς προσυπογραφῆς τοῦ Συμβούλου εἰς πᾶσαν πράξιν τοῦ Ἡγεμόνος καταδειχθῇ ἐκ τῆς πείρας, ὅτι εἶναι τὸ αἴτιον τῆς κακοδιοικήσεως τοῦ τόπου εἶναι ἀδύνατον πλέον νὰ διαγραφῆ ἐκ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου, διότι ἄλλως εἶναι πραξικόπημα· τοῦτο δὲ καθότι δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἱστορίᾳ παράδειγμα λαοῦ, ὅστις ἀπέκτησε δικαίωμά τι ἐπιβλαβὲς εἰς αὐτὸν καὶ ἐζήτησεν ὁ ἴδιος τὴν κατάργησίν του.

Ὁ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ ὑποστηρίζει τὴν ἐν τῷ προσχεδιασμῷ διατύπωσιν, διότι ἂν γίνῃ δεκτὴ ἡ γνώμη τοῦ κ. Ἡσυχάκη τότε θὰ ὑπάρχῃ μία καμαρίλλα ἣτις θὰ εὐρίσκειται παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ Ἡγεμόνος καὶ θὰ διαπράττῃ ὑπ' εὐθύνην Του τὰ χερίστα. Προτείνει δὲ νὰ προστεθῇ εἰς τὸ τέλος τοῦ ἄρθρου ὅτι: συνάπτει καὶ Συμβάσεις.

ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ. Τὸ ζήτημα ἔχει ὡς ἐξῆς: Συμβούλους ὁ Ἡγεμὼν θὰ ἔχῃ πάντως. Πρόκειται μόνον νὰ ἐκλέξωμεν ὅποιον σύστημα προτιμῶμεν τὸ νὰ ἔχωσιν οἱ Σύμβουλοι Του εὐθύνην ἢ νὰ μὴ ἔχωσιν. Ὁ κ. Ἡσυχάκης φρονεῖ ὅτι μετὰ τὸ πρῶτον σύστημα παραχωρεῖ δικαίωμα εἰς τὸν λαόν, ὅπερ δυσκόλως θὰ δύναται κατόπιν νὰ τῷ ἀφαιρεθῇ καὶ ὅπερ ἄγει εἰς τὸν σχηματισμὸν κομμάτων. Ἐγὼ τῷ ἀπαντῶ ὅτι δὲν παραχωρεῖται εἰς τὸν λαόν δικαίωμα, ἀλλ' ἀσφάλεια κατὰ παραβάσεων τῶν νόμων, διότι βεβαίως ὁ κ. Ἡσυχάκης δὲν θὰ φρονῇ ὅτι ἐν τῷ ἰδικῷ του συστήματι ὁ Ἡγεμὼν θὰ διδῇ πολιτικὰς καὶ ποινικὰς εὐθύναις.

Ἄν ὁ κ. Ἡσυχάκης ἦναι σύμφωνος νὰ ἀσφαλισθῶμεν κατὰ

των κομμάτων ἄτινα δύνανται νὰ γεννηθῶσιν ὡς ἐκ τῆς εὐθύνης των Συμβούλων ἠμποροῦμεν νὰ θέσωμεν ἄλλας διατάξεις παρακάτω, ὡς λ. χ. τὸ νὰ μὴ λαμβάνῃ ὁ Ἡγεμὼν τοὺς Συμβούλους Του ἐκ τοῦ σώματος τῆς Βουλῆς.

Ἄλλως τε ἀφ' οὗ ὁ κ. Ἡσυχάκης καὶ ὁ μετὰ τούτου συμφωνῶν κ. Κουνδουρὸς παραδέχονται ὅτι τὰ παράπονα τοῦ λαοῦ ἐν πάσῃ περιπτώσει θὰ στρέφονται κατὰ των Συμβούλων τοῦ Ἡγεμόνος πάντως θὰ σχηματισθῶσι κόμματα, τότε δὲ διὰ νὰ μὴ φέρωσιν οἱ Σύμβουλοι τοῦ Ἡγεμόνος καὶ νομικὴν εὐθύνην ὅπως ὑπάρχῃ ἀσφάλεια ἀπέναντι τοῦ λαοῦ ὅτι δὲν θὰ παραβαίνουσι τοὺς νόμους ἄνευ εὐθύνης ἰδίας, ἀλλὰ ὠχυροῦμεν ὅπισθεν τοῦ ἀνευθύνου τοῦ Ἡγεμόνος, ὅστις θὰ γίνεταί θύμα ἀσυνειδήσιας των Συμβούλων Του.

ΦΟΥΜΗΣ. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ νοηθῇ Σύνταγμα ἄνευ ὑπευθύνων Συμβούλων. Δὲν πρέπει ἂν καὶ ἐν τῇ πράξει ἐγένοντο παρεκβάσεις νὰ ἀπμακρυνθῶμεν τῆς ἀρχῆς τῆς εὐθύνης των Συμβούλων, διότι τότε δὲν θὰ ἔχωμεν Συνταγματικὸν Πολίτευμα, ἀλλὰ ἀπολυταρχικόν. Δυνάμεθα ὅμως τὴν δρᾶσιν τοῦ Συμβουλίου νὰ τὴν περιορίσωμεν ψιφίζοντες νόμους προκειμένου περὶ παύσεων καὶ διορισμῶν, περὶ προσόντων, λ. χ. θέτοντες Συμβούλιον Δικαιοσύνης κ.τ.λ., ἀλλὰ τῆς ἀρχῆς τῆς εὐθύνης των Συμβούλων νὰ μὴ ἀποστῶμεν.

Ὁ κ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ συμφωνεῖ μὲ τὴν γνώμην τοῦ κ. Ἡσυχάκη καὶ ἐρωτᾷ ποίους εἶδους θὰ ἦναι ἡ εὐθύνη αὐτῆ των Συμβούλων καὶ εἰς ποίας περιπτώσεις θὰ εὐθύνωνται οὗτοι καὶ ἀπὸ ποῖον θὰ ζητηθῆ ἡ εὐθύνη;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Αὐρίον θὰ ὑπεβληθῶσι πρὸς συζήτησιν τὰ σχετικὰ ἄρθρα.

Ἡ Βουλὴ θὰ ζητῆ τὰς εὐθύνας. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀνάπτυξιν των κομμάτων διὰ τῆς καθιερώσεως τῆς ἀρχῆς αὐτῆς τὴν ὁποίαν ἐπεκαλέσθη ὁ κ. Ἡσυχάκης κάμνω τὴν παρατήρησιν ὅτι εἰς τὸ παρελθόν οἱ Σύμβουλοι ἦσαν ὑπεύθυνοι καὶ ὅμως τὰ κόμματα ἐφθασαν εἰς τὸ ὑπατον τοῦ παροξυσμοῦ.

Ὁ κ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ προτείνει νὰ γείνη δεκτὸν καὶ νὰ ἀναγραφῆ ἐν τῷ Συντάγματι ὅτι μετὰ 10 ἐτῆ δύναται νὰ ἀναθεωρηθῇ τὸ μέρος τοῦτο.

ΖΑΧΑΡΑΚΗΣ. Πρέπει νὰ διατηρηθῇ ἀμείωτος ἡ περιοριτικὴ τοῦ Ἀνώτατου Ἀρχοντος χάριν τοῦ συμφέροντος τῆς Πολιτείας. Τοῦτο δὲν γίνεται ἂν παραδεχθῶμεν ἀνευθύνους Συμβούλους. Εἶναι προτιμώτερον χάριν τοῦ συμφέροντος τῆς Πολιτείας τὴν εὐθύνην νὰ τὴν φέρουν οἱ Σύμβουλοι ἢ ὁ Ἀνώτατος Ἀρχων.

BENIZΕΛΟΣ. Πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἀναγράφοντες εἰς τὸ Πολίτευμα περιοριστικὰς διατάξεις τοῦ Κοινοβουλευτισμοῦ δὲν πρέπει νὰ καταλήγωμεν εἰς ὑπερβολὰς, διότι τὰ ἄτοπα, τὰ ὁποῖα παρουσιάζει τὸ Κοινοβουλευτικὸν Πολίτευμα δὲν εἶναι μόνον αὐτά. Ἐξ ἀντιθέτου ἂν διατυπώσωμεν τὸ Πολίτευμά μας ὅπως ἀπολυταρχικῶς κινδυνεύομεν δι' ὑπερβολῶν νὰ περιπέσωμεν εἰς ἄλλα μεγαλύτερα ἄτοπα. Ἀσκησὶς ἀρχῆς εἰς αὐτόνομον Πολιτείαν δὲν δύναται νὰ νοηθῆ ἄνευ εὐθύνης των ἀσκούντων αὐτήν. Ἀναχωροῦντες δὲ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς εὐθύνης ὄχι μόνον τῆς ἠθικῆς, τῆς ἱστορικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς πολιτικῆς καὶ ποινικῆς, πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν ποῖος πρέπει νὰ ἔχῃ ταύτην.

Προσκαλούμεθα νὰ ἐκλέξωμεν ποῖος πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν πολιτικὴν καὶ ποινικὴν εὐθύνην, ὁ Ἡγεμὼν ἢ οἱ Σύμβουλοι Του. Ἄν τὸ σύστημα τὸ ὁποῖον προτείνει ὁ κ. Ἡσυχάκης γείνη δεκτὸν, τότε πρέπει νὰ θεσπίσωμεν νόμον περὶ εὐθύνης τοῦ Ἡγεμόνος. Ἀλλὰ τιαυτήν εὐθύνην δὲν ἐπιτρέπεται νὰ θεσπίσωμεν, πρὸ πάντων ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ σημερινοῦ Ἀρχοντος τῆς Πολιτείας, ὅστις εἶναι μέλος τῆς Ἐθνικῆς δυναστείας μεθ' ἧς στενῶς συνδέεται τὸ ἔθνικόν μέλλον. Ὁ Ἡγεμὼν ἔχει ἀνάγκη νὰ προστρέχῃ εἰς τὴν γνώμην προσώπων, ὅταν ὁ ἡ γνώμη των εἶναι ἀνεύθυνος δὲν εἶναι δυνατόν ποτὲ νὰ ἦναι εἰλικρινεστέρα τῆς γνώμης των ὑπευθύνων.

Ἄπ' ἐναντία; ἡ εὐθύνη τὴν ὁποίαν διὰ τῆς προσυπογραφῆς των θὰ ὑπέχουν εἶναι ἐχέγγυον διὰ τὴν εἰλικρίνειαν των συμβουλῶν τὰς ὁποίας θὰ δίδουν εἰς τὸν Ἀνώτατον Ἀρχοντα.

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ. Ὁ κ. Ἡσυχάκης παρεδέχεται εὐθύνην των Συμβούλων ἀλλ' ἐφ' ὅσον ὀρώσιν' ἀλλὰ περὶ τούτου ἀκριβῶς πρόκειται ἐν τῷ ἄρθρῳ 23, ἀλλὰ δὲν βλέπω πῶς θὰ εὐθύνεται ἓνας Ὑπουργὸς ἂν δὲν προσυπογράψῃ.

Τῇ προτάσει εἴτα τοῦ κ. Προέδρου γίνεταί δεκτὴ ἡ διατύπωσις ὅπως ἔχει ἐν τῷ σχεδίῳ διαφωνούντων εἰς τοῦτο των κ. κ. Ἡσυχάκη καὶ Κουνδουράκη.

Ἀναγινώσκειται τὸ ἄρθρον 24ον ἔχον οὕτως :

Ἄρθρον 24ον. Ὁ Ἡγεμὼν εἶναι νόμιμ ἀνεύθυνος καὶ ἀπαραβίαστος. Πᾶσα πράξις αὐτοῦ δέον νὰ προσυπογραφῆται ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου Συμβούλου Του, ὅστις διὰ τοῦτο ἀναλαμβάνει τὴν εὐθύνην τῆς πράξεως.

Τὸ ἄρθρον γίνεταί δεκτὸν προστεθέντων εἰς τὸ τέλος, τῇ προτάσει τοῦ κ. Φραντζεσκάκη, των ἐξῆς : « τιαυτῆ προσυπογραφῆ δὲν ἀπαιτεῖται διὰ τὸν διορισμὸν ἢ τὴν παῦσιν των Συμβούλων του ».

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ ὑπέβλεπε πρότασιν νὰ ἀφεθῆ εἰς τὸν Ἡγεμόνα τὸ δικαίωμα τοῦ ἀμέσου διορισμοῦ ἀνωτέρων τινῶν ὑπαλλήλων, ὡς ἐν παραδείγματι των δικαστῶν, ἄνευ τῆς προσυπογραφῆς τοῦ Συμβούλου Του κατὰ τὸ συλλογικὸν σύστημα τῆς προτάσεως των διορισμῶν ὑπὸ εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἡ πρότασις αὕτη ἀπορρίπτεται.

Ἀναγινώσκειται τὸ ἄρθρον 25 ἔχον ὡς ἐξῆς :

Ἄρθρον 25ον. Ὁ Ἡγεμὼν :

α') « Διορίζει καὶ παύει τοὺς Συμβούλους αὐτοῦ κατ' ἀρέσκειαν ».

β') « Εἶναι ὁ Ἀνώτατος Ἀρχηγὸς των Στρατιωτικῶν δυνάμεων τῆς Πολιτείας ».

γ') « Διορίζει τὸν παρὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐκλεγόμενον Μητροπολίτην Κρήτης καὶ τοὺς παρὰ τῆς Ἐπισκοπικῆς Συνόδου τῆς Κρήτης ἐκλεγόμενους Ἐπισκόπους καὶ Διορίζει τοὺς μουφτῆδες..... »

δ') « Ἀπονέμει τοὺς στρατιωτικοὺς βαθμοὺς ».

ε') « Διορίζει καὶ παύει τοὺς ὑπαλλήλους εἰς ὅσας θέσεις καὶ ὅπως ὁ νόμος ὀρίζει ».

στ') « Κυρώνει καὶ δημοσιεύει τοὺς νόμους ».

ζ') « Ἐκδίδει τὰ πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῶν ἀναγκαῖα Διατάγματα δὲν δύναται ὅμως ν' ἀναστειλῆ τὴν ἰσχὺν νόμου τινός, εὐδὲ νὰ ἐξαίρεσῃ αὐτοῦ οἰονδῆποτε ».

Ὁ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ προτείνει τὴν ἐξῆς προσθήκην εἰς τὸ α'. ἐδάφιον: ὁ Ἡγεμὼν διορίζει τοὺς Συμβούλους Του ἐκ των προσώπων τῆς ἀποκλειστικῆς ἐκλογῆς Του, πάντα δὲ αὐτὰ κατ' ἀρέσκειαν, διὰ νὰ φαίνεται οὕτως ὅτι δὲν εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ἀκολουθῆ τὴν δεδηλωμένην τῆς Βουλῆς.

Ἡ ἐπιτροπὴ ἀποφαίνεται ὅτι ἡ λέξις «κατ' ἀρέσκειαν» περιέχει τὴν ἔννοιαν ταύτην.

Τὸ γ'. ἐδάφιον τροποποιεῖται ὡς ἐξῆς : « Ἐγκρίνει ἢ μὴ τὸν παρὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐκλεγόμενον Μητροπολίτην Κρήτης, τοὺς παρὰ τῆς Ἐπισκοπικῆς Συνόδου ἐκλεγόμενους Ἐπισκόπους καὶ διορίζει τοὺς Μουφτῆδες ».

Ὁ κ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ προτείνει νὰ ἀναγραφῆ εἰς τὸ ἐδάφιον τοῦτο ὅτι τὰ Πατριαρχεῖα δὲν θὰ ἔχουν ὑποχρεώσιν ὅπως ὑποβάλλουν ὑπὸ τὴν κύρωσιν τῆς Ὑψ. Πύλης τὴν ἐκλογὴν τοῦ Μητροπολίτου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ἡμεῖς θὰ ἀναγράψωμεν καὶ θὰ ἀσφαλίσωμεν ὅ,τι ἀναφέρεται εἰς ἡμᾶς, τὰ λοιπὰ δὲν εἶναι τῆς δικαιοδοσίας μας.

Τὰ Μουσουλμανικὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς προτείνουν νὰ προστεθῶσιν εἰς τὸ ἐδάφιον τοῦτο καὶ τὰ ἐξῆς : « ὡς καὶ τοὺς παρὰ τοῦ Σεῖχουλισλάμη ἐκλεγόμενους Ἱεροδικαστὰς ».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Μὲ τὴν παρατήρησιν ὅτι πρέπει νὰ ἦναι ἐντόπιοι.

ΧΑΣΑΝ ΣΚΥΛΙΑΝΑΚΗΣ. Δέν έχομεν καταλλήλους δια τήν θέσιν αὐτήν ἐντοπίους ἐπὶ τοῦ παρόντος, διότι ἀπαιτοῦνται ἐξετάσεις καὶ ἄλλα προσόντα.

ΑΛΗ ΒΕΗΣΑΚΗΣ. Νὰ ἀναγραφῆ ὅτι προτιμῶνται οἱ ἐντόπιοι.

Ἡ συζήτησις τοῦ μέρους τούτου ἀναβάλλεται μέχρις ὅτου ἐξετασθῆ τί γίνεται καὶ εἰς ἄλλα αὐτονομούμενα μέρη.

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς μουφτηδες ἢ Ἐπιτροπῆ συμφωνεῖ νὰ καταχωρηθῆ εἰς τὰ πρακτικά, ὅτι οὗτοι θεωροῦνται ὑπάλληλοι καὶ ἐπομένως θὰ διορίζωνται ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος.

Γίνονται κατόπιν δεκτὰ καὶ τὰ ἐδάφια δ' . ε' . ς' . καὶ ζ' ὅπως ἔχουν, γενομένης πρώτον δεκτικῆς τῆς προτάσεως τοῦ κ. Ἡσυχάκη ὅπως καταχωρηθῆ εἰς τὰ πρακτικά ἢ ἐρμηνεῖα ὅτι διὰ τῆς λέξεως «κυρώνει» ἐννοεῖται ὅτι ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ἀρνησικυρίας ὁ Ἡγεμῶν.

Ἀναγινώσκειται εἶτα καὶ γίνεται δεκτὸν τὸ ἄρθρον 26 ἔχον ὡς ἔπεται :

Ἄρθρον 26ον. « Ὁ Ἡγεμῶν :

α' .) συγκαλεῖ τὴν Βουλὴν καὶ κηρύττει τὴν ἐναρξιν καὶ λήξιν ἐκάστης Βουλευτικῆς Συνόδου.

β' .) ἔχει δικαίωμα νὰ ἀναβάλλῃ, διακόπῃ, παρατείνῃ ἢ διαλύῃ τὴν Βουλὴν. Ἡ ἀναβολή, διακοπή ἢ παράτασις δὲν δύναται νὰ διαρκέσῃ πλέον τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν, οὐδὲ νὰ ἐπαναληφθῆ διαρκούσης τῆς αὐτῆς Συνόδου, ἄνευ συναιεσίσεως τῆς Βουλῆς.

Εἰς τὸ Διάταγμα τῆς διαλύσεως δέον νὰ ὀρίζηται συγχρόνως ἢ ἐντὸς τριμηνίας σύγκλησις τῆς νέας Βουλῆς.

Ἀναγινώσκειται εἶτα τὸ ἄρθρον 27ον ἔχον ὡς ἐξῆς :

Ἄρθρον 27ον. « Ὁ Ἡγεμῶν ἔχει δικαίωμα νὰ μεταβάλλῃ, ἐλαττώῃ ἢ χαρίξῃ τὰς παρὰ τῶν δικαστηρίων καταγινωσκομένης ποινάς, πρὸς δὲ νὰ χρηρῆγῃ ἀμνηστειῶν ἐπὶ μόνον τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων ».

Ὁ κ. ΗΣΥΧΑΚΗΣ προτείνει νὰ ἀντικατασταθῆ τὸ ἄρθρον τοῦτο διὰ τῶν ἐξῆς :

« Ὁ Ἡγεμῶν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ χαρίξῃ, μεταβάλλῃ καὶ ἐλαττώῃ τὰς παρὰ τῶν δικαστηρίων καταγινωσκομένης ποινάς, διὰ τὰ πολιτικὰ ἀδικήματα καὶ τὰ τοῦ τύπου. ἔχει τὸ αὐτὸ δικαίωμα καὶ ἐπὶ τῶν κοινῶν ἀδικημάτων μόνον μετὰ προηγουμένην αὐθόρμητον δεδικαιολογημένην αἴτησιν περὶ χάριτος τοῦ δικάσαντος δικαστηρίου, πρὸς δὲ νὰ χρηρῆγῃ ἀμνηστειῶν μόνον ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων ».

Ἡ πρότασις αὕτη τοῦ κ. Ἡσυχάκη ἀπορρίπτεται καὶ γίνεται δεκτὸν τὸ ἄρθρον ὅπως ἔχει ἐν τῷ σχεδίῳ.

Μεθ' ὃ ἐλύθη ἡ συνεδρίασις.

Ὁ Πρόεδρος

Τὰ Μέλη

Ὁ Γραμματεὺς

Ἄριθ. πρακτ. 7.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

Ἰδιαιτέρας συνεδριάσεως τῆς πρὸς σύνταξιν Σχεδίου Πολιτεύματος Ἐπιτροπῆς.

Προεδρεία κ. Ἰω. Κ. Σφακιανάκη

Ἡ συνεδρίασις ἐγένετο ἐν Χανίοις ἐν ἰδιαιτέρᾳ αἰθούσῃ τοῦ Διοικητηρίου σήμερον τὴν 6ην Ἰανουαρίου 1899.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικά τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Ὁ κ. ΝΕΣΙΜΗΣ ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ προτείνει ν' ἀναγραφῆ κατ' ἀρχὴν ὅτι οἱ ὑπὸ τοῦ Σείχιουλισλάμη ἐλεγχόμενοι Ἱεροδίκαι διορίζονται ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος, ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ ἂν πρέπει νὰ ἦναι ἐντόπιοι, νὰ συζητηθῆ κατόπιν, ἅμα ἀποφασισθῆ τί θὰ γίνεται καὶ διὰ τοὺς Μητροπολίτας.

ΧΑΣΑΝ ΣΚΥΛΙΑΝΑΚΗΣ. Ἀναφέρεται εἰς τὰ εἰς τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν λεχθέντα σχετικῶς πρὸς τὸ ζήτημα αὐτό.

ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ. Πρέπει νὰ ἦναι ἐντόπιοι, διότι ἐθεσπίσθη ἤδη ἡ ἀρχὴ ὅτι εἰς τὰ δημόσια ἀξιώματα δὲν εἶναι δεκτοὶ παρὰ μόνον οἱ πολῖται Κρήτες.

BENIZELΟΣ. Νὰ ἐξετασθῆ πῶς γίνεται καὶ εἰς τὴν Βουλγαρίαν.

Ὁ κ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ προτείνει νὰ ἀπαλλαγθῆ δι' ἰδιαιτέρου ἄρθρου τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον τῆς ὑποχρεώσεως νὰ ἀναφέρηται εἰς τὴν Ὑψ. Πύλην προκειμένου περὶ διορισμοῦ Μητροπολίτου. Τοῦτο τὸ προτείνει διότι ἄγεται ὑπὸ τῆς ἀρχῆς ὅτι ὁ Σουλτάνος θ' ἀναγνωρίσῃ τὴν Ἀυτονομίαν καὶ ἐπομένως τὴν ἰσχὺν τοῦ Συντάγματός μας, καὶ ἐν τούτῳ περιπτώσει πρέπει ἡ ἀρχὴ αὕτη νὰ ἦναι ἀναγεγραμμένη εἰς τὸ Σύνταγμα μας.

ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ. Αὐτὸ εἶναι κανονισμὸς σχέσεων μεταξὺ ἄλλων προσώπων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Αὐτὸ δύναται ν' ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον διαπραγματεύσεων μεταξὺ Πύλης καὶ Πατριαρχείων ἢ μεταξὺ τῆς Κρητικῆς Πολιτείας καὶ τῆς Ὑψ. Πύλης.

Ἀναγινώσκειται εἶτα τὸ 28ον ἄρθρον ἔχον ὡς ἐξῆς :

Ἄρθρον 28ον. « Ὁ Ἡγεμῶν δύναται (ἔχων πρὸς τοῦτο τὴν ὁμόφωνον γνώμην τοῦ Συμβουλίου Του) νὰ προκηρῆξῃ τὸν Στρατιωτικὸν Νόμον εἰς πᾶσαν τὴν Νῆσον ἢ καὶ μέρος αὐτῆς :

α' .) Ὅταν οἱ κάτοικοι ἀνθίστανται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν νόμου τινὸς ἢ νομίμως ἐκδομένου Διατάγματος ἢ κανονισμοῦ.

β' .) Ἐν περιπτώσει ἐνόπλου κινήματος ἢ σοβαρᾶς ταραχῆς, ἐὰν τὰ συνήθη ὄργανα τῆς ἐξουσίας δὲν δύναται νὰ ἀποκαταστήσωσι τὴν τάξιν ».

Τὸ ἄρθρον τοῦτο γίνεται δεκτὸν ὅπως ἔχει ἐν τῷ προσχεδίῳ.

Ἀναγινώσκονται εἶτα τὰ ἄρθρα 29 καὶ 30 ἔχοντα ὡς ἔπεται.

Ἄρθρον 29ον. « Τὸ Διάταγμα τὸ προκηρῆσσον τὸν Στρατιωτικὸν Νόμον πρέπει νὰ ἦναι ἠτιολογημένον καὶ προσυπογεγραμμένον παρὰ πάντων τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου, νὰ δημοσιευθῆ δὲ εἰς πάντας τοὺς δήμους, εἰς οὓς πρόκειται νὰ ἐφαρμοσθῆ, οὕτω δὲ μόνον λαμβάνει ἔννομον ἰσχὺν ».

Ἄρθρον 30όν. « Ὁ Στρατιωτικὸς Νόμος αἴρεται ἅμα ἐκλειψάσης τῆς αἰτίας δι' ἣν προκηρῆχθη ».

« Τὰ ἀποτελέσματα τῆς προκηρῆξεως τοῦ Στρατιωτικοῦ Νόμου ὀρισθῆσονται δι' ἐπὶ τούτῳ νόμου ».

Ἡ Ἐπιτροπῆ ἀπεδέχθη τὴν ἐν τῷ σχεδίῳ διατύπωσιν τῶν ἄρθρων τούτων.

Ἀναγινώσκειται κατόπιν τὸ 31ον ἄρθρον ἔχον ὡς ἐξῆς :

Ἄρθρον 31ον. « Ἀπουσιάζοντος ἢ κωλυομένου τοῦ Ἡγεμόνος, τὴν Ἡγεμονικὴν ἐξουσίαν ἀσκει τὸ παρ' Αὐτῷ Συμβούλιον ».

ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ. Ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ παρελείφθησαν ν' ἀναγραφῶσι καὶ ἄλλα δικαιώματα τοῦ Ἡγεμόνος τὰ ἐξῆς : α' .) Νὰ συνάπτῃ συμβάσεις· β' .) Νὰ κόπῃ νόμισμα καὶ γ' .) ν' ἀπονέμῃ παράσημα. Προτείνει δὲ νὰ συμπεριληφθῶν καὶ αὐτὰ ἐν ἰδίῳ ἄρθρῳ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐκκοπὴν νομίσματος ἡ Ἐπιτροπῆ ἀποδέχεται τὴν πρότασιν τοῦ κ. Χατζιδάκη.

Ὁ κ. ΗΣΥΧΑΚΗΣ ἀντιτίθεται εἰς τὸ γ' μέρος τῆς προτάσεως τὸ ἀναφέρον τὴν ἀπονομὴν παρασήμων.

BENIZELΟΣ. Νὰ ὀρισθῆ ὅτι μόνον εἰς τοὺς ἀλλοδαποὺς θὰ ἀπονέμῃ παράσημα, ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν σύναψιν συμβάσεων δὲν συμφωνεῖ μετὰ τὸν κ. Χατζιδάκην, διότι τοῦτο εἶναι δεκτικὸν παρερμηνείας καὶ διότι τοῦτο ἐξάγεται ἐκ τοῦ ὅτι εἶναι ὁ Ἀνώτατος Παραστάτης τῆς Πολιτείας.

Ὁ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ συμφωνεῖ μετὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Χατζιδάκη, ὁ δὲ κ. Κουδουρὸς ἀντιτίθεται εἰς αὐτήν.

Ὁ κ. ΝΕΣΙΜΗΣ ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ προτείνει ν' ἀναγραφῆ ἐν τῷ χάρτῃ ὅτι μόνον εἰς τοὺς ξένους θὰ ἀπονέμη παράσημα ὁ Ἡγεμών.

Ἡ πρότασις αὕτη τίθεται εἰς ψηφοφορίαν καὶ κατὰ πλειονοψηφίαν ἡ Ἐπιτροπὴ ἀποφαίνεται ὑπὲρ αὐτῆς.

Μεθ' οὗ τίθεται εἰς ψηφοφορίαν τὸ ζήτημα ἂν καὶ εἰς τοὺς ἡμεδαποὺς θ' ἀπονέμονται παράσημα καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ κατὰ πλειονοψηφίαν ἀποφαίνεται ὑπὲρ τῆς προτάσεως ταύτης τοῦ κ. Χατζιδάκη.

Ὁ κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ προτείνει νὰ διατυπωθῆ τὸ ἄρθρον ὡς ἐξῆς: «Ὁ Ἡγεμών ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀπονέμη τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου κανονισθόμενα παράσημα».

Ἡ πρότασις αὕτη γίνεται δεκτὴ.

Ὁ κ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ διατυπώνει τὴν πρότασιν του ὅσον ἀφορᾷ τὸ δικαίωμα τοῦ Ἡγεμόνος νὰ συνάπτῃ συμβάσεις ὡς ἐξῆς: «Ὁ Ἡγεμών ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ συνμοιολῆ συμβάσεις, αἵτινες θὰ ἐκτελοῦνται μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἐπιψήφισιν αὐτῶν.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ καὶ ὁ κ. ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ ἀντιτίθενται εἰς τὴν πρότασιν ταύτην τοῦ κ. Χατζιδάκη διὰ τὸν ἐξηγηθέντα λόγον ὅτι ὁ Ἡγεμών ὡς παριστῶν τὴν Πολιτείαν ἔχει αὐτοδικαίως τὸ δικαίωμα τοῦτο.

Ὁ κ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ συναινεῖ καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ ἀποφαίνεται ὑπὲρ τῆς ἀναβολῆς τῆς συζήτησεως τῆς προτάσεως ταύτης κατὰ τὴν β' συζήτησιν τοῦ σχεδίου.

Ὁ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ προτείνει νὰ προστεθῆ εἰς τὸ 31ον ἄρθρον ὅτι καθ' ἂς περιπτώσεις τὸ Συμβούλιον θὰ ἀναπληρῆ τὸν Ἡγεμόνα δὲν θὰ ἔχη ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸ δικαίωμα νὰ διορίζη ἢ παύῃ τοὺς ὑπαλλήλους ἐκτὸς ἐν περιπτώσει θανάτου, παραιτήσεως ἢ ἀπολύσεως δυνάμει δικαστικῆς ἀποφάσεως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Αὐτὰ εἶναι λεπτομέρειαι κανονισθόμεναι εἰς τὸν σχετικὸν νόμον.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀποφαίνεται ἵνα εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο προστεθῶσι τὰ ἐξῆς: «Κατὰ τὸν περὶ τούτου ψηφισθόμενον νόμον» πρὸ τῆς φράσεως «τὸ παρ' αὐτῶ».

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ λέγει ὅτι ἐν τῷ περὶ Ἡγεμόνος κεφαλαίῳ τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος δὲν γίνεται μνεῖα περὶ τοῦ τί δέον γενέσθαι ἐν περιπτώσει χηρείας τοῦ Θρόνου. Τὸ Σύνταγμα ὅπερ ψηφίζομεν ἔχει ἄμεσον σχέσιν μετὰ τοῦ προσώπου τῆς Α. Β. Γ. τοῦ Πρίγκηπος Γεωργίου τῆς Ἑλλάδος νῦν Ὑπάτου Ἀρμοστοῦ προσωρινοῦ, συνεπεῖα διορισμοῦ τῶν τεσσάρων προστατίδων Δυνάμεων, ἐν τῷ μέλλοντι δὲ Ἡγεμόνος Κρήτης δυνάμει ἐκλογῆς Αὐτοῦ, ἐκ μέρους τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ γενησομένης. Δὲν ἀποκρούπει ὅτι ἐὰν δὲν ἐπρόκειτο περὶ τοῦ προσώπου τῆς Α. Β. Γ. τοῦ Πρίγκηπος Γεωργίου αἱ ἰδέαι του περὶ τοῦ ψηφισθομένου Συντάγματος, δὲν θὰ ἦσαν τόσον συντηρητικαὶ ὅσον εἶνε σήμερον καὶ μόνον διότι ἔχομεν ὑπ' ὄψιν ὅτι Ἡγεμών τῆς Κρήτης, ἀπὸ τοῦδε ἐψηφισμένος ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, θὰ εἶναι ὁ Πρίγκηψ Γεώργιος, ψηφίζομεν τοιοῦτο Σύνταγμα. Θεωρεῖ λοιπὸν ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον νὰ καθρισθῆ ὅτι ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἡ Α. Β. Γ. ὁ Πρίγκηψ Γεώργιος παύσῃ νὰ ἦναι Ἡγεμών, θὰ συγκληθῆ ἄμέσως Συνέλευσις.

Ὁ κ. ΝΕΣΙΜΗΣ ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ προτείνει ν' ἀναβληθῆ ἡ συζήτησις τοῦ μέρους τούτου διὰ νὰ συζητηθῆ μαζὺ μετὰ τὸ κεφάλαιον περὶ ἐκλογῆς τοῦ Ἡγεμόνος.

Ὁ κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ προτείνει νὰ θεσπισθῶσι εἰς τὰς μεταβατικὰς διατάξεις τὰ ἐξῆς: «Εἰς περίπτωσιν, καθ' ἣν χηρεύσει ἢ θέσις τότε συγκαλεῖται μεγάλη Συνέλευσις, ἣτις θὰ μεριμνήσῃ περὶ τῶν δεόντων γενέσθαι, περὶ συντάξεως νέου πολιτεύματος καὶ ἐκλογῆς τοῦ Ἀνωτάτου Ἀρχοντος». Διότι αἱ διατάξεις, αἵτινες ψηφίζονται σήμερον ἐν τῷ Συντάγματι συν-

δέονται ἀναποσπαστῶς μετὰ τὸ πρόσωπον τοῦ νῦν Ἀνωτάτου Ἀρχοντος, δὲν θὰ ἦτο δὲ διαθεσιμὸς ὁ τόπος εἰς οὐδένα ἄλλον νὰ παραχωρήσῃ τόσα δικαιώματα.

Ὁ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ προτείνει ἀναβληθῆ τῆς συζήτησεως τῆς προτάσεως ταύτης καὶ νὰ ἐξουσιοδοτηθῆ ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴν ὁ κ. Πρόεδρος νὰ συνεννοηθῆ περὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ μετὰ τὴν Α. Β. Ὑψηλότητα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ἡ Α. Β. Ὑψηλότης ἐπιφυλάσσει νὰ ἐκφέρῃ τὴν γνώμην Του εἰς τὸ τέλος μετὰ τὸν καταρτισμὸν ολοκληροῦ τοῦ σχεδίου ἐφ' ὅλων τῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος, τὰς ὁποίας θὰ προτείνῃ ἡ Ἐπιτροπὴ.

Ὁ κ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ προτείνει ν' ἀναγραφῆ τώρα ἐν τῷ σχεδίῳ ἢ διατάξει ὅτι ἐκλέγεται ἡ Α. Β. Ὑψηλότης Ἡγεμών τῆς Κρήτης, ἐν τῷ μεταξύ δὲ μέχρι οὗ συνέλθῃ ἡ Ἐθνοσυνέλευσις ὑπάρχει καιρὸς νὰ κανονισθῆ τότε τὸ ζήτημα ὅπως εἶναι ὀρθώτερον.

Ἀναβάλλεται ἡ συζήτησις ὅλων τῶν σχετικῶν πρὸς τὸ ζήτημα αὐτὸ προτάσεων.

Προκειμένης εἴτα συζήτησεως ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ κ. Πωλογεώργη ὅτι ἡ ἀλλαγὴ τῆς θρησκείας δὲν ἔχει καμμίαν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ἀποκτήσεως ἢ ἀπωλείας τῶν ἀστικῶν δικαιωμάτων ὁ κ. Φαρφουράκης προτείνει νὰ ἐξαιρεθῶσι τὰ κληρονομικὰ δικαιώματα διὰ τοὺς Μουσουλμάνους, διότι αὐτὰ τὰ ζητήματα τὰ κανονίζει ὁ Ἱερὸς νόμος καὶ δὲν δύνανται νὰ τροποποιηθῶσι.

Ὁ κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ἀπαντᾷ εἰς τὸν κ. Φαρφουράκη ὅτι ἡ πρότασις τοῦ κ. Πωλογεώργη περιείχετο κατ' ἐννοιαν καὶ εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Χάτι Χουμαγιούν, μὴ ἐφαρμοσθείσας ἐν τούτοις ποτέ.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ ἐπιχείρημα τοῦ κ. Φαρφουράκη ὅτι παρὰ Μουσουλμάνους δὲν τροποποιεῦνται αἱ διατάξεις τοῦ Ἱεροῦ νόμου παρατηρεῖ ὅτι τοῦτο δὲν εἶναι ἀκριβές· διότι αὐτὸ τοῦτο τὸ Μουσουλμανικὸν Δίκαιον ἀναγνωρίζει ὅτι ὅσον ἀφορᾷ τὰ κοσμικὰ πράγματα ἢ πάροδος τοῦ χρόνου καὶ ἡ πρόοδος τοῦ πολιτισμοῦ καθιστᾷ ἀναγκαῖαν τὴν εἰσαγωγὴν μεταρρυθμίσεων καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν ταύτην στηρίζονται πλείστα νομοθετικαὶ μεταρρυθμίσεις καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Ὀθωμανικῷ Κράτει.

ΝΕΣΙΜΗΣ ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ. Τὸ Χατι-Χουμαγιούν ἐννοεῖ τὰ πολιτικὰ δικαιώματα καὶ οὐχὶ τὰ ἀστικά, δὲν συμπεριλαμβάνονται ὅμως ὅσα ἀπορρέουν ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸ Κοράνιον. Παραδέχεται ὅτι αἱ διατάξεις τοῦ Ἱεροῦ δικαίου τροποποιεῦνται σὺν τῷ χρόνῳ οὐχὶ ὅμως καὶ αἱ βάσεις.

Μεθ' οὗ ἡ Ἐπιτροπὴ ἀναβάλλει τὴν συζήτησιν τῆς προτάσεως ταύτης τοῦ κ. Πωλογεώργη διὰ νὰ μελετηθῆ καλύτερον.

Ὁ κ. ΗΣΥΧΑΚΗΣ καταθέτει τὴν ἐξῆς πρότασιν διὰ νὰ μελετηθῆ: Τὰ Βακουφικὰ κτήματα οἰασθῆποτε κατηγορίας καθίστανται τελείας ἰδιοκτησίας συμφώνως πρὸς τὸν εἰδικὸν νόμον ὅστις θὰ ψηφισθῆ καὶ ὅστις ὡς βάσιν θὰ ἔχη τὴν πρὸς τὸν δικαιοῦχον ἀποζημίωσιν διὰ τὸν πληρωνόμενον Ἴτζαρέν.

Ὁ δὲ κ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ ὑποβάλλει ἐτέραν πρότασιν τὴν ἐπομένην:

Ἄρθρον 1ον. «Ἐν ἐκάστῳ Νομῷ ὑπάρχει Συνέλευσις ἀπαρτιζομένη ἐξ ἀντιπροσώπων τῶν εἰς αὐτὸν ὑπαγομένων ἐπαρχιῶν καὶ πόλεων».

Ἄρθρον 2ον. «Ἡ Νομαρχιακὴ Συνέλευσις συγκαλεῖται ὑπὸ τοῦ Νομάρχου τακτικῶς μὲν κατὰ τὸν Αὐγούστον ἐκάστου ἔτους, ἐκτάκτως δὲ ὅποταν οὗτος τὸ κρίνῃ ἀναγκαῖον. Συνέρχεται δὲ ἐν τῇ ἐδρᾷ τοῦ Νομοῦ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Νομάρχου. Ἡ διάρκεια τῶν ἐργασιῶν τῆς Νομαρχιακῆς Συνελεύσεως δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὰς εἴκοσι ἡμέρας».

Ἄρθρον 3ον. «Οἱ παρὰ τῇ Νομαρχιακῇ Συνελεύσει πληρεξούσιοι ἐκλέγονται κατ' ἐπαρχίας ὑπὸ τῶν Δημοτικῶν Συμβούλων διὰ ψηφοδελτίων. Ἐν ἐκάστη δὲ Ἐπαρχίᾳ ἐκλέγεται εἰς πληρεξούσιος ἀνά 3,000 κατοίκους ὡς καὶ διὰ πᾶν

κλάσμα του αριθμού τούτου. Ἐκάστη τῶν τριῶν πόλεων λογίζεται ὡς Ἐπαρχία».

Ἄρθρον 4ον. «Ἡ Νομαρχιακὴ Συνέλευσις βουλευέται καὶ ἀποφασίζει ἐπὶ τῶν ἰδιαιτέρως ἐνδιαφερόντων τὸν Νομὸν ἦτοι: α'.) ἐπὶ τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν Γεωργίαν τὴν Κτηνοτροφίαν, τὸ Ἐμπόριον καὶ τὴν Βιομηχανίαν τοῦ Νομοῦ, τὰ δημόσια κτίρια, τὰ φιλανθρωπικὰ Καταστήματα καὶ τὸν προϋπολογισμὸν καὶ ἀπολογισμὸν τῶν ἰδιαιτέρων πόρων τοῦ Νομοῦ β'.) ἐπὶ τῶν ἀφορώντων εἰς τὰ δημοτικά, ἐκκλησιαστικά, σχολικὰ καὶ κοινωτικά πράγματα τοῦ Νομοῦ ἐν τῶν ὁρίων τῶν περὶ τούτων Νόμων. γ'.) Ἐπὶ τῶν ἀφορώντων εἰς τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας, δ'.) ἐπὶ τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν ἀνακάλυψιν ἢ ἐκμετάλλευσιν τῶν ἐν τῷ Νομῷ μεταλλείων καὶ ὄρυχείων. ε'.) Ἐπὶ τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν διατήρησιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν δασῶν. στ'.) Ἐπὶ πάσης ἄλλης ὑποθέσεως ἀφορώσης εἰς τὴν εὐήμερίαν ἢ τὰς ἀνάγκας τοῦ Νομοῦ, ἥτις ἤθελε παραπεμφθῆ εἰς τὴν Νομαρχιακὴν Συνέλευσιν ὑπὸ γενικοῦ νόμου».

Ἄρθρον 5ον. «Ἡ Νομαρχιακὴ Συνέλευσις δικαιούται ὅταν οἱ συνήθεις πόροι ἴσῃ ἀνεπαρκεῖς νὰ ἐπιβάλλῃ πρόσθετον φορολογίαν δι' εἰδικὰς ἀνάγκας τοῦ Νομοῦ».

Ἄρθρον 6ον. «Ἰδιαιτέρως πόροι ἐκάστου Νομοῦ εἶναι: α'.) ὁ ἐπὶ τῶν ἀροτριῶν κτηνῶν καὶ ἐπὶ τῶν οἰκοδομῶν, β'.) ὁ φόρος ἐπιτηδεύματος, γ'.) ὁ φόρος ἐπὶ τῶν ἰχθυοπωλείων, δ'.) ὁ φόρος ἐπὶ τῶν λαχανικῶν, ε'.) τὰ εἰσπραττόμενα ἐκ τῆς πληρωμῆς τῶν μὴ εἰς προσωπικὴν ἐργασίαν παρεχόμενων ἡμερομισθίων διὰ τὰς ὁδοὺς στ'.) ὁ φόρος ἐπὶ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν μεταλλείων καὶ ὄρυχείων, καὶ ζ'.) τὰ εἰς τὸν Νομὸν κατὰ τὴν ἀναλογίαν τοῦ πληθυσμοῦ ἐπιβάλλοντα ἐκ τῶν περισσευμάτων τοῦ γενικοῦ προϋπολογισμοῦ».

Ἄρθρον 7ον. «Τὰ ψηφίσματα καὶ αἱ ἀποφάσεις τῆς Νομαρχιακῆς Συνελεύσεως ἐκτελοῦνται μόνον μετὰ τὴν κύρωσιν τοῦ ἡγεμόνος εἰς ἣν ὑπεβάλλονται ὑπὸ τοῦ Νομάρχου ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς περατώσεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως».

Ἐκλογικὸν σύστημα

Ἄρθρον 1ον. «Αἱ ἐκλογαὶ τῶν δημοτικῶν ἀρχόντων ἐνεργεῦνται διὰ καθολικῆς μυστικῆς διὰ σφαιριδίων ψηφοφορίας».

Ἄρθρον 2ον. «Εἰς δημοτικὸς Ἄρχων ἐκλέγεται ἀνὰ 300 δημότας ἔχοντας δικαίωμα ψήφου ὡς καὶ διὰ πᾶν κλάσμα τοῦ ἀριθμοῦ τούτου».

Ἄρθρον 3ον. «Οἱ παρὰ τῇ Νομαρχιακῇ Συνελεύσει πληρεξούσιοι ἐκλέγονται κατ' Ἐπαρχίας ὑπὸ τῶν δημοτικῶν Συμβουλίων διὰ ψηφοδελτίων. Ἐν ἐκάστῃ δὲ Ἐπαρχίᾳ ἐκλέγεται εἰς πληρεξούσιος ἀνὰ 3,000 κατοίκους ὡς καὶ διὰ πᾶν κλάσμα τοῦ ἀριθμοῦ τούτου. Ἐκάστη δὲ τῶν τριῶν πόλεων λογίζεται ὡς Ἐπαρχία».

Ἄρθρον 4ον. «Οἱ παρὰ τῇ Βουλῇ ἀντιπρόσωποι ἐκλέγονται ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς Νομαρχιακῆς Συνελεύσεως μετὰ τῶν Δημάρχων (ἢ τῶν προέδρων τῶν δημοτικῶν Συμβουλίων)».

Ἡ κ. ΗΣΥΧΑΚΗΣ ἀναγινώσκει ἄρθρα τινὰ, προτάσεως ἀφορώσης εἰς τὴν ἰδρυσιν Συμβουλίου Ἐπικρατείας καὶ, ἐπεφυλάχθη νὰ καταθέσῃ πρότασιν συμπληρωμένην.

Μεθ' ὃ ἐλύθη ἡ συνεδρίασις.

Ὁ Πρόεδρος

Τὰ Μέλη

Ὁ Γραμματεὺς

Ἄριθ. πρακτ. 8.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

Ἰδιαιτέρας συνεδριάσεως τῆς πρὸς σύνταξιν Σχεδίου Πολιτεύματος Ἐπιτροπῆς.

Προεδρεία κ. Ἰω. Κ. Σφακιανάκη

Ἡ συνεδρίασις ἐγένετο ἐν Χανίοις ἐν ἰδιαιτέρᾳ αἰθούσῃ τοῦ Διοικητηρίου σήμερον τὴν 7 Ἰανουαρίου 1899.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικά τῆς προηγούμενης συνεδριάσεως, μεθ' ὃ

Ὁ κ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ προτείνει ν' ἀναγραφῆ εἰς τὸ Σύνταγμα ὅτι ἡ Α. Β. Ὑψηλότης ἀνακηρύσσεται μετὰ τὸ τέλος τῆς Ἀρμοστείας ἡγεμόν τῆς Κρήτης, καὶ ἐπιμένει νὰ συζητηθῆ ἢ καταθεθῆσά πρότασις τοῦ ἢ ἀφαιρῶσα τὸ πρόσωπον τοῦ ἡγεμόνος, διότι ἡ θέσις τῆς εἶναι ἐδῶ.

ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ. Τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι ζήτημα τὸ ὅποιον θὰ κανονίσῃ ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις, ἥτις κατὰ τὰ τέλη τῆς Ἀρμοστείας θὰ συνέλθῃ. Σήμερον δὲ δὲν εἶναι ἡ σειρά νὰ συζητηθῆ τοῦτο, ἀλλ' εἰς τὸ μέρος, τὸ ὅποιον θὰ κανονίσῃ τὰ τῆς μελλούσης Ἐθνοσυνελεύσεως.

Ὁ κ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ δίδει ἐξηγήσεις διὰ τὴν πρότασιν τοῦ ὅτι ἀφοῦ ἡ Κρήτη ἀπέκτησεν ἐντελῶς Ἀυτόνομον Πολίτευμα, ἔχει αὐτοδικαίως τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέγῃ τὸν Κυβερνήτην τῆς καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ προδῶμεν εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς Α. Β. Ὑψηλότης. Προτείνει δὲ νὰ ἴσῃ τὸ Κυβερνητικὸν ἀξίωμα καὶ τὰ δικαιώματά Του διαδοχικά, οὕτως ὥστε νὰ περιέρχωνται εἰς τοὺς ἀπογόνους κατὰ τάξιν πρωτοτοκίας. Ἀποκλείει δὲ τὰς γυναῖκας, οὐχὶ διότι τὰς θεωρεῖ ἐπιτοκλαίους καὶ ἀνικάνους νὰ κυβερνήσῃν, ἀλλὰ διότι δὲν θέλει νὰ περιέλθῃ οὕτως εἰς πρόσωπον ξένης Δυναστείας, ἥτις νὰ ριζοβολήσῃ ἐν μέσῳ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ. Νὰ δυνάμεθα δὲ διὰ τῆς ἐκλογῆς νὰ ἐπανερχόμεθα εἰς τὰ πρόσωπα τῆς Ἑλληνικῆς Δυναστείας, ὅπως οὕτω μία καὶ ἡ αὐτὴ οἰκογένεια βασιλεύῃ ἐπὶ ὅλου τοῦ ἔθνους ἡμῶν.

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ ἐρωτᾷ τὴν Ἐπιτροπὴν, ἥτις ἀποφαινεται ὑπὲρ τῆς ἀναβολῆς τῆς συζητήσεως τῆς προτάσεως τοῦ κ. Κουνδούρου.

Ἀναγινώσκειται εἶτα τὸ ἐν τῷ προσχεδιάσματι κεφάλαιον περὶ Βουλῆς.

Ὁ κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ καταθέτει τὴν ἐξῆς πρότασιν διὰ νὰ μελετηθῆ αὕτη ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Ἐπιστροφῆς:

«Ὁ ἐκλογικὸς νόμος θέλει ἐπὶ πλέον καθιερώσει τὸ πᾶν λαποῦν τῆς ψήφου. Πᾶς ἐνήλικος μὴ ὑποκείμενος εἰς ἐξαιρέσιν τινὰ ἐκ τῶν ἐν τῷ ἐκλογικῷ Νόμῳ ἀναγραφόμενων ἔχει δικαίωμα εἰς μίαν ψήφον, ἀνὰ μίαν ψήφον πρὸς τοὺς παρέχουσιν εἰς τὸν ἐκλογεὴ ἢ ἰδιότης συζύγου ἢ πατρὸς νομίμων τέκνων, ἢ ἐγκύκλιος παιδεύσεως πιστοποιουμένη δι' ἀπολυτηρίου Γυμνασίου ἢ ἄλλου ἰσοβαθμοῦ ἐκπαιδευτηρίου καὶ ἢ πληρωμῇ 200 φράγκων ἐτησίως λόγω ἐμμέσων φόρων. Ἡ ψήφος δὲν εἶναι μόνον δικαίωμα, ἀλλὰ καὶ ὑποχρέωσις, ὃ δὲ ἐκλογικὸς Νόμος δέον νὰ παράσχῃ κώρυσιν ποινικὴν εἰς τὴν ὑποχρέωσιν πρὸς τὸ ψηφοφορεῖν.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ προτείνει νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν συζητήσιν τῆς προτάσεως ταύτης ἐπίσης ὅτι μετὰ παρέλευσιν πενταετίας ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ Συντάγματος οὐδεὶς νέος ἐκλογεὺς ἐγγράφεται εἰς τὸν ἐκλογικὸν κατάλογον ἂν δὲν γνωρίζῃ γράμματα.

Μεθ' ὃ ἐλύθη ἡ συνεδρίασις.

Ὁ Πρόεδρος

Τὰ Μέλη

Ὁ Γραμματεὺς

Ἄριθ. πρακτ. 9.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

Ἰδιαιτέρας συνεδριάσεως τῆς πρὸς σύνταξιν Σχεδίου Πολιτεύματος Ἐπιτροπῆς

Προεδρεία κ. Ἰωάννου Κ. Σφακιανάκη

Ἡ συνεδρίασις ἐγένετο ἐν ἰδιαιτέρᾳ αἰθούσῃ τοῦ Διοικητηρίου σήμερον τὴν 8ην Ἰανουαρίου 1899.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικά τῆς προηγούμενης συνεδριάσεως.

Ἀναγινώσκεται τὸ ἐν τῷ προσχεδιάσματι 33ον ἄρθρον ἔχον ὡς ἔπεται :

Ἄρθρον 33ον.

α) Ἡ Βουλὴ σύγκαιται :

α') Ἐκ μελῶν αἰρετῶν

β') Ἐκ μελῶν προσθέτων διοριζομένων ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος. καὶ

γ') Ἐκ μελῶν αὐτοδικαίως μετεχόντων αὐτῆς.

Ἡ πρώτη περίπτωσις γίνεται δεκτὴ ὅπως ἔχει ἐν τῷ σχεδίῳ.

Προκειμένης συζητήσεως τοῦ β' ἐδαφίου

Ὁ κ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ εἶναι τῆς γνώμης ὅτι τὸ πολίτευμά μας πρέπει νὰ ἦναι μοναρχικὸν κεκρασμένον, ἤτοι ἡ Ἡγεμονικὴ ἐξουσία νὰ μείνῃ ὀλόκληρος εἰς χεῖρας τοῦ Ἡγεμόνος καὶ τὰς πράξεις αὐτοῦ νὰ μὴ προσυπογράφουν οἱ Σύμβουλοι μόνον δὲ νὰ μὴ δύναται ὁ Ἡγεμὼν μονομερῶς νὰ νομοθετῇ. Ἀφοῦ ὅμως γείνη παραδεκτὸν τὸ πολίτευμα τοῦτο, ἐννεπεί ἡ Βουλὴ νὰ ἦναι λαϊκὴ, νὰ μὴ ἐκλέγῃ ὁ Ἡγεμὼν βουλευτάς, ἀλλ' οὗτοι νὰ ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ λαοῦ, καὶ ἐξ αὐτοῦ, οὐχὶ καὶ ἀπὸ προνομιοῦχος τάξεις, διότι ἐδῶ δὲν ὑπάρχουν τάξεις βιομηχανῶν οὔτε μεγάλων γαιοκτημόνων οὔτε συγγραφεῖς, ἄλλως τε τὰ προνόμια τὰ ὅσα φηφίζονται διὰ τοῦ ἄρθρου δὲν εἶναι προνόμια τάξεως τοῦ λαοῦ ἀλλὰ προσωπικά καὶ ὁ λαὸς δὲν θὰ τὰ ἀνεχθῇ. Πρέπει δὲ νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν τί φρονεῖ ὁ λαὸς περὶ τῶν ἐπιστημόνων· οὗτος ἔχει τὴν ὑπερηφάνειαν ὅτι οὗτος ἔσωσε αὐτόν· καὶ ὅτι εἰς οὐδεμίαν τάξιν ἐξαιρετικῶς ὀφείλει τι. Δι' αὐτὸ προτείνει νὰ ἐγκαταλειφθῇ τὸ ὑπὸ συζήτησιν σχέδιον διὰ νὰ γίνῃ τὸ ἔργον σύμφωνον καὶ πρὸς τὴν ἱστορίαν καὶ πρὸς τὸν χαρακτῆρα τοῦ λαοῦ διὰ νὰ παρέχῃ οὕτως ἐλπίδας ζωῆς.

ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ. Ἐκεῖνα τὰ ὅποια ὑποστηρίζει σήμερον ὁ κ. Κουνδουράκης ἀντίκεινται εἰς ὅσα προχθὲς ὑπεστήριξε προκειμένης συζητήσεως περὶ τοῦ Ἡγεμόνος εἰς τὸν ὅποιον εἶναι τῆς γνώμης ὅτι πρέπει νὰ δώσωμεν μεγάλην ἐξουσίαν, μεγάλην δύναμιν. Ὁ λαὸς θέλει τάξιν καὶ ἡσυχίαν καὶ νὰ διοικηθῇ δικτατορικῶς, ὅσον δὲ περιοριστικὸν τῶν δικαιωμάτων του καὶ ἂν ἦναι τὸ Πολίτευμα τὸ ὅποιον θὰ γείνη, ὁ λαὸς θὰ τὸ ἀποδεχθῇ. Πανταχοῦ ἀναγνωρίζονται τὰ πρόσωπα τοῦ Πλούτου, τῆς Βιομηχανίας, τῆς Ἐπιστήμης. Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὅποιον πρόκειται σήμερον νὰ θεσπισθῇ εἶναι σύστημα μικτὸν καὶ συνάδει πληρέστατα πρὸς τὰς ἀρχὰς τὰς ὁποίας θέλομεν νὰ θέσωμεν ἐν τῷ Σύντάγματι.

Ὁ κ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ συντάσσεται ὑπὲρ τῆς γνώμης τοῦ κ. Κουνδουράκη διὰ τὸν λόγον ὅτι τὰ αἰρετὰ αὐτὰ πρόσωπα οὐδὲν ἀπολύτως κῦρος θὰ ἔχουν ἐν τῇ Βουλῇ, ἀλλὰ θὰ θεωροῦνται ὡς παρασυνάγωγα. Ὁ κύκλος τῶν αὐτοδικαίως μετεχόντων τῆς Βουλῆς πρέπει μόνον νὰ εὐρυθῇ προσλαμβάνομένων λ. χ. ὡς μελῶν αὐτῆς αὐτοδικαίως τοῦ Προέδρου ἢ Εἰσαγγελέως τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου, εἰτινες θὰ διαφωτίξωσι τὴν Βουλὴν ἐπὶ τῶν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν των θεμάτων, δὲν δέχεται ὅμως πρόσωπα αἰρετὰ ἐκλεγόμενα ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος.

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ. Διὰ τῆς ἐν τῷ σχεδίῳ διατυπώσεως πρόκειται νὰ θεσπισθῇ μία ἀρχὴ συντηρητικὴ, δὲν πρό-

κειται δὲ νὰ καινοτομήσωμεν, ἀλλὰ νὰ ἀκολουθήσωμεν ὅ,τι γίνεταί καὶ ἀλλαγῆ ὅπου ἡ Νομοθετικὴ ἐξουσία ἀσχεῖται ἀπὸ τρεῖς παράγοντας ὅπως π. χ. ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ὅπου οἱ δύο τῶν παραγόντων τούτων μέρος τῶν Λόρδων καὶ μέρος τῶν Γερουσιαστῶν ἐν Γαλλίᾳ διορίζονται ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Ἀρχοντος. Δὲν ἔπεται δὲ ἐκ τούτου ὅτι δὲν εἶναι καὶ οὗτοι ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ. Εἶναι τῆς γνώμης ἐν τούτοις νὰ μὴ ἀναγραφῆ ὅπως ὁ Ἡγεμὼν κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν προσώπων προσλαμβάνῃ ταῦτα ἀπὸ ὀρισμένας τάξεις, ἀλλὰ νὰ ἦναι ἐλεύθερος νὰ ἐκλέγῃ τὰ αἰρετὰ αὐτὰ μέλη ἀπ' ὅπου θέλει. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ ἐπιχείρημα τοῦ κ. Χατζιδάκη παρατηρεῖ ὅτι ἀλλαγῆ ὅπου αὐτὸ τὸ σύστημα ἐπικρατεῖ, τὰ οὕτως ἐκλεγόμενα πρόσωπα δὲν θεωροῦνται ὅτι εἶναι ἐν ἡσσοι μείρα ἀπέναντι τῶν ἄλλων.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ λέγει ὅτι καὶ ὁ Ἀνωτάτος Ἀρχὼν μετέχει τῆς Νομοθετικῆς Ἐξουσίας, δὲν ἀντίκειται ἐπομένως ἡ ἀρχὴ αὕτη εἰς τὸ Συνταγματικὸν Πολίτευμα. Δὲν βλέπει δὲ τὸν λόγον διὰ τὸν ὅποιον πρέπει νὰ ἀποκρουσθῇ ἡ ἀρχὴ αὕτη ἢ ἀλλαγῆ ἰσχύουσα. Ἡ πείρα, ἐξακλουθεῖ, ἐν Σερβίᾳ ἐδίδαξε τὴν χρησιμότητα τῆς ἀρχῆς ταύτης καὶ διὰ τοῦτο ὁ Βασιλεὺς ἠναγκάσθη νὰ τὴν ἐπαναφέρῃ ἐν ἰσχύϊ καταργηθεῖσαν. Παραδέχεται τὴν γνώμην τοῦ κ. Φραντζεσκάκη ὅτι πρέπει νὰ ἀφεθῇ ἐλεύθερος ὁ Ἡγεμὼν νὰ προσλαμβάνῃ, ἐξ εἰσασθησῆς τάξεως θέλει τὰ αἰρετὰ μέλη, διότι οὕτω θὰ κάμνῃ καλύτεραν ἐκλογὴν.

Ὁ κ. ΖΑΧΑΡΑΚΗΣ ἀντιτίθεται εἰς τὴν ἀρχὴν τὴν ἐν τῷ σχεδίῳ ἀναγεγραμμένην διὰ τὸν λόγον α') διότι γεννᾶται οὕτω διάκρισις ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ δικαιομένων τῶν Βουλευτῶν εἰς Λαϊκοὺς καὶ εἰς Ἡγεμονικοὺς καὶ β') διότι ἀπ' οὗ ὁ Ἡγεμὼν πρέπει νὰ ἦναι ἀνεύθυνος, θὰ ἔργεται εἰς δύσκολον θέσιν περὶ τῶν προσώπων τὰ ὅποια θὰ ἐκλέγῃ καὶ θὰ γεννῶνται διὰ τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν παράπονα ἐν τῷ πρόσωπῳ τοῦ Ἀνωτάτου Ἀρχοντος.

Ὁ κ. ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ συμπληρῶν τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους ἀντιτίθεται, λέγει ὅτι εἰς καθάρως Κοινοβουλευτικὰ Πολιτεύματα δὲν ὑπάρχει παράδειγμα καθ' ὃ ἡ Βουλὴ ν' ἀποτελεῖται ἐν μέρει ἐκ Βουλευτῶν αἰρετῶν. Τὸ δὲ παράδειγμα τῆς Σερβίας δὲν εἶναι παρήγορον. Ἄλλως τε πρέπει νὰ ἔχῃ ἡ Ἐπιτροπὴ ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ χαρακτῆρ τοῦ λαοῦ μας εἶναι τοιοῦτος ὥστε δύναται μὲν ν' ἀνεχθῇ ὅπως κυβερνηθῇ ἀπολυταρχικῶς, ὄχι ὅμως οὕτως ὥστε νὰ γεννηθῇ ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ Λαϊκῶν καὶ Ἡγεμονικῶν Βουλευτῶν. Ἐκτὸς τούτου δὲν πρέπει νὰ δεθῇ ἀφορμὴ εἰς τὸν λαὸν ὥστε νὰ ἴδῃ τὸν χωρισμὸν τῶν πολιτῶν εἰς διαφόρους τάξεις διὰ συστήματος τὸ ὅποιον ἄλλως τε δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς μεγάλην πρακτικὴν ἀνάγκην.

BENIZELΟΣ. Ἡ ἐν τῷ σχεδίῳ διάταξις εἶναι συνεπὴς πρὸς τὸ ὅλον σύστημα, πρὸς τὸ πνεῦμα τὸ ὅποιον διέπει τὴν σύνταξιν τοῦ παρόντος Πολιτεύματος, πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς συντηρητικότητος. Παρατηρῶ δὲ μετ' ἀπορίας ὅτι οἱ κατὰ τύπους παρουσιαζόμενοι ὡς ὑπέρμαχοι τῆς εὐρύστεως τῆς ἐξουσίας τοῦ Ἡγεμόνος, καταπλεμουσί παραδόξως τὴν πρότασιν ταύτην. Διὰ τοῦτο θὰ εἰπῶ ὀλίγας λέξεις ὅπως ἐξηγήσω τὸ ὅλον πνεῦμα ὅπερ διήκει διὰ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν σχεδίου τοῦ πολιτεύματος, ὅπερ εἶναι πνεῦμα συνετῶς συντηρητικόν, χωρὶς νὰ ἐκτρέπεται εἰς ὑπερβολάς.

Ὅλα τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ἀναγνωρίζουν ὅτι τέλος τὴν ἐκτελεστικὴν Ἐξουσίαν ὀλόκληρον πρέπει νὰ ἀσκῇ ὁ Ἡγεμὼν καὶ μόνος αὐτός, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς Ἐξουσίας παρέπονται εὐθύναι καὶ ἐπειδὴ τὰς εὐθύναις ταύτας δὲν δυνάμεθα νὰ τὰς ρίψωμεν εἰς τοὺς ὤμους τοῦ Ἡγεμόνος διὰ τοῦτο ὀρίσαμεν ὅτι θὰ ὑπάρχουν ἄλλα πρόσωπα ὑπεύθυνα. Εἰς τὰ ἄλλα μέρη ὅπου ἰσχύει τὸ Κοινοβουλευτικὸν Πολίτευμα, ὡς λ. χ. ἐν Ἑλλάδι, ὁ Ὑπουργὸς ἐπιβάλλεται ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς ἐκτελεστικῆς Ἐξουσίας, διότι οὗτος σύρει ὀπι-

σθέν του τὴν πλειονοψηφίαν τῆς Βουλῆς ἄνευ τῆς ὁποίας Ὑπουργεῖον δὲν δύναται νὰ διατηρηθῇ. Ἐδῶ ὅμως τοῦτο δὲν θὰ γίνεταί διότι οἱ Σύμβουλοι δὲν θὰ ἐπιβάλλωνται εἰς τὸν Ἡγεμόνα ὑπὸ τοῦ Κοινοβουλίου, ἀλλὰ θὰ ᾔναι τῆς ἀποκλειστικῆς ἐκλογῆς του. Ἄς ἐξετάσωμεν ἤδη εἰδικῶς τὴν διάταξιν τοῦ σχεδίου. Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία πανταχοῦ μεριζεῖται μεταξύ Βουλῆς καὶ Ἡγεμόνος ὅχι μόνον κατὰ τοῦτο ὅτι ὁ Ἡγεμὼν κυρώνει τοὺς νόμους, ἀλλὰ καὶ καθ' ὅσον μετέχει καὶ εἰς τὸν καταρτισμὸν αὐτῶν ὡς ἐκ τοῦ τρόπου τῆς συγκροτήσεως τῆς ἅνυ Βουλῆς.

Ἐπειδὴ δὲ ἡμεῖς δὲν εἰμποροῦμεν διὰ λόγους εὐνοήτους νὰ ἰδρῶσωμεν δευτέραν Βουλὴν, διὰ τοῦτο παρενεβλήθη εἰς τὸ πολίτευμά μας ἡ διάταξις ὅτι τοῦ νομοθετικοῦ σώματος θὰ μετέχουν καὶ μέλη ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος διοριζόμενα. Τὰ μέλη ταῦτα τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς εἶναι ἄλλως τε μικρὸς θ' ἀποτελοῦν ἀξιόλογον ἔρμα συντηρητικῶν ἰδεῶν διὰ τὸ νεοπαγῆς πολιτικὸν μας σκάφος. Τὸ ἐπιχείρημα τῶν ἀντιφρονούντων ὅτι θὰ δημιουργήσωμεν τάξεις μεταξύ τῶν πολιτῶν δὲν εἶναι βάσιμον, διότι δὲν πρόκειται περὶ τάξεων, ἀλλὰ περὶ προσόντων τὰ ὁποῖα πᾶς Κρῆς δύναται νὰ ἀποκτήσῃ. Ἀλλὰ καὶ εἶναι κεχωρισμένοι ὁ λαὸς εἰς τάξεις, ἀλλ' ἐξ ἱστορικῶν λόγων, τοῦτο ἐνταῦθα δὲν δύναται νὰ γίνῃ, ἀλλὰ πρόκειται, ὅπως θέτωμεν ἰδιαίτερα προσόντα διὰ τοὺς ἐκλεγόμενους Βουλευτάς, οὕτω νὰ θεσπίσωμεν καὶ διὰ τοὺς διοριζόμενους.

Ἡ ἀρχὴ αὕτη ἡ ἐν τῷ σχεδίῳ εἶναι ἀνάγκη νὰ καθιερωθῇ, διότι ὑπάρχουσι πολλοὶ ἀποστέργοντες τοὺς ἐκλογικοὺς ἀγῶνας, τῶν ὁποίων ὅμως ἡ γνώμη πάντοτε εἶναι χρήσιμος, δὲν πρέπει δὲ ἡ Πολιτεία νὰ στερηθῆται τῶν φώτων τῶν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν παρατήρησιν τοῦ κ. Φραντζεσκάκη, ἀπαντᾷ ὅτι ἡ διάκρισις ἐτέθη διότι δὲν θὰ παραλαμβάνῃ τυχαίους ὁ Ἡγεμὼν. Τὴν γνώμην δὲ τοῦ κ. Φούμης δὲν ἐδυνάμην νὰ δεχθῶ ὅπως ἐκταθῇ ὁ κύκλος τῶν προσώπων καὶ εἰς τὰ πρόσωπα τὰ ὁποῖα ἀνέφερε τῶν ἀνωτέρων ὑπὸ κλήλων. Ἡ παρατήρησις ὅμως τοῦ κ. Χατζιδάκη ὅτι εἰς τοῦτο ἀντιτίθεται ἡ ἱστορικὴ ἐξέλιξις δὲν ἔχει σημασίαν, διότι παρ' ἡμῖν τὸ παρελθὸν οὐδεμίαν ὁμοιότητά ἔχει μετὰ τὸ παρόν. Σήμερον ὁ Ἡγεμὼν τὴν Ἀρχὴν τοῦ ἔλκει ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ τόπου ὥστε εἶνε πολὺ φυσικὸν νὰ χρησιμοποιοῦται οὗτος ὡς ἐμμεσοσ οὕτως εἰπεῖν ἐκλογεὺς, δι' ἀριθμὸν τινα Βουλευτῶν, ἐνῶ εἰς τὸ παρελθὸν ὁ Πασσᾶς δὲν ἐξέπροσώπει βεβαίως τὴν θέλησιν τοῦ τόπου, ἀλλὰ τὴν θέλησιν τοῦ δεσπότη. Ἄν καθιερωθῇ μάλιστα, ὅπως ἐννοοῦμεν ἡ Βουλὴ ὡς νομοθετικὸν σῶμα ἀπλῶς, τότε τὰ πρόσωπα αὐτὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος διοριζόμενα θὰ ἀσκοῦν τὴν μεγαλυτέραν ἐπιρροὴν ὅσον ἀφορᾷ τὴν ψήφισιν τῶν νόμων. Βεβαίως δὲν θὰ μετέχουν εἰς τὸ ἐλεγκτικὸν μέρος τῆς Βουλῆς, ὡς αἰεὶ λ. χ. θὰ πρόκειται νὰ ζητηθῶσιν εὐθῆναι ἀπὸ Ὑπουργόν. Ἐπὶ τέλους ἐὰν δὲν ᾔναι πάντες τελείως πεπεισμένοι ὅτι ὁ θεσμὸς οὗτος ἀνταποκρίνεται πρὸς πρακτικὴν σκοπικότητα δυνάμεθα εἰς τὰς μεταβατικὰς διατάξεις νὰ κανονίσωμεν ὅτι δύναται τὸ μέρος τοῦτο νὰ τροποποιηθῇ εὐκολώτερον καὶ νὰ καθιερωθῇ ἕτερον σύστημα συμφωνῶν μετὰ τὰ διδάγματα τῆς πείρας.

ΝΕΣΙΜΗΣ ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ. Πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅ,τι γίνεταί καὶ εἰς ἄλλα Συνταγματικὰ Κράτη ὅπου ὑπάρχουν δύο νομοθετικὰ σώματα ἡ Βουλὴ ἐκ μέρους τοῦ Λαοῦ καὶ ἡ Γερουσία ἐκ μέρους τοῦ Ἡγεμόνος. Ἡμεῖς ἐνταῦθα ἂν δὲν παραδεχθῶμεν εἰς τὴν Βουλὴν προσθέτους Βουλευτάς, τότε πρέπει νὰ θεσπίσωμεν Γερουσίαν. Τὰ παραδείγματα δὲ τὰ ὁποῖα φέρονται ὅτι ὑπάρχουν Κράτη ὅπου Βουλὴ μόνον ἄνευ Γερουσίας ὑπάρχει ἀποτελοῦν ὅχι τὸν κανόνα ἀλλὰ τὰς ἐξαιρέσεις, ἡμεῖς δὲ δὲν πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὰς ἐξαιρέσεις.

ΖΑΧΑΡΑΚΗΣ. Ἡ Γερουσία εἶναι θεσμὸς συνηγορῶν ὑπὲρ τῆς γνώμης ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἔχωμεν πρόσθετα μέλη, διότι ὅπου ὑπάρχει Γερουσία, ἂν ᾔθελον νὰ κάμουν μικτὴν

Συνέλευσιν, κατὰ τὸ σύστημα τοῦ σχεδίου, θὰ τὸ ἔκαμον καὶ δὲν θὰ ἐθέσιζον τὸν θεσμὸν τῆς Γερουσίας.

Ἐἶτα τῇ ἐρωτῆσει τοῦ κ. Προέδρου ἡ Ἐπιτροπὴ γενομένης ψηφοφορίας ἀποφάνεται διὰ ψήφον 11 κατὰ 5 ὑπὲρ τῆς ἐν τῷ προσχεδιάσματι διατυπώσεως.

Τὸ γ'.) μέρος τοῦ ἄρθρου γίνεταί δεκτὸν κατ' ἀρχὴν. Ἀναγινώσκειται εἶτα τὸ 34ον ἄρθρον ἔχον ὡς ἔπεται:

Ἄρθρον 34ον. «Διὰ νὰ ἐκλεχθῇ τις ἡ διορισθῆ Βουλευτὴς πρέπει νὰ ᾔναι Κρῆς τὴν Ἰθαγένειαν, ἐν Κρῆτῃ ἀπὸ τετραετίας, ἐγκατεστημένος καὶ νὰ ἔχῃ τὰ ὑπὸ τοῦ Ἐκλογικοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα λοιπὰ προσόντα».

Ὁ κ. **BENIZELΟΣ** ζητεῖ νὰ ἀντικατασταθῇ ἡ λέξις «ἐγκατεστημένος» διὰ τῆς λέξεως «κατοικῶν».

Ὁ κ. **ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ** προτείνει ὅπως διὰ τοὺς ἀλλαχοῦ ἐγκατεστημένους Κρήτας, παρεκλούουοντας ὅμως μετ' ἐνδιαφέροντος τὰ καθ' ἡμᾶς, νὰ ταχθῇ χρονικὸν διάστημα δύο ἐτῶν, τεσσάρων δὲ ἐτῶν διὰ τοὺς ξένους.

Ὁ κ. **ΦΟΥΜΗΣ** λέγει ὅτι τὸ ζήτημα δὲν ἔχει πρακτικὴν ἀξίαν, διότι κατὰ τὸ διάστημα τῶν τριῶν ἐτῶν ἡ Βουλὴ θὰ ἀργῇ.

Ὁ κ. **ΓΙΑΜΑΛΑΚΗΣ** ἀπαντᾷ εἰς τὸν κ. Κουνδουράκη ὅτι ὑπάρχουσι καὶ ξένοι οἵτινες παρεκλούουθησαν μετὰ πλείονος ἐνδιαφέροντος ἢ πολλοὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων τὰ καθ' ἡμᾶς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Πρόκειται περὶ ἀντιπροσωπεύσεως ἐν τῇ Βουλῇ τοπικῶν συμφερόντων τὰ ὁποῖα ἐπιτοπίως πρέπει οἱ Βουλευταὶ νὰ ἐξετάζουσι καὶ νὰ μνησθῶσιν διὰ νὰ ὑπερασπίζονται αὐτὰ ἐν τῇ Βουλῇ, ἐνεκα τοῦτου ἐτέθη ἡ διάταξις αὕτη.

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ. Δὲν πρέπει νὰ γίνῃ ἡ διάκρισις τὴν ὁποίαν προτείνει ὁ κ. Κουνδουράκης διότι ἀντίκειται τοῦτο εἰς τὴν ἀρχὴν ὅτι ὅλοι οἱ Κρήτες εἶναι ἴσοι ἀπέναντι τοῦ Νόμου. Διότι δὲ ἀπὸ μικρὰν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γνωρίζῃ τις τὰ συμφέροντα τοῦ τόπου, διὰ τοῦτο εἶναι ὑπὲρ τῆς γνώμης νὰ ψηφισθῇ τὸ ἄρθρον ὅπως ἔχει.

Ὁ κ. **ΠΡΟΕΔΡΟΣ** ἐρωτᾷ πρῶτον τὴν Ἐπιτροπὴν ἥτις κατὰ πλειονοψηφίαν ἀποφάνεται κατὰ τῆς προτάσεως τοῦ κ. Κουνδουράκη, ἐρωτᾶται κατόπιν ἡ Ἐπιτροπὴ ἥτις κατὰ πλειονοψηφίαν πρῶτον μὲν ἀποφάνεται ὅτι τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς τετραετίας εἶναι μικρὸν, δεῦτερον δὲ παραδέχεται νὰ ὀρισθῇ χρονικὸν διάστημα τριετίας καὶ οὕτως ἀντικαθίσταται ἡ λέξις «τετραετίας» διὰ τῆς λέξεως «τριετίας» γενομένης δεκτῆς συνάμα τῆς προτάσεως τοῦ κ. Βενιζέλου ὅπως ἀντικατασταθῇ ἡ λέξις «ἐγκατεστημένος» διὰ τῆς λέξεως «κατοικῶν».

Ἀναγινώσκειται εἶτα τὸ 35ον ἄρθρον ἔχον ὡς ἐξῆς:

Ἄρθρον 35ον. «Τὰ καθήκοντα αἰρετοῦ βουλευτοῦ εἶναι ἀσυμβίβαστα πρὸς τὰ τοῦ ἐμμίθου δημοσίου ἢ δημοτικοῦ ὑπαλλήλου καὶ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ στρατιωτικῶν».

Ὁ κ. **ΦΟΥΜΗΣ** ζητεῖ νὰ διευκρινισθῇ τί ἐννοεῖται διὰ τῆς λέξεως ἐν ἐνεργείᾳ ἂν τοῦτέστιν ἐννοοῦνται δι' αὐτοῦ καὶ οἱ ἐν τῷ στρατῷ ὑπηρετοῦντες ἀξιωματικοὶ λαμβάνοντες ὅμως συνταγματικὰς ἀδείας, διότι ἂν ἐννοῆται ὅτι ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς τοιοῦτους νὰ κατέρχωνται εἰς τὰ πολιτικά, τοῦτο θὰ ᾔναι ὀλέθριον.

Γίνεταί δεκτὴ ἡ πρότασις πολλῶν ὅπως τεθῆ μετὰ τὸ «ἐν ἐνεργείᾳ» τὸ «ἢ ἐν διαθεσμότητι».

Ὁ κ. **ΝΕΣΙΜΗΣ ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ** προτείνει νὰ προστεθῇ ἡ φράσις «καὶ τῶν Ἐρησκευτικῶν λειτουργῶν».

Ὁ κ. **ΖΑΧΑΡΑΚΗΣ** προτείνει ὅπως ὀρισθῇ ὅτι τὰ καθήκοντα καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος διοριζόμενων Βουλευτῶν εἶναι ἀσυμβίβαστα πρὸς τὰ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων.

Ὁ κ. **ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ** ὑποστηρίζει ὅτι δὲν πρέπει νὰ ᾔναι ὑπάλληλοι διὰ νὰ ἔχουν περισσώτερον κύρος.

Ὁ κ. **BENIZELΟΣ** ἀντιτίθεται εἰς τὴν γνώμην τοῦ κ. Ζαχαράκη καὶ κ. Πωλογεωργῆ, διότι ἡ δικαιολογικὴ βᾶσις ἐπὶ

της οποίας στηρίζεται ή διάταξις δέν εμποδίζει νά γίνουν δεκτοί και οι ύπάλληλοι.

Ο κ. ΗΣΥΧΑΚΗΣ λέγει ότι πρέπει πρώτον νά συζητηθῆ τὸ μέρος ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θά κανονίξῃ τήν τάξιν τῶν προσώπων ἀπό τήν ὁποίαν θά προσλαμβάνῃ τοὺς Βουλευτάς ὁ Ἡγεμών.

Μετὰ τοῦτο ὁ κ. Πρόεδρος ἐρωτᾷ τήν Ἐπιτροπήν, ἥτις ἀποφαινεται ὅπως διαγραφῆ ἐκ τοῦ ἄρθρου ἡ λέξις «αἰρετοῦ» καί ἀντ' αὐτῆς τεθῆ τὸ ἄρθρον «αὐτοῦ», κατὰ τὰ ἄλλα δέχεται τὸ ἄρθρον ὅπως ἔχει, προστεθέντων τῶν λέξεων «καί τῶν ὀργανικῶν λειτουργῶν».

Ἀναγινώσκειται τὸ ἐξῆς 36ον ἄρθρον.

Ἄρθρον 36ον. «Βουλευτής δέν δύναται πρό τῆς παρελεύσεως διετίας ἀπό τῆς ἐκλογῆς του ἢ τοῦ διορισμοῦ του νά διορισθῆ εἰς ἔμμισθον δημοσίαν ἢ δημοτικὴν ὑπηρεσίαν πλὴν τῆς τῶν Συμβούλων τοῦ Ἡγεμόνος».

Τὸ ἄρθρον γίνεται δεκτὸν ὅπως ἔχει.

Ἀναγινώσκειται εἶτα τὸ ἄρθρον 37 ἔχον ὡς ἐξῆς :

Ἄρθρον 37ον. «Τὰ αἰρετὰ μέλη τῆς Βουλῆς ἐκλέγονται κατὰ Νομούς ἐν ἀναλογία ἐνός Βουλευτοῦ ἐπὶ ὀκτακισχιλίων κατοίκων ἢ κλάσματα τοῦ ἀριθμοῦ τούτου καί διὰ συστήματος ψηφοφορίας ἐξασφαλίζοντες ὅσον τὸ δυνατόν πληρέστερον τὴν ἀντιπροσώπευσιν τῶν μειονοψηφῶν».

Ἐνταῦθα ἡ Ἐπιτροπή ἀποφαινεται ὅπως ἀντικατασταθῆ ἡ λέξις «ὀκτακισχιλίων» διὰ τῆς λέξεως «ἐξακισχιλίων».

Ο κ. ΝΕΣΙΜΗΣ ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ ἐρωτᾷ ἂν ἔννοεῖται εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐνδιαφέρει τὸ Ὄθωμανικὸν στοιχεῖον νά κανονισθῆ, τὸ ζήτημα τούτεστι τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς μειονοψηφίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Βεβαίως. Τοῦτο θά ληρθῆ ὑπ' ὄψιν εἰς τὸν Ἐκλογικὸν Νόμον.

Τῇ προτάσει εἶτα τοῦ κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ γίνεται δεκτὸν νά καταχωρισθῆ εἰς τὰ πρακτικά ὅτι ἡ Ἐπιτροπή ἀποφασίζει νά ληρθῆ κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ Ἐκλογικοῦ Νόμου ὡς βᾶσις τὸ σύστημα τοῦ ἐνιαίου τῆς ψήφου ἢ καὶ τελειότερον σύστημα ἐξασφαλίζον ὅσον ἔνεστι πληρέστερον τὴν ἀντιπροσώπευσιν τῶν μειονοψηφῶν.

Ο κ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ κάμνει μετὰ τοῦτο τὴν παρατήρησιν ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο τὸ παραδέχεται ἀλλὰ διὰ τὸν πρῶτον βαθμὸν τῆς ἐκλογῆς, διότι εἶναι τῆς γνώμης ὅτι ἡ ἐκλογὴ τῶν Βουλευτῶν πρέπει νά ἦναι ἔμμεσος. Παραδέχεται ὁμοῦ τὰς βᾶσεις τοῦ συστήματος τοῦ ἐνιαίου τῆς ψήφου καὶ τὴν ἀντιπροσώπευσιν τῶν μειονοψηφῶν.

Ο κ. ΦΟΥΜΗΣ ἀναγινώσκει τὴν ἐξῆς πρότασιν ἑαυτοῦ τε καὶ τοῦ κ. Βενιζέλου : Ὁ Ἐκλογικὸς Νόμος θέλει ἐπὶ πλέον καθιερώσει τὸ πολλαπλὸν τῆς ψήφου Πᾶς ἐνήλικος μὴ ὑποκείμενος εἰς τινὰ τῶν νομίμων ἐξαιρέσεων, ἔχει μίαν ψήφον ἢ ἄν μίαν ἐπὶ πλέον ψήφον παρέχει εἰς τὸν ἐκλογέα ἐκάστη τῶν ἐπομένων ἰδιοτήτων ἤτοι α'.) ἢ τοῦ συζύγου ἢ πατρὸς νομίμων τέκνων, β'.) ἐγκύκλιος παιδείσεως μαρτυρομένην ὑπὸ ἀπολυτηρίου Γυμνασίου ἢ ἰσοβαθμοῦ ἐκπαιδευτηρίου γ'.) Ἡ πληρωμὴ ἐτησίως ὀρισμένου ποσοῦ ἀμμέσων φόρων : καὶ τὴν ἐξῆς πρότασιν του : Μετὰ παρέλευσιν πενταετίας ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος οὐδεὶς νέος ἐκλογεὺς ἐγγράφεται εἰς τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους ἂν μὴ ἦναι ἐγγράμματος Ζητεῖ δὲ νά δεινύον ἀποδεχταὶ ἀμφοτέραι αἱ προτάσεις αὐταί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Νά ἀναγραφῆ ἡ ἀρχὴ ἥτις καθιεροῦται διὰ τῶν προτάσεων καὶ νά ἀφεθῶν τὰ καθ' ἕκαστα νά τὰ κανονίσῃ ὁ Ἐκλογικὸς Νόμος.

Ο κ. ΦΟΥΜΗΣ ὑποστηρίζει ὅτι ὁλόκληροι αἱ προτάσεις πρέπει νά καταχωρισθῶν ἐν τῷ Συντάγματι, διότι εἰσάγονται σπουδαῖαι καινοτομίαι, αἵτινες δέον νά περιβληθῶσι μὲ τὸ κύρος τῆς γνώμης τῆς Ἐπιτροπῆς.

ΖΑΧΑΡΑΚΗΣ. Νά καθιερωθῆ αὐτὸ τὸ σύστημα δι' ὅλας τὰς ἐκλογάς.

ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ. Τοῦτο εἰς τὰς μεταβατικὰς διατάξεις νά ὀρισθῆ.

Ο κ. ΦΩΤΑΚΗΣ ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ ὀριζομένη ἐν τῇ προτάσει τοῦ κ. Φούμη πενταετία εἶναι χρονικὸν διάστημα μικρὸν καὶ πρέπει νά δοθῆ καιρὸς εἰς τὸν λαόν. Διὰ τοῦτο προτείνει νά ὀρισθῆ ὀκταετία.

Ἡ Ἐπιτροπή ἀποφαινεται ὅπως ἀναγραφῆ χρονικὸν διάστημα ὀκταετίας.

Ο κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ ὑπεβάλλει πρὸς συζήτησιν τὴν ἐξῆς πρότασιν τοῦ κ. Βενιζέλου. «Ἡ ψήφος εἶναι ὄχι μόνον δικαίωμα, ἀλλὰ καὶ ὑποχρέωσις τοῦ πολίτου, ὁ δὲ ἐκλογικὸς νόμος θέλει παράσχῃ ποινικὴν κύρωσιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὑποχρέωσεως ταύτης».

Μετὰ μακρὰν συζήτησιν ἐπὶ τῆς προτάσεως ταύτης ἡ Ἐπιτροπή διὰ ψήφων 9 κατὰ 7 ἀποφαινεται ὑπὲρ τῆς προτάσεως.

Ἀναγινώσκειται μετὰ τοῦτο τὸ ἄρθρον 38 ἔχον ὡς ἐξῆς :

Ἄρθρον 38ον. «Τὰ ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος διοριζόμενα μέλη τῆς Βουλῆς εἶναι δέκα τὸν ἀριθμὸν, λαμβανόμενα κατ' ἀναλογίαν τοῦ πληθυσμοῦ ἐξ ὅλων τῶν Νομῶν καὶ μεταξύ τῶν σημαντικωτέρων κτηματιῶν, τῶν μᾶλλον διακεκριμένων ἐπιστημόνων, καὶ τῶν σπουδαιωτέρων βιομηχάνων καὶ ἐμπόρων».

Τὸ ἄρθρον τοῦτο τροποποιεῖται ὡς ἐξῆς : «..... ἐξ ὅλων τῶν Νομῶν καὶ μεταξύ τῶν σημαντικωτέρων κτηματιῶν, τῶν μᾶλλον διακεκριμένων ἐπιστημόνων καὶ τῶν σπουδαιωτέρων βιομηχάνων».

Ἐνταῦθα ἡ Ἐπιτροπή ἔννοεῖ καὶ ἀποφασίζει νά καταχωρισθῆ εἰς τὰ πρακτικά ὅτι τοὺς δέκα θά παραλαμβάνῃ καὶ ἐκ τῆς μειονοψηφίας καὶ ἐκ τῆς πλειονοψηφίας ὁ Ἡγεμών.

Ἀναγινώσκειται εἶτα τὸ ἄρθρον 39 ἔχον ὡς ἔπεται :

Ἄρθρον 39ον. Αὐτοδικαίως μετέχουσι τῆς Βουλῆς οἱ Σύμβουλοι τοῦ Ἡγεμόνος, ἀλλ' ἄνευ δικαιώματος ψήφου.

Γίνεται δεκτὸν ὅπως ἔχη μὴ γενομένης δεκτῆς τῆς προτάσεως τοῦ κ. Φούμη καὶ κ. Βενιζέλου ὅπως συμπεριληφθῶσι καὶ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἀνωτέρου κλήρου.

Ἀναγινώσκειται τὸ ἄρθρον 40ον ἔχον ὡς ἐξῆς :

Ἄρθρον 40ον. «Ἡ ἐξέλεξις τῶν ἀμφισβητουμένων ἐκλογῶν γίνεται ὑπὸ τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου τῆς Πελοποννήσου».

Ο κ. ΗΣΥΧΑΚΗΣ προτείνει νά ἀντικατασταθῆ τὸ «Ἀνωτάτου Δικαστηρίου» διὰ τοῦ «Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας».

Ἡ πρότασις ἀπορρίπτεται καὶ τὸ ἄρθρον γίνεται δεκτὸν ὅπως ἔχει.

Ἀναγινώσκειται τὸ 41ον ἄρθρον ἔχον ὡς ἐξῆς :

Ἄρθρον 41ον. «Οἱ Βουλευταὶ ἐκλέγονται κατὰ διετίαν. Ἡ δὲ Βουλὴ συνέρχεται ἅπαξ ἐντὸς τῆς διετίας».

Γίνεται δεκτὸν τὸ ἄρθρον ὅπως ἔχει ἀπορριφθείσης τῆς προτάσεως τοῦ κ. Βενιζέλου ὅπως προστεθῶσιν εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ τὰ ἐξῆς : ἀπὸ βραδύτερον ἐντὸς ἐνός μηνὸς ἀπὸ τῆς διεξαγωγῆς τῶν ἐκλογῶν».

Ἀναγινώσκειται τὸ 42ον ἄρθρον ἔχον ὡς ἐξῆς :

Ἄρθρον 42ον. «Ἡ διάρκεια τῆς τακτικῆς Συνόδου τῆς Βουλῆς εἶναι δίμηνος».

Γίνεται δεκτὸν τὸ ἄρθρον ὅπως ἔχει.

Ἀναγινώσκειται εἶτα τὸ ἄρθρον 43ον ἔχον ὡς ἔπεται :

Ἄρθρον 43ον. «Δηξάσης τῆς Συνόδου παύει καὶ ἡ ἰδιότης τοῦ Βουλευτοῦ».

Ο κ. ΗΣΥΧΑΚΗΣ προτείνει νά ἀπαλειφθῆ τὸ ἄρθρον τοῦτο διότι θά παρουσιάζεταί πάντοτε ἡ ἀνάγκη ὁ Βουλευτής νά ὑπερασπίζεταί συμφέροντα ἐκλογέων του.

ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ. Ἡ διάταξις αὕτη εἶναι συνεπὴς πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς συνετῆς συντηρητικότητος ἐπὶ τοῦ ὁποῖου βασιζέται τὸ Σύνταγμά μας. Ἡ Νομοθετικὴ ἐξουσία πρέπει νά ἀσκῆ ὅσον οἷόν τε ὀλιγωτέραν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἐκτελεστικῆς

ἐξουσίας. Νὰ μὴ δύναται τούτεστι νὰ παρουσιάζεται ὡς νὰ-τιπρόσωπος τοῦ λαοῦ ὁ Βουλευτὴς καὶ νὰ ζητῆ νὰ γείνη τούτο ἢ ἐκεῖνο ἀπὸ τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν. Τὸ Νομοθετικὸν σῶμα πάντοτε θὰ ἀσκῆ πῶς τινὰ ἐπίδρασιν, ἀλλὰ τὴν ἐπίδρασιν ταύτην πρέπει νὰ περιορίσωμεν ὅσον τὸ δυνατόν καὶ κατὰ τρόπον τοιοῦτον, ὥστε νὰ μὴ διαρκῆ πέραν τῆς Συνόδου.

ΦΟΥΜΗΣ. Ὅπου ὑπάρχει ἄκρατον Κοινοβουλευτικὸν Πολίτευμα οἱ Βουλευταὶ ἀνεβοκατεβαίνουν τὰς κλίμακας τῶν Ὑπουργείων, Πλημμελειοδικείων καὶ ἄλλων Δικαστηρίων, τούτο δὲ γεννᾷ τὴν πρώτην ἀφορμὴν τῆς παρεκβάσεως τοῦ Πολιτεύματος κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε οἱ μὲν Βουλευταὶ διοικοῦν, οἱ δὲ Ὑπουργοὶ εἶναι ὄργανα αὐτῶν. Εἶναι ἀληθές ὅτι ἡ διάταξις σχετιζομένη μὲ τὸ ἄρθρον 44 περιέχει ἄτρεπα, ἀλλὰ κατὰ θεωρίαν. Ἐπομένως δὲν βλάπτει ἡ ἀναγραφὴ τῆς ἀρχῆς ταύτης.

Ὁ κ. ΖΑΧΑΡΑΚΗΣ εἶναι τῆς γνώμης νὰ ἀπαλειφθῆ τὸ ἄρθρον διὰ νὰ ἦναι ἐν ἀρμονίᾳ ὅλαί αἱ διατάξεις τοῦ θεμελιώδους Νόμου.

Συμφωνεῖ νὰ μείνῃ τὸ ἄρθρον ἀλλὰ τότε μόνον ὅταν εἰς τὸ ἄρθρον 44 ἀναγραφῆ ὅτι διὰ τὴν ἑκτακτον Σύνοδον θὰ γίνωνται ἐκλογαί, διότι ἄλλως ἡ ἐπίδρασις τῶν Βουλευτῶν θὰ ἦναι καὶ μετὰ τὴν λήξιν τῆς Συνόδου ἢ αὐτὴ ἂν μείνῃ ἡ διάταξις.

Μεθ' ὃ ἡ Ἐπιτροπὴ ἀποφασίζει νὰ μείνῃ καὶ τὸ ἄρθρον τούτου.

Μετὰ τούτο ἀναγινώσκονται τὰ ἄρθρα 44, 45 καὶ 46 ἔχοντα ὡς ἐξῆς :

Ἄρθρον 44ον. «Ὅσάνκις ὑπάρχει ἀνάγκη ὁ Ἡγεμὼν δύναται νὰ συγκαλέσῃ τὴν Βουλὴν εἰς ἑκτακτον Σύνοδον καὶ πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς dietίας. Ἡ διάρκεια καὶ τὸ πρόγραμμα τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐκτάκτου Συνόδου κανονίζονται δι' Ἡγεμονικοῦ Διατάγματος. Ἡ Βουλὴ δὲν δύναται νὰ ἐπιληφθῆ τῆς ἐξετάσεως θεμάτων ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ προγράμματι τούτῳ ὀρισμένων».

Ἄρθρον 45ον. «Ὁ Ἡγεμὼν δικαιούται νὰ συγκαλέσῃ εἰς ἑκτακτον Σύνοδον τοὺς Βουλευτὰς τῆς ληξιάσης Συνόδου ἐν κατεπειγούσαις περιστάσεσιν, ἐὰν δὲν προτιμᾷ νὰ διατάξῃ ἐκλογὰς νέων Βουλευτῶν».

Ἄρθρον 46ον. «Ἡ Βουλὴ συνεδριάζει δημοσίᾳ ἐκτάκτως δὲ καὶ μόνον, μετὰ προηγουμένην ἀπόφασιν αὐτῆς περὶ τούτου κεκλεισμένων τῶν θυρῶν».

Τὰ ἄρθρα ταῦτα γίνονται δεκτὰ ὅπως ἔχουν ἐν τῷ σχεδίῳ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀπορριφθείσης πρῶτον τῆς προτάσεως τοῦ κ. Βενιζέλου δι' ἧς προτείνει νὰ ψηφισθῆ διὰ τοὺς Βουλευτὰς ὁ ἐξῆς ὅρκος : «Ὁμνῶ ὅτι ὅπως ἐκλεχθῶ Βουλευτὴς οὔτε παρέσχον οὔτε ὑπεσχέθη ἀπ' εὐθείας ἢ πλαγίως ἢ καθ' οἰονδήποτε τρόπον ὄρα ἢ ἄλλα ὠφελήματα εἰς ἐκλογέα».

Μεθ' ὃ ἐλύθη ἡ Συνεδρίασις.

Ὁ Πρόεδρος

Τὰ Μέλη

Ὁ Γραμματεὺς

Ἄριθ. πρακτ. 10.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

Ἰδιαιτέρας συνεδριάσεως τῆς πρὸς σύνταξιν Σχεδίου Πολιτεύματος Ἐπιτροπῆς.

Προεδρεῖα κ. Ἰω. Κ. Σφακιανάκην.

Ἡ Συνεδρίασις ἐγένετο ἐν ἰδιαιτέρᾳ αἰθούσῃ τοῦ Διοικητηρίου σήμερον τὴν 9 Ἰανουαρίου 1899.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Ἀναγινώσκειται τὸ ἄρθρον 47ον ἔχον ὡς ἔπεται :

Ἄρθρον 47ον. «Οἱ Βουλευταὶ πρὶν ἀναλάβωσι τὰ καθήκοντά των ὁμνῶσιν ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ καὶ ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει, ὅτι θὰ ἐκπληρώσωσιν εὐσυνειδήτως τὰ καθήκοντά των τηροῦντες πίστιν εἰς τὴν Πατρίδα καὶ τὸν Ἡγεμόνα καὶ σεβόμενοι τοὺς Νόμους τῆς Πολιτείας».

Ἐἶτα προκειμένης συζητήσεως ὁ κ. ΗΣΥΧΑΚΗΣ ὑποστηρίζει ὅτι δὲν πρέπει νὰ διατυπωθῆ ὁρκος διὰ τοὺς Βουλευτὰς διότι τότε πρέπει νὰ θεσπισθῆ τοιοῦτος καὶ διὰ τὸν Ἡγεμόνα, καὶ διότι τὸ στάδιον ὅπερ διερχόμεθα δὲν εἶναι ὀριστικόν, ἀλλὰ σταθμὸς μεταβατικὸς ὡς ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ρωμυλίᾳ.

BENIZELOS. Τὸ ἐπιχείρημα τοῦ κ. Ἡσυχάκη μοῦ ἐνισχύει ἐτι μᾶλλον τὴν πεποίθησιν ὅτι πρέπει νὰ θεσπισθῶμεν ὅρκον.

Ὁ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ ὑποστηρίζει τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Βενιζέλου κατατεθεῖσαν διατύπωσιν τοῦ ὅρκου ὡς ἀνάγκην ἐπιβαλλομένην εἰς κάθε Πολιτείαν ἧτις ὡς ἔρεισμα πρέπει νὰ ἔχη τὴν Θρησκείαν.

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ. Ἀφοῦ μάλιστα οἱ Βουλευταὶ δὲν θὰ ὑπέχουν εὐθύνην, πρέπει τούλάχιστον νὰ ὀρκίζωνται.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ συντάσσεται μὲ τὴν γνώμην τοῦ κ. Βενιζέλου καὶ τοῦ κ. Πωλογεώργη ἀποδεχόμενος τὴν ἀρχὴν τῆς ὀρκωμοσίας, οὐχὶ διότι αὐτὴ ἔχει ἀξίαν τινὰ ὑποκειμενικῶς, διότι ὁ ἀσυνειδήτος, ὅσους ὅρκους καὶ ἂν δώσῃ πάντοτε θὰ ἦναι ἀσυνειδήτος ἀλλὰ διότι ἡ ἐξωτερικεύσεως τῆς ἐνδείξεως τῆς ὑποχρέωσός ἢν ἔχομεν ὅπως σεβόμεθα τοὺς Νόμους τῆς Πολιτείας καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀνατάτου Ἀρχόντος, πάντως ἀσκεῖ ἐπίδρασιν τινὰ ἀντικειμενικῶς.

Ὁ κ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ ὑποστηρίζει τὴν γνώμην τῶν δεχομένων τὴν θέσπισιν ὅρκου, ἀφ' οὗ μάλιστα ἀναγράφεται εἰς τὸ Σύνταγμα ἰδιαιτέρον ἄρθρον περὶ Θρησκείας.

Μεθ' ὃ τῇ ἐρωτῆσει τοῦ κ. Προέδρου ἡ Ἐπιτροπὴ δέχεται τὸ ἄρθρον ὅπως ἔχει ἐν τῷ σχεδίῳ.

Ἀναγινώσκειται τὸ 48ον ἄρθρον ἔχον ὡς ἐξῆς :

Ἄρθρον 48ον. «Ἡ Βουλὴ ἐκλέγει ἐκ τῶν αἰρετῶν αὐτῆς μελῶν κατὰ τὴν ἀρχὴν ἐκάστης Συνόδου τὸν Πρόεδρον, τοὺς Ἀντιπροέδρους καὶ τοὺς Γραμματεῖς αὐτῆς».

Μετὰ μακρὰν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου καθ' ἣν ἔλαβον τὸν λόγον ἀφ' ἐνός μὲν οἱ κ. κ. Ζηχαράκης, Φραντζεσκάκης, Νεσιμῆς, Φαρφουράκης, Πωλογεώργης καὶ Φούμης ὑποστηρίζοντες ὅτι καὶ τὰ πρόσθετα μέλη τῆς Βουλῆς δεόν νὰ ἔχωσι τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέγωνται ὡς μέλη τοῦ Προεδρείου καὶ ἀποκρούοντες τὴν ἐν τῷ προσχεδιασμένῳ ἀρχὴν ὅπως τὸ Προεδρεῖον τῆς Βουλῆς ἐκλέγηται ἀπὸ τὰ αἰρετὰ αὐτοῦ μέλη, διότι εἰσάγει ἀπὸ τοῦδε τὴν διάκρισιν καὶ τὴν διαίρεσιν ἐν τῷ σώματι τῆς Νομοθετικῆς ἐξουσίας, καὶ διότι ἄλλως τε ὁ Πρόεδρος ἐκλεγόμενος ὑπὸ τῆς πλειοψηφίας τῆς Βουλῆς ἐκφράζει τὴν γνώμην τοῦ λαοῦ ἀδιάφορον ἂν ἦναι ἐκ τῶν αἰρετῶν ἢ ἐκ τῶν προσθέτων μελῶν τῆς Βουλῆς, ἅτινα πρόσθετα μέλη ἔχουν τὰ αὐτὰ δικαιώματα μὲ τὰ αἰρετὰ, ἀφ' ἐτέρου δὲ οἱ κ. κ. Χατζιδάκης, Βενιζέλος, Φωτάκης, Γκιμαλάκης ὑποστηρίζοντες τὴν ἐν τῷ ἄρθρῳ διατύπωσιν, διότι διὰ τῆς καταργήσεως τῆς διατάξεως αὐτῆς νεθεύεται ὁ ἀντιπροσωπευτικὸς χαρακτήρ τῆς Βουλῆς, καὶ διότι ὁ διευθύνων τὰς ἐργασίας τοῦ Νομοθετικοῦ σώματος, πρέπει νὰ μὴ ἐξαρτᾶται καθόλου ἀπὸ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας καὶ νὰ ἦναι ἐκ τῶν αἰρετῶν μελῶν τὰ ὅποια πέραν τῆς συμμετοχῆς αὐτῶν εἰς τὸν καταρισμὸν τῶν νόμων δὲν πρέπει νὰ ἔχουν καμμίαν ἄλλην ἐξουσίαν· καὶ μετὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ κ. Φούμη ἀφ' ἐνός ὅτι ἐκ τῆς συζητήσεως ἧτις διεξήχθη ἀπεδείχθη ὅτι ὁ καθόλου θεσμὸς τῶν προσθέτων μελῶν εἶναι προσωρισμένος νὰ ναυαγήσῃ, καὶ τοῦ κ. Προέδρου ἀφ' ἐτέρου, ὅστις ἐξηγεῖ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς διατάξεως τοῦ πρόσθετου τῶν μελῶν ἦτο νὰ χρησιμεύσουν ταῦτα ὡς ἔρμα τῆς Πολιτείας καὶ οὐχὶ ὡς ἀντικεί-

μενον περιφρονήσεως ἐν τῇ Βουλῇ, ἢ Ἐπιτροπῇ κατὰ πλειονοψηφίαν διὰ ψήφων 9 κατὰ 7 δέχεται τὴν διατύπωσιν τοῦ ἄρθρου ὅπως ἔχει ἐν τῷ σχεδίῳ.

Ἀναγινώσκονται κατόπιν τὰ ἄρθρα 49 καὶ 50 ἔχοντα ὡς ἐξῆς :

Ἄρθρον 49ον. « Ἡ Βουλὴ προσδιορίζει διὰ κανονισμοῦ τὸν τρόπον τῶν ἐργασιῶν τῆς ».

Ἄρθρον 50όν. « Πρὸς ἀποτελέσειν ἀπαρτίας ἀπαιτεῖται ἡ παρουσία πλείονων τοῦ ἡμίσεως ἀριθμοῦ τῶν ἐχόντων δικαίωμα ψήφου. Πρὸς ἐγκυρον δὲ ἀπόφασιν ἢ ἀπόλυτος πλειονοψηφία τῶν παρόντων Βουλευτῶν τῶν ἐχόντων δικαίωμα ψήφου. Ἐν περιπτώσει ἰσοψηφίας ἢ πρότασις ἀπορρίπτεται ».

Τὰ ἄρθρα ταῦτα γίνονται δεκτὰ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἀναγινώσκεται εἶτα τὸ ἐξῆς 51ον ἄρθρον :

Ἄρθρον 51ον. « Ὁ Βουλευτὴς λαμβάνει εἰς τὸ τέλος τῆς Συνόδου λόγῳ ἀποζημιώσεως 500 φράγκα ».

Ὁ κ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ προτείνει νὰ προστεθῇ ἡ λέξις «τακτικῆς» πρὸ τοῦ «Συνόδου».

Ὁ δὲ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ τροποποιεῖ τὸ ἄρθρον ὡς ἐξῆς : « ὅτι διαρκούσης τῆς Συνόδου λαμβάνει ὁ Βουλευτὴς λόγῳ ἀποζημιώσεως 10 φράγκα καθ' ἑκάστην ».

Ὁ κ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ προτείνει νὰ προστεθῇ «ὁ μετασχὼν τῶν ἐργασιῶν Βουλευτῆς».

Ὁ δὲ κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ προτείνει νὰ ἀναγραφῇ ὅτι εἰς τὸ τέλος τῆς Συνόδου θὰ λαμβάνῃ ὁ Βουλευτὴς 10 φρ. καθ' ἑκάστην συνεδρίασιν εἰς ἣν ἔλαβε μέρος.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ λέγει ὅτι ὡς ὅρος πρέπει νὰ ᾖ ἡ συμμετοχὴ καθ' ἑαυτὴν τρόπον εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Βουλῆς.

Εἶτα γίνεται δεκτὸν νὰ τροποποιηθῇ τὸ ἐν τῷ σχεδίῳ ἄρθρον ὡς ἐξῆς : « Ὁ Βουλευτὴς ἐφ' ὅσον μετέχει τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς λαμβάνει διαρκούσης τῆς Συνόδου λόγῳ ἀποζημιώσεως 10 φράγκα καθ' ἑκάστην » τοῦ κ. Βενιζέλου παραιτηθέντος μετὰ τὴν γενομένην τροποποίησιν τῆς προτάσεώς του.

Ἀναγινώσκεται εἶτα καὶ γίνεται δεκτὸν τὸ ἄρθρον 52 ἔχον ὡς ἐξῆς :

Ἄρθρον 52ον. « Βουλευτὴς δὲν καταδιώκεται οὐδ' ὀκνωστέποτε ἐξετάζεται ἐνεκα γνώμης ἢ ψήφου δεθείσης παρ' αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν Βουλευτικῶν του καθηκόντων ».

Εἶτα ἀναγινώσκεται τὸ ἄρθρον 53 ἔχον ὡς ἔπεται :

Ἄρθρον 53ον. « Βουλευτὴς διαρκούσης τῆς Βουλευτικῆς Συνόδου δὲν καταδιώκεται οὐδὲ συλλαμβάνεται ἢ φυλακίζεται ἄνευ ἀδείας τῆς Βουλῆς, ἐκτός ἐὰν πρόκηται περὶ αὐτοφώρου ἐγκλήματος ».

« Προσωπικὴ κράτησις δὲν ἐνεργεῖται κατὰ Βουλευτοῦ διαρκούσης τῆς βουλευτικῆς Συνόδου ὡς καὶ τέσσαρας ἐβδομάδας πρὸ τῆς ἐνάρξεως καὶ τρεῖς μετὰ τὴν λήξιν αὐτῆς ».

« Ἐὰν Βουλευτὴς διατελῇ ἤδη ὑπὸ προσωπικὴν κράτησιν ἀπολύεται μίαν ἐβδομάδα πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς Συνόδου ».

Ὁ κ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ καὶ ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ λέγουν ὅτι διὰ τοῦ τελευταίου ἐδαφίου ἐμμέσως καθιεροῦται ὁ θεσμὸς τῆς προσωπικῆς κράτησεως ὅστις, εἶναι τῆς γνώμης, δεῖν νὰ καταργηθῇ.

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ ἐρωτᾷ κατόπιν τὴν Ἐπιτροπὴν ἥτις κατὰ πλειονοψηφίαν ἀποφαίνεται ν' ἀντικατασταθῇ εἰς τὸ τέλος τῆς πρώτης παραγράφου ἢ φράσις «τρεῖς» διὰ τῆς φράσεως «μίαν ἐβδομάδα». Κατὰ τὰ λοιπὰ εἰς δέχεται τὸ ἄρθρον ὅπως ἔχει.

Ἀναγινώσκονται κατόπιν τὰ ἄρθρα 54, 55 καὶ 56 ἔχοντα ὡς ἐξῆς :

Ἄρθρον 54ον. « Ἡ Βουλὴ ψηφίζει ἀνεξαιρέτως πάντα τοὺς Νόμους ».

Ἄρθρον 55ον. « Τὸ δικαίωμα τῆς προτάσεως τῶν Νόμων ἀνήκει εἰς τὸν Ἡγεμόνα καὶ τὴν Βουλὴν. Ἄλλ' οἱ

Νόμοι οἱ ἀφορώντες εἰς μισθοδοσίαν ἢ ἄλλην οἰκονομικὴν προσωπικὴν ὠφέλειαν εἰσάγονται εἰς τὴν Βουλὴν μόνον ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνου ».

Ἄρθρον 56ον. « Προτάσεις Βουλευτῶν συνεπαγόμεναι ἄλλας αὐξήσεις τῶν ἐξόδων τοῦ Προϋπολογισμοῦ δὲν δύναται νὰ συζητηθῶσιν ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἂν μὴ προηγουμένως ἐγκριθῶσιν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Προϋπολογισμοῦ ».

Προκειμένης συζητήσεως τοῦ ἄρθρου 57 ἔχοντος ὡς ἔπεται :

Ἄρθρον 57ον. « Οὐδεὶς Νόμος ὑποβάλλεται εἰς τὴν κύρωσιν τοῦ Ἡγεμόνου, οὐδὲ ἰσχύει ἂν μὴ ψηφισθῇ ὑπὸ τῆς Βουλῆς τρεῖς κατὰ τρεῖς διαφόρους ἡμέρας. Ἐξαιρεῖται ὁ Προϋπολογισμὸς ὅστις ψηφίζεται ἀπαξ μόνον. Νομοσχέδιον ψηφισθὲν ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ μὴ κυρωθὲν ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνου ἐντός δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς Συνόδου λογίζεται ἀκυρωθὲν ».

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ λέγει ὅτι ἐπιφυλάσσεται νὰ καταθέσῃ κατὰ τὴν β' ἀνάγνωσιν τοῦ ἄρθρου τούτου πρότασιν καθ' ἣν νὰ ἐξαίρουνται τὰ Νομοθετικὰ Διατάγματα τὰ κατὰ τὴν ἀπουσίαν τῆς Βουλῆς ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνου ἐκδιδόμενα καθ' ἄς περιπτώσεις θὰ ἀναφέρῃ εἰς τὴν πρότασιν του.

Τὸ ἄρθρον τοῦτο γίνεται δεκτὸν μετὰ προηγουμένην τροποποίησιν αὐτοῦ εἰς τὸ α') μέρος ὡς ἐξῆς : « Οὐδεὶς Νόμος ὑποβάλλεται εἰς τὴν κύρωσιν τοῦ Ἡγεμόνου, οὐδὲ ἰσχύει ἂν μὴ ψηφισθῇ ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἄρθρον πρὸς ἄρθρον δις λαί κατὰ δύο διαφόρους ἡμέρας ».

Ἀναγινώσκεται εἶτα τὸ 58ον ἄρθρον ἔχον ὡς ἐξῆς :

Ἄρθρον 58ον. « Ἄνευ Νόμου ψηφισθέντος ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ κυρωθέντος ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνου α') οὐδεὶς νέος φόρος ἐπιβάλλεται οὐδὲ εἰσπράττεται β') Δάνεια ἢ Συμβάσεις συνεπαγόμεναι ὑποχρεώσεις τοῦ Δημοσίου δὲν συννομολογοῦνται καὶ γ') Συντάξεις ἢ ἀμειβαὶ δὲν παρέχονται ὑπὸ τοῦ Δημοσίου Ταμείου ».

Τὸ ἄρθρον τοῦτο γίνεται δεκτὸν ὅπως ἔχει.

Προκειμένης δὲ κατόπιν συζητήσεως ἐπὶ τοῦ 59ου ἄρθρου ἔχοντος ὡς ἐξῆς :

Ἄρθρον 59ον. « Παραχώρησις, ἐνοικίαισι καὶ ἀνταλλαγῇ χώρας ἢ σύστασις δουλείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Κρητικῆς Πολιτείας δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἄνευ Νόμου ψηφισθέντος ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ κυρωθέντος ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνου ».

Ὁ κ. ΗΣΥΧΑΚΗΣ προτείνει ὅπως διὰ τὴν ἐνοικίαισιν, παραχώρησιν, ἀνταλλαγῇ, σύστασιν δουλείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Κρητικῆς Πολιτείας ἀπαιτηθῇ ἡ ψῆφος τῶν 3) 4 τῆς Βουλῆς.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ προτείνει νὰ συγκαληθῇ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει Ἐθνοσυνέλευσις, διότι αἱ ἀνωτέρω περιπτώσεις εἶναι σπουδαῖαι καθόσον πρόκειται περὶ περιορισμοῦ τῆς κυριαρχίας τοῦ Κράτους ἢ καὶ περὶ ἀπαλλοτριώσεως μέρους καὶ πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἡ ἐγγύησις ὅτι ἄνευ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γείνῃν.

Ὁ κ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ λέγει ὅτι καὶ μικρότερος ἀριθμὸς Βουλευτῶν ἀπὸ τοὺς ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει ἀπαιτούμενους θ' ἀποκρούσῃ ἐν ἐνδεχομένη περιπτώσει τὴν ἀπαλλοτριώσιν κ.τ.λ. ὑπὸ τὴν ἐννοίαν τὴν ὁποῖαν ὑποστηρίζει ὁ κ. Φούμης ὅτι εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ γείνῃ.

Ὁ κ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ συμφωνεῖ ἐν μέρει μετὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Φούμη, ἀλλ' ὄχι νὰ τροποποιηθῇ τὸ ἄρθρον ἀλλὰ δι' ἰδιαιτέρου ἄρθρου νὰ ὁρισθῇ ὅτι τὸ ἔδαφος τῆς Κρητικῆς Πολιτείας εἶναι ἀναπαλλοτριώστον.

Ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου ἀναβάλλεται.

Ἀναγινώσκονται κατόπιν τὰ ἄρθρα 60 καὶ 61 ἔχοντα ὡς ἐξῆς :

Ἄρθρον 60όν. « Εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκάστης τακτικῆς Συνόδου ὑποβάλλεται εἰς τὴν Βουλὴν ὁ διετής προϋπολογισμὸς τῶν ἐσόδων καὶ δαπανῶν τῆς προσεχοῦς διετίας καὶ ὁ ἀπολογισμὸς τῆς παρελθούσης ».

Πρὶν ψηφισθῇ ὁ προϋπολογισμὸς ἢ ἐγκριθῇ ὁ ἀπολογισμὸς

παραπέμπονται πρὸς ἐξέτασιν ἐνώπιον ἐπὶ τούτῳ Ἐπιτροπῆς τῆς Βουλῆς».

«Ἐὰν ὁ ἀπολογισμὸς δὲν δύναται νὰ ἐτοιμασθῇ ἐγκαιρῶς, ὑποβάλλεται εἰς τὴν ἀμέσως ἐπομένην τακτικὴν ἢ ἑκτακτον Συνόδον τῆς Βουλῆς».

Ἄρθρον 61ον. «Ἐὰν ἡ Βουλὴ ἐλαττώσῃ ἢ ἀπαλείψῃ τινὰ τῶν ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ἀναγραφόμενων πιστώσεων, αἰτιολογεῖ τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς, ὑποδεικνύουσα συγχρόνως πῶς δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ἢ ἐν λόγῳ οἰκονομία, χωρὶς νὰ παραβιασθῶσιν αἱ ὑπὸ τῶν κειμένων Νόμων ἐπιβαλλόμεναι εἰς τὸ Δημόσιον ὑποχρεώσεις ἢ ἐκεῖναι ὧν ἡ ἐκπλήρωσις δύναται νὰ ἐπιδιωχθῇ διὰ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ».

«Ἐὰν ἡ Βουλὴ ἀφ' οὗ δοθῶσιν αὐτῇ αἱ ἀναγκαῖαι ἐξηγήσεις ἐπιμένῃ νὰ ἀποποιῆται τὰς ὡς ἀνωτέρω αἰτουμένας πιστώσεις, ἢ ἐὰν ληξάσῃ τῆς Συνόδου ὁ προϋπολογισμὸς δὲν ἐπιψηφισθῇ, ὁ Ἡγεμὼν δύναται διὰ Διατάγματος ὑπογεγραμμένου παρ' ὄλων τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου Του, νὰ κηρύξῃ ἐφαρμόσιμον τὸν προϋπολογισμὸν τῆς ληγούσης χρήσεως καὶ διὰ τὴν ἀρχομένην, ἀπαλειφομένων τῶν ἐν αὐτῷ καὶ δι' ὠρισμένην ἤδη πληρωθεῖσαν ἀνάγκην ἀναγεγραμμένων πτωσῶν.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ ζητεῖ ὅπως δοθῶσιν ἐξηγήσεις διὰ πῶσον λόγον ἐκρίθη ἰδιαιτέρας μνείας ἐν τῷ ἄρθρῳ 61ον ἢ ἐν τῷ β' ἐδαφίῳ αὐτοῦ ἀναφερομένην περιπτώσιν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Διότι εἶναι ἐνδεχόμενον οἱ Βουλευταὶ ἀντιπολιτευόμενοι τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν νὰ ἀρνηθῶσιν νὰ ἐπικυρώσωσιν τὸν προϋπολογισμὸν.

Μετὰ τοῦτο γίνονται δεκτὰ τὰ ἀνωτέρω ἄρθρα ὅπως ἔχουν.

Ὁ κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ κατόπιν λέγει, ὅτι ἐπειδὴ ἤκουσε νὰ ὑποστηρίζεται ἡ ἰδέα τῆς ἰδρύσεως Συμβουλίου Ἐπικρατείας παρακαλεῖ τοὺς ὑποστηρίζοντας τὴν ἀναγραφὴν τοῦ θεσμοῦ τούτου ἐν τῷ Συντάγματι, νὰ ὑποβάλλουν ἐγκαιρῶς εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν πρὸς μελέτην τὸ σύστημα καὶ νὰ κάμουν τὴν ἀναγκαίαν πρὸς τοῦτο εἰσήγησιν διὰ νὰ συζητηθῇ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς.

Μεθ' οὗ ἐλύθη ἡ συνεδρίασις.

Ὁ Πρόεδρος

Τὰ Μέλη

Ὁ Γραμματεὺς

Ἄριθ. πρακτ. 11.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

Ἰδιαιτέρας συνεδριάσεως τῆς πρὸς σύνταξιν Σχεδίου Πολιτεύματος Ἐπιτροπῆς

Ἡ συνεδρίασις ἐγένετο ἐν Χανίοις ἐν ἰδιαιτέρῳ αἰθούσῃ τοῦ Διοικητηρίου σήμερον τὴν 10 Ἰανουαρίου 1899.

Προεδρεῖα κ. Ἰω. Κ. Σφακιανάκη.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγούμενης συνεδριάσεως μεθ' οὗ

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ ὑποβάλλει πρότασιν, δι' ἧς προτείνει ὅπως εἰς τὸ 61ον ἄρθρον προστεθῶσιν ἐν ἰδιαιτέρῳ ἐδαφίῳ τὰ ἐξῆς :

«Πλὴν τῶν ἀνωτέρω περιπτώσεων ἐν ἐκτάκτῳ καὶ ἀπρόοπτῳ πολιτικῇ ἀνάγκῃ ἢ καταστάσει ἐκρύβω, καθ' ἣν τὸ συμφέρον τὸ πολιτικόν, ἢ ἡ λειτουργία τοῦ Κράτους κινδυνεύουσι νὰ ὑποστῶσι ζημίαν ἢ δὲ ἄμεσος σύγκλησις τῆς Βουλῆς εἶναι ὀσκόλος ἢ ἀδύνατος, ἐπιτρέπεται ἢ ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος ἐκδοσις προσωρινῷ Νόμου μὴ ἀναφερομένου εἰς ἀντικείμενα περὶ ὧν τὸ παρὸν Σύνταγμα ρητῶς ἀπήτησε τὴν ψήφισιν Νόμου. Τὸν Νόμον τοῦτον δεόν νὰ προσυπογράψωσι πάντες οἱ Σύμβουλοι τοῦ Ἡγεμόνος νὰ ὑποβάλλωσι δὲ πρὸς ἔγκρισιν εἰς τὴν Βουλὴν. Τιοῦτος Νόμος αὐτοδικαίως καταργεῖται ἐὰν ἢ πρώτη μετὰ τοῦτον συγκληθῆσμεν Βουλὴ μὴδὲν περὶ τούτου ἀποφασίσῃ μέχρι λήξεως τῆς Συνόδου τῆς,

ἢ ἀποδοκιμάσῃ ἐπὶ τούτῳ τοὺς προσυπογράψαντας αὐτὸν Συμβούλους τοῦ Ἡγεμόνος».

ὑποβάλλει ὡσαύτως καὶ ἐτέραν πρότασιν τὴν ἐξῆς :

«Ἡ Βουλὴ μόνον ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ἐρεύνης ἀν νόμος τις ἦναι συνταγματικός ἢ ἐκδοθεὶς τις προσωρινῶς Νόμος ἔχῃ ἰσχύν».

Διὰ νὰ θεσπισθῇ ἐν ἰδιαιτέρῳ ἄρθρῳ.

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ προσκαλεῖ τὴν Ἐπιτροπὴν νὰ συζητηθῇ τὸ 59ον ἄρθρον καὶ τὴν σχετικὴν πρότασιν τοῦ κ. Χατζιδάκη, δι' ἧς προτείνει νὰ θεσπισθῇ ἐν ἰδιαιτέρῳ ἄρθρῳ ὅτι: «τὸ ἐδαφὸς τῆς Κρητικῆς Πολιτείας εἶναι ἀναπαλλοτριώτον».

Ἐπὶ τῆς προτάσεως ταύτης τοῦ κ. Χατζιδάκη ἡ Ἐπιτροπὴ ἀποφαίνεται ὅπως ἐν ἰδιαιτέρῳ ἄρθρῳ εἰς τὰς γενικὰς διατάξεις τοῦ Συντάγματος ἀναγραφῇ ὅτι: «Τὸ ἐδαφὸς τῆς Κρητικῆς Πολιτείας εἶναι ἀναπαλλοτριώτον, οὐδ' ἐπιτρέπεται σύστασις δουλείας ἐπ' αὐτοῦ».

Ὁ κ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ προκειμένης συζητήσεως τοῦ 59ου ἄρθρου εἶναι τῆς γνώμης ὅτι πάντως τὰ 3)4 τῆς Βουλῆς πρέπει νὰ ἀπαιτηθῶσιν διὰ τὰς περιπτώσεις, περὶ ὧν πραγματεύεται τὸ ἄρθρον καὶ οὐχὶ ἀπλῆ πλειονοψηφία.

Ὁ δὲ κ. ΗΣΥΧΑΚΗΣ προσθέτει ὅτι ἐν τῇ περιπτώσει γεινῆ δεκτὸν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τὸ ἄρθρον ὅπως ἔχει, ν' ἀναγραφῇ εἰς τὰ πρακτικὰ ὅτι τοῦτο δὲν ἀφορᾷ τὰ ὑπὸ τοῦ Δημοσίου εἰς ἐνοικίαισιν διδόμενα χειμαδιὰ.

Ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου ἀναβάλλεται.

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ κατόπιν προσκαλεῖ τὴν Ἐπιτροπὴν νὰ συζητηθῇ τὸ Κεφάλαιον περὶ Συμβούλων.

Ὁ κ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ λέγει ὅτι πρὸ τοῦ Κεφαλαίου τούτου ἐρχεται ἡ σειρά τῆς συζητήσεως τῆς προτάσεως τοῦ περὶ Νομαρχιακῶν Συμβουλίων, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν διενεμήθησαν εἰσέτι εἰς τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς πολυγραφημένα ἀντίτυπα αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Γραφείου, ζητεῖ ν' ἀναβληθῇ ἢ ἐπ' αὐτοῦ συζήτησις μετὰ τὴν συζήτησιν τοῦ Κεφαλαίου περὶ Συμβούλων.

Ὁ κ. ΗΣΥΧΑΚΗΣ νομίζει ὅτι πρὶν τελειώσῃ τὸ περὶ Βουλῆς Κεφάλαιον πρέπει νὰ τεθῇ διάταξις, καθ' ἣν ἀπλὴν τῶν περιπτώσεων τῆς κατηγορίας τῶν Συμβούλων, ἐνώπιον εἰδικοῦ Δικαστηρίου ἢ ἐκφρασις ἐμπιστοσύνης ἢ ἡ ἄριστοι αὐτῆς ἀπὸ τῶν Συμβούλων τοῦ Ἡγεμόνος, δὲν ὑπάγονται εἰς τὰ δικαιώματα τῆς Βουλῆς». Ἡ πρότασις τοῦ αὐτοῦ, προσθέτει, στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἐντελοῦς χωρισμοῦ τῆς Νομοθετικῆς ἀπὸ τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας.

Ὁ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ ὑποβάλλει ἐτέραν πρότασιν τὴν ἐξῆς : «Αἱ βουλευτικαὶ ἐκλογαὶ ἐνεργοῦνται καθ' ὅλην τὴν Νῆσον τὴν αὐτὴν ἡμέραν. Αἱ ἐκλογαὶ ἄρχονται ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου καὶ λήγουσι τὴν δύσιν τούτου».

«Οἱ Βουλευταὶ ἀντιπροσωπεύουσι τὴν Κρήτην καὶ οὐχὶ τὴν Νομαρχίαν ὑφ' ἧς ἐκλέγονται».

Ἐξηγεῖ δὲ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ὅτι τὴν πρότασιν ταύτην ὑποβάλλει ὅπως ψηφισθῇ, διὰ νὰ μὴ λαμβάνουν χώραν καλπονοθεύσεις κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἐκλογῶν ὅταν αὐταὶ κατὰ διαφόρους ἡμέρας διεξάγονται. Καὶ ὅτι τὸ δεύτερον μέρος τῆς προτάσεως τοῦ συμβάλλεται εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἐκλογῶν.

Ἡ συζήτησις ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ἀνωτέρω προτάσεων ἀναβάλλεται.

Ἀναγινώσκονται τὰ 62 καὶ 63 ἄρθρα ἔχοντα ὡς ἐξῆς :

Ἄρθρον 62ον. «Ὁ Ἡγεμὼν διορίζει καὶ παύει κατ' ἀρέσκειαν τοὺς ὑπευθύνους Αὐτοῦ Συμβούλους».

Ἄρθρον 63ον. «Οἱ Σύμβουλοι τοῦ Ἡγεμόνος διορίζονται καὶ παύονται παρ' αὐτοῦ κατ' ἀρέσκειαν, δύναται δὲ νὰ ληφθῶσι καὶ ἐκ τῶν μελῶν τῆς Βουλῆς· ἀλλ' ἅμα τῷ ὀρισμῷ των, ἀποβάλλουσι τὴν ἰδιότητα ταύτην καὶ προσλαμβάνουσι τὴν τῶν αὐτοδικαίων μελῶν».

Ὁ κ. ΗΣΥΧΑΚΗΣ νομίζει ὅτι τὸ 62ον ἄρθρον περιτεύει, διότι ἀναφέρεται ἤδη εἰς τὸ γενικὸν μέρος.

Ὁ κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ προτείνει ν' ἀναγραφῆ εἰς τὸ γενικὸν μέρος ὅτι ὁ Ἡγεμὼν διορίζει καὶ παύει τοὺς ὑπαλλήλους, ὅσον δ' ἀφορᾷ τοὺς Συμβούλους ν' ἀναγραφῆ ἐδῶ καὶ ὅχι ἐκεῖ.

Ἡ πρότασις γίνεται δεκτὴ.

Ἡ διατύπωσις τῶν δύο τούτων ἄρθρων εἰς ἓν ἄρθρον, συμφώνως πρὸς τὰς ἀνωτέρω προτάσεις, ἔμεινε διὰ τὴν β' ἀνάγνωσιν τοῦ σχεδίου.

Ἀναγινώσκονται ὡσαύτως τὰ ἄρθρα:

Ἄρθρον 63ον. « Ἡ Βουλὴ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κατηγορῆ ἐνώπιον Εἰδικοῦ Δικαστηρίου τὸν Σύμβουλον τοῦ Ἡγεμόνος, ὅστις ἐκ προθέσεως:

α'.) Προσυπέγραψεν Ἡγεμονικὸν Διάταγμα, δι' οὗ παρεβίασθη διάταξις τις τοῦ Συντάγματος ἢ τῶν Νόμων, ἢ τῶν ἐντολῶν τῆς Νομοθετικῆς ἐξουσίας ἐκδοδομένων Ἡγεμονικῶν Διαταγμάτων, ἢ διέταξε τὴν ἐκτέλεσιν τοιοῦτου Διατάγματος, ἢ

β'.) Ἐξέτελεσεν Ἡγεμονικὸν Διάταγμα μὴ προσυπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου Συμβούλου, ἢ διέταξε τὴν ἐκτέλεσιν τοιοῦτου Διατάγματος, ἢ

γ'.) Ἐξέδωκεν ἢ ἐξέτελεσε διαταγὴν, δι' ἧς παραβιάζεται διάταξις τοῦ Συντάγματος ἢ τῶν Νόμων ἢ τῶν ἐντολῶν τῆς Νομοθετικῆς ἐξουσίας Ἡγεμονικῶν Διαταγμάτων, ἢ διέταξε τὴν ἐκτέλεσιν τοιαύτης ἀποφάσεως ἢ διαταγῆς, ἢ

δ'.) Παρέλειψε νὰ ἐκτελέσῃ διάταξιν τοῦ Συντάγματος ἢ τῶν Νόμων, ἢ τῶν ἐντολῶν τῆς Νομοθετικῆς ἐξουσίας ἐκδοδομένων Ἡγεμονικῶν Διαταγμάτων, ἢ νὰ διατάξῃ τὴν ἐκτέλεσιν τοιαύτης».

Ἄρθρον 64ον. «Κατηγορεῖται ὡσαύτως ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἐνώπιον τοῦ Εἰδικοῦ Δικαστηρίου ὁ Σύμβουλος τοῦ Ἡγεμόνος, ὅστις κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν ἑαυτοῦ καθηκόντων:

α'.) Παρεβίασε ποινικὴν τινὰ διάταξιν τῶν κειμένων Νόμων, ἧς ἢ παραβίασις κολάζεται διὰ ποινῆς ἐγκληματικῆς ἢ ἐπανερρωτικῆς ἢ

β'.) καὶ χωρὶς νὰ παραβιάσῃ ρητὴν διάταξιν τοῦ Συντάγματος ἢ τῶν Νόμων ἢ τῶν ἐντολῶν τῆς Νομοθετικῆς ἐξουσίας ἐκδοδομένων Ἡγεμονικῶν Διαταγμάτων ἐβλάψεν ἐκ προθέσεως διὰ πράξεως ἢ παραλείψεως αὐτοῦ, τὰ συμφέροντα τῆς Πολιτείας».

Ἄρθρον 65ον « Ἡ Βουλὴ κατηγορεῖ ὡσαύτως τὸν Σύμβουλον τοῦ Ἡγεμόνος ἐνώπιον τοῦ Εἰδικοῦ Δικαστηρίου ἐάν οὗτος παρανόμως ἀνεμίχθῃ εἰς τὰς ἐκλογάς.»

Ἄρθρον 66ον « Ἐνεκεν ἀσυγγνώστου ἀμελείας ἐπιτρέπεται ποινικὴ καταδίωξις, ἐάν ὁ Σύμβουλος τοῦ Ἡγεμόνος παρέβῃ διὰ πράξεως ἢ παραλείψεως τὰς διατάξεις τοῦ Συντάγματος, τῶν Νόμων ἢ τῶν ἐντολῶν τῆς Νομοθετικῆς ἐξουσίας ἐκδοδομένων Ἡγεμονικῶν Διαταγμάτων, καὶ ἐκ τούτου προῆλθε βλάβη εἰς οὐσιώδη συμφέροντα τῆς Πολιτείας».

Ἄρθρον 67ον «Σύμβουλος μὴ μετασχὼν εἰς τὴν διάπραξιν τῶν ἀνωτέρω ἀδικημάτων εὐθύνεται οὐχ ἧττον ὡς συναυτουργός, ἐάν συνήνεσεν εἰς αὐτὰ ἐν πράξει τοῦ Συμβουλίου φερούση τὴν ἑαυτοῦ ὑπογραφήν».

Τὰ ἄρθρα ταῦτα γίνονται δεκτὰ ὅπως ἔχουν.

Προκειμένης εἰτα συζητήσεως τοῦ ἄρθρου 68ου ἔχοντος ὡς ἔπεται:

Ἄρθρον 68ον « Ὁ Σύμβουλος ἀπαλλάσσεται τῆς εὐθύνης διὰ τὰς ἐν τοῖς ἀνωτέρω ἄρθροις ὀριζομένας παραβάσεις τῶν ὅρων τοῦ Συντάγματος ἢ τῶν Νόμων ἢ τῶν ἐντολῶν τῆς Νομοθετικῆς ἐξουσίας Ἡγεμονικῶν Διαταγμάτων, ἐάν ἢ παραβίασις προῆλθεν ἐκ συγγνωστῆς καὶ δεδικοιολογημένης πλάνης περὶ τὴν ἀκριβῆ ἐννοίαν τοῦ παραβιασθένος νόμου».

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ εἶναι τῆς γνώμης ν' ἀπαλειφθῇ καθ' ὅλοκληρίαν τὸ ἄρθρον τοῦτο.

Ὁ κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ λέγει ὅτι ἡ διάταξις αὕτη, εἰλημμένη

ἐκ τοῦ ἐν Ἑλλάδι Συντάγματος, εἶνε τεθειμένη, διότι ὑπάρχουν περιπτώσεις, καθ' ἃς δύναται νὰ σφάλῃ ὁ Ὑπουργός περὶ τὴν ἐρμηνείαν λ. χ. νόμου τινός, τὴν ὅποιαν ἐρμηνείαν εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ δώσῃ διὰ τὴν ἐννοίαν τοῦ ὁποῦ ὑπάρχει ἀμφισβήτησις, ὅποτε δὲν πρέπει νὰ ἐνέχηται.

Τῇ ἐρωτῆσει τοῦ κ. Προέδρου ἢ Ἐπιτροπῆ ψηφίζει τὸ ἄρθρον ὅπως ἔχει.

Ἀναγινώσκονται ὡσαύτως τὰ ἐξῆς ἄρθρα τὰ ὁποῖα γίνονται δεκτὰ:

Ἄρθρον 69ον α' Ἐπὶ ἀξιοποιῶν πράξεων, ἢ παραλείψεων ἃς οἱ κείμενοι Νόμοι χαρακτηρίζουσιν ὡς πλημμελήματα ἢ κακουργήματα καὶ ἄτινα δύνανται νὰ διαπραχθῶσιν εἴτε ὑπὸ παντός ἰδιώτου εἴτε ὑπὸ μόνον τῶν δημοσίων λειτουργῶν εἴτε ὑπὸ ἀμφοτέρων, ὁ Σύμβουλος ὅστις ὑπέπεσεν εἰς αὐτὰς κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων του, τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν ἣν οἱ εἰρημένιοι νόμοι καταγινώσκουσι κατὰ τοιοῦτων πράξεων ἢ παραλείψεων».

Ἄρθρον 70ον. « Ἐπὶ πάσης παραβάσεως τοῦ Συντάγματος ἢ τῶν Νόμων κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων τοῦ Συμβούλου, ἐνεκα τῆς ὁποίας δὲν καταγινώσκειται ὑπὸ τῶν Νόμων ρητὴ ποινὴ, ὁ Σύμβουλος τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν μὲν, ἀπὸ 3 μηνῶν μέχρι 2 ἐτῶν καὶ χρηματικὴν ποινὴν μέχρι πεντακισχιλίων φράγκων ἂν ἐνήργησεν ἐκ προθέσεως, μὲ φυλάκισιν δὲ, μέχρις 6 μηνῶν καὶ χρηματικὴν ποινὴν μέχρι πεντακισχιλίων φράγκων ἂν ἐνήργησεν ἐξ ἀσυγγνώστου ἀμελείας».

Ἄρθρον 71ον. « Ὁ ἐνοχός τις τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 64 ἐδαφίῳ β' ὀριζομένων παραβιάσεων τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν δύο μηνῶν μέχρις ἐνὸς ἔτους».

Ἄρθρον 72ον. « Ὁ ἐνοχός τοῦ ἐν τῷ ἄρθρῳ 65 ὀριζομένου ἀδικήματος τιμωρεῖται μὲ χρηματικὴν ποινὴν 1000—5000 φράγκων».

Ἄρθρον 73ον. « Ὅσακις τὸ ἀδίκημα, δι' ὃ ὁ Σύμβουλος κατεδικάσθη, διεπράχθη ἐκ προθέσεως ἢ καταδίκη συνεπάγεται τὴν ἀπὸ 3—10 ἐτῶν στέρησιν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων τοῦ καταδικασθέντος».

« Ἡ καταδίκη τοῦ Συμβούλου διὰ πράξιν ἢ παράλειψιν προελθούσαν ἐξ ἀσυγγνώστου αὐτοῦ ἀμελείας συνεπάγεται τὴν ἀπὸ 2—5 ἐτῶν στέρησιν δικαιώματος τοῦ καταδικασθέντος πρὸς ἀνάληψιν ἐμμίσθου δημοσίου ἀξιώματος, Ἐπαρχιακοῦ καὶ Νομαρχιακοῦ Συμβουλίου ἢ τῆς Βουλῆς».

Μετὰ τοῦτο ὁ κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ὑποβάλλει πρότασιν ὅπως μετὰ τὸ 73ον ἄρθρον παρενεθῇ τὸ ἐξῆς ἄρθρον: «Τὸ δικαίωμα τῆς κατηγορίας κατὰ τοῦ Συμβούλου ἔχει καὶ ὁ Ἡγεμὼν».

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ ὑποστηρίζει τὴν γνώμην τοῦ κ. Βενιζέλου διότι εἶναι δυνατόν νὰ πλανηθῇ ὁ Ἡγεμὼν ὡς ἐκ τῆς ἐμπιστοσύνης, ἣν ἔχει πρὸς τοὺς Συμβούλους Του νὰ ὑπογράψῃ πράξιν, τὴν ὅποιαν δὲν θὰ ὑπέγραφε ἐάν ἦτο ἐν γνώσει τῶν πραγμάτων.

Ὁ κ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ ἀντιτίθεται εἰς τὴν γνώμην τοῦ κ. Βενιζέλου διὰ νὰ μὴ ἀσκήται οὔτε ἠθικὴ πίεσις ἐπὶ τῶν δικαστηρίων, ὡς ἐκ τῆς παραπομπῆς εἰς αὐτὰ προσώπων τὰ ὁποῖα ὁ Ἡγεμὼν κατηγορεῖ.

ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ. Ἡ ἀρχὴ αὕτη εἶναι συνεπὴς πρὸς τὸ ὅλον σύστημα καὶ πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Συντάγματος, τὸ ὁποῖον ψηφίζομεν διότι οἱ Σύμβουλοι θεωροῦνται ὑπάλληλοι τοῦ Ἡγεμόνος, ἐπομένως πρέπει ὁ Ἡγεμὼν νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα, νὰ κατηγορῇ ἀπ' εὐθείας ὁ ἴδιος τὸν Σύμβουλον Του δὲν πιστεύω δὲ τὰ δικαστήριά μας νὰ ἦναι τοιαῦτα ὥστε νὰ ὑποκύπτωσιν εἰς ἠθικὴν πίεσιν.

Ὁ κ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ ἐπαναλαμβάνει ὅτι διὰ δύο λόγους δὲν συμφωνεῖ α'.) διότι εἶναι ἑλλειψὶς πρακτικῆς ἀνάγκης, διότι ἅμα ὁ Ἡγεμὼν θέλει νὰ παραπέμψῃ Σύμβουλον Του τινὰ, ἀρκεῖ νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν θέλησιν Του εἰς δύο ἢ τρεῖς

Βουλευτάς και τότε ή Βουλή θα τον παραπέμψη και β'.) διότι ή αρχή αυτή είναι επικίνδυνος διότι το κύρος του Ήγεμόνος είναι μέγα και θα ασκήται ούτως έμμεσος ήθικη πίεσις επί των δικαστών.

Ο κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ είναι τής γνώμης ότι ή Βουλή δέον να παραπέμψη πάντοτε τους Συμβούλους άφω και διά τον κοινότερον έγκληματιάν απαιτείται απόφασις Συμβούλου παραπεμπτική, ενώ τούτο δέν θα γίνεται άν γείνη δεκτή ή πρότασις του κ. Βενιζέλου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Και εγώ νομίζω ότι υπάρχει εύκολώτατος τρόπος να εκδηλώση την θέλησίν Του ο Ήγεμών διά να τον παραπέμψη ή Βουλή.

Ερωτάται ή Έπιτροπή, ήτις κατά πλειονοψηφίαν άπορρίπτει την πρότασιν του κ. Βενιζέλου.

Αναγινώσκονται κατόπιν τά εξής άρθρα :

Άρθρον 74ον. «Τό αξιόποινον των άνωτέρω άδικημάτων εξαλείφεται διά τής παραγραφής μετά την λήξιν δύο τακτικών Βουλευτικών Συνόδων, άφ' ής άπεμακρύθη τής υπηρεσίας ο Σύμβουλος».

Άρθρον 75ον. «Αν ή κατηγορία διατυπωθή διαρκούσης τής υπηρεσίας του Συμβούλου, ο Ήγεμών δύναται να διατηρήση αυτόν εις την θέσιν του μέχρι τής εκδόσεως παραπεμπτικού Βουλευματος έκ μέρους τής Δικαστικής Έπιτροπής».

Άρθρον 76ον. «Η δικαστική Έπιτροπή αποτελείται έκ τριών μελών κληρουμένων ενώπιον του Προέδρου τής Βουλής, και έκ των αυτών προσώπων εξ ών και τό ειδικόν δικαστήριον».

Άρθρον 77ον. «Τό ειδικόν δικαστήριον αποτελείται έκ του Προέδρου των Έφετών ως Προέδρου, και εξ άλλων μελών λαμβανομένων διά κληρώσεως μεταξύ των πρό τής κατηγορίας διωρισμένων Εισαγγελέως και Άντεισαγγελέως των Έφετών, Έφετών και Προέδρων και Εισαγγελέων Πρωτοδικών. Η κλήρωσις γίνεται ενώπιον του Προέδρου τής Βουλής εν δημόσια Συνεδριάσει. Ταυτόχροτως ή Βουλή εκλέγει τους μέλλοντας να εκπληρώσωσι χρέη Εισαγγελέως και Άνακριτού παρά τῷ ειδικῷ Δικαστηρίῳ. Τό ειδικόν Δικαστήριον διορίζει τον γραμματέα του. Μέχρι τής εκδόσεως ειδικού περι τούτου Νόμου τά τής διαδικασίας θέλει κανονίσει αυτό τοῦτο τό Ειδικόν Δικαστήριον».

Άρθρον 78ον. «Ο Ήγεμών δύναται ν' άπονείμη χάριν εις Σύμβουλον καταδικασθέντα κατά τās άνωτέρω διατάξεις μόνον τῇ συναίνεσει τής Βουλής».

Άρθρον 79ον. «Η περι κατηγορίας του Συμβούλου απόφασις τής Βουλής και πᾶσαι αι σχετικαι απόφασεις αυτής λαμβάνονται διά τής πλειονοψηφίας μόνον των αίρετων αυτής μελών».

Άρθρον 80όν. «Τά άδικήματα του Συμβούλου τά άσχετα προς τά δημόσια αυτού καθήκοντα δέν υπάγονται εις τās άνωτέρω διατάξεις».

Άρθρον 81ον. «Η κατά Συμβούλου και υπέρ του άδικηθέντος πολιτική άγωγή περι άποζημιώσεως εις ήν έίδωσιν άφορμήν τά εν τοις άνωτέρω άρθροις αναφερόμενα άδικήματα εισάγονται μόνον ενώπιον των Πολιτικών Δικαστηρίων και εκδικάζονται κατά τās διατάξεις του κοινού δικαίου».

Τ' άνωτέρω άρθρα γίνονται δεκτά όπως έχουν.

Μεθ' ο έλύθη ή συνεδρίασις.

Ο Πρόεδρος

Τά Μέλην

Ο Γραμματεὺς

Άριθ. πρακτ. 12.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

Ίδιαιτέρας συνεδριάσεως τής προς σύνταξιν Σχεδίου Πολιτεύματος Έπιτροπής.

Η συνεδρίασις εγένετο εν Χανίσις εν ιδιαίτερα αιθούση του Διοικητηρίου σήμεραν την 12ην Ιανουαρίου 1899.

Προεδρεία κ. Ίω. Κ. Σφακιανάκη

Αναγινώσκονται και επικυρουνται τά πρακτικά τής προηγούμενης συνεδριάσεως.

Ο κ. ΦΟΥΜΗΣ υποβάλλει εις την Έπιτροπήν προς μελέτην τās εξής προτάσεις του:

1ον) Οί Νόμοι περι Δημόσιας Ασφαλείας και οί Αστυνομικοί ύποχρεούσι πάντα κατοικοῦντα εν τῇ χώρα.

2ον) Τά άκίνητα, περιλαμβανομένων και των υπό ξένων κατεχομένων, διέπονται υπό του Κρητικού Νόμου και

3ον) Οί Νόμοι οί άφορώντες την προσωπικήν κατάστασιν και ικανότητα των προσώπων διέπουσι τους Κρήτας και εν ξένη χώρα διαμένοντας.

Αί άνωτέρω προτάσεις, εξηγει εις την Έπιτροπήν ο κ. Φούμης, έχουσι μάλλον σχέσιν με τον Αστικόν Νόμον, άλλ' επειδή έχουν σχέσιν και με την έτεροδικίαν, ήτις ισχύει και εις τās χώρας τās υπό την έπικυριαρχίαν του Σουλτάνου νομίζει ότι πρέπει να καταχωρισθώσιν εις ιδιαίτερα άρθρα του Συντάγματος, τό όποιον ή Α. Β. Υψηλότης περιβλημένη ήδη επίσημον έντολήν των Μεγάλων Δυνάμεων θα επικυρώση, θα περιβληθώσι ο' ούτω διεθνούς κύρους και τά ζητήματα αυτά, τά εν ταις προτάσεσιν αναφερόμενα, άπερ είναι συμφέρον διά τον τόπον.

Ο κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ προσκαλεί κατόπιν την Έπιτροπήν να συζητήση διαφόρους κατατεθείσας ήδη προτάσεις των όποιων ή συζητήσις είχαν ήδη αναβληθῆ, αναγινώσκει δέ την πρότασιν του κ. Βενιζέλου την σχετικήν προς την σύγκλησιν Μεγάλης Συνελεύσεως, εν ή περιπτώσει ή θέσις του Ήγεμόνος μείνη άνευ κατόχου.

Ο κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ διατυπώνει την πρότασιν του ως εξής:

Άρθρον 1ον. «Την υπό του παρόντος Συντάγματος χορηγημένην εις τον Ήγεμόνα εξουσίαν άσκει ή Α. Β. Υψηλότης ο Πρίγκηψ Γεώργιος τής Ελλάδος, Υπατος Άρμοστής».

Άρθρον 2ον «Εάν εξ οιασδήποτε αίτίας τό Ήγεμονικόν αξίωμα μείνη άνευ κατόχου, τό άσκούν την Ήγεμονικήν εξουσίαν Συμβούλιον ενεργεί υπό ίδίαν έαυτου ευθύνην εν ονόματι του Λαού την εις τον Ήγεμόνα άνήκουσαν Συνταγματικήν εξουσίαν συγκαλεί δέ έντός δύο μηνών τό βραδύτερον την Συνέλευσιν, όπως αποφασίσῃ αυτή και περι του προσώπου του Ήγεμόνος και περι τής αναθεωρήσεως των περι τής Ήγεμονικής εξουσίας διατάξεων του Συντάγματος, όσαι ένεκα τής μεταβολής ταύτης ήθελον κριθῆ αναθεωρητέαι».

Άρθρον 3ον. «Η περι του προσώπου του Ήγεμόνος απόφασις τής Συνελεύσεως και περι τής ανάγκης τής αναθεωρήσεως, λαμβάνεται διά των δύο τρίτων του όλου αριθμού των μελών αυτής και διά φανεράς ψηφοφορίας».

Άρθρον 4ον. «Αποφασισθείσης ούτω τής αναθεωρήσεως ή Συνέλευσις ψηφίζει διά τής συνήθους πλειονοψηφίας τās αναθεωρητέας διατάξεις».

Ο κ. ΦΟΥΜΗΣ υποστηρίζει την πρότασιν ως διατυπώσαν όλας τās εξενεχθείσας γνώμας. Προτείνει όμως να όρισθῆ ότι ή Κυβέρνησις είναι ύποχρεωμένη υπ' ευθύνην τής να διατάξῃ άμέσως νέας εκλογάς, εν τῷ Διατάγματι δέ να όρίζηται χρόνος διεξαγωγής των εκλογών και συγκλήσεως τής Συνελεύσεως όσον οίόν τε ταχύτερος. Αί απόφασις δέ

περί τῆς Ἀναθεώρησης τῆς Συνελεύσεως νὰ λαμβάνωνται οὐχὶ διὰ τῶν 2)3 ἀλλὰ δι' ἀπλῆς πλειονοψηφίας, διότι ἐπὶ τῆς προκειμένης περιπτώσεως ὁ σκοπὸς τῆς ἀναθεώρησης εἶναι ὅλως ἐξαιρετικός, ἢ κατὰστασις ἣτις ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ δημιουργηθῆ θὰ ἦναι ὅλως ἐκρυθρος καὶ δὲν πρέπει νὰ δεσμευθῆ ἢ Συνέλευσις διὰ τῶν 2)3 ἀφ' οὗ ἄλλως τε ἔχομεν ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ Σύνταγμα μας ὅπως διατυπώται σήμερον, διατυπώται, διότι ἔχομεν ὑπ' ὄψιν ὠρισμένον πρόσωπον ὡς Ἀνώτατον Ἀρχοντα.

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ ἐρωτᾷ τὴν Ἐπιτροπὴν ἣτις δέχεται τὸ πρῶτον ἄρθρον ὅπως ἔχει ἐν τῇ ὑπὸ συζήτησιν προτάσει· προκειμένης εἶτα συζητήσεως τοῦ 2ου ἄρθρου, ὁ κ. Χατζηδάκης προτείνει τὴν ἐξῆς τροπολογίαν ἀντί: «Τὸ Συμβούλιον ἐνεργεῖ ὑπὸ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ εὐθύνην» νὰ τεθῆ «ὑπευθύνως» διὰ ν' ἀποδοθῆ οὕτως ἢ προσήκουσα ἔννοια καὶ νὰ περιορισθῆ τὸ Διάταγμα ἀπὸ 2 μηνῶν εἰς ἓνα διὰ τὴν σύγκλησιν τῆς Συνελεύσεως.

BENIZELOS. Τὸ διάστημα τοῦ μηνός εἶναι ἐλάχιστον· διότι πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι τὴν ἐπιούσαν τῆς κενώσεως τῆς θέσεως, ὁ τόπος θέλει εὐρίσκειται ἐν μεγίστῃ ταραχῇ καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἐπέλθῃ πρῶτον ἡ ἀναγκαία κατεύνασις· ἐκτὸς τούτου πρέπει νὰ παρέλθουν ὅλαι αἱ προθεσμῖαι καὶ δὲν δύναται νὰ ὀρισθῆ ταχύτερον ἡμέρα διὰ τὴν διεξαγωγὴν ἐκλογῶν.

ΦΟΥΜΗΣ. Διὰ τὴν ἄμεσον ἐκδοσιν τοῦ Διατάγματος τοῦ ὀρίζοντος ἡμέραν δι' ἐκλογὰς δὲν ἐννοῶ κατὰ πόσον εἶναι δυνατόν νὰ κωλυθῆ τὸ Συμβούλιον ὡς ἐκ τῆς ταραχῆς, ἣτις θὰ ἐπικρατῆ.

ΞΑΝΘΟΥΔΙΔΗΣ. Οἱ Σύμβουλοι, δὲν ὑπάρχει φόβος, ὅτι δὲν θὰ σπεύσουν· διότι ἀπέναντι τοιαύτης καταστάσεως δὲν θὰ θέλουν νὰ φέρουν τὴν εὐθύνην.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ἀφοῦ λέγομεν «ἐντὸς δύο μηνῶν» νομίζω ὅτι δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ συντομεύσωμεν τὴν προθεσμίαν. Δὲν φαντάζομαι δὲ πῶς εἶναι δυνατόν νὰ τολμήσῃ τὸ Συμβούλιον νὰ μὴ διατάξῃ ἀμέσως νέας ἐκλογὰς, ἀφοῦ τὸ ὀρίζει τὸ Σύνταγμα. Ἄλλως τε τοῦτο ἐξαρτᾶται καὶ ἀπὸ τὰς διατυπώσεις, τὰς ὁποίας θὰ ὀρίσῃ ὁ ἐκλογικὸς Νόμος, ὅσον ἀφορᾷ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἐκλογῶν.

ΝΕΣΙΜΗΣ ΕΦΕΝΔΗΣ ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ. Τό: «ἐν ὀνόματι τοῦ Λαοῦ» πρέπει νὰ τεθῆ;

ΧΑΣΑΝ ΣΚΥΛΙΑΝΑΚΗΣ. Μάλιστα πρέπει νὰ τεθῆ· διότι ἀφοῦ ὁ Λαὸς θὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέγῃ τὸν Ἡγεμόνα του, ἐν ὀνόματι αὐτοῦ θὰ ἀσκήται καὶ ἡ Συνταγματικὴ ἐξουσία.

Μεθ' οὗ γίνεται δεκτὸν τὸ ἄρθρον ὅπως ἔχει.

Ὁ κ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ. Προκειμένης συζητήσεως τοῦ 3ου ἄρθρου λέγει ὅτι ἡ πλειονοψηφία τῶν δύο τρίτων δὲν εἶναι ἀναγκαία εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν προκειμένου περὶ ἀναθεώρησης· διότι ἄλλως τε Ἐθνοσυνέλευσις περιορίζουσα Ἐθνοσυνέλευσιν θὰ ἦτο κάτι τι ἀστείον.

Ὁ κ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ προτείνει ν' ἀπαλειφθῆ ἢ φράσις: «περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἀναθεώρησης».

Ὁ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ λέγει ὅτι πρέπει νὰ χωρισθῆ ἢ περίπτωσις τῆς ἐκλογῆς τοῦ Ἡγεμόνος, ἀπὸ τὴν περίπτωσιν τῆς ἀναθεώρησης ὅσον ἀφορᾷ τὰ 2)3.

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ προτείνει νὰ μείνῃ τὸ ἄρθρον ὅπως ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ κ. Φραντζεσκᾶκη, κατὰ τὴν β'. δὲ ἀνάγνωσιν, ἂν ἐπινοηθῆ τελειότερα διατύπωσις, δύναται τότε νὰ τροποποιηθῆ.

Ὁ κ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ λέγει ὅτι θέλει τὸ Σύνταγμα διὰ τὸν τόπον καὶ ὄχι διὰ τὰ πρόσωπα καὶ διὰ τοῦτο θὰ δώσῃ λευκὴν ψήφον, ἂν ψηφισθῶσι τὰ ἄρθρα ταῦτα.

Γίνεται κατόπιν δεκτὴ ἡ ἀνωτέρω πρότασις τοῦ κ. Φραντζεσκᾶκη. Τὸ ἄρθρον κατὰ τὰ λοιπὰ ψηφίζεται ὅπως ἔχει ἐν τῇ προτάσει τοῦ κ. Βενιζέλου.

Ἀναγινώσκειται κατόπιν ἡ πρότασις τοῦ κ. Κουνδούρου ὅπως ἀνακηρυχθῆ ἡ Α. Β. Ὑψηλότης ὁ Πρίγκηψ Γεώργιος ἀπὸ τοῦδε ὀριστικός Ἡγεμὼν μετὰ τὸ πέρας τῆς Ἀρμοστείας καὶ οἱ ἣς ὀρίζεται ὁ τρόπος τῆς διαδοχῆς τοῦ Ἡγεμονικοῦ ἀξιώματος εἰς τοὺς ἄρρενας ἀπογόνους ἀποκλειομένων τῶν θηλέων.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ λέγει ὅτι οὐδὲν ἄλλο κώλυμα βλέπει διὰ νὰ μὴ ψηφισθῆ τὸ πρῶτον μέρος τῆς προτάσεως τοῦ κ. Κουνδουράκη τὸ ἀφορῶν τὴν ἐκλογὴν, πλὴν τῆς ἀγνοίας ἂν ἦναι ἐπικαιρὸς καὶ πολιτικὴ ἡ ἀνακίνησις τοῦ ζητήματος τούτου. Εἶναι τῆς γνώμης ὅτι ἡ συζήτησις τῆς προτάσεως δέον ν' ἀναβληθῆ, διότι δὲν ἔχομεν περισθῆ τὰ ἐξωτερικὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦνται διὰ νὰ βεβαιωθῶμεν ὅτι δυνάμεθα σήμερον νὰ θίξωμεν τὸ ζήτημα τοῦτο ἀκινδύνως.

Εἶτα τῇ προτάσει τοῦ κ. Πωλογεώργη ἀναβάλλεται ἡ ἐπὶ τῆς προτάσεως συζήτησις διὰ τὴν ἐπομένην συνεδρίασιν.

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ προσκαλεῖ τὴν Ἐπιτροπὴν μετὰ τοῦτο νὰ συζητήσῃ τὴν ἐξῆς πρότασιν τοῦ κ. Πωλογεώργη: «Ὁ Προσηλυτισμὸς ἀπαγορεύεται. Ἡ ἀλλαγὴ θρησκείας δὲν ἔχει καμμίαν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ἀποκτήσεως ἢ ἀπωλείας τῶν ἀστικῶν δικαιωμάτων».

Ὁ κ. ΜΕΧΜΕΤ ΕΦΕΝΔΗΣ ΠΕΤΕΙΝΑΚΗΣ θεωρεῖ τὴν πρότασιν περιττὴν· διότι τοῦτο ἐξάγεται ἐξ ἄλλης διατάξεως τοῦ Συντάγματος, καὶ διότι δὲν ὑπάρχει ἄλλος Νόμος, ὅστις νὰ καθιερῶι τὸ ἐναντίον.

Ὁ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ ἐπιμένει νὰ ὀρισθῆ εἰς τὸ Σύνταγμα καθαρὰ, διὰ νὰ μὴ γεννῶνται ἀμφιβολαὶ ὅσον ἀφορᾷ τὰς συνεπίεις διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως καὶ τὴν ἀνεξίθρησκείαν τὴν ὁποῖαν καθιεροῖ.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ λέγει ὅτι ἡ Συνθήκη τοῦ Βερολίνου ἀναγράφει ὅσον ἀφορᾷ τὸ Περίτευμα τῆς Βουλγαρίας ρητῶς ὅτι: «οἱ ἀλλαξοπιστοῦντες ἀπολαμβάνουσι τῶν ἀστικῶν τῶν δικαιωμάτων». Ἡ διεθνὴς δ' αὕτη πράξις εἶναι ὑπεγεγραμμένη καὶ ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου, ἐπομένως ἡ ἀρχὴ αὕτη εἶναι ἤδη καθιερωμένη καὶ ἐν Τουρκίᾳ.

ΝΕΣΙΜΗΣ ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ. Διὰ νὰ ἐξακριβώσω τὸ ζήτημα ἀνέγνωσα τὸ 5ον ἄρθρον τῆς Βερολινοῦ Συνθήκης, τὸ ὁποῖον λέγει ὅτι: «ἡ ἀλλαγὴ τῆς θρησκείας δὲν ἔχει καμμίαν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν ἀστικῶν δικαιωμάτων. Εἰς τὸ Χάτι-Χουμαγιούν δὲν ὑπάρχει σχετικὴ διάταξις. Ἄλλ' ἀφοῦ ὑπεστηρίχθη ἡ γνώμη ὅτι ἐξάγεται ἡ ἀρχὴ αὕτη ἐκ τοῦ Συντάγματός μας καὶ ὅτι εἶναι περιττὸν νὰ καθιερωθῆ ὠρισμένως, ἀσπάζομαι καὶ ἐγὼ τὴν γνώμην ταύτην, ἀλλὰ ζητῶ συνάμα ν' ἀναγραφῆ ἐξαιρέσις διὰ τὸ Μουσουλμανικὸν στοιχεῖον ὅσον ἀφορᾷ τὰ κληρονομικὰ δικαιώματα.

ΧΑΣΑΝ ΣΚΥΛΙΑΝΑΚΗΣ. Δὲν πρέπει νὰ κάμωμεν ἐξαιρέσεις. Τώρα ὁ καθεὶς δύναται νὰ κάμῃ τὸν λογαριασμόν του ὅταν θέλῃ ν' ἀλλαξοπιστήσῃ.

Ὁ κ. ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ ἀσπάζεται τὴν γνώμην τοῦ κ. Πετεινάκη ὅτι ἡ ἀρχὴ αὕτη ἐξάγεται ἐξ ἄλλης διατάξεως τοῦ Συντάγματός μας ὅτι ἕκαστος εἶναι ἐλεύθερος νὰ πρεσβεύῃ ὅ,τι θρησκείαν θέλει. Δὲν πρέπει δὲ νὰ γείνη διάκρισις ὅπως ὑποστηρίζει ὁ κ. Νεσιμὴ Ἐφένδης. Προτείνει ἐν τέλει ἐπιβοηθητικῶς νὰ διατυπωθῆ τὸ ἄρθρον ὡς ἐξῆς. «Ἡ διαφορὰ θρησκείας οὐδεμίαν ἔχει νόμιμον ἐπίδρασιν εἰς τὴν κτήσιν, ἢ ἀπώλειαν, ἢ τὴν ἀσκήσιν οἰουδήποτε προσωπικοῦ ἢ ἐμπραγμάτου δικαιώματος, οὐδ' ἀπαλλάττει νομίμου ὑποχρέσεως».

ΞΑΝΘΟΥΔΙΔΗΣ. Ἡ καταχώρησις ἐν τῷ Συντάγματι ἀφ' οὗ ὅλοι εἴμεθα σύμφωνοι κατ' οὐσίαν, εἶναι ἀναγκαία, διότι προκειμένου περὶ συντάξεως θεμελιώδους Νόμου εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ διατυπώσωμεν ὅσον τὸ δυνατόν εὐκρινέστερον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐννοοῦμεν. Διὰ τοῦτο ὑποστηρίζει τὴν πρότασιν τοῦ κ. Πωλογεώργη.

Ἡ πρότασις τοῦ κ. Πωλογεώργη διατυπωθεῖσα ὡς ἀκο-

λούθως γίνεται δεκτή κατά πλειονοψηφίαν διά ψήφων 14 κατά 1 —: « Ἡ διαφορὰ θρησκευματος οὐδεμίαν ἔχει νόμιμον ἐπίδρασιν εἰς τὴν κτῆσιν, ἢ ἀπώλειαν, ἢ τὴν ἀσκησιν οἰουδήποτε προσωπικοῦ ἢ ἐμπραγμάτου δικαιώματος, οὐδὲ ἀπαλλάττει νομίμου ὑποχρεώσεως ».

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ θέτει ὑπὸ συζήτησιν κατόπιν τὴν ἐξῆς πρότασιν τοῦ κ. Ψουχάκη: « Τὰ βακουφικὰ κτήματα οἰασδήποτε κατηγορίας καθίστανται τελείας ἰδιοκτησίας συμφώνως πρὸς τὸν εἰδικὸν Νόμον ὅστις θὰ ψηφισθῆ καὶ ὅστις ὡς βάσιν θὰ ἔχη τὴν πρὸς τὸν δικαιοῦχον ἀποζημιώσιν διὰ τὸν πληρωνόμενον Ἰτζαρέν ».

Μετὰ τινα συζήτησιν ὁ κ. ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ προτείνει νὰ διατυπωθῆ τὸ ἄρθρον τοῦτο ὡς ἐξῆς :

« Τὰ βακουφικὰ κτήματα οἰασδήποτε κατηγορίας τὰ κατεχόμενα ὑπὸ ἰδιωτῶν, ἢ σωματείων, ἢ ἄλλων νομικῶν προσώπων καθίστανται κτήματα τελείας ἰδιοκτησίας. Εἰδικὸς νόμος θέλει ὀρίσει τὴν πρὸς τὸν δικαιοῦχον ἀποζημιώσιν διὰ τὸν πληρωνόμενον Ἰτζαρέν ἢ διὰ τὰ ὑπὸ τῶν διαχειριστῶν (μευτεβελήδων) πληρωνόμενα πρὸς τὸ Ἐθκάφιον δικαιώματα. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ τὸ κτῆμα θέλει εἶσθαι ἐνυπόθηκον διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς πληρωτέας ἀποζημιώσεως, ἐξαιρουμένη τῆς παρούσης διατάξεως τὰ εἰς τὸ Ἐθκάφιον ἀνήκοντα καὶ ὑπ' αὐτοῦ κατεχόμενα οἰασδήποτε κατηγορίας βακουφικὰ κτήματα. Ἄλλ' ἐν ἡ περιπτώσει τὰ κτήματα ταῦτα συμφώνως πρὸς τὸν ψηφισθησόμενον Νόμον ἐκποινηθῶσιν ὑπὸ τοῦ Ἐθκαρίου θὰ πωλῶνται ὡς κτήματα τελείας ἰδιοκτησίας ».

ΧΑΣΑΝ ΣΚΥΛΙΑΝΑΚΗΣ. Τὸ Ἐθκάφιον ζημιώνεται περισσότερο τῶρα διότι δὲν ἐλάμβανε μόνον τὸ Ἰτζαρέν ἀλλὰ καὶ τὸ μαχλούλ· τοῦτο τὸ ὠφελεῖται σήμερον ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ὀπίου τὸ κτῆμα γίνεται τελείας ἰδιοκτησίας καὶ ἔχει ἐπομένως ἀξίαν περισσοτέραν, τὸ ζημιώνεται δὲ τὸ Ἐθκάφιον. Διὰ τοῦτο ζητῶ νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψει τοῦτο ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς.

ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ μαχλούλ, τὴν πιθανότητα τοῦτέστιν ὅτι θὰ κληρονομήσῃ τὸ Ἐθκάφιον, τὸ δικαίωμα τοῦτο εἶναι τόσον ἰδανικόν, ὥστε δὲν δύναται νὰ ἐκτιμηθῆ· ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ Συμβελλαιογραφικὰ δικαιώματα, περὶ τοῦτου δὲν δύναται σήμερον νὰ ὑπάρξῃ ἀμφισβήτησις, διότι σύμφωνα μὲ τὸ νέον καθεστῶς τὰ διὰ τὰ βακουφικὰ κτήματα συμβόλαια θὰ συντάσσωνται εἰς τὸ ἐξῆς ἐνώπιον τῶν συμβελλαιογράφων. Ἐὰν ὅμως εὐρεθῆ τρόπος νὰ ἐκτιμηθῆ τὸ μαχλούλ τότε ν' ἀποζημιωθῆ τὸ Ἐθκάφιον, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν.

Μεθ' ὃ ἡ ἀνωτέρω πρότασις τοῦ κ. Χατζηδάκη τῆ ἐρωτήσῃ τοῦ κ. Προέδρου γίνεται παμφηρεῖ δεκτή.

Τίθεται κατόπιν ὑπὸ συζήτησιν ἡ πρότασις τοῦ κ. Πωλογεώργη ἢ ἐξῆς :

« Αἱ βουλευτικαὶ ἐκλογαὶ ἐνεργεῦνται καθ' ὅλην τὴν Νῆσον τὴν αὐτὴν ἡμέραν. Αἱ ἐκλογαὶ ἄρχονται ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου καὶ λήγουσι τὴν δύσιν αὐτοῦ ».

« Οἱ Βουλευταὶ ἀντιπροσωπεύουσι τὴν Κρήτην καὶ οὐχὶ τὴν Νομαρχίαν ὑφ' ἧς ἐκλέγονται ».

Ὁ κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ζητεῖ ν' ἀπορριφθῆ ἡ πρότασις τοῦ κ. Πωλογεώργη ὅσον ἀφορᾷ τὸ α'. μέρος. Μετὰ τὴν γνώμην ταύτην τοῦ κ. Βενιζέλου συντάσσεται καὶ ὁ κ. Χατζηδάκης, διότι τὸ ἐκλογικὸν σύστημα ὅπερ θὰ ἐφαρμοσθῆ εἶναι ἄγνωστον σήμερον, καὶ δὲν εἶναι γνωστὸν ἂν θὰ εἶναι δυνατόν νὰ διεξάγωνται τὴν αὐτὴν ἡμέραν αἱ ἐκλογαὶ. Διὰ τοῦτο προτείνει νὰ τεθῆ ἡ διάταξις αὕτη εἰς τὸν Ἐκλογικὸν Νόμον.

Τῆ ἐρωτήσῃ τοῦ κ. Προέδρου ἀπορρίπτεται τὸ α'. μέρος τῆς προτάσεως τοῦ κ. Πωλογεώργη καὶ γίνεται δεκτὸν τὸ δεύτερον ὡς ἐξῆς : « Ὁ Βουλευτὴς ἀντιπροσωπεύει τὸν Κρητικὸν Λαὸν καὶ ὄχι μόνον τοὺς ἐκλογεῖς του ».

Προκειμένης εἴτα συζητήσεως ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ κ. Ψουχάκη ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἔκφρασιν ἢ ἄρσιν ἐμπιστοσύνης

ὑπὸ τῆς Βουλῆς διὰ τοὺς Συμβούλους τοῦ Ἡγεμόνος, δι' ἧς προτείνει νὰ μὴ ὑπάγεται τὸ δικαίωμα τοῦτο, εἰς τὰ δικαιώματα τῆς Βουλῆς.

Ὁ κ. ΒΟΥΡΧΑΚΗΣ λέγει ὅτι μετὰ τὴν ψήφισιν εἰδικῆς διατάξεως, καθ' ἣν δὲν ὑποχρεοῦται ὁ Ἡγεμὼν εἰς τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ Συμβούλου, καθ' οὗ ἀπηγγέλθη κατηγορία ἀλλὰ δὲν παρεπέμφθη εἰς τὸ Εἰδικὸν Δικαστήριον, ὑπὸ τῆς Δικαστικῆς Ἐπιτροπῆς, ἴσως περιττεύει ἢ ὡς εἴρηται πρότασις του, ἧτις ἂν δὲν ἀναγραφῆ εἰς ἰδιαίτερον ἄρθρον τοῦ Συντάγματος, ἀνάγκη νὰ καταχωρισθῆ εἰς τὰ πρακτικὰ ὡς ἐρμηνευτικὴ διάταξις.

Προκειμένης εἴτα συζητήσεως τῆς προτάσεως τοῦ κ. Φαρφουράκη ὅπως εἰς τὰς μεταβατικὰς διατάξεις παρασχεθῶσιν εὐκολίαι εἰς τοὺς Μουσουλμάνους ὅσον ἀφορᾷ τὴν γλῶσσαν διδομένης ἀναλόγου προθεσμίας, ἢ Ἐπιτροπῆ εἶναι τῆς γνώμης ὅτι κατὰ τὴν πρώτην ὀκταετίαν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ Συντάγματος ὁ Ἡγεμὼν δύναται κατ' ἐξαιρέσιν νὰ διορίξῃ Μουσουλμάνους Κρήτας εἰς τὰ δημόσια ἀξιώματα, κεκτημένους τὰ προσόντα τῆς χρηστότητος καίπερ ὑστεροῦντας κατὰ τὴν ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν, ἢ τὴν γνώσιν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης. Μετὰ τὴν παρέλευσιν δὲ τοῦ χρονικοῦ τοῦτου διαστήματος εἴτε Μουσουλμάνοι καὶ Χριστιανοὶ Κρήτες ἐξομοιοῦνται καὶ κατὰ τοῦτο.

Μετὰ τοῦτο ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ κατέθηκεν ἐγγράφους παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ κ. Χατζηδάκη περὶ συστάσεως Νομαρχικῶν Συμβουλίων.

Ἐλύθη εἴτα ἡ συνεδρίασις.

Ὁ Πρόεδρος

Τὰ Μέλη

Ὁ Γραμματεὺς

Ἄριθ. πρακτ. 13.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

Ἰδιαιτέρας συνεδριάσεως τῆς πρὸς σύνταξιν Σχεδίου Πολιτεύματος Ἐπιτροπῆς.

Ἡ συνεδρίασις ἐγένετο ἐν Χανίοις ἐν ἰδιαιτέρᾳ αἰθούσῃ τοῦ Διοικητηρίου σήμερον τὴν 13 Ἰανουαρίου 1899.

Προεδρεῖα κ. Ἰω. Κ. Σφακιανάκη

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγούμενης συνεδριάσεως.

Ὁ κ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ λέγει ὅτι, ἡ κατὰ τὴν χθεσινήν Συνεδρίασιν συζητηθεῖσα πρότασις τοῦ κ. Νεσιμῆ Φαρφουράκη ὅπως παρασχεθῶσιν εὐκολίαι λόγῳ τῆς γλώσσης ἐπὶ τι χρονικὸν διάστημα εἰς τοὺς Μουσουλμάνους ὅσον ἀφορᾷ τὴν διανομὴν τῶν δημοσίων ἀξιομάτων, εἶχεν ὑποβληθῆ ὑπὸ τοῦ κ. Φαρφουράκη εἰς προηγούμενην Συνεδρίασιν ὡς εὐχὴ καὶ ὡς τοιαύτην τὴν ὑποστηρίζει καὶ ἐκεῖνος, ἀλλ' ἀπλῶς ὅπως σημειωθῆ καὶ μόνον εἰς τὰ πρακτικὰ ὑπὸ τοιαύτην ἔννοιαν, οὐχὶ ὅμως καὶ νὰ καταχωρισθῆ εἰς τὸ Σύνταγμα ὡς ἰδιαιτέρα διάταξις, δι' ἧς νὰ γίνεται διάκρισις μεταξὺ τῶν δύο στοιχείων.

Ὁ κ. ΝΕΣΙΜΗΣ ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ προτείνει καὶ γίνεται ἀποδεκτὸν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς νὰ προστεθῆ εἰς τὸ ἄρθρον τὸ ἀφορὸν τὰ βακουφικὰ κτήματα, ὅτι ἐξαιροῦνται τῆς διατάξεως ταύτης ἐκτὸς τῶν εἰς τὸ Ἐθκάφιον ἀνήκόντων καὶ ὑπ' αὐτοῦ κατεχομένων βακουφιῶν καὶ τὰ εἰς εὐαγγὶ ἰδρύματα ἀνήκοντα καὶ ὑπὸ Μουτεβιλίδων διαχειριζόμενα.

Μεθ' ὃ ὁ κ. ΝΕΣΙΜΗΣ ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ προτείνει ὅπως εἰς τὸ κεφάλαιον περὶ δικαστικῆς ἐξουσίας ἀναγραφῆ ἐν ἰδιαιτέρῳ ἄρθρῳ ὅτι τὰ ἱεροδικεῖα διατηροῦνται μὲ τὴν αὐτὴν δικαιοδοσίαν τὴν ὅποιαν μέχρι σήμερον εἶχον. Νὰ δικάζῃ

τούτέστιν ὅπως ὁ Καδῆς καὶ μέχρι σήμερον τὰς κληρονομικὰς διαφορὰς τῶν Μουσουλμάνων, ἰσχυρίζεται δὲ ὅτι ἡ ἀρχὴ αὕτη εἶναι σύμφωνος μὲ τὴν ἀπόφασιν τῶν Ναυάρχων, οἵτινες διετήρησαν τὴν παλαιὰν διαδικασίαν τῶν ἱεροδικείων.

Ο κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ἀπαντᾷ εἰς τὸν κ. Φαρφουράκη ὅτι ἡ δικαιοσύνη εἶναι ἀσκήσις τῆς Κυριαρχικῆς ἐξουσίας τῆς Πολιτείας· δὲν δύναται δὲ ἡ ἀσκήσις αὕτη νὰ παραχωρηθῆ εἰς μίαν λ. χ. κοινότητα, ὅτι δικαιοδοσία σημαίνει ἡ ἐξουσία τῶν Δικαστηρίων ν' ἀπονέμωσιν ἐν ὀνόματι τῆς Πολιτείας τὸ δίκαιον, καὶ ὅτι ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ κληρονομικοῦ δικαίου τῶν Μουσουλμάνων θὰ δικάζονται αἱ κληρονομικαὶ διαφοραί, ἀλλ' ἐνώπιον τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, διότι ἄλλως ἰδρύεται κράτος ἐν κράτει· ἄλλως τε, λέγει, τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ ἐν Βουλγαρίᾳ καὶ ἐν Ρωμιλίᾳ ἀκόμη, ἤτις εὑρίσκειται ἐν ἤσσοι μίρα, αἱ διαφοραὶ αἱ κληρονομικαὶ δὲν δικάζονται πλέον ὑπὸ τῶν Μεχχεμέδων (=ἱεροδικείων), ἀλλὰ ἐνώπιον τακτικῶν Δικαστηρίων· μόνον δὲ ἐπὶ ζητημάτων μὴ ἀμφισβητουμένης δικαιοδοσίας ὡς λ. χ. τοῦ γάμου, τῆς υἰοθεσίας καὶ τοῦ διαζυγίου, ἀποφαίνεται ὁ ἱεροδικῆς.

ΝΕΣΙΜΗΣ ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ. Ἡ δικαιοδοσία καὶ τὰ δικαιώματα, τὰ ὅποια μέχρι σήμερον εἶχεν ὁ Μεχχεμέδ ἐνταῦθα, συμβιβάζονται μὲ τὴν σημερινὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, δὲν ἀντιβαίνουν δὲ εἰς αὐτήν, καὶ δι' αὐτὸ ζητοῦμεν νὰ διατηρηθῆ ἡ μέχρι σήμερον δικαιοδοσία τῶν ἱεροδικείων, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἂν ὁ Νόμος τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμιλίας κανονίσει τὸ ζήτημα τοῦτο ἄλλως.

ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ. Ὅπως ἡμεῖς δὲν θὰ διατηρήσωμεν εἰς τὸ μέλλον τὰς Δημογεροντίας διὰ τὴν ἐκδίκασιν τῶν κληρονομικῶν ὑποθέσεων, οὕτω παρ' Ὀθωμανοῖς δὲν πρέπει αἱ τοιαύτης φύσεως ὑποθέσεις νὰ δικάζονται εἰς τὸ μέλλον ἀπὸ τὸν Καδῆν. Τοῦτο δὲν δύναται νὰ γείνη· διότι ἂν διατηρηθῶσιν οἱ Μεχχεμέδες μὲ τὴν ἰδιαίτην τῶν δικαιοδοσίαν, θὰ ἐξαρτώμεθα ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐσωτερικὰς ὑποθέσεις ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν· διότι αἱ ἀναιρέσεις κατ' ἀνάγκην θὰ δικάζονται ἐκεῖ, καὶ διότι ὁ Καδῆς θὰ ἐκλέγεται ἀπὸ τὸν Σείχουλίσλαμην. Ἐκτὸς τούτου γνωρίζομεν ὅτι ἡ μέχρι σήμερον ἀποδεδεμένη δικαιοσύνη καὶ ἀπὸ τὰς Δημογεροντίας τῶν Χριστιανῶν καὶ ἀπὸ τὰ Ἱεροδικεῖα τῶν Μουσουλμάνων ὑπελείπετο κατὰ πολὺ τῆς ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ἀπνευμονίας. Δὲν ἐννοοῦμεν νὰ ἐφαρμόζονται ἄλλοι Νόμοι καὶ νὰ μεταβληθῆ τὸ κληρονομικὸν σύστημα τῶν Μουσουλμάνων, ἀλλ' ἐννοοῦμεν ὅτι εἶναι ἀνάγκη αἱ περιουσιακαὶ σχέσεις αἱ πηγάζουσαι ἐκ τοῦ κληρονομικοῦ δικαίου νὰ ἐξασφαλισθῶσιν δι' ἐγγυήσεων, αἵτινες μόνον ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων παρέχονται. Ἄλλως τε δὲν βλέπω τὸν λόγον, διὰ τὸν ὅποιον δύναται νὰ διαφανήσωσιν οἱ Μουσουλμάνοι συναδέλφοι, ἀφοῦ καὶ ἡμεῖς ὅσον ἀφορᾷ τὰς σχέσεις αὐτὰς ὑπεβαλλόμεθα εἰς τὴν αὐτὴν ἀπώλειαν καταργοῦντες τὰ μέχρι σήμερον Δημογεροντικά δικαστήρια, ἐὰν δύναται νὰ θεωρηθῆ τοῦτο ἀπώλεια.

Μ. ΠΕΤΕΙΝΑΚΗΣ. Ἡ Καδῆς εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὅποιος δικάζων κληρονομικὰς ὑποθέσεις, γνωρίζει τοὺς Νόμους καλύτερον παντὸς ἄλλου καὶ συντάττει τὰ διανεμητήρια τῆς κληρονομίας. Αὕτη εἶναι ἡ δικαιοδοσία του ἐπὶ τῶν κληρονομικῶν ὑποθέσεων.

ΧΑΡ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ. Ἀσφάλεια πάσης Πολιτείας εἶναι νὰ ἀπονέμηται ὁμοιομόρφως ἡ δικαιοσύνη· ἀφοῦ δὲ οἱ Ὀθωμανοὶ θὰ λαμβάνωσι μέρος εἰς ὅλας τὰς Ἀρχὰς τοῦ τόπου ἀπὸ καινοῦ μετὰ τῶν Χριστιανῶν, δὲν βλέπω τὸν λόγον, διὰ τὸν ὅποιον ἐπιμένουν νὰ μὴ δικάζονται αἱ κληρονομικαὶ τῶν διαφοραὶ ἀπὸ τὰ τακτικά δικαστήρια. Δὲν θέλομεν νὰ παραβλέψωμεν, εἴτε νὰ καταπατήσωμεν οὔτε τὰ ἐκ τῆς Ἱεροδικείας τῶν Ὀθωμανῶν ἀμέσως ἀπορρέοντα δικαιώματα, οὔτε ὅσα ἄλλα δικαιώματα ἔχουν, ὡς ἀποτελοῦντες ἐν ἐκ τῶν δύο στοιχείων τοῦ τόπου. Τὰ δικαιώματά των ταῦτα

θὰ μείνουν ἄθικτα, ἀλλὰ πέραν τῆς ἀρχῆς ταύτης δὲν πρέπει νὰ προχωρήσωμεν· διότι θὰ ἦναι τοῦτο καὶ ἐναντίον τῆς ἀποφάσεως τῆς Εὐρώπης, καὶ ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ Πολιτεύματος, τὸ ν' ἀπονέμηται τούτέστιν ἡ δικαιοσύνη μονομερῶς ἀπὸ προσώπων ἐξαρτωμένων ἐμμέσως ἀπὸ τὸν Σουλτάνον διὰ τοῦ Σείχουλίσλαμη, ὅστις θὰ ἐκλέγη τὸν ἱεροδικῆν.

ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ. Ἐὰν παραδεχθῶμεν τὴν πρότασιν τοῦ Νεσιμῆ Ἐφένδη, τότε κατ' ἀνάγκην πρέπει νὰ ὑπάρχουν δύο Καδῆδες, εἰς διὰ τὰ Ἱεροδικεῖα καὶ ἕτερος διὰ τὴν ἐκδίκασιν τῶν κληρονομικῶν διαφορῶν· διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὅταν ὁ Καδῆς χρησιμεύῃ καὶ ὡς ἱεροδικῆς, κα' οὐδένα τρόπον θὰ δύναται νὰ ἐκλεγῆται ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν.

ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ. Δὲν παραβλάπτονται δικαιώματα τοῦ Ἡγεμόνος, ἂν οἱ ἱεροδικαὶ δικάζων τὰς κληρονομικὰς ὑποθέσεις· διότι τοὺς ἱεροδικαί, θὰ τοὺς διορίξῃ ὁ Ἡγεμὼν. Αἱ κληρονομικαὶ διαφοραὶ τῶν Μουσουλμάνων δὲν εἶναι εὐκτολὸν νὰ λυθοῦν εὐκόλως ἀπὸ ἄλλους ἀνθρώπους πλὴν τῶν Καδῆδων, οἱ ὅποιοι σπουδάζουν ἐξεπίτηδες· διότι παρ' ἡμῖν τὸ κληρονομικὸν δίκαιον εἶναι κάτι τι ἄγνωστον καὶ δὲν δύναται ὁ καθέ τις νὰ δικάξῃ τοιοῦτου εἶδους ὑποθέσεις. Διὰ τοῦτο ὑπέβαλον τὴν πρότασιν μου περὶ διατηρήσεως τῆς μέχρι σήμερον δικαιοδοσίαν τῶν Μεχχεμέδων.

ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ. Ὑπάρχουν συγγράμματα τὰ ὅποια ἔχουν μεταφρασθῆ εἰς ξένας γλώσσας καὶ τὰ ὅποια πραγματεύονται τὰ κληρονομικὰ δικαιώματα τῶν Μουσουλμάνων. Ἐν Ἀλγερίᾳ λ. χ. δικάζων ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ κληρονομικοῦ δικαίου τῶν Μουσουλμάνων προκειμένης κληρονομικῆς διαφορᾶς μεταξὺ αὐτῶν τὰ Γαλλικὰ δικαστήρια. Ἐν πάσῃ περιπτώσει θὰ στείλωμεν ἀνθρώπους νὰ σπουδᾶσιν εἰδικῶς.

ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ. Ὁ Νεσιμῆ-Ἐφένδης ἐνόμισεν ὅτι διευκολύνει τὸ πρᾶγμα λέγων ὅτι, ἀφοῦ τοὺς ὑπὸ τοῦ Σείχουλίσλαμη ἐκλεγμένους Καδῆδες θὰ διορίξῃ ὁ Ἡγεμὼν, δὲν ὑπάρχει παρέμβασις ξένων προσώπων. Ἀλλ' ὁ Σείχουλίσλαμης, ὅστις τοὺς ἐκλέγει εἶναι ξένον πρόσωπον τὸ ὅποιον παρεμβαίνει, τοῦτο δὲ εἶναι ἀνάμιξις· ἀλλὰ καὶ ἂν τούναντιν ὑποτεθῆ, ἐφ' ὅσον οἱ Καδῆδες ἔχουν δικαίωμα νὰ δικάζων ἀμφισβητουμένας διαφορὰς, ἀναγνωρίζονται δύο Κυριαρχίαι. Ἐλπίζω ὅτι ἡ ἀναγκαία ἐξήγησις μεταξὺ τῶν δύο στοιχείων ἐπέβλη ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἐργασιῶν μας, ὥστε δὲν ὑποθέτω ὅτι ἦναι δυνατόν νὰ παρεξηγηθῶμεν ὑποστηρίζοντες ὅσα ὑποστηρίζομεν καὶ ἐπιμένοντες εἰς τοῦτο. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἰδρῶσωμεν κράτος ἐλεύθερον μὲ μόνην τὴν ψιλὴν Ἐπικυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου ἂν δεχθῶμεν τὴν πρότασιν τοῦ κ. Φαρφουράκη. Ἄν δεχθῶμεν αὐτήν, τοῦτο θ' ἀποτελῆ ἄρνησιν τῆς ἐννοίας τῆς Πολιτείας, τὴν ὅποιαν θέλομεν νὰ διαμορφώσωμεν. Ἀφοῦ ὁ Νεσιμῆ-Ἐφένδης δὲν πείθεται μὲ τὸ προηγούμενον τῆς Βουλγαρίας, τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμιλίας καὶ ἄλλων αὐτονόμων Κρατῶν, δὲν φέρει τοῦλάχιστον ἄλλο προηγούμενον διὰ ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἀπονέμεται ἀλλαχοῦ ἡ δικαιοσύνη ἀπὸ πολλαπλᾶς Ἀρχάς. Ἀπ' ἐναντίας ὅλα τὰ προηγούμενα εἶναι ὑπὲρ τῆς γνώμης μας ὅτι ἡ δικαστικὴ ἐξουσία δὲν διασπᾶται. Ἀνεξαρτήτως οἰουδήποτε πρακτικοῦ λόγου, εἶναι ζήτημα ἀρχῆς, ζήτημα θεωρητικόν, τὸ νὰ μὴ δύναται δηλ. ἡ δικαιοσύνη ν' ἀπονέμηται ἐξ ὀνόματος τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου στοιχείου. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γείνη ἄλλως, ἂν δὲν θέλωμεν νὰ ἐξέλθωμεν ἀπὸ τὴν ἐννοιαν τῆς καταστάσεως, εἰς ἣν διατελοῦμεν. Ταῦτα ὅσον ἀφορᾷ τὸ θεωρητικὸν μέρος· ὅσον ἀφορᾷ τὸ πραγματικὸν ἀπαντῶ μόνον εἰς τὸ ἐπιχείρημα τοῦ Νεσιμῆ-Ἐφένδη ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εὐρεθοῦν εὐκόλως ἀνθρώποι, οἵτινες νὰ δύναται νὰ δικάζων κληρονομικὰς διαφορὰς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Μουσουλμανικοῦ κληρονομικοῦ δικαίου· διότι τοῦτο εἶναι δῆθεν δύσκολον κτλ. Πᾶς ἀνθρώπος, ὅστις ἔτυχε μορφώσεως ἐπιστημονικῆς ἀρτίας, δὲν εἶναι δύσκολον ἐντὸς ὀλίγου διαστήματος, ἀφοῦ μελε-

τήση να μάθη και το κληρονομικόν δίκαιον τῶν Μουσουλμάνων, διότι τούτο δὲν εἶναι οὔτε κάτι τι ἀερῶδες, οὔτε εὐρίσκειται εἰς τὰς νεφέλας, οὔτε εἶχε καμίαν μυστικὴν σφίαν, ὥστε νὰ μὴ δύναται κανεὶς νὰ τὸ ἐκμάθῃ, πρὸ πάντων ὅταν εἶναι ἐπιστήμων. Δύναται ἐν τούτοις νὰ γίνῃ τοιαύτη εὐκολία, ὥστε οἱ μουφτῆδες νὰ γνωμοδοτοῦν, νὰ ἐπέχρουν τούτῃσιν θέσιν Εἰσαγγελέως προκειμένης τοιαύτης διαφορᾶς. Πρέπει ἐν πάσῃ περιπτώσει νὰ ἐννοηθῇ ὅτι τὸ Κράτος, ὅπερ ἰδρύεται, ἰδρύεται πρὸς τὸ συμφέρον ὄλων καὶ ὅτι πρόκειται περὶ ζητήματος Ἀρχῆς ὅπερ οὐδεμίαν πρακτικὴ ἀποφίσι δύναται νὰ μεταβάλῃ.

ΝΕΣΙΜΗΣ. Ἄλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει θὰ ἐξακολουθήσῃ παραμένονσα ἡ μέχρι σήμερον δικαιοδοσία τῶν Ἐπισκόπων καὶ τῶν Καδῶν διὰ μερικὰ ζητήματα, ὡς π. χ. τοῦ γάμου, τοῦ διαζυγίου κ.τ.λ.

BENIZELOS. Μόνον τὴν ἐκουσίαν δικαιοδοσίαν θ' ἀσκοῦν ὄχι ὅμως καὶ δικαστικὴν ἐξουσίαν. Τὰ τοῦ διαζυγίου παρ' ἡμῖν θὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τὰ τακτικὰ Δικαστήρια, διότι εἶναι τοῦ ἀμφισβητουμένου δικαίου· ἐνῶ παρὰ τοῖς Ὀθωμανοῖς θὰ δύνανται νὰ ἐπιλαμβάνωνται τῶν ζητημάτων τούτων τῶν περὶ διαζυγίου οἱ Καδῆδες· διότι τὸ διαζύγιον παρ' Ὀθωμανοῖς εἶναι ἐκ τῶν ζητημάτων ἐκείνων, τὰ ὅποια δὲν ἐπεδέχονται ἀμφισβήτησιν· ἡ θέλησις τοῦ ἀνδρός καὶ μόνῃ εἶναι ἀρκετὴ διὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου.

ΝΕΣΙΜΗΣ ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ. Δὲν ἐξετάζομεν τί ἔγεινε ἐν Ρωμυλία καὶ ἐν Βουλγαρία. Ἡμεῖς βλέπομεν ὅτι μέχρι σήμερον ἐν Κρήτῃ ἔχομεν τὰ εἰδικὰ Δικαστήρια καὶ οἱ Χριστιανοὶ καὶ οἱ Μουσουλμάνοι. Τὰ Δικαστήρια αὐτὰ ζητοῦμεν νὰ μείνουν.

ΑΛΗ ΒΕΪ-ΣΑΚΗΣ. Ὁμολογοῦμεν τὴν καλὴν διάθεσιν τὴν ὅποιαν ἐδειξαν τὰ Χριστιανικὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς κατὰ τὰς μέχρι σήμερον ἐργασίας μας. Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ ζήτημα εἶναι θρησκευτικόν καὶ διὰ τοῦτο ἐπιμένομεν. Προτείνω ἐν τούτοις τὴν ἀναβολὴν τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ ζητήματος μέχρις αὔριον, ὅποτε πιθανόν νὰ ὑπάρξῃ συνεννόησις μεταξύ μας.

ΧΑΣΑΝ ΣΚΥΛΙΑΝΑΚΗΣ. Αἱ κληρονομικαὶ διαφοραὶ πρέπει νὰ δικάζωνται ἀπὸ τὸν Καδῆν, ὅταν ἡ διαφορὰ εἶναι μεταξύ Μουσουλμάνων· ὅταν δὲ εἶναι Μουσουλμάνου καὶ Χριστιανοῦ τότε νὰ ὑπάγωνται εἰς τὰ τακτικὰ Δικαστήρια. Ἀναφέρει δὲ περιπτώσεις καθ' ἃς ἡ ἀνάγκη τῆς προσφυγῆς εἰς τὸν Καδῆν ἐπὶ κληρονομικῶν διαφορῶν λέγει, ὅτι εἶναι ἀπαραίτητος.

Εἶτα ἀναβάλλεται ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

Ἀναγινώσκειται εἶτα ὑπὸ τοῦ κ. Βενιζέλου τὸ περὶ Δικαστικῆς ἐξουσίας κεφάλαιον ἔχον ὡς ἐξῆς :

Ἄρθρον 1ον. « Ἡ Δικαιοσύνη ἀπονέμεται ἐν ὀνόματι τοῦ Ἡγεμόνος ὑπὸ δικαστῶν διοριζομένων ὑπὸ τούτου συμφώνως πρὸς τὸν Δικαστικὸν ὄργανισμὸν ».

Τὸ ἄρθρον τοῦτο γίνεται δεκτόν.

Ἄρθρον 2ον. « Ὁ Δικαστικὸς ὄργανισμὸς θέλει θεσπίσει τὴν σύστασιν Συμβουλίου τῆς Δικαιοσύνης. Μετὰ τὴν σύστασιν τοῦ ἐν λόγῳ Συμβουλίου οὐδεὶς τακτικὸς δικαστικὸς ὑπάλληλος δύναται ἄνευ προτάσεως αὐτοῦ νὰ διορισθῇ, ἄνευ τῆς γνώμης αὐτοῦ νὰ μετατεθῇ καὶ ἄνευ ἀποφάσεως αὐτοῦ νὰ παυθῇ προσωρινῶς ἢ διαρκῶς ».

« Ἐξαιρεῖται ὁ Πρόεδρος καὶ Εἰσαγγελεὺς τῶν Ἐφετῶν· ὁ διορισμὸς τούτων γίνεται ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος ἄνευ προτάσεως τοῦ Συμβουλίου. »

Ὁ κ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ προτείνει τροποποίησιν τοῦ ἁρθροῦ τούτου οὕτως ὥστε οἱ ἀνώτεροι δικαστικοὶ ὑπάλληλοι νὰ ὑπάγωνται εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Δικαιοσύνης, οἱ δὲ κατώτεροι, ὡς π. χ. οἱ γραμματεῖς, νὰ ὑπάγωνται εἰς εἰδικὰς ἐν ἐκάστῳ Νομῷ Ἐπιτροπὰς.

Τὸ ἄρθρον τροποποιεῖται ὡς ἐξῆς : « οὐδεὶς δικαστῆς ἢ Εἰσαγγελεὺς ἀπαλειφθείσης τῆς λέξεως « ὑπάλληλος », ὡς καὶ τῆς ἐξῆς προτάσεως ἐκ τοῦ β' ἐδαφίου « ὁ διορισμὸς τούτων γίνεται ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος ἄνευ προτάσεως τοῦ Συμβουλίου ».

Ὁ κ. ΗΣΥΧΑΚΗΣ εἶναι τῆς γνώμης ὅτι πρέπει νὰ ὀρισθῇ ἰσοδότης διὰ τοὺς δικαστὰς καὶ ἐν γένει διὰ τοὺς ὑπάλληλους.

Ἀναγινώσκειται κατόπιν τὸ 3ον ἄρθρον ἔχον ὡς ἐξῆς :

Ἄρθρον 3ον. « Αἱ συνεδριάσεις τῶν δικαστηρίων εἶναι δημόσιαι, ἐκτὸς ὅταν τὸ Δικαστήριον χάριν τῶν χρηστῶν ἠθῶν διατάξῃ δι' ἀποφάσεώς του τὴν κεκλεισμένων τῶν θυρῶν συζήτησιν ».

Ὁ κ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ προτείνει νὰ προστεθῇ εἰς τὸ ἄρθρον « καὶ ὅταν κινδυνεύῃ ἡ κοινὴ εὐταξία », ἄλλως, προτείνει ν' ἀπαλειφθῇ καθ' ὅλοκληρίαν τὸ ἄρθρον.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ προτείνει νὰ ἐξαίρεθῶσι τὰ Στρατοδικεῖα.

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ ἐρωτᾷ τὴν Ἐπιτροπὴν ἥτις διὰ ψήφων 8 κατὰ 8 ἀπορρίπτει τὴν πρότασιν τοῦ κ. Χατζιδάκη περὶ ἀπκλείψεως τοῦ ἁρθροῦ καθ' ὅλοκληρίαν.

Ἐρωτᾷ κατόπιν ὁ κ. Πρόεδρος τὴν Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ κ. Φούμη, ἥτις γίνεται δεκτὴ παμψηφεῖ.

Μεθ' ὃ ἡ Ἐπιτροπὴ ἐρωτηθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου ἀποφάσκει διὰ ψήφων 9 κατὰ 5 ὅπως ἀπορριφθῇ ἡ ἐτέρα πρότασις τοῦ κ. Χατζιδάκη, δι' ἣς προτείνεται νὰ προστεθῇ εἰς τὸ ἄρθρον : « καὶ ὅταν κινδυνεύῃ ἡ κοινὴ εὐταξία ».

Τὸ ἄρθρον συνεπῶς διατυπύεται ὅπως ἔχει ἐν τῷ σχεδίῳ σὺν τῇ προσθήκῃ :

« Ἐξαιροῦνται τὰ τῆς διαδικασίας ἐνώπιον τῶν Στρατοδικεῶν, ἅτινα θὰ κανονισθῶσιν ὑπὸ εἰδικοῦ Νόμου ».

Ἀναγινώσκειται εἶτα τὸ ἐξῆς 4ον ἄρθρον, τὸ ὅποιον γίνεται δεκτόν :

Ἄρθρον 4ον. « Πᾶσα ἀπόφασις πρέπει νὰ ἦναι ἡτιολογημένη καὶ νὰ ἀπγγέλλεται ἐν δημοσίᾳ Συνεδριάσει ».

Ὁ κ. ΗΣΥΧΑΚΗΣ προτείνει ὅπως, ἀφοῦ ἡ Ἐπιτροπὴ εἶναι τῆς γνώμης τὸ ζήτημα τῆς προσωπικῆς κρατήσεως νὰ τὸ κανονίσῃ ἐκάστοτε ὁ Νόμος, καταχωρισθῇ εἰς τὰ πρακτικὰ ἢ γνώμη του ὅτι δὲν βλέπει τὸν λόγον, διὰ τὸν ὅποιον νὰ διατηρηθῇ εἰς τὸ μέλλον ὁ θεσμὸς τῆς προσωπικῆς κρατήσεως πρὸς ἐξόφλησιν χρεῶν.

Εἶτα κατὰ πρότασιν τοῦ κ. Νεσιμῆ Φαρφουράκη ἡ γνώμη τῆς Ἐπιτροπῆς ὅπως κατὰ τὴν πρώτην ὁμιλίαν δύναται κατ' ἐξίρεσιν ὁ Ἡγεμὸν νὰ διορίξῃ Μουσουλμάνους εἰς τὰ δημόσια ἀξιώματα καίπερ ὑστεροῦντας κατὰ τὴν ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν καὶ τὴν ἰκανότητα ἢ τὴν γνῶσιν τῆς Ἑλληνικῆς, γίνεται δεκτόν κατὰ πλειοψηφίαν, ἐνὸς ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς γνωμοδοτοῦντος ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ εἰς τὰ πρακτικὰ ὡς εὐχή, νὰ καταχωρισθῇ ἐν ἰδιαιτέρῳ ἁρθρῳ εἰς τὰς μεταβατικὰς διατάξεις τοῦ Συντάγματος. Συμψωνοῦν δὲ ὅλα τὰ μέλη ν' ἀναγραφῇ εἰς τὰ πρακτικὰ ἢ διασάφησις σχετικῶς μετὰ τὴν ἀνωτέρω πρότασιν, ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ ἐπίσημος γλῶσσα εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ καὶ ὅτι δὲν ἀφορῶσι τὰ ἀνωτέρω τὴν καθιέρωσιν τοῦ διπλοῦ τῆς ὑπηρεσίας. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν λέξιν « ὑστεροῦντας » κατὰ πρότασιν τοῦ κ. Ξανθοῦδίδου διασαφηνίζεται, ὅτι δύναται ὁ Ἡγεμὸν νὰ διορίξῃ Μουσουλμάνους γνωρίζοντας μὲν τὴν Ἑλληνικὴν ἀλλ' ὄχι τελείως, διότι ἐψηφίσθη ἤδη ὅτι ἐπίσημος γλῶσσα εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ.

Ἀναγινώσκειται κατόπιν ἡ κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν καταθεθεῖσα πρότασις τοῦ κ. Φούμη· μετὰ μακρὰν δὲ συζήτησιν καθ' ἣν ἔλαβον τὸν λόγον, ἀφ' ἐνὸς μὲν οἱ κ. κ. Χατζιδάκης, Ζαχαράκης καὶ Νεσιμῆς Φαρφουράκης καταπολεμοῦντες τὴν πρότασιν, ὡς δυναμένην ἀνψηφισθῆναι νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς αὐθαιρεσίας, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ πρακτικὴ ἀνάγκη, ἀφ' ἐτέρου δὲ οἱ κ. κ. Φούμης καὶ Βενιζέλος ὑποστηρίζοντες

αὐτὴν ὡς ἀπαραίτητον νὰ ψηφισθῆ τοσοῦτον μᾶλλον καθόσον ἡ Βουλὴ θὰ συνέρχεται κατὰ διетίαν.

Ὁ κ. BENIZELOS προτείνει τροποποίησιν τῆς προτάσεως ὡς ἐξῆς : « Πλὴν τῶν ἀνωτέρω περιπτώσεων ἐν ἐκτάκτῳ καὶ ἀπροόπτῳ πολιτικῇ ἀνάγκῃ ἢ καταστάσει ἐκρύβωφ, καθ' ἣν τὸ συμφέρον τῆς Πολιτείας ἢ ἡ λειτουργία τοῦ Κράτους κινδυνεύουσι νὰ ὑποστῶσι ζημίαν, ἢ δὲ ἄμεσος Σύγκλησις τῆς Ἐκτάκτου Συνόδου τῆς Βουλῆς εἶναι δύσκολος ἢ ἀδύνατος, ἐπιτρέπεται ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος ἐκδόσει προσωρινοῦ Νόμου μὴ ἀναφερομένου εἰς ἀντικείμενα, περὶ ὧν τὸ παρὸν Σύνταγμα ρητῶς ἀπῆρτησε τὴν ψήφισιν Νόμου. Τὸν Νόμον τοῦτον δεόν νὰ προσυπογράψωσιν ἀναλαβόντες οὕτω τὴν ἐπὶ τούτῳ εὐθύνην πάντες οἱ Σύμβουλοι τοῦ Ἡγεμόνος, νὰ ὑποβάλωσι δὲ πρὸς ἐγκρίσιν εἰς τὴν Βουλὴν. Τοιοῦτοι προσωρινοὶ Νόμοι δὲν δύναται οὔτε νὰ τροποποιήσωσι Νόμους ψηφισθέντας ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ κυρωθέντες ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος, οὔτε νὰ προσβάλλωσι κεκτημένα ἰδιωτικά δίκαια. Θεωροῦνται δὲ αὐτοδικαίως καταργηθέντες οἱ Νόμοι οὗτοι, ἐὰν ἡ πρώτη μετὰ τούτους συγκληθησομένη Βουλὴ μηδὲν περὶ αὐτῶν ἀποφασίσῃ μέχρι λήξεως τῆς Συνόδου τῆς ».

Εἶτα τῇ προτάσει πολλῶν μελῶν ἢ συζήτησις ἐπὶ τῆς προτάσεως ἀναβάλλεται.

Μεθ' ὃ ἐλύθη ἡ Συνεδρίασις.

Ὁ Πρόεδρος

Τὰ Μέλη

Ὁ Γραμματεὺς

*Αριθ. πρακτ. 14.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

Ἰδιαιτέρας συνεδριάσεως τῆς πρὸς δύνταξιν Σχεδίου Πολιτεύματος Ἐπιτροπῆς.

Προεδρεῖα κ. Ἰω. Κ. Σφακιανᾶκη.

Ἡ Συνεδρίασις ἐγένετο ἐν Χανίοις ἐν ἰδιαιτέρᾳ αἰθούσῃ τοῦ Διοικητηρίου σήμερον τὴν 14 Ἰανουαρίου 1899.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικά τῆς προηγουμένης Συνεδριάσεως, μεθ' ὃ

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ προσκαλεῖ τὴν Ἐπιτροπὴν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν συζήτησιν ἐπὶ τῆς χθεσινῆς προτάσεως τοῦ κ. Φούμη, ὅπως ἐτροποποιήθῃ αὕτη ὑπὸ τοῦ κ. Βενιζέλου.

Μετὰ μακρὰν συζήτησιν ὁ κ. ΗΣΥΧΑΚΗΣ προτείνει ν' ἀναγραφῆ ἐν τῷ Σύντάγματι ἀντὶ τῆς προτάσεως τοῦ κ. Φούμη ἡ διάταξις τοῦ Σερβικοῦ Συντάγματος, καθ' ἣν ὁ Ἡγεμὼν δύναται μετὰ τῆς ὀλμελείας τοῦ Συμβουλίου Του ν' ἀποφασίσῃ τὴν ἐκ τοῦ Δημοσίου Ταμείου πληρωμὴν ἐν κατεπειγούσῃ ἀνάγκῃ τῆς Πολιτείας περὶ τῆς ὁποίας δὲν ὑπάρχει ἔννομος ἐγκριθεῖσα πίστωσις. Ἡ ποσότης ὅμως τῶν τοιοῦτων δαπανῶν δὲν δύναται νὰ ὑπερβῆ τὰς 100 χιλιάδας φράγκων.

Μετὰ τοῦτο ἡ πρότασις τοῦ κ. Φούμη τροποποιήθεισα ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐτέρας προτάσεως τοῦ κ.

Πουχᾶκη γίνετα δεκτὴ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ὡς ἐξῆς :

« Ἐν περιπτώσει ἀπροόπτου καὶ ἀναποφείκτου ἀνάγκης ὁ Ἡγεμὼν δύναται τῇ ὁμοφώνῳ γνώμῃ τῶν Συμβούλων Του καὶ ὑπ' εὐθύνην αὐτῶν νὰ προβαίη εἰς δαπάνην μὴ προβλεπόμενῃ ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ἄρκει νὰ μὴ ὑπερβαίη αὕτη τὸ πᾶσον τῶν 100 χιλιάδων φράγκων δι' ἐκάστην χρῆσιν. Τῆς δαπάνης ταύτης ἡ ἐγκρίσις ζητεῖται παρὰ τῆς ἁμέσως ἐπομένης τακτικῆς ἢ ἐκτάκτου Συνόδου τῆς Βουλῆς ».

Ἀναγινώσκειται κατόπιν ἡ ἐτέρα πρότασις τοῦ κ. Φούμη ἢ ἐξῆς :

« Ἡ Βουλὴ μόνον ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ἐρεύνης ἂν νόμος τις εἶναι συνταγματικὸς ἢ ἐκδοθεὶς τις προσωρινὸς νόμος ἔχῃ ἰσχύν ».

Μεθ' ὃ ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ ἐξηγεῖ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ὅτι ἂν ψηφισθῆ ἡ πρότασις τοῦ λύεται τὸ ἐπίμαχον ζήτημα, ὑποχρεωμένου τοῦ δικαστοῦ νὰ ἐφαρμόζῃ τὸν Νόμον, ὅταν φέρῃ τὰ ἐξωτερικὰ στοιχεῖα, χωρὶς νὰ δικαιούται νὰ ἐξετάσῃ ἂν οὗτος ᾖ συνταγματικὸς ἢ μὴ.

Ὁ κ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ προτείνει ν' ἀπορριφθῆ ἡ πρότασις τοῦ κ. Φούμη, καθότι ἐν περιπτώσει συγκρούσεως Συνταγματικοῦ Νόμου καὶ μὴ Συνταγματικοῦ, ἐπικρατέστερος πάντοτε εἶναι ὁ Συνταγματικὸς καὶ ὁ δικαστὴς ἐπομένως δύναται νὰ κρίνῃ καὶ νὰ μὴ ἐφαρμόσῃ Νόμον ἀντικείμενον εἰς τὸ Σύνταγμα.

Ὁ κ. BENIZELOS λέγει, Νόμος τις δύναται νὰ ἀντιβαίη εἴτε εἰς ρητὴν διάταξιν τοῦ Συντάγματος, ὅποτε δύναται ν' ἀρνηθῆ ὁ δικαστὴς τὸ κύρος τοιοῦτου Νόμου, εἴτε ν' ἀντίκειται εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Συντάγματος· ἀλλ' ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως ταύτης ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι· ἂν λ.χ. ἐψηφισθῆ ἢ μὴ, κατὰ τρεῖς διαφοροὺς Συνεδριάσεις τῆς Βουλῆς ἢ ἂν φέρῃ τὰ ἐξωτερικὰ στοιχεῖα κ.τ.λ. Διὰ τοῦτο τὸ ὀρθώτερον εἶναι, ἐπειδὴ τὰ ζητήματα τὰ ὅποια γεννῶνται εἶναι πολλαπλά, ν' ἀφήται ἐκάστοτε εἰς τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν φωτιζομένην ἀπὸ τὴν δάδα τῆς ἐπιστήμης, νὰ κανονίζῃ καὶ λύῃ τὰ ζητήματα αὐτὰ ἀναλόγως.

Ὁ κ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ προτείνει νὰ τροποποιηθῆ ἡ πρότασις τοῦ κ. Φούμη ὡς ἐξῆς : « Ἡ ἀθηνετικὴ ἐρμηνεία τῶν Νόμων ἀνήκει εἰς τὴν Νομοθετικὴν Ἐξουσίαν ».

BENIZELOS. Τοῦτο ἐννοεῖ ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐρμηνευθῆ Νόμος τις διὰ Διαταγμάτων καὶ δύναται νὰ καταχωρισθῆ ἐν ἰδιαιτέρῳ ἄρθρῳ τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ ὑποστηρίζει τὴν πρότασιν τοῦ λέγων ὅτι οἱ συγγραφεῖς διχάζονται ὅσον ἀφορᾷ τὰ ζητήματα αὐτά, εἰσδὴ ἴσως ἐν τούτοις γνώμην καὶ ἂν ἀκολουθήσῃ τις δὲν θὰ σφάλῃ.

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ ἐρωτᾷ κατόπιν τὴν Ἐπιτροπὴν ἥτις ἀπορρίπτει τὴν πρότασιν τοῦ κ. Φούμη καὶ ἀποδέχεται τὴν ἀνωτέρω γνώμην τοῦ κ. Χατζιδάκη.

Ἀναγινώσκειται κατόπιν ἐτέρα πρότασις τοῦ κ. Φούμη, ἢ ἐξῆς : « Οἱ Νόμοι περὶ δημοσίας ἀσφαλείας καὶ οἱ ἀστυνομικοὶ ὑποχρεοῦσι πάντα κατοικοῦντα ἐν τῇ χώρᾳ ».

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ ὑποστηρίζει τὴν πρότασιν του, ἂν καὶ ἀναγνωρίζῃ ὅτι αὕτη καὶ αἱ παρεπόμεναι ἕτεροι δύο προτάσεις τοῦ ἠδύνατο νὰ θεθῶσιν εἰς τὸν Νόμον, διὰ τὸν λόγον ὅτι ὁ σήμερον Ἀνώτατος Ἄρχων τῆς Πολιτείας συνενοῖ δύο ιδιότητες, τὴν τοῦ ἀντιπροσώπου τῶν Δυνάμεων καὶ τὴν τοῦ Ἡγεμόνος τῆς Κρήτης· ἅμα ἐπικυρώσῃ δὲ ὑπὸ τὴν ιδιότητα αὐτοῦ ὡς ἀντιπροσώπου τῶν Δυνάμεων τὸ Σύνταγμα μας, τότε καὶ αἱ ἀρχαὶ αὗται αἰτινες διατυποῦνται ἐν ταῖς προτάσεσι τοῦ περιβάλλοντο διὰ κύρους διεθνούς καὶ οὕτως ἀποκτῶμεν ἓνα ἐγγύσον ὅτι τὰ ὄργανα τῆς δημοσίας δυνάμεως θὰ ἐνεργῶσι καὶ κατὰ ξένων ὑπῆκόων εὐχερέστερον.

ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ. Ἡ πρότασις τοῦ κ. Φούμη εἶναι ὀρθή, ἀλλὰ μᾶς ἐκθέτει ἐὰν ψηφισθῆ ἀπέναντι τῶν Δυνάμεων, ἀντίκειται δὲ ἐκτὸς τούτου καὶ εἰς τὰς συνθήκας.

Ὁ κ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ ἔχει ἐναντίαν γνώμην· διότι, λέγει, ἀφοῦ αἱ Δυνάμεις μᾶς ἐκρίναν ἀξίους νὰ μᾶς παραχωρήσωσι τὰς σημερινὰς ἐλευθερίας, θὰ ἐμπιστευθῶσιν εἰς χεῖράς μας καὶ τοὺς ὑπηκόους των.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Μόλις κατορθώσαμε νὰ ἐμπιστευθῶσιν αἱ Δυνάμεις εἰς ἡμᾶς τοὺς ἑαυτοὺς μας.

Ὁ κ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ ἀπαντῶν εἰς τὸ ἐπιχείρημα τοῦ κ. Φούμη, ὅτι ὁ Ἡγεμὼν θὰ ἐπικυρώσῃ τὸ Σύνταγμα, καὶ οὕτω θὰ περιβληθῆ διεθνούς κύρους ἢ ἀρχὴ αὕτη, λέγει ὅτι καὶ ἄλλοι Νόμοι, οἵτινες θὰ προβλέψωσι περὶ τῶν περιπτώσεων, ἂς ἀναφέρουσιν αἱ προτάσεις τοῦ κ. Φούμη θὰ ἐπικυρωθῶσιν ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος.

Μεθ' ὃ τῆ ἐρωτήσῃ τοῦ κ. Προέδρου ἢ πρότασις τοῦ κ. Φούμη ἀπορρίπτεται.

Ἀναγινώσκειται καὶ ἕτερα πρότασις τοῦ κ. Φούμη ἢ ἐξῆς: «Τὰ ἀκίνητα, περιλαμβανόμενων καὶ τῶν ὑπὸ ἀλλοδαπῶν κατεχομένων διέπονται ὑπὸ τοῦ Κρητικοῦ Νόμου».

Ὁ κ. BENIZEΛΟΣ ἀντιτίθεται κατὰ τῆς προτάσεως· διότι τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι ἐξησφαλισμένον ὑπὲρ ἡμῶν, ἀφ' οὗ καὶ μέχρι τοῦδε τριουτοτρόπως ἐγένετο· κινδυνεύει δὲ ἐνῶ δὲν ἔχομεν νὰ ὠφελήθωμεν τίποτε, νὰ κάμωμεν κατ' ἀντιδιαστολὴν νὰ ὑποτεθῇ ὅτι τὰ λοιπά, πλὴν τῶν ἀκινήτων τὰ ὑπὸ ἀλλοδαπῶν κατεχόμενα ἔχουσι θέσιν προνομιακῆν.

Ἀπορρίπτεται μετὰ τοῦτο καὶ ἡ πρότασις αὕτη τοῦ κ. Φούμη.

Ἀναγινώσκειται κατόπιν ἢ ἐξῆς πρότασις τοῦ κ. Φούμη, ἣτις γίνεταί δεκτὴ μετὰ τὴν παρατήρησιν τοῦ κ. Βενιζέλου ὅτι τοῦτο εἶναι τοῦ Ἰδιωτικοῦ Διεθνoῦς Δικαίου, ἀλλὰ δὲν βλέπτει καὶ ἂν καταχωρισθῇ εἰς τὸ Σύνταγμα: «Οἱ Νόμοι οἱ ἀφορῶντες τὴν προσωπικὴν κατάστασιν καὶ τὴν ἰκανότητα τῶν προσώπων διέπυσι τοὺς Κρήτας καὶ ἐν ξενῇ χώρᾳ διαμένοντας»

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν κατόπιν τῆς ἐπιμένης προτάσεως τοῦ κ. Πωλογεώργη ὅτι: «Εἰς τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν τὸ Σύμβουλιον θὰ ἀναπληρῇ τὸν Ἡγεμόνα δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διορίζῃ ἢ παύῃ τοὺς ὑπαλλήλους ἐκτός ἂν θέσῃ τις χηρεύσῃ διὰ θανάτου, παραιτήσεως ἢ ἀπολύσεως δυνάμει δικαστικῆς ἀποφάσεως». Ὁ κ. Πωλογεώργης ἀποσύρει αὐτήν.

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ προσκαλεῖ κατόπιν τὴν Ἐπιτροπὴν νὰ συζητήσῃ τὸ περὶ ἀναθεωρήσεως Κεφάλαιον τοῦ Συντάγματος τὸ ὁποῖον ἀναγινώσκειται:

Ἄρθρον 1ον. «Ἀναθεωρήσῃς τοῦ παρόντος Συντάγματος γίνεταί ὡς ἂν Βουλὴ εἰς δύο ἀλλεπαλλήλους τακτικὰς Συνόδους, διὰ τῶν δύο τρίτων ἐκ τῶν ἐχόντων δικαίωμα ψήφου μελῶν αὐτῆς ζητήσῃ τοῦτο, δι' ἰδίας πράξεως ὀριζούσης τὰς ἀναθεωρητέας διατάξεις».

Ἄρθρον 2ον. «Ἀποφασισθεῖσης οὕτω τῆς ἀναθεωρήσεως, διαλύεται αὐτοδικαίως ἢ ὑφεστῶσα Βουλὴ καὶ συγκαλεῖται ἢ Συνέλευσις».

Ἄρθρον 3ον. «Ἡ Συνέλευσις σύγκειται ἐκ μόνον αἰρετῶν μελῶν, διπλασίων κατ' ἀριθμὸν τῶν αἰρετῶν μελῶν τῆς Βουλῆς» καὶ

Ἄρθρον 4ον. «Ἡ Συνέλευσις διὰ πλειονοψηφίας τοῦ ἡμίσεως πλέον ἑνὸς τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν μελῶν αὐτῆς, ἀποφασίζει ἐπὶ τῶν ἀναθεωρητέων διατάξεων, μὴ δυναμένη νὰ ἐξέλθῃ τοῦ προγράμματος, ὅπερ ἐκάνονισεν ἢ Βουλὴ διὰ τῆς περὶ ἀναθεωρήσεως πράξεώς της».

Εἰς τὸ τέλος τοῦ 3ου ἄρθρου κατὰ πρότασιν τοῦ κ. Φαρφουράκη προστίθενται τὰ ἐξῆς: «ἐκλεγομένων καθ' ὃν τρόπον καὶ οἱ βουλευταί».

Κατὰ πρότασιν δὲ τοῦ κ. Χατζιδάκη εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο προστίθεται καὶ ἕτερον ἄρθρον τὸ ἐξῆς: «Περατωθείσης τῆς ἐργασίας, δι' ἣν ἐκλήθη ἢ Συνέλευσις διαλύεται αὕτη αὐτοδικαίως».

Ὁ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ προτείνει πρὶν ἢ γείνωσι δεκτὰ τ' ἀνωτέρω ἄρθρα νὰ ἐξαίρεθῶσι τῆς ἀναθεωρήσεως αἱ θεμελιώδεις διατάξεις τοῦ Συντάγματος.

BENIZEΛΟΣ. Τὸ ζήτημα εἶναι θεωρητικῶς σόλικον· διότι ἡμεῖς δὲν ἔχομεν κανένα περισσότερον δικαίωμα σήμερον ἀπὸ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι θὰ κατοικοῦν τὴν Κρήτην μετὰ 50 ἔτη.

Εἶτα τῆ ἐρωτήσῃ τοῦ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΥ ἐπὶ ἑνὸς ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω ἄρθρων γίνονται ταῦτα δεκτὰ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς μετὰ τὰς ἀνωτέρω προσθήκας.

Ὁ κ. BENIZEΛΟΣ προτείνει νὰ καταχωρισθῶσιν εἰς τὰς μεταβατικὰς διατάξεις τοῦ Συντάγματος τὰ ἐξῆς:

«Κατὰ τὴν πρώτην μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγμα-

τος διετίαν ἢ Ἐκτελεστικῇ Ἐξουσίᾳ εἶναι ἐλευθέρᾳ νὰ χορηγῇ ἢ ἀποποιῆται κατ' οἰκείαν κρίσιν τὰς αἰτουμένας ἀδείας πρὸς ἐκδοσὶν ἐφημερίδων ἢ ἐν γένει ἐντύπων περιεχόντων πολιτικὴν ὕλην καὶ ν' ἀνακαλῇ τὰς ἀδείας ταύτας ἂπαξ χορηγηθείσας.

Κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα Ὁ Ἡγεμὼν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀπελάσῃ τῆς Νήσου πάντα ὅστις δὲν δύναται νὰ ἀποδείξῃ πόθεν πορίζεται τὰ πρὸς τὰ ζῆν ἢ οὕτινος ἢ παρουσία ἤθελε τῷ φανῇ ἐπικίνδυνος εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ ὑποβάλλει τὴν ἐξῆς πρότασιν, διὰ νὰ καταχωρισθῇ εἰς τὰς μεταβατικὰς διατάξεις τοῦ Συντάγματος:

«Ἄν αἱ περιστάσεις μὴ ἐπιτρέψωσι τὴν πρό τῆς λήξεως τῆς Ἀρμοστείας τῆς Α. Β. Ὑψηλότητος τοῦ Πρίγκηπος Γεωργίου τῆς Ἑλλάδος ἐκλογὴν αὐτοῦ ὡς Ἡγεμόνος τῆς Κρητικῆς Πολιτείας, ἕνα τοῦλάχιστον μῆνα πρὸ τῆς λήξεως τῆς ἐν λόγῳ Ἀρμοστείας θέλει συγκληθῇ Συνέλευσις διὰ νὰ συνέλθῃ ἅμα τῇ λήξει τῆς Ἀρμοστείας καὶ προβῇ εἰς τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ ὡς Ἡγεμόνος τῆς Κρητικῆς Πολιτείας».

Ὁ κ. BENIZEΛΟΣ προτείνει ν' ἀναβληθῇ ἢ συζήτησις τῆς προτάσεως ταύτης διὰ τὴν δευτέραν ἀνάγνωσιν.

Ὁ δὲ κ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ προτείνει νὰ τεθῇ εἰς τὰς εἰδικὰς διατάξεις τοῦ Συντάγματος, ὅτι οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι διορίζονται ἐπὶ τῇ βάσει προσόντων συνφοδᾶ πρὸς τὸν ἐπὶ τούτῳ ψηφισθησόμενον Νόμον ἐκτός δὲ τῶν Συμβούλων τοῦ Ἡγεμόνος, τοῦ Προέδρου καὶ Εἰσαγγελέως τῶν Ἐφετῶν, τῶν Νομαρχῶν καὶ τῶν Ἀνωτέρω Διευθυντῶν τῆς οἰκονομικῆς ὑπηρεσίας, οἱ λοιποὶ καὶ ἐπὶ τῇ προηγουμένη γνωμοδοτήσῃ εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς διὰ μὲν τοὺς ἀνωτέρους ὑπαλλήλους ἐδρευούσης ἐν Χανίοις, διὰ δὲ τοὺς κατωτέρους ἐδρευούσης ἐν τῇ πρωτεύουσῃ ἐκάστου Νομοῦ.

Οὐδεὶς ὑπάλληλος παύεται εἰμὴ καθ' ὃν τρόπον καὶ διορίζεται.

Ὁ κ. BENIZEΛΟΣ προτείνει νὰ προστεθῶσιν εἰς τὸ κεφάλαιον περὶ δημοσίων ὑπαλλήλων τὰ ἐξῆς:

Ἄρθρον 1ον. «Οἱ Δημόσιοι ὑπάλληλοι εἶναι προσωπικῶς ὑπεύθυνοι πρὸς τὸ Κράτος δι' ὅλας τὰς ὑπ' αὐτῶν ἐκτελεσθείσας πράξεις ἐν τῇ ἐνασκήσει τῶν καθηκόντων των».

Ἄρθρον 2ον. «Τὸ Κράτος εἶναι ἀμέσως ὑπεύθυνον δι' ὅλας τὰς ζημίας καὶ βλάβας τὰς προσγινόμενας εἰς τοὺς ιδιώτας ἐκ τῆς ἀμελείας ἢ ἐκ τῶν λαθῶν τῶν ὑπαλλήλων ἐπιφυλαττομένου εἰς αὐτὸ τοῦ δικαιώματος τῆς ἀναγωγῆς κατὰ τῶν ἐν λόγῳ ὑπαλλήλων».

Μεθ' ὃ ἐλύθη ἢ συνεδριάσῃς.

Ὁ Πρόεδρος

Τὰ Μέλη

Ὁ Γραμματεὺς

Ἄριθ. πρακτ. 15.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

Ἰδιαιτέρας συνεδριάσεως τῆς πρὸς σύνταξιν Σχεδίου Πολιτεύματος Ἐπιτροπῆς

Προεδρεῖα κ. Ἰωάννου Κ. Σφακιανᾶκη

Ἡ συνεδρίασις ἐγένετο ἐν Χανίοις, ἐν ἰδιαιτέρᾳ αἰθούσῃ τοῦ Διοικητηρίου σήμερον τὴν 15 Ἰανουαρίου 1899.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως μεθ' ὃ

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ προσκαλεῖ τὴν Ἐπιτροπὴν νὰ συζητήσῃ τὴν χθεσινήν πρότασιν τοῦ κ. Βενιζέλου δι' ἣς προτείνει, κατὰ τὴν πρώτην διετίαν νὰ ἐξουσιοδοτηθῇ ἢ Ἐκτελεστικῇ Ἐξουσίᾳ νὰ χορηγῇ ἢ ἀνακαλῇ ἀδείας πρὸς ἐκδοσὶν ἐφημερίδων καὶ νὰ ἔχῃ κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα ὁ Ἡγεμὼν τὸ δικαίωμα νὰ ἀπελάσῃ πάντα, ὅστις δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ πόθεν πορίζεται τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἢ οὕτινος ἢ παρουσία ἤθελε τῷ φανῇ ἐπικίνδυνος εἰς τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν.

Ὁ κ. ΗΣΥΧΑΚΗΣ κάμνει ἐπιφύλαξιν ὅσον ἀφορᾷ τὴν προθεσίαν, ἣτις νομίζει ὅτι πρέπει νὰ εἶναι μεγαλύτερα τῆς διετίας, δηλαδὴ νὰ συμπίπτῃ μὲ τὴν λήξιν τῆς τριετίας, καθ' ἣν ἡ Α. Υ. διωρίσθη Ὑπατος Ἀρμοστής.

Μεθ' ὃ ψηφίζεται τὸ α' μέρος τῆς προτάσεως τὸ ἀφορὸν τὴν ἐκδοσὶν ἐφημερίδων καὶ ἐν γένει ἐντύπων ὅπως ἔχει ἐν τῇ προτάσει.

Προκειμένης εἶτα συζητήσεως τοῦ β' μέρους τῆς προτάσεως τοῦ ἀφορῶντος τὴν ἀπέλασιν.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ εἶναι τῆς γνώμης ὅτι δὲν πρέπει εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν νὰ χρειάζεται Ἡγεμονικὸν Διάταγμα ἀλλὰ κατ' ἀπόφασιν τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐξουσίας νὰ δύναται ἡ Ἀστυνομία νὰ ἀπελαύνη κατὰ τὰς περιπτώσεις ἃς ἀναφέρει ἡ πρότασις, διότι δὲν εἶναι πρέπον ν' ἀναμειγνύεται τὸ πρόσωπον τοῦ Ἡγεμόνος εἰς ζητήματα ἀστυνομικὰ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ δυσάρεστα.

BENIZEΛΟΣ. Προκειμένου περὶ ἀνατροπῆς θεμελιωδестаῆς ἀρχῆς τοῦ Συντάγματος πρέπει τοῦλάχιστον ν' ἀπαιτήσωμεν Διάταγμα.

ΝΕΣΙΜΗΣ. Καὶ οἱ πολῖται θὰ ἔχωσι περισσότερον σέβας εἰς τὰς διατάγας τοῦ Ἀνωτάτου Ἀρχοντος ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει.

Ὁ κ. ΠΕΤΕΙΝΑΚΗΣ νομίζει ὅτι τὸ μέρος τοῦτο τῆς προτάσεως τοῦ κ. Βενιζέλου πρέπει νὰ ἀπαλειφθῇ διότι εἶναι πολὺ ἀυστηρόν.

ΝΕΣΙΜΗΣ. Ἐὰν θέλωμεν τὴν τάξιν καὶ τὴν ἡσυχίαν πρέπει νὰ ψηφίσωμεν τὴν πρότασιν.

Ὁ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ λέγει ὅτι ἡ παρατήρησις τοῦ Νεσιμη-Ἐφένδη εἶναι ὀρθή· διότι ἂν ἀφεθῇ εἰς τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν καὶ μόνον τὸ δικαίωμα τοῦτο, θ' ἀκούωνται παράπονα περὶ τοῦ ἀδίκου τῆς λήψεως καθ' ὄρισμένου προσώπου τοιούτων μέτρων.

Ὁ κ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ τροποποιεῖ τὴν ὑπὸ συζητήσιν πρότασιν ὡς ἐξῆς: Κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα ὁ Ἡγεμὼν ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Συμβούλου Του, στηριζομένη ἐπὶ ἐκθέσεως τοῦ ἀρμοδίου Ἀστυνομίου, ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀπελαύνη πάντα, εὐτιμος ἢ παρουσία ἢ ἔθελε τῷ φανῇ ἐπικίνδυνος εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν.

ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ. Ὅταν πρόκειται περὶ ἀνθρώπων, οἵτινες εἶναι ἐπίφοβοι νὰ διαπράξουν συνήθη ἐγκλήματα, τότε νὰ τοὺς ἀπελαύνη μόνον ἡ κατωτέρα ἀρχή, ὅταν δὲ πρόκειται περὶ ἀνθρώπων, οἵτινες εἶναι ἐπίφοβοι διὰ τὴν διάπραξιν πολιτικῶν ἐγκλημάτων, τότε ν' ἀπαιτεῖται Διάταγμα Ἡγεμονικόν.

Ὁ κ. BENIZEΛΟΣ λέγει ὅτι ἐὰν ἀφαιρεθῇ ἡ α'. περίπτωσις ὅπως ἔχει εἰς τὴν πρότασιν, ἦν ὑπέβαλεν ὁ κ. Χατζιδάκης ἡ ἐφαρμογὴ εἶναι λίαν στενή.

Ὁ κ. ΖΑΧΑΡΑΚΗΣ συμφωνεῖ μὲ τὴν γνώμην τοῦ κ. Βενιζέλου.

Ὁ δὲ κ. ΓΙΑΜΑΛΑΚΗΣ συμφωνεῖ μὲ τὴν γνώμην τοῦ κ. Χατζιδάκη διότι ὅπως ἔχει ἡ πρότασις τοῦ κ. Βενιζέλου, ἐνδεχόμενον νὰ λάβωσι χώραν ἀδικίαι.

Μεθ' ὃ τῇ προτάσει τοῦ κ. Προέδρου ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπορρίπτει κατὰ τὸ α' μέρος τὴν πρότασιν τοῦ κ. Βενιζέλου ἀποδέχεται αὐτὴν κατὰ τὰ λοιπὰ κατὰ πλειονοψηφίαν, νὰ καταχωρισθῇ δὲ εἰς τὰ πρακτικὰ ὡς ἐρμηνεῖα ἢ πρότασις τοῦ κ. Χατζιδάκη.

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ προσκαλεῖ εἶτα τὴν Ἐπιτροπὴν νὰ συζητήσῃ τὴν περὶ προσόντων τῶν ὑπαλλήλων πρότασιν τοῦ κ. Χατζιδάκη κατατεθεῖσαν εἰς τὴν χθεσινὴν συνεδρίαν.

Τῇ προτάσει τοῦ κ. ΗΣΥΧΑΚΗ ἡ συζήτησις ἐπ' αὐτῆς ἀναβάλλεται.

Προκειμένης εἶτα συζητήσεως ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ κ. Βενιζέλου, ὅσον ἀφορᾷ τὴν εὐθύνην τῆς Πολιτείας διὰ τὰ λάθη τῶν ὑπαλλήλων τῆς ὡς καὶ τούτων ἀπέναντι τῆς Πο-

λιτείας, μετὰ τινα συζήτησιν τῇ παρατηρήσει τοῦ κ. Φούμη, ὅτι εἶναι παρακεκινδυνευμένον ν' ἀναγραφῇ ἐν τῷ Συντάγματι οὕτως ἀρίστως ἢ ἀρχὴ αὐτῆ τῆς εὐθύνης τοῦ Κράτους, διότι τοιοῦτοτρόπως τὰ συμπερόντα τοῦ Κράτους θὰ κινδυνεύωσι σπουδαίως, ἂν δὲν καθορισθῶσι δι' εἰδικοῦ Νόμου τὰ καθέκαστα τῶν περιπτώσεων, καθ' ἃς γεννᾶται δικαίωμα ἀγωγῆς κατὰ τοῦ Κράτους, γίνεται δεκτὴ ἡ πρότασις μὲ τὴν ἐξῆς προσθήκην εἰς τὸ τέλος ἐν ἰδιαιτέρῳ ἐδαφίῳ: «Εἰδικὸς Νόμος θέλει ὀρίσῃ τὴν ἔκτασιν καὶ τὰς περιπτώσεις τῆς εὐθύνης ταύτης».

Ὁ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ κατόπιν ὑποβάλλει τὴν ἐξῆς πρότασιν ὅπως ἀναγραφῇ εἰς τὰς Μεταβατικὰς Διατάξεις τοῦ Συντάγματος:

Ἄρθρον μοναδικόν. «Διὰ τὴν πρώτην διετίαν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος, ἡ Νομοθετικὴ Ἐξουσία ἀνατίθεται εἰς τὸν Ἡγεμόνα, ὅστις χρώμενος ταύτῃ θέλει καταρτίσει καὶ θέσει εἰς ἐφαρμογὴν διὰ Διαταγμάτων τοὺς διοικητικούς, οικονομικούς καὶ δικαστικούς Νόμους τῆς Νήσου καὶ νὰ συνάψῃ πᾶσαν σύμβασιν ἀφορώσαν τὰ δημόσια ἔργα καὶ τὴν συγκοινωνίαν τῆς Χώρας».

«Ἀλλὰ διὰ τῆς χορηγουμένης ταύτης ἐξουσίας οὐδεὶς νέος φόρος ἐπὶ τῶν προϊόντων τοῦ τόπου δύναται νὰ ἐπιβληθῇ, μηδὲ νὰ δοθῶσι χρηματικὰ ἀμοιβὰ ἢ συντάξεις εἰς πρόσωπα».

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ μετὰ τοῦτο προσκαλεῖ τὴν Ἐπιτροπὴν νὰ συζητήσῃ τὸ σχέδιον τοῦ κ. Χατζιδάκη περὶ Νομαρχιακῶν Συμβουλίων.

Ὁ κ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ ἐξηγεῖ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ὅτι τὴν ψήφισιν τοῦ σχεδίου τοῦ θεωρεῖ ἀναγκαίαν διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους: 1) Διότι δι' αὐτοῦ καθιεροῦται ἐν μέρει ἀποκέντρωσις, ἣτις κατὰ τὴν κρατούσαν θεωρίαν εἶναι ἀρχὴ ὀρθοτάτης 2) Διότι εἶναι σύμφωνος πρὸς τὴν φύσιν τῶν Κρητῶν, ἣτις ὡς ἐκ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων ἀγεῖ μᾶλλον πρὸς αὐτοδιοίκησιν. Τοῦτο δ' ἀποδεικνύεται ἐκ τούτου ὅτι ἅμα ἀρθῇ ἐκ τοῦ μέσου ἡ Κεντρικὴ ἐξουσία, ὡς λ. χ. ἐν ἐπαναστάσει τότε ἀμέσως ἀναφέρεται τὸ σύστημα τῆς ἀποκεντρώσεως. 3) Διότι ὡς ἐκ τῆς φυσικῆς διαμορφώσεως τοῦ ἐδάφους τῆς Κρήτης ὁ πληθυσμὸς δὲν ἔχει παντοῦ τὴν αὐτὴν ἰδιοφυίαν ἔχει δὲ καὶ μικρὰς διαφορὰς εἰς τὸν χαρακτήρα, πρέπει ἐπομένως νὰ ἀφίεται ἕκαστος πληθυσμὸς εἰς τὴν φυσικὴν του ἐξέλιξιν. 4) Διότι ἂν θεσμός τις εἰς ἐν τμήμα δύναται νὰ εὐδοκιμήσῃ ἐπιφελῶς, δὲν δύναται νὰ εὐδοκιμήσῃ εἰς τὰ ἄλλα, δὲν πρέπει ἕνεκα τούτου ἡ ζῆμια ἢ προερχομένη ἐκ τῆς μὴ ἐφαρμογῆς του νὰ ἐπιβάρυνῃ καὶ τὸ μέρος ἐκεῖνο, ὅπου δύναται νὰ εὐδοκιμήσῃ καὶ νὰ ἐπιτύχῃ 5) Διότι διδεται εἰς τὰ καθ' ἕκαστον τμήματα τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβάλλωσι φόρους εἰδικούς διὰ τὴν ἀνάπτυξιν λ. χ. τῶν Δημοσίων ἔργων, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δυνατόν νὰ μὴ ἦναι εὐκόλον εἰς τὰ ἄλλα τμήματα, ὡς ἐκ τῆς φυσικῆς διαμορφώσεως τοῦ ἐδάφους. Τοῦτο δὲν θὰ ἦναι δυνατόν νὰ γείνη ὑπὸ συγκεντρωτικὸν σύστημα ὡς ἐκ τῆς ἀντιθέσεως ἣτις ἀναπτύσσεται μεταξὺ τῶν διαφόρων τμημάτων καὶ 6) Διότι ὑπὸ σύστημα συγκεντρωτικόν, περὶ τὸ κέντρον γίνεται πάντοτε συκέντρωσις ὅλων τῶν στοιχείων ἅτινα ἐπιδιώκουσι τὴν κατάληψιν θέσεων καὶ τὰ ὅποια δηλητηριάζουσι τὴν κοινὴν γνώμην πρὸς βλάβην τοῦ τόπου ὅλου. Φέρει δὲ τὸ παράδειγμα τῶν Ἀθηνῶν, ὅπου ἡ ἐπίδρασις τῆς ψευδοῦς κοινῆς γνώμης ἔφερε τὸν πόλεμον, διότι ἡ ἐπίδρασις τῆς κοινῆς γνώμης τῶν ἄλλων πόλεων δὲν ἦτο εὐκόλον νὰ ἐπηρέασῃ τὴν Κεντρικὴν ἐξουσίαν. Τελευταῖον λέγει ὅτι ὅπως μὴ τὰ Νομαρχιακὰ Συμβούλια παρεκτρέπωνται ἐκάστοτε τοῦ σκοποῦ των, ὑπάρχει ἡ ἐγγύησις ὅτι τὰ ψηφίσματα καὶ αἱ ἀποφάσεις αὐτῶν ἐκτελοῦνται μόνον μετὰ τὴν κύρωσιν ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος.

Ὁ κ. BENIZEΛΟΣ προτείνει νὰ καταρτισθῇ Ἐπιτροπὴ ἡ ὅποια νὰ συντάξῃ ἀντισχέδιον ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν δικαιοδοσίαν τῶν Νομαρχιακῶν Συμβουλίων ἐπὶ τῇ βάσει

τῶν ἀντιθέτων ἰδεῶν, αἵτινες ἐπικρατοῦσι παρά τισι τῶν μελῶν, διὰ τὸ νὰ δυνηθῇ ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δύο τούτων σχεδίων νὰ προβῇ εἰς ἀπόφασιν σκοπιμωτέραν.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ ἀναφερόμενος εἰς τὰς ἀπὸ 11 Ἰανουαρίου 1899 ἐγγράφους παρατηρήσεις του ἀποκρούει τὴν περὶ ἀναγραφῆς ἐν τῷ Συντάγματι τῆς ἀρχῆς Νομαρχιακῶν Συνελεύσεων καὶ ἐν γένει ἀρχῶν σχετιζομένων μετὰ τὴν ἀποκεντρώσιν, ὅσα μεταπίπτει εἰς ἀποσύνθεσιν καὶ ὑποστηρίζει ὅτι εἰδικὸς Νόμος δύναται νὰ προβλέψῃ περὶ Νομαρχιακῶν Συμβουλίων καὶ ἐν γένει περὶ τῆς διοικητικῆς ὑποδιαιρέσεως καὶ ὀργανώσεως τῆς Κρητικῆς Πολιτείας, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχῆς ἐλλόγων καὶ ἐντὸς ἀκριβῶς διαγεγραμμένων ὁρίων ἀποκεντρώσεως, ἀλλ' οὐχὶ ὑπὸ τὸν εὐρὺν τύπον ὅστις δίδεται εἰς αὐτὰ διὰ τοῦ σχεδίου τοῦ κ. Χατζιδάκη.

Ὁ κ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ ὑποβάλλει τὴν ἐξῆς πρότασιν: «Ἐὰν κριθῇ ἀναγκαῖον κατὰ τὴν ὀργανώσιν τῆς χώρας νὰ συστηθῶσι Νομαρχιακὰ Συμβούλια, δύναται ἡ Νομοθετικὴ ἐξουσία νὰ χρηρηγήσῃ αὐτοῖς διὰ τὴν ἀσκῆσιν τῆς δικαιοδοσίας τῶν δικαίωμα φορολογίας μὴ ἀντιστρατευομένης πρὸς τὴν γενικὴν τῶν πολιτῶν φορολογίαν».

Ὁ κ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ τροποποιεῖ τὸ σχέδιόν του ὡς ἐξῆς: Εἰς τὸ 1ον ἄρθρον προστίθεται καὶ ἀνανεομένης συλλήδῃν κατὰ τετραετίαν». Εἰς τὸ 3ον ἄρθρον προστίθεται «Οὗτος δὲν νὰ ἔχῃ τὰ καὶ διὰ τοὺς Βουλευτὰς ἀπαιτούμεν ἀπροσόντα». Εἰς τὸ 1ον ἄρθρον τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος ἀντὶ «διὰ σφαιριδίων» προτείνει τροποποίησιν: «διὰ ψηφοδελτίων» ὡς καὶ τὴν ἐξῆς προσθήκην «λαμβανομένης τῆς δυνατῆς προνοίας, ὥστε ν' ἀντιπροσωπεύωνται ὅσον τὸ δυνατὸν πληρέστερον αἱ μειονοφηρίαι». Πρὸ τοῦ τελευταίου δὲ ἄρθρου προτείνει τὴν ἐξῆς προσθήκην «Ἡ Νομαρχιακὴ Συνέλευσις προσδιορίζει διὰ κανονισμοῦ πῶς θέλει ἐκπληροῖ τὰ καθήκοντά της».

Μετὰ μακρὰν κατόπιν συζήτησιν, ἀνεβλήθη ἡ συζήτησις δι' ἄλλην συνεδρίασιν.

Μεθ' οὗ ἐλύθη ἡ συνεδρίασις.

Ὁ Πρόεδρος

Τὰ Μέλη

Ὁ Γραμματεὺς

Ἄριθ. πρακτ. 16.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

Ἰδιαιτέρας συνεδριάσεως τῆς πρὸς δύνταξιν Σχεδίου Πολιτεύματος Ἐπιτροπῆς

Προεδρεῖα κ. Ἰω. Κ. Σφακιανάκν.

Ἡ συνεδρίασις ἐγένετο ἐν Χανίοις ἐν ἰδιαιτέρᾳ αἰθούσῃ τοῦ Διοικητηρίου σήμερον τὴν 16 Ἰανουαρίου 1899.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Ὁ κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ προκειμένης συζήτησεως ἐπὶ τοῦ σχεδίου τοῦ κ. Χατζιδάκη περὶ συστάσεως Νομαρχιακῶν Συνελεύσεων ὑποβάλλει τὴν ἐξῆς πρότασιν: «Ἐκαστος Νομὸς ἀποτελεῖ ἴδιον νομικὸν πρόσωπον. Ἐν ἐκάστῳ τούτων θέλει συσταθῇ Νομαρχιακὸν Συμβούλιον ὅπως βουλευθῆται καὶ ἀποφασίσῃ περὶ τῶν ἰδιαιτέρων ἀναγκῶν καὶ τῆς εὐημερίας τῶν νομῶν. Τὰ Νομαρχιακὰ Συμβούλια θέλουσιν ἔχει τὴν διάθεσιν τῶν διὰ τὴν θεραπείαν τῶν ἰδιαιτέρων ἀναγκῶν τῶν Νομῶν ὀρισθησομένων ὑπὸ τῆς Βουλῆς πόρων, καὶ θέλουσιν ἀπολαβεῖν τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐπιβάλλειν καὶ πρόσθετον φορολογίαν δι' ὀρισμένην εἰδικὴν ἀνάγκην τοῦ Νομοῦ.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ λέγει ὅτι πρέπει νὰ ὀρισθῇ σαφῶς ἐν τῷ Συντάγματι τίνες εἶναι οἱ πόροι τοὺς ὁποίους δύναται νὰ διαθέσῃ ἡ Βουλὴ ὑπὲρ τῶν Νομαρχιακῶν Συμβουλίων.

Ὁ δὲ κ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ ὑποβάλλει τροποποιήσιν

ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ κ. Βενιζέλου νὰ προστεθῶσιν εἰς τὸ τέλος τὰ ἐξῆς: «Ἐντὸς τῶν ὁρίων ἅτινα θὰ κανονίσῃ ἐκάστοτε ἡ Βουλὴ».

Ὁ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ προτείνει ὅπως ἐπιτραπῇ διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἀποκεντρώσεως τῆς διοικητικῆς ὑπηρεσίας νὰ χορηγηθῇ καὶ εἰς ἄλλα σωματεία πλὴν τῆς Βουλῆς τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβάλλωσι πρόσθετον φόρον ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γενικῶν φόρων.

Μεθ' οὗ ὁ κ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ ἀπέσυρε τὸ ὑπ' αὐτοῦ ὑποβληθὲν σχέδιον περὶ Νομαρχιακῶν Συνελεύσεων ἐπιφυλαχθεῖς νὰ τὸ εἰσαγάγῃ ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν.

Ὁ κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ προτείνει ὅπως ἡ πρότασις του τεθῇ εἰς ψηφοφορίαν, μετὰ τὴν προσθήκην τοῦ κ. Φραντζεσκάκη καὶ νὰ προστεθῇ εἰς τὸ τέλος αὐτῆς: «Τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ περὶ τῶν Δήμων».

Ὁ κ. ΝΕΣΙΜΗΣ ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ εἶναι τῆς γνώμης ὅτι αἱ ἀποφάσεις τῶν Νομαρχιακῶν Συμβουλίων τὰ ὅποια ἀναφέρονται εἰς τὴν πρότασιν τοῦ κ. Βενιζέλου δὲν νὰ ἐπικυροῦνται ὑπὸ τῆς Α. Β. Ὑψηλότητος καὶ νὰ μὴ ἐκτελοῦνται πρὶν ἢ ἐπικυρωθῶσι.

Ὁ δὲ κ. ΦΟΥΜΗΣ προτείνει νὰ γείνη ἡ ἐξῆς προσθήκη εἰς τὴν πρότασιν τοῦ κ. Βενιζέλου ὅτι αἱ διὰ τὰς γενικὰς ἀνάγκας τῆς Πολιτείας προσωρισμένοι πόροι ὡς καὶ οἱ θεωρούμενοι πόροι τοῦ Κράτους δὲν δύναται νὰ προσωρισθῶσιν ὡς εἰδικοί πόροι πλὴν ἐὰν ὀρισθῶσιν ἐξ αὐτῶν ποσοστά».

Ὁ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ λέγει ὅτι θὰ καταψηφίσῃ τὴν πρότασιν, διότι καθιεροῖ ἀπὸ τοῦδε τὴν ἀποκεντρώσιν ἧτις εἶναι ἐπιβλαβῆς.

Γενομένης εἴτα ψηφοφορίας γίνεται δεκτὴ ἡ πρότασις τοῦ κ. Βενιζέλου ὅπως ἐτροποποιήθη αὐτὴ ὑπὸ τοῦ κ. Φραντζεσκάκη σὺν τῇ προσθήκῃ εἰς τὸ τέλος ὅτι: «τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ περὶ τῶν Δήμων».

Ὁ κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ κατόπιν προτείνει νὰ καταρτισθῇ Ἐπιτροπὴ ἧτις νὰ συντάξῃ σχέδιον Διοικητικοῦ ἐν γένει ὀργανισμοῦ τῆς χώρας, ὡς καὶ περὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν Νομαρχιακῶν Συμβουλίων διὰ νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὴν ἐγκρίσιν τῆς Συνελεύσεως.

Μετὰ τινὰ συζήτησιν ἀνεβλήθη ὁ καταρτισμὸς τῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν αὔριον.

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ προσκαλεῖ εἴτα τὴν Ἐπιτροπὴν νὰ συζητήσῃ τὴν κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν κατατεθεισάν πρότασιν τοῦ κ. Πωλογεώργου δι' ἧς προτείνει νὰ ἀνατεθῇ ἐπὶ διετίαν ἡ Νομοθετικὴ Ἐξουσία εἰς τὸν Ἡγεμόνα.

Ὁ κ. ΗΣΥΧΑΚΗΣ ὑπέβαλε τροποποιήσιν εἰς τὴν πρότασιν τοῦ κ. Πωλογεώργου τὴν ἐξῆς: «Ἡ Βουλὴ κληθήσεται τὸ πρῶτον ἐν τακτικῇ Συνόδῳ ἕνα μῆνα πρὸ τῆς λήξεως τῆς τριετίας καθ' ἣν ἡ Α. Β. Ὑψηλότης ὁ Πρίγκιψ Γεώργιος τῆς Ἑλλάδος διωρίσθῃ Ὑπάτος Ἄρμοσθης. Ἐν κατεπιγεύσει περιστάσει δύναται ἡ Α. Β. Ὑψηλότης νὰ καλέσῃ τὴν Βουλὴν καὶ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο εἰς ἕκτακτον Σύνοδον.

Ὁ κ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ εἶναι τῆς γνώμης νὰ ἀπαλειφθῇ ἐκ τῆς προτάσεως τό: «ἐπὶ τῶν προϊόντων τοῦ τόπου».

Μετὰ τινὰ συζήτησιν ἡ πρότασις τοῦ κ. Πωλογεώργου διατυπωθεῖσα ὡς ἀκλούθως ὑπὸ τοῦ κ. Χατζιδάκη γίνεται δεκτὴ παμψηφεί ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ἀσχετῶς πρὸς τὸν χρόνον καθ' ὃν ἀνατίθεται ἡ Νομοθετικὴ Ἐξουσία εἰς τὸν Ἡγεμόνα ἐπιφυλαχθεῖσης τῆς Ἐπιτροπῆς νὰ ἀποφασίσῃ περὶ τούτου κατόπιν. — «Διὰ τὴν πρώτην . . . ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος πᾶσα ἡ Νομοθετικὴ Ἐξουσία ἀνατίθεται εἰς τὸν Ἡγεμόνα ὅστις χρώμενος ταύτῃ θέλει καταρτίσῃ καὶ θέσει εἰς ἐφαρμογὴν διὰ Διαταγμάτων τοὺς Διοικητικούς, Οἰκονομικούς, Δικαστικούς καὶ Στρατιωτικούς Νόμους τῆς Νήσου, θέλει δὲ δικαιοῦται ὡσαύ-

τως νὰ συνάπτῃ πᾶσαν σύμβασιν ἀπορῶσαν τὰ δημόσια ἔργα καὶ τὴν συγκοινωνίαν τῆς χώρας. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην οὐδεὶς νέος φόρος ἐπὶ τῶν προϊόντων τοῦ τόπου δύναται νὰ ἐπιβληθῇ μηδὲ νὰ δεθῶσι χρηματικά ἀμοιβαὶ ἢ συντάξεις εἰς πρόσωπα».

Μετὰ τοῦτο ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ ἐρωτᾷ τὴν Ἐπιτροπὴν τὸν χρόνον καθ' ὃν θὰ ἀνατεθῇ πᾶσα ἡ Νομοθετικὴ ἐξουσία εἰς τὸν Ἡγεμόνα ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ψηφισθείσης ἤδη προτάσεως, ἡ Ἐπιτροπὴ δὲ διὰ ψήφων 12 κατὰ 4 ὀρίζει τὸ διάστημα τοῦτο διετές.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ κατόπιν ζητεῖ νὰ συζητηθῇ ἡ κατατεθείσα πρότασις τοῦ ἡ ἀναφερομένη εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς Α. Β. Ὑψηλότητος τοῦ Πρίγκηπος Γεωργίου ὡς Ἡγεμόνος τῆς Κρήτης κατὰ τὴν λήξιν τῆς Ἀρμοστείας.

ΖΑΧΑΡΑΚΗΣ. Τὸ ζήτημα εἶναι τοιοῦτον ὥστε δὲν εἴμεθα μέχρι τῆς ὥρας ἐν καταστάσει νὰ ἀποφανθῶμεν ποῖον εἶναι τὸ πολιτικῶς συμφερότερον. Ἐν πάσῃ ὁμῶς περιπτώσει ἐψηφίσθη ἤδη ἄρθρον ἰδιαιτέρον ἐν ᾧ ὀρίζεται τί δεόν γενέσθαι εἰάν τὸ Ἡγεμονικὸν ἀξίωμα μείνῃ ἄνευ κατόχου.

Μεθ' ὃ ἡ συζήτησις ἐπὶ τῆς προτάσεως ταύτης τοῦ κ. Φούμη ἀναβάλλεται.

Ὁ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ κατόπιν ὑποβάλλει σχέδιον περὶ συστάσεως Συμβουλίου τῆς Πολιτείας, τὸ ὁποῖον λέγει ὅτι ἐπεξεργάσθη ὁμοῦ μετὰ τῶν κ. Φούμη καὶ Ἡσυχάκη, ζητεῖ δὲ νὰ μελετηθῇ ὑπὸ τῶν μελῶν διὰ νὰ συζητηθῇ τὴν ἐπομένην Συνεδρίασιν.

Τὸ σχέδιον τοῦτο ἔχει ὡς ἐξῆς :

Περὶ Συμβουλίου τῆς Πολιτείας

Ἄρθρον 1ον. «Συνιστάται Συμβούλιον Πολιτείας ἐδρεῦον ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Νήσου συγκείμενον ἐξ ὀκτώ μελῶν ἐξ ὧν τὰ μὲν πέντε εἰσὶ τακτικά, τὰ δὲ τρία ἔκτακτα».

Ἄρθρον 2ον. «Τὰ τακτικά μέλη τοῦ Συμβουλίου διορίζονται ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος διὰ μίαν πενταετίαν προτάσει τοῦ παρ' αὐτῷ Συμβουλίου τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας ὅπερ προσυπογράφει τοὺς διορισμούς των, ἔκτακτα δὲ μέλη τούτου εἶναι ὁ ἐκάστοτε Πρόεδρος καὶ Εἰσαγγελεὺς τῶν Ἐφετῶν καὶ ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Χωροφυλακῆς».

Ἄρθρον 3ον. «Διὰ νὰ διορισθῇ τις τακτικὸν μέλος τοῦ Συμβουλίου τῆς Πολιτείας δεόν νὰ ἔχῃ πτυχίον ἀνεγνωρισμένου Πανεπιστημίου καὶ πείραν πενταετῆ ἐν τῷ κλάδῳ του. Διὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν ἐλεγκτικῶν καθηκόντων τοῦ Συμβουλίου τῆς Οἰκονομικῆς Διαχειρίσεως δύναται νὰ διορισθῶσι διὰ τὴν πρώτην περίοδον καὶ ἄλλοδαποί».

Ἄρθρον 4ον. α' Ἔργα τοῦ Συμβουλίου τῆς Πολιτείας εἰσὶ α'.) ἡ παρασκευὴ πάντων τῶν Νόμων καὶ Νομοθετικῶν Διαταγμάτων. β'.) Ἡ ἐξέτασις καὶ ἐλεγχὸς τῶν λογαριασμῶν πάντων τῶν ὑπολόγων διὰ διαχειρίσιν δημοσίων χρημάτων καὶ ἡ ἐκδίκασις τοῦ ἀπολογισμοῦ αὐτῶν. γ'.) Ἡ ἐκδίκασις τῶν ὑποθέσεων τοῦ ἀμφισβητουμένου Διοικητικοῦ. δ'.) Ἡ ἄρσις τῶν συγκρούσεων μεταξὺ τῶν δικαστικῶν καὶ διοικητικῶν ἀρχῶν. ε'.) Γνωμοδότησις ἐπὶ ζητημάτων ὑποβαλλομένων αὐτῷ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἡ ἐκπλήρωσις τῶν καθηκόντων ὅσα ὁ ἐπὶ τούτῳ Νόμος ἤθελεν ἀναθέσει αὐτῷ. ς'.) Γνωμοδότησις περὶ δανείων τῶν δήμων καὶ ἀγαθοεργῶν καταστημάτων, περὶ παραχωρήσεως δημοσίων γαιῶν, μεταλλείων καὶ ἀποξηράνσεως ἐλῶν καὶ περὶ τοῦ καταστατικοῦ τῶν ἀνωνύμων ἐταιρειῶν. ζ'.) Ἡ ἐκδίκασις τῶν παραπόνων κατὰ πάντων τῶν διοικητικῶν ὑπαλλήλων».

Ἄρθρον 5ον. «Ὅπως τὸ Συμβούλιον τῆς Πολιτείας ἐπαρκεσθῇ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων του θέλει διαιρεθῇ διὰ νόμου ἢ νομοθετικοῦ Διατάγματος εἰς τμήματα, εἰδικοί δὲ νόμοι θέλουσι καθορίσῃ τὸν τρόπον τῆς ἐνεργείας καὶ τὴν δικαιοδοσίαν ἐκάστου τμήματος καὶ τῆς ὀλομελείας, τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς θὰ λαμβάνωσι μέρος εἰς τὰς συνεδριάσεις τοῦ Συμβουλίου τὰ ἔκτακτα αὐτοῦ μέλη καὶ τὸν χρόνον ἐν-

τὸς τοῦ ὁποῖου τὸ Συμβούλιον ὑποχρεῖται νὰ παρασκευάζῃ τοὺς νόμους καὶ τὰ νομοθετικά Διατάγματα».

Ἄρθρον 6ον. «Πάντα τὰ εἰς τὴν Βουλὴν εἰσαχθέντα ὑπὸ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Συμβουλίου νομοσχέδια ἢ Διατάγματα τῶν ὁποίων τὴν ἐπιψήφισιν ἐπεφύλαξεν εἰς τὴν Βουλὴν τὸ παρὸν Σύνταγμα τὰ μὴ συνταχθέντα ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς Πολιτείας, παραπέμπονται ὑπὸ τῆς Βουλῆς εἰς τοῦτο ὅπως τὰ βασανίσῃ καὶ τὰ ἐπεξεργασθῇ. Εἰς τοῦτο δὲ παραπέμπονται καὶ αἱ τροπολογίαι τῶν νομοσχεδίων ἂν κρίνη τοῦτο ἀναγκαῖον ἢ Βουλῆ».

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ προσκαλεῖ μετὰ τοῦτο τὴν Ἐπιτροπὴν νὰ ἐξκαλοῦθῃ τὴν συζήτησιν ἐπὶ τῆς προχθεσινῆς προτάσεως τοῦ κ. Νεσιμῆ Φαρφουράκη, δι' ἧς ζητεῖ νὰ διατηρηθῇ ἡ μέχρι τοῦδε ὑφισταμένη δικαιοδοσία τῶν Ἱεροδικείων.

Ὁ κ. ΜΕΧΜΕΤ ΠΕΤΕΙΝΑΚΗΣ ἀναφέρει περιπτώσεις καθ' ἃς κατ' ἀνάγκην δεόν νὰ ἀποφαίνεται ὁ Ἱεροδικὴς ὡς καὶ εἰς τὰ περὶ διατροφῆς καὶ τῆς ἐπιβλέψεως τῶν τέκνων ἐπὶ διαζυγίου.

Ὁ κ. ΝΕΣΙΜΗΣ ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ ἰσχυρίζεται ὅτι καὶ ἐν Ἀλγερίᾳ οἱ Καδῆδες δικάζουσι τὰς κληρονομικὰς διαφοράς.

Ὁ κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ παρατηρεῖ ὅτι ἐν Ἀλγερίᾳ ὁ λαὸς εἶναι κυρίως Μουσουλμανικὸς.

Ὁ κ. ΝΕΣΙΜΗΣ ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ λέγει ὅτι ἂν ὁ μερικὸς (Ἱεροδικεῖον) διατηρηθῇ μετὰ τὴν μέχρι σήμερον δικαιοδοσίαν του δὲν βλάπτει οὔτε τὸ Σύνταγμα οὔτε τὴν πλειονοψηφίαν τοῦ Κρητικοῦ Λαοῦ, μόνον δὲ αἱ κληρονομικαὶ διαφοραὶ αἱ ὁποῖαι γεννῶνται μεταξὺ Μουσουλμάνων καὶ Χριστιανῶν νὰ δικάζονται ἀπὸ τὰ τακτικά Δικαστήρια.

Ὁ κ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ παρατηρεῖ ὅτι ὑπάρχει περίπτωσις καθ' ἣν τὰ τακτικά Δικαστήρια θὰ δικάζουσι κληρονομικὰς διαφοράς ἐπομένως δύναται αἱ κληρονομικαὶ διαφοραὶ τῶν Μουσουλμάνων νὰ δικάζονται ἀπὸ τὰ τακτικά Δικαστήρια.

Ὁ κ. ΧΑΣΑΝ ΣΚΥΛΙΑΝΑΚΗΣ λέγει, μόνον κατ' ἔφεσιν νὰ δικάζουσι τὰ τακτικά Δικαστήρια τὰς ἀποφάσεις τοῦ Καδῆ αἰτινες ἀναφέρονται εἰς κληρονομικὰς διαφοράς Μουσουλμάνων.

Ὁ κ. ΠΕΤΕΙΝΑΚΗΣ παραδέχεται τὴν πρότασιν τοῦ κ. Χασάν Βεῆ Σκυλιανάκη.

ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ. Ἄν διατηρήσωμεν τὴν δικαιοδοσίαν τῶν Ἱεροδικείων διασαλεύομεν τὰ θεμέλια τοῦ Κράτους ὅπερ πρόκειται νὰ ἰδρύσωμεν.

ΝΕΣΙΜΗΣ ΕΦΕΝΔ. ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ. Ἄν διατηρηθῇ ἡ δικαιοδοσία τῶν Ἱεροδικείων τότε δὲν ἀπαιτοῦμεν νὰ ἐκλέγωμεν οἱ Καδῆδες ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἐπιμένομεν δὲ εἰς τὴν διατήρησιν τῆς δικαιοδοσίας τῶν Ἱεροδικείων διότι εἶναι ζήτημα θρησκευτικόν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὅ,τι ἀφορᾷ τὸ καθαρῶς θρησκευτικὸν μέρος, τοῦτο δὲν τὸ ἀμφισβητεῖ κανεὶς. Κατ' ἀνάγκην ὁμῶς θὰ ἴδωμεν τί γίνεται καὶ ἀλλαγῶν, ἐν Βουλγαρίᾳ καὶ Ἀνατολικῇ Ρωμίᾳ διὰ νὰ ὁδηγηθῶμεν ποῖα εἶναι τὰ ζητήματα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα εἶναι καθαρῶς θρησκευτικά καὶ παραμένον ἐπομένως εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν Καδῆδων.

Ἀναβάλλεται κατόπιν ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

Ἔττα ἐλύθη ἡ Συνεδρίασις.

Ὁ Πρόεδρος

Τὰ Μέλη

Ὁ Γραμματεὺς

Ἄριθ. πρακτ. 17.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

Ἰδιαιτέρας συνεδριάσεως τῆς πρὸς σύνταξιν Σχεδίου Πολιτεύματος Ἐπιτροπῆς.

Ἡ Συνεδρίασις ἐγένετο ἐν Χανίοις ἐν ἰδιαιτέρᾳ αἰθούσῃ τοῦ Διοικητηρίου σήμερον τὴν 17 Ἰανουαρίου 1899.

Προεδρεία κ. Ἰω. Κ. Σφακιανάκη.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικά τῆς προηγούμενης Συνεδριάσεως.

Ὁ κ. Ν. ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ ἀναφέρει τὰς περιπτώσεις ἐφ' ὧν ἐκτείνεται ἡ δικαιοδοσία τῶν ἱεροδικείων μέχρι σήμερον ὡς ἑξῆς: Ὁ ἱεροδικὴς δικάζει:

1ον) α'.) Πάσας τὰς διαφορὰς περὶ συστάσεως καὶ διαλύσεως γάμου β'.) περὶ διατροφῆς καὶ ἀνατροφῆς γ'.) περὶ ἀφάντων καὶ ἀπόντων δ'.) περὶ διαθήκης καὶ ε'.) περὶ κληρονομίας.

2ον) α'.) Περί ἀπαγορεύσεως καὶ ἄρσεως αὐτῆς β'.) περὶ χειραφεσίας καὶ γ'.) περὶ κηδεμονίας καὶ φυσικῆς κηδεμονίας.

3ον) Περί διανομῆς τῆς κληρονομικῆς μερίδος ἀνηλίκου, φρενοβλαβοῦς, νηπιάζοντος, ἀπηγορευμένου καὶ ἀπόντος.

4ον) α'.) Περί συντάξεως ἀφιερωτηρίου β'.) περὶ πάσης διαφορᾶς ἀναπαλλοτριωτῶν ἀκινήτων κτημάτων καὶ περὶ κινήτων ἀνηκόντων εἰς τὰ εὐαγγῆ ἰδρύματα καὶ εἰς τοὺς θρησκευτικούς λειτουργούς.

5ον) Περί διορισμοῦ κηδεμόνος σχολαζούσης περιουσίας.

Μετὰ τοῦτο ὁ κ. ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ δίδει τὴν ἑξῆς ἐπεξήγησιν ὅτι εἰς τὸ μέρος, το ὅποιον ἀναφέρει περὶ κινήτων καὶ ἀκινήτων κτημάτων ἐννοεῖ καὶ τὸ δικαίωμα τῆς διαδοχῆς τῶν διαχειριστῶν (τεβλιγέτι) ὡς καὶ τὸ δικαίωμα τῆς διαδοχῆς τῶν ἱμάμηδων (ιμαμιγέτι).

Ὁ κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ κατόπιν καθορίζει τὰς περιπτώσεις, αἵτινες φέρουσι θρησκευτικὸν χαρακτήρα ὡς ἀκολουθῶς: Τὰ τῆς συστάσεως τοῦ γάμου, ὡς καὶ τὰ τῆς διαλύσεως, δὲν εἶναι παρὰ Μουσουλμάνοις τοῦ ἀμφισθητουμένου δικαίου, ὥστε δὲν ὑπάρχει κανεὶς λόγος νὰ μὴ παραμείνωσιν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Καδῆ, ἐπίσης καὶ τὰ περὶ ἀνατροφῆς ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ περὶ διατροφῆς, τοῦτο δὲν φέρει θρησκευτικὸν χαρακτήρα, ἀλλ' ἀφορᾷ περιουσιακὰς σχέσεις, μόνον περὶ τῆς ὑποχρέωσος πρὸς διατροφήν ν' ἀποφαίνεται ὁ Καδῆς, ἀλλὰ τὸ ποσὸν πρέπει νὰ τὸ ὀρίξῃ τὸ δικαστήριον.

Ὡσαύτως τὰ περὶ ἀφάντων καὶ ἀπόντων δὲν ἔχουν θρησκευτικὸν χαρακτήρα. Τὰ τῆς διαθήκης ἐπίσης τὰ τῆς συντάξεως αὐτῆς εἶναι τῆς δικαιοδοσίας τῶν Συμβολαιογραφείων. Τὰ δὲ περὶ ἀπαγορεύσεως καὶ ἄρσεως αὐτῆς, ὡς καὶ τὰ περὶ κηδεμονίας εἶναι τῶν τακτικῶν Δικαστηρίων. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς κληρονομικὰς διαφορὰς αὐταὶ πρέπει νὰ ὑπάγονται εἰς τὰ δικαστήρια.

Ὁ κ. ΠΕΤΕΙΝΑΚΗΣ λέγει ὅτι καθὼς εἶπε χθὲς ὁ κ. Χασάν Βέης Συκλιανῆς πρέπει νὰ γείνη, νὰ δικάζουν τοῦτέστι τὰ τακτικά δικαστήρια μόνον κατ' ἔφεσιν.

ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ. Ἀλλὰ καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πρέπει νὰ δίδηται τὸ δικαίωμα εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους ἐπὶ κληρονομικῶν διαφορῶν ν' ἀνακόπτουν τὰς ἀποφάσεις τοῦ Καδῆ ἐνώπιον τῶν τακτικῶν δικαστηρίων.

ΝΕΣΙΜΗΣ. Τὸ νὰ δικάζῃ τὰς κληρονομικὰς διαφορὰς ὁ Καδῆς εἶναι δι' ἡμᾶς θρησκευτικόν. Ἐν τούτοις εἶναι δυνατόν νὰ οἰκονομηθῇ οὕτω πως τὸ πρᾶγμα. Νὰ ὑπάρχῃ μία ἀνωτέρα ἀρχή, τακτικά δικαστήρια λ. χ. ἧτις νὰ ἀποφαίνονται ἐπὶ τῇ βάσει πάντοτε τοῦ Νόμου τοῦ κληρονομούμενου, ἂν δικαίως ἢ ἀδίκως ἐδικάσεν ὁ Καδῆς.

ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ. Ἐὰν σήμερον ὑποχωρήσωμεν ἐφ' ὅσον εἶναι δυνατόν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν συναδέλφων Μουσουλμάνων, θεωροῦντες τὰς κληρονομικὰς διαφορὰς σχετιζο-

μένας μὲ τὸ ἱερὸν δίκαιον ἂν καὶ αὐταὶ ἀνήκουσι καθαρῶς εἰς τὸ Ἀστικὸν δίκαιον, πρέπει νὰ καθορισθῶσι λεπτομερῶς αἱ περιπτώσεις, καθ' ἃς θὰ ἀποφαίνηται ὁ Καδῆς, νὰ δύναται δὲ καὶ οἱ ἐνδιαφερόμενοι νὰ προσφεύγουν εἰς τὰ τακτικά δικαστήρια, προκειμένου περὶ προσβολῆς τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἱεροδίκου κατ' ἀνακοπήν, κατ' ἔφεσιν ἢ καὶ κατ' ἀναίρεσιν. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ τεβλιγέτι ὅταν πρόκηται, περὶ ἀμφισθητήσεως τῆς κυριότητος, δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ νὰ ἀποφαίνωται τὰ τακτικά δικαστήρια. Ἀλλὰ τὰ παρεμπιπτόντα ζητήματα περὶ κληρονομίας τὰ ὅποια γεννῶνται εἰς τὴν κυρίαν δίκην, θὰ λύωνται ὑπὸ τοῦ δικάζοντος δικαστηρίου.

Ὁ κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ λέγει ὅτι εἰς τὸ ζήτημα τὸ κληρονομικὸν θὰ καταλήξουν, ὡς ἐλπίζει, εἰς συνεννόησιν τὰ χριστιανικά μέλη μὲ τοὺς συναδέλφους Μουσουλμάνους, εὐχὴ δὲ ἀναγνωρίζουν ὅτι τοῦτο εἶναι ζήτημα θρησκευτικόν, ἀλλὰ διότι θέλουν νὰ καταδειχθῇ πᾶσι εἶναι τὰ αἰσθήματα ὑπὸ τῶν ὁποίων διαπνέεται ὁ Χριστιανικὸς Λόγος τῆς Νήσου ἀπέναντι τῶν συμπατριωτῶν τῶν Μουσουλμάνων.

Διατυπώνει δὲ ὡς ἑξῆς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ἱεροδικείων εἰς τὸ μέλλον:

Εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ἱεροδικείων ὑπάγονται ἐκτὸς τῶν κυρίως θρησκευτικῶν λειτουργιῶν καὶ αἱ ἐπόμεναι ἀκόμη ὑποθέσεις:

1ον.) Αἱ ἀφορῶσαι εἰς τὴν σύστασιν ἢ διάλυσιν τοῦ γάμου, ἢ εἰς τὰς συνεστώτες τοῦ γάμου προσωπικὰς τῶν συζύγων σχέσεις.

2ον.) Αἱ ἀντικείμενον ἔχουσαι τὴν ἀνατροφήν ἀνηλίκων.

3ον.) Αἱ ἀφορῶσαι εἰς τὴν τῶν ἀνηλίκων Ἐπιτροπέαν, κηδεμονίαν ἢ χειραφέτησιν.

4ον.) Ἡ ἐκ τοῦ Νόμου πηγάζουσα ὑποχρέωσις προσώπου τινὸς πρὸς διατροφήν ἄλλου. Τὸ ποσὸν ὅμως τῆς διατροφῆς ὀρίζεται ὑπὸ τῶν τακτικῶν Δικαστηρίων.

5ον.) Αἱ περὶ κληρονομίας δίκαι, ὡς καὶ αἱ περὶ διαδοχῆς εἰς τὸ τεβλιγέτι. Ἀλλ' αἱ ἐπὶ τούτων ἀποφάσεις τῶν ἱεροδικῶν, ἂν δὲν γίνωνται ἀποδεκταὶ ὑπὸ πάντων τῶν ἐνδιαφερομένων, φέρονται δι' ἀνακοπῆς ἐνώπιον τῶν τακτικῶν Δικαστηρίων ἀκολουθουμένης κατὰ τὰ λοιπὰ τῆς ἐνώπιον τῶν Δικαστηρίων τούτων διαδικασίας.

Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν τὸ κληρονομικὸν ζήτημα ἀναφέρεται παρεμπιπτόντως ἐν ἐτέρᾳ δίκῃ, ἢ ὅτε κατὰ τὴν περὶ κληρονομίας δίκην ἦναι ἐνδιαφερόμενος καὶ μὴ Μουσουλμάνος, ἢ ἐκδικασίς αὐτῶν γίνεται ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῶν τακτικῶν Δικαστηρίων.

Ἐν πάσῃ περὶ κληρονομίας δίκῃ ἐφαρμόζεται ὁ Νόμος τοῦ κληρονομούμενου.

Ἡ ἀναγκαστικὴ ἐκτέλεσις πάσης ἀποφάσεως τῶν ἱεροδικῶν ἀνήκει εἰς τὰ τακτικά Δικαστήρια.

Ἡ Ἐπιτροπὴ τῇ ἐρωτήσει τοῦ κ. Προέδρου ἀποδέχεται παμψηφεί τὴν ἀνωτέρω διατύπωσιν.

Μεθ' ὃ ἐλύθη ἡ Συνεδρίασις.

Ὁ Πρόεδρος

Τὰ Μέλη

Ὁ Γραμματεὺς

Ἄριθ. πρακτ. 18.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

Ἰδιαιτέρας συνεδριάσεως τῆς πρὸς σύνταξιν Σχεδίου Πολιτεύματος Ἐπιτροπῆς.

Ἡ Συνεδρίασις ἐγένετο ἐν Χανίοις ἐν ἰδιαιτέρᾳ αἰθούσῃ τοῦ Διοικητηρίου σήμερον τὴν 18ην Ἰανουαρίου 1899.

Προεδρεία κ. Ἰω. Κ. Σφακιανάκη

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικά τῆς προηγούμενης συνεδριάσεως.

Ὁ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ προκειμένης συζητήσεως τοῦ σχε-

δίου τὸ ὅποιον κατέθηκε περὶ Συμβουλίου τῆς Πολιτείας, λέγει ὅτι τὸ Συμβούλιον τοῦτο, ἂν ἰδρυθῆ, θὰ χρησιμεύῃ ὡς ἔρεισμα τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας καὶ ὡς ἀντισθένωμα κατὰ τῆς βουλευτοκρατίας. Εἰς τῆς παρῶσαν δὲ περίστασιν πρὸ πάντων παρουσιάζεται ἡ ἀνάγκη τῆς ἰδρύσεως τοιοῦτου Συμβουλίου διὰ τὸν καταρτισμὸν τῆς Νομοθεσίας μας, διότι, ἂν ἀνατεθῆ ἡ ἐπεξεργασία τῶν Νόμων εἰς χεῖρας τῶν Συμβούλων εἶναι ἐπικίνδυνος. Ἐκτὸς τούτου οἱ Σύμβουλοι δὲν δύνανται ν' ἀσχολῶνται εἰς τὴν σύνταξιν Νόμων καὶ θ' ἀναγκασθῶν νὰ καταρτίσων Ἐπιτροπὰς.

Τὸ Συμβούλιον τῆς Πολιτείας θὰ δύναται ὡσαύτως νὰ δικάζῃ τὰς ὑποθέσεις τοῦ ἀμφισθητουμένου Διοικητικοῦ καὶ νὰ ἐξελέγη τὸς λογαριασμοὺς τῶν ὑπαλλήλων, ν' ἀποφαίνηται περὶ τοῦ διορισμοῦ τῶν ὑπαλλήλων, εἰς τὴν τῶσπι προσόντα δι' αὐτούς. Δὲν θὰ καταβάλῃ δὲ ὑπέρογκον δαπάνην ἢ Πολιτεία διὰ τὴν ἰδρυσιν τούτου, διότι τὰ μισθοδοτούμενα μέλη θὰ ἴναι πέντε τὸν ἀριθμὸν. Καταλήγει προτείνων τὴν παραδοχὴν τοῦ σχεδίου, ἔστω καὶ ἂν τοῦτο δὲν περιβληθῆ μὲ τὰς Συνταγματικὰς ἐγγυήσεις, ἀλλὰ νὰ ψηφισθῆ ὡς ἀπλοῦς Νόμος.

Ὁ κ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ κατ' ἀρχὴν δὲν ἀποδέχεται τὸν θεσμὸν διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους: α'.) Διότι κατ' ἀνάγκην θὰ ἴναι ὀλιγομελές, αἱ ἀνάγκαι δὲ τὰς ὁποίας πρόκειται νὰ ἐξυπηρετήσῃ ἀπαιτοῦσι μεγάλον ἀριθμὸν προσώπων ἀνεξαρτήτως τοῦ ἂν ἢ Πολιτεία μας θὰ ἴναι μικρά. Ὅπως ἔχει τὸ σχέδιον λειτουργία Συμβουλίου Ἐπικρατείας μὲ πέντε (5) πρόσωπα δὲν δύναται νὰ γείνη, τοσούτω μᾶλλον καθόσον ἡ ὑπηρεσία του θὰ ἴναι χρήσιμος τότε, ὅταν θὰ ἴναι δυνατὸν νὰ διαιρεθῆ εἰς τμήματα, πρᾶγμα τὸ ὅποιον δὲν εἶναι δυνατόν ὡς ἐκ τοῦ ὀλιγομελοῦς αὐτοῦ. β'.) Διότι αἱ ἐγγυήσεις, αἵτινες ὀρίζονται διὰ τοὺς Συμβούλους τοῦ Ἡγεμόνος, δὲν θὰ ὑπάρχουν διὰ τοὺς Συμβούλους τῆς Πολιτείας, ἀφοῦ ἀνὰ πᾶσαν πενταετίαν θὰ δύναται μόνον νὰ τοὺς ἀντικαθιστᾷ ὁ Ἡγεμὼν. γ'.) Διότι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἰκανῶν προσώπων, τὰ ὁποία πρόκειται νὰ καταλάβωσι τὰς ἀνωτέρας θέσεις εἶναι παρ' ἡμῖν μικρὸς· θὰ ἀπαιτηθῆ δὲ μεγαλύτερος ἀριθμὸς ἂν συσταθῆ τὸ Συμβούλιον τῆς Πολιτείας καὶ δὲν ὑπάρχει τὸ κατάλληλον προσωπικόν· καὶ δ'.) Διότι παρ' ἡμῖν δὲν ἐδημιουργήθησαν ἀκόμη αἱ ἀνάγκαι, αἵτινες δικαιολογοῦσι τὸν θεσμὸν τοῦτον. Ὅσον δ' ἀφορᾷ διὰ τὴν ἐξέλεξιν τῆς οἰκονομικῆς ὑπηρεσίας, δύναται νὰ ὑπάρξῃ Ἐξελεγκτικὸν Συμβούλιον χωρὶς νὰ ἴναι ἀνάγκη νὰ ἰδρυθῆ διὰ τοῦτο Συμβούλιον Πολιτείας.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ ἀπαντᾷ ὅτι τὸ ἀσθενές τῶν ἐπιχειρημάτων τοῦ κ. Χατζιδάκη ἐπιρρωνύει ἔτι μᾶλλον ἐν τῇ συνειδήσει του τὴν πεποιθήσιν περὶ τῆς χρησιμότητος τοῦ θεσμοῦ τοῦ Συμβουλίου τῆς Πολιτείας. Παρατηρεῖ ὅτι ὁ κ. Χατζιδάκης οὐδὲν ἐπιχειρήμα ἠδυνήθη ν' ἀντιτάξῃ κατὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ θεσμοῦ, περιωρίσθη δὲ εἰς ἐπικρίσεις τῶν λεπτομερειῶν τοῦ σχεδίου.

Ἡ ἀνεπάρκεια τυχόν τοῦ προσωπικοῦ δὲν εἶναι λόγος ὅπως ἀποκρουσθῆ τὸ σχέδιον κατ' ἀρχὴν· ἄλλως τε τοιαύτη ἀνεπάρκεια δὲν ὑπάρχει κατὰ τὴν γνώμην του ὅταν δεθῆ μείζων ἐλευθερία περὶ τὴν αὔξισιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐκτάκτων μελῶν τοῦ Συμβουλίου, ὅποτε θὰ δύναται ὁ Ἡγεμὼν νὰ διορίζῃ ἐκ τῶν ἀνωτέρων ὑπαλλήλων ἢ καὶ ἐξωθεν πρόσωπα κεκτημένα μεγάλην πείραν ἢ εἰδικότητα εἰς τινὰ κλάδον. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ πρῶτα ἔτη ὅτε ἡ Νομοπαρασκευαστικὴ ἐργασία θὰ εἶναι μείζων, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκτάκτων ταύτων μελῶν δύναται νὰ ἦ μείζων.

Ἐν Ἑλλάδι ἐπολεμήθη κατὰ τὴν γνώμην του τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας τὸ μὲν, ὡς ἐκ τῆς κατ' αὐτοῦ ὑπαρχούσης προκαταλήψεως ἐνεκα προσωπικῶν λόγων, τὸ δὲ, διότι πρὸ πάντων νέοι εὐφυεῖς ἐμπεφερημένοι ὑπὸ εὐγενοῦς φιλοδοξίας νὰ καταλάβωσι τὰ ὑπάτα τῆς Πολιτείας ἀξιώματα ἐθεώρουν τὴν ὑπαρξίν του σώματος τούτου ὡς πρόσκομμα κατὰ τῆς δράσεώς των καὶ τῆς τάσεως αὐτῶν νὰ συγκεντρώ-

σωσιν ἅπασαν τὴν δύναμιν εἰς τὰς χεῖρας των. Ἡ πικρὰ ὁμῶς πείρα ἀπέδειξεν ὅτι ἡ κατάργησις αὐτοῦ ἦτο μέγα σφάλμα, πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν πολεμησάντων αὐτὸ μετέβαλον γνώμην συνταχθέντες μετὰ τῶν ὑπερασπιστῶν τοῦ θεσμοῦ ἐν οἷς συγκαταλέγονται ἄνδρες τὰ πρῶτα φέροντες ἐν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τῇ πολιτικῇ.

BENIZEΛΟΣ. Ἐὰν ἐξετάσωμεν τὸν θεσμὸν ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς σκοπιμότητος καὶ τῆς ἀνάγκης, ἥτις καθιστᾷ αὐτὸν χρήσιμον εἰς τὰ Κοινοβουλευτικὰ Κράτη, ἐκεῖ εἶναι χρήσιμος διότι εἰς τὴν Ἐξουσίαν οἱ Ὑπουργοὶ ἔρχονται οὐχὶ οἱ εἰδικοί δι' ἕκαστον κλάδον, ἀλλ' ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους ἐπιβάλλει ἡ πολιτικὴ, ἢ Βουλὴ. Παρ' ἡμῖν ὁμῶς τὸ Πολίτευμα δὲν θὰ εἶναι Κοινοβουλευτικόν, ἀλλ' οἱ Σύμβουλοι τοῦ Ἡγεμόνος θὰ διορίζονται ὑπ' αὐτοῦ. Ἐὰν δὲ ὑπάρχωσι πρόσωπα κατάλληλα παρ' ἡμῖν νὰ ἐξυπηρετήσωσι τὰς ἀνάγκας τὰς ὁποίας θὰ ἐξυπηρετῆ τὸ Συμβούλιον τῆς Πολιτείας, δύναται νὰ προσληφθῶσιν ὡς Σύμβουλοι καὶ νὰ κάμουν τὴν αὐτὴν ἐργασίαν. Ἐκτὸς τούτου εἰς τὰ Κοινοβουλευτικὰ Κράτη πλὴν τοῦ ὅτι οἱ ὑπουργοὶ καὶ ἂν ἴναι εἰδικοί, δὲν ἔχουν καιρὸν νὰ ἐργασθῶν, διότι πρέπει νὰ περιποιῶνται τοὺς κομματικούς των φίλους, ἢ διάκρια τῶν ὑπουργείων εἶναι βραχεῖα καὶ δὲν ὑπάρχει ἡ ἀπαιτουμένη συνέχεια καὶ ἡ ἀναγκαῖα ἀλληλουχία διὰ νὰ ἐργασθῶσιν ἐπὶ τῶν ζητημάτων ἐκείνων, διὰ τὰ ὁποία καθίσταται κατόπιν ἀναγκαῖα ἡ ἰδρυσις Συμβουλίου Ἐπικρατείας. Ἄλλως τε αἱ περιπλοκαί, αἵτινες ἐπὶ τῶν διαφορῶν ζητημάτων καθ' ἡμέραν παρουσιάζονται εἰς τὰ μεγάλα Κράτη καὶ καθιστῶσιν ὡς ἐκ τούτου ἀναγκαῖον τὸν θεσμὸν, δὲν παρουσιάζονται ἐδῶ, εἴτε δὲν θὰ ἴναι τόσῳ πολλαί, ὥστε νὰ μὴ δύνανται νὰ παρακολουθῶσιν αὐτὰς οἱ Σύμβουλοι τοῦ Ἡγεμόνος. Κατὰ τὴν πρώτην διετίαν θὰ παρουσιασθῆ βεβαίως ἡ ἀνάγκη νὰ παρασκευασθῶν τὰ σχέδια τῶν Νόμων ὑπὸ τῶν ὁποίων θὰ διεπόμεθα. Διὰ τὴν ἀνάγκην ταύτην θὰ ἀπαιτηθῆ ἡ ἰδρυσις σωματείου προσωρινοῦ, τὸ ὅποιον νὰ παρασκευάσῃ τοὺς Νόμους· δὲν εἶναι δὲ ἀνάγκη διὰ τὴν Νομοθετικὴν ἐργασίαν, ἥτις θὰ ἀπαιτηθῆ κατὰ τὰ δύο ἔτη νὰ θεσπίσωμεν ἕνα θεσμὸν πάγιον. Προκειμένου δὲ νὰ χρησιμεύσωσιν, καθὼς εἶπεν ὁ κ. Φούμης, ὡς ἀντίρροπον κατὰ τῆς δυνάμεως τῶν Συμβούλων τοῦ Ἡγεμόνος, τοῦτο θὰ ἴναι βλαβερὸν· διότι ἐφ' ὅσον οἱ Σύμβουλοι θὰ ἐκπροσωποῦν τὰς ἰδέας τοῦ Ἡγεμόνος καὶ θὰ ἐκπροσωποῦν αὐτὰς πάντοτε ἐφ' ὅσον εἶναι Σύμβουλοι Του, δὲν πρέπει νὰ ἰδρυθῆ ἄλλο σωματεῖον ἐξουδετεροῦν οὕτω τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἡγεμόνος. Διὰ τὴν ἐκδίκασιν δὲ ὀλίγων ὑποθέσεων αἵτινες θὰ παρουσιάζονται τοῦ ἀμφισθητουμένου Διοικητικοῦ δὲν πρέπει νὰ ἀπαιτήσωμεν τὴν δαπάνην, ἥτις θὰ χρειασθῆ διὰ τὴν ἰδρυσιν τοῦ Συμβουλίου. Ἄλλως τε τὸ Κράτος μας εἶναι νεοπαγές καὶ δὲν παρουσιάζει τὰς ἀνάγκας αἵτινες δικαιολογοῦσι τὸν θεσμὸν τοῦτον ἀλλαγῆ, ἄλλως τε δύναται ὁ Ἡγεμὼν κατὰ τὸ διάστημα τῆς διετίας κατὰ τὸ ὅποιον θὰ κυβερνήσῃ τὸν τόπον ἄνευ τῆς Νομοθετικῆς Ἐξουσίας, εἰς εὐρὴ τὸν θεσμὸν τοῦτον χρήσιμον νὰ τὸν ἐφαρμόσῃ δοκιμαστικῶς χωρὶς νὰ ἔχη τὸ κύρος Συνταγματικοῦ θεσμοῦ, οὔτε θεσμοῦ ἀπορρέοντος ἐκ τῆς Νομοθετικῆς Ἐξουσίας. Μετὰ δύο δ' ἔτη ὅποτε θὰ κληθῆ ἡ Νομοθετικὴ Ἐξουσία θὰ ἔχωμεν καὶ τὴν ἐκ τῶν πραγμάτων πείραν καὶ θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐκτιμήσωμεν καλύτερον τὴν ἀνάγκην ἢ μὴ τοῦ θεσμοῦ τούτου διὰ τὸ μέλλον.

Ὁ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ λέγει ὅτι δὲν ἐπίσθη ἐκ τῶν ἐπιχειρημάτων τοῦ κ. Βενιζέλου ὅτι δὲν εἶναι ἀναγκαῖος ὁ θεσμὸς οὗτος παρ' ἡμῖν, διότι τὸ νὰ παρασκευασθῶσι καὶ μόνον οἱ Νόμοι τῶν ὁπίων ἔχει ἀνάγκην ὁ τόπος εἶναι ἀνάγκη νὰ ἰδρυθῆ τὸ Συμβούλιον, καὶ διότι οἱ Σύμβουλοι τοῦ Ἡγεμόνος ὅσον καὶ ἂν δὲν θὰ ἴναι κοινοβουλευτικοὶ δὲν θὰ ἔχουν τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον διὰ νὰ συντάττουν καὶ Νόμους. Τὸ σωματεῖον δὲ τοῦτο δὲν πρόκειται νὰ συγκεντρωθῆ.

μὲ τὸν Ἡγεμόνα, ἀπεναντίας θὰ ἦναι ἔρισμα τοῦ Ἡγεμόνου, ἢ δὲ ἐργασία δὲν θὰ περιορίζεται εἰς τὸ νὰ τηρῇ τὴν ἐνότητα τῆς ὑπαρχούσης Νομοθεσίας, ἀλλὰ κύριον καθήκον ἔχει τὸ παρασκευάζειν τοὺς Νόμους.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ παρατηρεῖ ὅτι οὐδὲ τὰ νέα ἐπιχειρήματα ἐπεισαν αὐτὸν μεταβάλλῃ τὸ παράπαν γνώμην. Τὸ Συμβούλιον τῆς Πολιτείας δύναται νὰ προσαρμοσθῇ κάλλιστα καὶ πρὸς τὸν τύπον τοῦ Ἡμετέρου Πολιτεύματος, ὅπερ ὅσον καὶ ἂν δὲν ἦνε κοινουβουλευτικόν, δὲν δύναται τις νὰ ἀρνηθῇ ὅτι εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν πραγμάτων τῆς Πολιτείας δὲν ἀποκροῦει τῆς πρόσκλησιν ἀνδρῶν προταγωνιστούντων ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς Νομοθετικῆς ἐξουσίας, ἐφ' ὅσον τοῦλάχιστον ἡ ἐξουσία αὕτη διατελεῖ ἐν ἀρμονίᾳ μετὰ τῆς Ἡγεμονικῆς δυνάμεως. Εἶναι πολὺ πιθανὸν ἐν τῇ ἐξελίξει τοῦ πολιτεύματος νὰ γεννηθῶσι τάσεις ἀντίθετοι, πάλῃ μετὰ τῶν δύο τούτων δυνάμεων· ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει τὸ Συμβούλιον τῆς Πολιτείας θὰ ἦνε στύλος ἰσχυρὸς τοῦ μοναρχικοῦ παράγοντος. Ἀλλὰ καὶ ὡς ἀντίρροπον κατὰ τῆς δυνάμεως, ἢν οἱ Σύμβουλοι τοῦ Ἡγεμόνος θὰ θελήσωσιν ἴσως νὰ συγκεντρώσωσιν εἰς χεῖράς των, ἢ κατὰ τάσεων νεωτεριστικῶν ἐπικινδύνων ἴσως ἐν τῇ ἀμέσῃ ἐφαρμογῇ συνειλημμένων ἐν στιγμῇ ἐνθουσιώδους ὁρμῆς πρὸς ἄμεσον καὶ ἀβασάνιστον αὐτῶν πραγμάτων, ὅποτε ἀποκλείεται ἡ ἐγγύησις τῆς ψυχραΐμου καὶ βραδείας βασάνου τοῦ προτεινομένου μέτρου, τὸ Συμβούλιον θ' ἀσκήσῃ σωτηρίαν μετριαστικὴν ἐπίδρασιν. Ὁ ἔλεγχος τοῦ Συμβουλίου τούτου ἐπὶ τῶν ὑπαλλήλων θὰ μετριάξῃ ἐπαισθητῶς καὶ θὰ ἐξασθενῇ τὴν ὁρμὴν τῶν ἐπιθέσεων τῆς ἀντιπολιτευσέως κατὰ τῶν χειριζομένων τὴν ἐξουσίαν προσώπων.

Μὴ λησμονῶμεν ὅτι μετὰ τὰ Ἐθνικὰ καὶ γενικὰ ζητήματα ἡ κυρία ἀφορμὴ τῶν συνεχῶν στάσεων καὶ ἀναστατώσεων ἐν Κρήτῃ ἀπὸ τοῦ 1879 καὶ ἐντεῦθεν ἤτο ἡ ἐκλογὴ τοῦ Γενικοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου Κρήτης καὶ ἡ κατὰ τῶν μελῶν αὐτοῦ ἐγειρομένη ἐκάστοτε ἀντίδρασις, ἰδίως ἔνεκα τῆς ἐπιδράσεως αὐτοῦ ὡς σώματος μετέχοντος κατὰ τι τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας, εἰς τὰς παύσεις, τοὺς διαρισμοὺς καὶ τὴν ἐπίβλεψιν τῶν ὑπαλλήλων. Ἐφ' ὅσον τὰ καθήκοντα ταῦτα μερίζονται μετὰ τῶν ἀσκούντων τὴν Ἐκτελεστικὴν Ἐξουσίαν προσώπων καὶ ἄλλων σωματείων μὴ ἀσκούντων ἐνεργὸν ἐξουσίαν, ἐπὶ τοσοῦτον οἱ χειριζόμενοι τὴν ἐκτελεστικὴν ἀρχὴν δὲν ἐκτίθενται εἰς τὰς ἀμέσους ἐπιθέσεις τῶν ἐξω τῆς ἐξουσίας. Οἱ πολεμοῦντες τὸν θεσμόν ἀναγνωρίζουν τὴν ἀναπόδραστον ἀνάγκην τῆς ἰδρύσεως συστήματος ἐξελέγξεως τῶν ὑπολόγων διὰ τὴν χρηματικὴν διαχείρησιν τοῦ κράτους, ὡς καὶ διαφόρων ἐπιτροπειῶν πρὸς ἐκδίκασιν τῶν ὑποθέσεων τοῦ ἀμφισβητουμένου Διοικητικοῦ καὶ ἐτέρων πρὸς προπαρασκευὴν τῶν ἀπαραιτήτων διὰ τὴν κυβερνητικὴν ἐργασίαν τοῦ τόπου νομοσχεδίων. Πολεμοῦσι τοῦτέστι τὸ σύνολον ὡς ἐνιαῖον καὶ τεχνικὸν σύστημα δὲν δύναται ὅμως ν' ἀποκρῦψῃ τὸ ὑπάρχον χάσμα, ὅπερ θέλουσι ν' ἀναπληρώσωσιν ἄλλως. Παρατηρῶ ὅτι οὕτως ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἡ δαπάνη θὰ εἶναι πολλῶ μείζων ἔνεκα τῆς ἰδρύσεως πολλῶν ἐπιτροπειῶν, ὧν ὁ ἀριθμὸς θὰ εἶναι πάντοτε ἀνάγκη ν' αὐξάνῃ ἐφ' ὅσον θὰ ἀναπτύσσωνται καὶ αἱ ἀνάγκαι τῆς Πολιτείας, ἐμποδίζεται καὶ ἡ μόρφωσις εἰδικῶν ἀνδρῶν, οἵτινες θὰ ἠδύναντο συστηματικῶς ν' ἀναλάβωσι τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἔργων τούτων. Ἡ ἀνάθεσις τῆς ἐκδικάσεως τῶν ὑποθέσεων τοῦ ἀμφισβητουμένου Διοικητικοῦ ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων κατακρίνεται διὰ πολλοὺς λόγους, ὧν ὁ κυριώτερος εἶναι τὸ ἀκατάλληλον τῆς μακροχρονίου ἐκκρεμότητος δι' ὑποθέσεις διοικητικῆς φύσεως, καὶ τὸ ἀπαράσκευον δικαστῶν τοῦ κοινῆς δικαίου δι' ὑποθέσεις, δι' ἃς σπανιώτατα ἀσχολοῦνται καὶ δι' ὧν τὴν εἰδικὴν σπουδὴν δὲν ἐπαρκοῦσι. Τὰ ἄτοπα δὲ τῆς ἰδρύσεως κατὰ τὰς ἐκάστοτε παρουσιαζομένας ἀνάγκας διαφόρων ἐπιτροπειῶν ἐλλείπει συστηματικῶν δικαστηρίων τοῦ ἀμφισβητουμένου Διοικητικοῦ,

ἐπαρκῶς κατεδείχθησαν ἐν Ἑλλάδι. Ἐν τέλει ηὐχθήθη ὅπως μὴ ἐν τῇ ἐξελίξει τοῦ πολιτεύματος τὰ πράγματα διακωλύσῃ τοὺς φόβους ὑφ' ὧν κατέχεται διὰ τὴν ὑπὸ ὀλίγων μόνον προσώπων ἄνευ τινὸς ἄλλου ἀντιρρόπου, ἄσκησιν τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐξουσίας.

ΝΕΣΙΜΗΣ ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ. Σήμερον ἔχομεν ἀνάγκην νὰ κάμωμεν νόμους καὶ νὰ ἰδρύσωμεν καὶ διάφορα σωματεῖα διὰ τὴν προαγωγὴν τῶν δημοσίων ἔργων, διὰ τὴν σύνταξιν τῶν νόμων τῆς Χωροφυλακῆς, τῆς Πολιτοφυλακῆς καὶ λοιπὰ. Ὅλα αὐτὰ πρέπει νὰ γείνωσιν, ἀλλὰ κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε νὰ μὴ ἐπιβρυνθῇ τὸ δημόσιον ταμεῖον διὰ τοῦ καταρτισμοῦ λ. χ. ἀμίσθων ἐπιτροπῶν, αἵτινες νὰ ἐργασθῶν δι' ἕκαστον κλάδον, διότι ἄλλως ἐὰν ἰδρύσωμεν Συμβούλιον Ἐπικρατείας θὰ ἀπαιτηθῶν χρήματα καὶ δὲν ἔχομεν πολλά. Ἐφ' ὅσον δὲ δὲν ἀποδειχθῇ ὅτι εἶναι ἀδύνατον διὰ τοῦ τρόπου τούτου νὰ γίνῃ ἡ ἀναγκαῖα ἐργασία δὲν δύναται ν' ἀποδεχθῶ τὴν γνώμην τῶν ὑποστηρίζοντων τὸν θεσμόν.

Ὁ κ. ΖΑΧΑΡΑΚΗΣ ἀποκροῦει κατ' ἀρχὴν τὴν σύστασιν Συμβουλίου Πολιτείας α'.) διότι ἡ δαπάνη, ἣτις θὰ ἀπαιτηθῇ διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ θεσμοῦ τούτου δὲν θὰ εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὰς ἀνάγκας τὰς ὁποίας θὰ ἐξυπηρετήσῃ β'.) διότι δὲν δημιουργεῖται ὡς σῶμα ὑπηρεσιακόν, ἀλλ' ὡς μία νέα ἐξουσία καὶ γ'.) διότι αἱ ὑπηρεσίαι, αἵτινες θ' ἀνατεθῶσιν εἰς τὸ Συμβούλιον εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκτελεσθῶσι καλῦτερον ἄλλως καὶ οὐχὶ διὰ τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ σώματος τούτου.

Μεθ' ὃ ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ ἐρωτᾷ τὴν Ἐπιτροπὴν, ἣτις διὰ ψήφων 9 κατὰ 6 ἀπορρίπτει κατ' ἀρχὴν τὴν πρότασιν τῶν κ. κ. Πωλογεώργη, Φούμη καὶ Ἡσυχάκη ὡς καὶ τὸ σχετικὸν σχέδιον περὶ ἰδρύσεως Συμβουλίου τῆς Πολιτείας.

Μεθ' ὃ ἐλύθη ἡ συνεδρίασις.

Ὁ Πρόεδρος

Τὰ Μέλη

Ὁ Γραμματεὺς

Ἄριθ. πρακτ. 19.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

Ἰδιαιτέρας συνεδριάσεως τῆς πρὸς σύνταξιν Σχεδίου Πολιτεύματος Ἐπιτροπῆς.

Ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνεδριάσεων τῆς Ἐπιτροπῆς σήμερον τὴν 22 Ἰανουαρίου 1899 παρόντων πάντων τῶν μελῶν πλὴν τῶν κ. κ. Σφακιανῆ Προέδρου, Α. Χατζιδάκη καὶ Δ. Ξανθοῦδῆ μελῶν, ἐκ μέρους τῆς Α. Β. Ὑψηλότητος τοῦ Πρίγκηπος Γεωργίου τῆς Ἑλλάδος Ὑπάτου Ἀρμοστοῦ ἐν Κρήτῃ προσήλθεν ὁ ἰδιαιτέρας γραμματεὺς τῆς Α. Β. Ὑψηλότητος κ. κ. Ἀνδρέας Παππαδιμαντόπουλος καὶ ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ὅτι ἡ Α. Β. Ὑψηλότης ὁ Πρίγκηψ Γεώργιος μελετήσας ἐπισταμένως τὸ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐκπονηθὲν σχέδιον Συντάγματος, καὶ λαθὼν γνώσιν ἐκ τῶν πρακτικῶν τῶν δικαιολογικῶν λόγων, οἵτινες προεκάλεσαν ἐκάστην τῶν διατάξεων αὐτοῦ, τὸν διέταξε νὰ ἀνακοινώσῃ τὰς μεταβολὰς καὶ προσθήκας, ἃς ἔκρινεν ἡ Ὑψηλότης Του ἀναγκαῖας ἐπὶ τινῶν ἐκ τῶν διατάξεων αὐτοῦ. Εἶναι δὲ αὗται αἱ ἐξῆς :

1ον.) Ὡς πρὸς τὸ 1ον ἄρθρον ἡ Α. Β. Ὑψηλότης φρονεῖ ὅτι τὰ τῆς Ἐπικυριαρχίας τῆς Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου καὶ τῆς φρουρήσεως τῆς πρὸς ἐνδειξιν αὐτῆς Ὀθωμανικῆς σημαίας, ἣτις ὑψοῦται ἐπὶ τινος τῶν ὄχυρωμένων μερῶν τῆς Νήσου, ἀποτελοῦσι μετὰ τῶν ἄλλων ὄρων, ὑφ' οἷς ἀπεδέχθη τὴν παρὰ τῶν Δυνάμεων Ὑψηλῆν Ἐντολήν, συμβόλαιον μετὰ τοῦ Πρίγκηπος καὶ Ἐκείνων, ὅπερ ἀνεγνώρισεν ἐπισήμως πρὸ τῆς καθόδου Του εἰς τὴν Κρήτην, ἐπομένως αἱ φράσεις, δι' ὧν διατυποῦνται αἱ ἀλήθειαι αὗται ἠδύναντο περιεκτικώτερον νὰ ἀντικατασταθῶσιν διὰ τῶν ἐξῆς :

« Ἡ Νῆσος Κρήτη μετὰ τῶν παρακειμένων νησιδίων ἀποτελεῖ ἐντελῶς Ἀυτόνομον Πολιτείαν κατὰ τοὺς ἀποφασισθέντας ὑπὸ τῶν τεσσάρων Δυνάμεων ὅρους ».

Τοιοιούτοῦ ἔν ᾧ οὐδὲν θὰ παρελείπετο δὲν θὰ ἐφράνοντο, εἰ συντάσσοντες τὸ Πολίτευμα, συζητοῦντες καὶ ἀποφασίζοντες περὶ ἀληθειῶν ἀνεγνωρισμένων ἤδη ἐπισήμως καὶ ἐκδηλοῦσιν ὑποχρεώσεις ἀναμφηρίστους τῆς Α. Β. Ὑψηλότητος τοῦ Πρίγκιπος, ὅστις θὰ ἐπαναλάβῃ ταύτας ἐπισήμως ἐνώπιον τῆς Συνελεύσεως διὰ τοῦ εἰσαγωγικοῦ Του λόγου.

Ἡ ἀρχὴ αὕτη ὑπάρχει καθιερωμένη καὶ εἰς ἄλλα Συντάγματα, εἰς τὸ Βουλγαρικὸν λ.χ. ὅπου τὰ ζητήματα ταῦτα δὲν θίγονται εἰς τὸν Καταστασικὸν Χάρτην, εἰς τὸν ὁποῖον καθορίζονται τὰ δικαιώματα τῶν πολιτῶν ὡς καὶ αἱ διακρίσεις τῶν διαφορῶν ἐξουσιῶν.

2ον.) Εἰς τὸ 2ον ἄρθρον ἡ Ὑψηλότης Του φρονεῖ νὰ γίνῃ διάκρισις μεταξὺ Τουρκικῶν καὶ ξένων στρατευμάτων καὶ ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο θὰ ἦτο καλύτερον ἐὰν διευτυποῦτο ὡς ἐξῆς :

« Ἄνευ Νόμου οὐδεὶς ξένος στρατὸς μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν στρατῶν τῆς Κατοχῆς δύναται νὰ διαμῆνῃ ἐπὶ τοῦ Κρητικῆς ἐδάφους ἢ νὰ διέλθῃ δι' αὐτοῦ ».

3ον.) Τὸ 3ον ἄρθρον τὸ πραγματευόμενον περὶ σημαίας τῆς Κρητικῆς Πολιτείας πρέπει νὰ ἀπαλειφθῇ διότι δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ γίνεταί ἐν τῷ Συντάγματι μνεία περὶ σημαίας, ἥτις ὠρίσθη ἤδη πρὸ τοῦ Συντάγματος, ἄλλως ἂν δὲν ἀπαλειφθῇ τὸ ἄρθρον τοῦτο, πρέπει νὰ διατυπωθῶσιν ἀκριβῶς τὰ τῆς σημαίας συμφώνως πρὸς τὰ ἀποφασισθέντα ὑπὸ τῶν ἀτιπροσώπων τῶν Δυνάμεων.

Εἰς τὸ ἄρθρον δὲ 8ον νὰ προστεθῇ « ἢ τὸ βραδύτερον » πρὸ τοῦ « ἐντὸς ἔτους ».

4ον.) Εἰς τὸ 24ον ἄρθρον τὸ πραγματευόμενον περὶ τύπου καὶ τὰ πρὸς αὐτὸ συναφῆ κρίνει ἀναγκαίαν τὴν προσθήκην ὅτι « ἐπιτρέπεται προσεῖτι ἢ ἀπαγόρευσις εἰσαγωγῆς ξένων ἐφημερίδων ἐμπεριχοῦσιν δημοσιεύματα ἐπιβλαβῆ εἰς τὰ συμφέροντα τῆς Πολιτείας ». Διότι τὰ ἀναγκαῖα μέτρα τὰ ὁποῖα λαμβάνονται κατὰ τῶν ἀκολουθῶν τῶν ἐντὸς τῆς Κρήτης ἐκδοδόμενων ἐφημερίδων πρέπει νὰ λαμβάνωνται καὶ διὰ τὰς ἐφημερίδας αἵτινες εἰσάγονται ἐξωθεν.

5ον.) Εἰς τὸ 30ὸν ἄρθρον τὸ ὁποῖον πραγματεύεται περὶ εὐθύνης τῶν Συμβούλων τοῦ Ἡγεμόνος καὶ ἡ Ὑψηλότης Του φρονεῖ ὅτι οἱ ἀποτελοῦντες τὴν Κυβέρνησιν τῆς χώρας πρέπει νὰ εἶναι ὑπεύθυνοι, ἀλλ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν προσυπογραφὴν ἢ ἐξαίρεσις ἥτις καθιεροῦται ἐν τῷ σχεδίῳ, καθ' ὅ τοιαύτη προσυπογραφὴ δὲν ἀπαιτεῖται διὰ τὸν διορισμὸν ἢ τὴν παῦσιν τῶν Συμβούλων τοῦ Ἡγεμόνος, πρέπει νὰ ἐπεκταθῇ καὶ καθ' ὅσον ἀφορᾷ τινὰς ἀνωτέρους τῆς Πολιτείας ὑπαλλήλους, ἥτοι τὸν Πρόεδρον καὶ Εἰσαγγελεῖα τῶν Ἐφετών καὶ τοὺς Νομάρχας. Εἰς τὴν οὕτω διατύπωσιν τοῦ ἄρθρου τοῦτου ἡ Α. Ὑψηλότης ἄγεται ἐκ τῆς σκέψεως ὅτι δυνατόν νὰ εὑρεθῇ Σύμβουλος ὅστις κατὰ τὰ ἄλλα μὲν νὰ εἶναι πελῦτιμος, ἀλλ' ὅστις ὡς πρὸς τὸν διορισμὸν τοῦ Προέδρου λ.χ. τοῦ Ἐφετείου ἢ ἐνὸς Νομάρχου κρινόμενων καταλλήλων, ἐξ ἐσφαλμένης ἀντιλήψεως νὰ ἐπιμένῃ ἀρνεύμενος τὴν προσυπογραφὴν του, ἢ ὡς πρὸς τὴν ἀπόλυσιν, ἥτις θὰ ὑπεδεικνύετο ἐκ τῶν πραγμάτων ἀναγκαῖα, νὰ δυστροπῆ τυχόν ἐκ διαφορῶν ἐσφαλμένων λόγων. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐὰν ἀπαιτηθῇ καὶ ἡ προσυπογραφὴ του ὁ Ἡγεμὼν ἔρχεται εἰς σύγκρουσιν μετὰ τὸν Σύμβουλον Του καὶ εἴτε πρέπει νὰ τὸν ἀπολύσῃ εἴτε νὰ μὴ διορίσῃ τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον αὐτὸς θεωρεῖ καταλλήλον. Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ ἐρχῆται εἰς τὴν ἀνάγκην ἐν περιπτώσει τοιαύτης τυχόν διαφωνίας ν' ἀποπέμπῃ Σύμβουλον, ὅστις κατὰ τὰ λοιπὰ Τῶν εἶναι λίαν χρήσιμος, καλύτερον θὰ ἦτο ἐὰν ἐπεξεταίνετο ἢ ἐξαίρεσις εἰς τὸν διορισμὸν ἢ τὴν παῦσιν καὶ τῶν ἀνωτέρων τούτων ὑπαλλήλων.

6ον.) Εἰς τὸ 35ον ἄρθρον τὸ ἀφορῶν τὴν προκήρυξιν τοῦ Στρατιωτικοῦ Νόμου τὸ πρῶτον πρέπει ν' ἀντικατασταθῇ ὡς ἐξῆς, ἀντὶ τοῦ « Ὁ Ἡγεμὼν δύναται ἔχων πρὸς τοῦτο τὴν ὁμόφωνον γνώμην τοῦ Συμβουλίου του » νὰ τεθῇ : « Ὁ Ἡγεμὼν δύναται διὰ Διατάγματος προσυπογεγραμμένου παρ' ἀπάντων τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου Του » διότι πιθανόν εἰς ἐκ τῶν Συμβούλων νὰ διαφωνήσῃ, ὅπως δὲ εἶναι τὸ ἄρθρον διατυπωμένον δὲν φαίνεται ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον ἐννοεῖται, ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει διὰ τῆς ἀπολύσεως τοῦ διαφωνοῦντος Συμβούλου καὶ τῆς ἀντικαταστάσεως αὐτοῦ δι' ἄλλου, θὰ ἐπιτυχάνεται ἡ ὁμόφωνος γνώμη τοῦ Συμβουλίου.

7ον.) Εἰς τὸ ἄρθρον 36ον παρέλκει τὸ εἰς τ' ἀνωτέρω ἀναφερόμενον ὅσον ἀφορᾷ τὴν προσυπογραφὴν.

8ον.) Τὸ ἄρθρον 39ον πραγματεύεται περὶ ἀσκήσεως τῆς Ἡγεμονικῆς ἐξουσίας ὑπὸ τῶν Συμβούλων ἐν περιπτώσει ἀπουσίας τοῦ Ἡγεμόνος. Ἡ αὐτοῦ Β. Ὑψηλότης φρονεῖ ὅτι καὶ κατὰ τὴν ἀπουσίαν Του δύναται νὰ ἀσκήσῃ τὴν Ἡγεμονικὴν ἐξουσίαν, διότι ἄλλως πιθανόν νὰ εὑρεθῇ Σύμβουλιον τὸ ὁποῖον ἀπουσιάζοντος τοῦ Ἡγεμόνος νὰ πρεθῇ εἰς πράξεις ἐπιζημίους ἢ καὶ ἀσυμφόρους διὰ τὴν Πολιτείαν ἐπομένως τὸ ἄρθρον τοῦτο ἢ πρέπει νὰ ἀπαλειφθῇ ἢ ἂν τεθῇ ν' ἀντικατασταθῇ διὰ τοῦ ἐξῆς : « Ὁ Ἡγεμὼν ἐξακολουθεῖ ἀσκήων καὶ κατὰ τὴν ἀπουσίαν τὴν Ἡγεμονικὴν ἐξουσίαν ».

9ον.) Εἰς τὸ ἄρθρον 43ον τὸ ὁποῖον πραγματεύεται περὶ τῶν προσόντων τῶν Βουλευτῶν πρέπει νὰ προστεθῇ καὶ τοῦτο ὅτι : « διὰ νὰ ἐκλεχθῇ τις βουλευτὴς δέον πρὸς τοὺς ἄλλους νὰ ἔχῃ συμπληρωμένον τὸ 30ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του ».

10ον.) Εἰς τὸ ἄρθρον 44ον κρίνει ἀναγκαίαν τὴν προσθήκην εἰς τὸ τέλος ἀντὶ τοῦ : « τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἢ διαθέσιμότητι στρατιωτικῶν » νὰ τεθῇ « καὶ τῶν στρατιωτικῶν ἐν γένει πλὴν τῶν ἀποταχθέντων οἵτινες δύναται νὰ ἐκλέγωνται ἢ διορίζωνται βουλευταί, ἐὰν ἡ ἀπόταξις δὲν ἐπῆλθεν ἐνεκα ἀναρμόστου διαγωγῆς ἐν τῷ στρατεύματι, ἐν ᾧ ὑπηρετήσαν ».

11ον.) Εἰς τὸ ἄρθρον 46ον τὸ ὁποῖον καθορίζει τὴν ἀναλογίαν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν πρὸς τὴν ἀναλογίαν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων νομίζει ἡ Ὑψηλότης Του ὅτι πρέπει νὰ ἀπαιτηθῇ μεγαλύτερος ἀριθμὸς κατοίκων διὰ τὴν ἐκλογὴν ἐνὸς βουλευτοῦ. Ἐπίσης εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο πρέπει νὰ ὀρισθῇ τὸ εἶδος τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος νὰ καθιερωθῇ δὲ τὸ ἐνιαῖον τῆς ψήφου.

12ον.) Ἄρθρον 47. Εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο ἡ διάταξις περὶ τοῦ ὑποχρεωτικοῦ τῆς ψήφου εἶναι πρακτικῶς ἀνεφάρμοστος καὶ θὰ ἐρχονται ἐκτὸς τούτου μετὰ τὸ πέρας ἐκάστης ἐκλογῆς εἰς τὴν ἀνάγκην τὰ δικαστήρια ν' ἀφίνουν ὅλας τὰς ἄλλας ἐργασίας των διὰ νὰ δικάζουν ἐκείνους, οἵτινες δὲν ἔλαβον μέρος εἰς τὰς ἐκλογάς. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ πλῆθος τῆς ψήφου ἡ Ὑψηλότης Του χωρὶς νὰ ὑποτιμᾷ τὰς κατὰ τοῦ συστήματος τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας ἀντιρρήσεις καὶ τὰς ἐλλείψεις αὐτοῦ καὶ χωρὶς νὰ ἀποκλείει καθ' ὅλοκληρίαν τὴν ἀρχὴν τοῦ πλῆθους τῆς ψήφου δὲν δύναται ἐπὶ τοῦ παρόντος ν' ἀναγνωρίσῃ ἄλλην κατηγορίαν προσώπων δικαιοῦμένων εἰς διπλὴν ψήφον πλὴν τῶν υπερβάντων τὸ 40ον τῆς ἡλικίας των ἔτος καὶ ἐχόντων τρία τοῦλάχιστον τέκνα. Διότι οὗτοι ὑποτίθενται πλειότερον ἐνδιαφερόμενοι ὑπὲρ τῆς τάξεως καὶ εὐμερίας τοῦ τόπου ἥτις ἔσται εὐμερία καὶ τῶν ἰδίων τέκνων των, πλειότερα εἰς τὴν πατρίδα παρέχοντες καὶ ἀρκοῦσαν τοῦ βίου κεκτημένοι πείραν. Ταύτην μόνην τὴν ἐξαίρεσιν θὰ ἐδέχετο ἡ Α. Β. Ὑψηλότης ὁ Πρίγκιψ ἀποκρούων πᾶσαν ἄλλην ἐπὶ τοῦ παρόντος ὡς ἀσύμφορον. Πέραν τούτου, ἡ διαίρεσις εἰς κατηγορίας δημιουργεῖ περισσότερα σκάνδαλα καὶ διαιρεῖ ἀνωφελῶς τὸν Λαόν. Ἀλλως ἢ ἰδιότης τοῦ ἐγγάμου καὶ τοῦ τελειορείτου τοῦ Γυμνασίου, δὲν εἶναι ἐχέγγυον ἐξασφαλίζον τὴν ὀρθοτέραν

κρίσιν. Ὡσαύτως οἱ ἐν χρήμασιν ἄποροι, ἀλλ' ἐν αἰσθήμασι πατριωτικοῖς διακρινόμενοι, δὲν νομίζει ἡ Ὑψηλότης Του ὅτι εἶναι κατώτεροι ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ συμπεριφέρου διὰ Πολιτείαν ἀπὸ τοὺς εὐπορωτέρους. Τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 47 ἐπιδοκιμάζει καὶ ἡ Α. Β. Ὑψηλότης ὡς ὀρθοτάτην, διότι ὁ λαὸς ἀποκτῶν ἀνάπτει θά σκέπτεται ὀρθότερον.

13ον) Τὴν ἐν τῷ ἄρθρῳ 48ῳ διατυπωμένην ἀρχὴν περὶ προσθέτων μελῶν ἐν τῇ Βουλῇ ἡ Α. Β. Ὑψηλότης συναποδέχεται ὡς ὀρθοτάτην, διότι φρονεῖ ὅτι οἱ τοιοῦτοι θὰ χρησιμεύωσι πάντοτε ὡς ἔρμα πολυτίμων διὰ τὴν Πολιτείαν, καὶ διότι διὰ τοῦ συστήματος αὐτοῦ θὰ ἴσῃ δυνατὸν νὰ ἐπέλθῃ ἱκανοποιήσις ἀδικηθέντων τυχόν κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἐκλογῶν, ἀλλ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐκλογὴν τῶν προσθέτων τούτων μελῶν, δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ κανεὶς περιορισμὸς· διότι ἐκτὸς τῶν σημαντικωτέρων κτηματιῶν, βιομηχανῶν καὶ ἐπιστημόνων ὑπάρχουσι πάντοτε πρόσωπα μὴ ὑπαγόμενα μὲν εἰς καμμίαν τῶν ἀνωτέρω κατηγοριῶν, ἀλλὰ λίαν χρήσιμα ἐν τούτοις. Τὰ πρόσωπα ταῦτα πρέπει νὰ ἀφεθῇ ἐλεύθερος ὁ Ἡγεμὼν νὰ τὰ παραλαμβάνῃ ἄνευ διακρίσεως, νὰ δύναται δὲ συνάμα νὰ παύῃ ταῦτα, καθ' ὃν τρόπον καὶ θὰ τὰ διορίζῃ καὶ νὰ τὰ ἀντικαθιστᾷ. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν διάκρισιν, ἥτις γίνεται εἰς τὰ σχετικὰ πρὸς τὸ ἄρθρον 48 ἄρθρα, μεταξὺ προσθέτων καὶ αἰρετῶν μελῶν τῆς Βουλῆς μὴ δυναμένων λ. χ. τῶν προσθέτων νὰ συμμεθεξῶσιν εἰς τὸν καταρτισμὸν τοῦ Προεδρείου τῆς Βουλῆς, ἡ Α. Ὑψηλότης εἶναι τῆς γνώμης ὅτι αὐταὶ αἱ διακρίσεις μεταξὺ αἰρετῶν καὶ προσθέτων μελῶν πρέπει νὰ λείψουν· διότι οἱ αἰρετοὶ βουλευταὶ, οἵτινες θὰ ἐκλέξουν τυχόν πρόσθετον μέλος τῆς Βουλῆς ὡς μέλος τοῦ Προεδρείου, ἐκπροσωποῦν τὴν θέλησιν τοῦ Λαοῦ.

14ον) Εἰς τὸ ἄρθρον 53ον νὰ προστεθῇ ὅτι μετὰ τὴν λήξιν τῆς Συνόδου τὰ μέλη τῆς Βουλῆς ἀποβάλλουσι τὴν ιδιότητα καὶ τὸν τίτλον τοῦ Βουλευτοῦ.

15ον) Τὸ ἄρθρον 57ον τὸ πραγματευόμενον περὶ ὅρκου τῶν Βουλευτῶν ν' ἀναγραφῇ ὅτι ὁ ὅρκος δίδεται ἀκατὰ τὰ εἰθισμένα εἰς ἕκαστον Θρόσκευμα, διὰ νὰ ἴσῃ οὕτω μείζων ἡ ἐγγύησις περὶ τῆς τηρήσεως αὐτοῦ.

16ον) Εἰς τὸ 59ον ἄρθρον ἡ διάταξις, καθ' ἣν εὐδεμία ἐνοπλος δύναμις δύναται νὰ τοποθετηθῇ εἰς τὰς θύρας καὶ τὰ περίεξ τοῦ Βουλευτηρίου ἄνευ συναίνεσεως τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς εἶναι περιοριστικὴ· διότι δυνατὸν νὰ λαμβάνουν χώραν π. χ. διαδηλώσεις περίεξ τοῦ Βουλευτηρίου, πρέπει δὲ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ δύναται ἡ ἀστυνομία καὶ ἄνευ τῆς συναίνεσεως τοῦ Προέδρου νὰ τὰς διαλύῃ· ἐπομένως νὰ διατυπωθῇ ὡς ἐξῆς τὸ τελευταῖον ἐδάφιον: «Ὁυδεμία ἐνοπλος δύναμις δύναται νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν διάδρομον τῆς Βουλῆς ἢ τὴν αἴθυσαν τῆς συνεδριάσεως ἄνευ ἀδείας τοῦ Προέδρου».

17ον) Εἰς τὸ ἄρθρον 69ον πρέπει νὰ ὀρισθῇ ὅτι δι' ἐκάστην χρῆσιν δίδεται ἡ πίστωσις τῶν 100 χιλ. φράγκων εἰς τὸν Ἡγεμόνα ἐν περιπτώσει ἀπροόπτου καὶ ἀναποφεύκτου ἀνάγκης.

18ον) Εἰς τὸ τέλος τοῦ 87ου ἄρθρου νὰ προστεθῇ προκειμένου περὶ τῆς διαδικασίας τοῦ Εἰδικοῦ Δικαστηρίου ὅτι τηροῦνται αἱ περὶ δημοσιότητος διατάξεις τοῦ ἄρθρου 94 τοῦ Συντάγματος.

19ον) Εἰς τὸ ἄρθρον 93ον τοῦ κεφαλαίου περὶ Δικαστικῆς ἐξουσίας προκειμένου περὶ μεταθέσεως τῶν Δικαστῶν καὶ Εἰσαγγελέων ἡ Α. Β. Ὑψηλότης εἶναι τῆς γνώμης ὅτι καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν μετάθεσιν δὲν πρέπει ν' ἀπαιτῆται ἡ γνωμοδότησις τοῦ Συμβουλίου τῆς Δικαιοσύνης· διότι οὕτω διασπᾶται ἡ Κυβερνητικὴ μηχανή, δημιουργουμένου Κράτους ἐν Κράτει. Καθόσον δ' ἀφορᾷ τὴν παῦσιν, οὐδὲ ν' ἀναγραφῇ ἐν τῷ Συντάγματι, ἀλλ' ἐν τῷ Νόμῳ ἐν ἀνάγκῃ νὰ κανονισθῶσι τὰ περὶ ταύτης.

20ον) Εἰς τὸ ἄρθρον 94ον νὰ προστεθῇ, ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως ἥτις ἀναγράφεται ἐν τῷ σχεδίῳ, ὅτι «καὶ χάριν τῆς κοινῆς εὐταξίας δύναται τὸ δικαστήριον νὰ διατάξῃ τὴν κλεισμένων τῶν θυρῶν συζήτησιν».

21ον) Ἐν δὲ τῷ ἄρθρῳ 98ῳ ἡ Ὑψηλότης Του νομίζει ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ἴσῃ ἀμέσως ὑπεύθυνον τὸ Κράτος πρὸς τοὺς ιδιώτας διὰ τὴν βλάβην, ἥτις προσγίγνεται αὐτοῖς διὰ τὴν ἀμέλειαν, κατάχρησιν ἢ τὰ σφάλματα τῶν ὑπαλλήλων, διότι τότε ἡ ἀγωγή κακοδικίου διαγράφεται ἐκ τῶν διατάξεων τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας, καὶ ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο πρέπει νὰ τροποποιηθῇ οὕτως ὥστε νὰ εἶναι ὑπεύθυνον τὸ Κράτος, ἀλλ' ἐν περιπτώσει ἀφερεγγυότητος τῶν ὑπαλλήλων.

Τὰς ἀνωτέρω παρατηρήσεις, προσθέτει ὁ κ. Ἀνδρ. Παπαδιαμαντόπουλος, φέρει ἡ Α. Β. Ὑψηλότης ἐπὶ τοῦ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ὑπεβληθέντος Σχεδίου τοῦ Συντάγματος τῆς Κρητικῆς Πολιτείας, ἐὰν δὲ ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπιθυμῇ νὰ φέρῃ παρατηρήσεις τινὰς ἐπὶ τῶν τροποποιηθέντων, ἢ ἐντολὴ τῆς Α. Β. Ὑψηλότητος εἶναι ὅτι αἱ παρατηρήσεις αὐταὶ δεόν νὰ διατυπωθῶσι καὶ νὰ ὑπεβληθῶσιν Αὐτῇ ἐγγράφως.

Μετὰ τοῦτο ἀποχωρήσαντος τοῦ ἰδιαιτέρου Γραμματέως τῆς Α. Β. Ὑψηλότητος τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ἐξέλεξαν τὸν κ. Μεχμέτ Ἐφένδην Πετεινάκην πρεσβύτερον ἐκ τῶν μελῶν, ἕνα προεδρεύη κατὰ τὰς ἐφεξῆς συνεδριάσεις καὶ ἀναπληρῶν ὅταν ἀπουσιάζοντα Πρόεδρον κ. Ἰωάννην Κ. Σφακιανάκην.

Μεθ' ὃ ἐλύθη ἡ συνεδρίασις.

Ὁ Ἰδιαιτέρος Γραμματεὺς
τῆς Α. Β. Ὑψηλότητος

Ὁ Προεδρεύων

Τὰ Μέλη

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀριθ. πρακτ. 20.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

Ἰδιαιτέρας Συνεδριάσεως τῆς πρὸς σύνταξιν Σχεδίου Πολιτεύματος Ἐπιτροπῆς.

Ἡ συνεδρίασις ἐγένετο ἐν Χανίοις ἐν ἰδιαιτέρῳ αἰθούσῃ τοῦ Διοικητηρίου σήμερον τὴν 25 Ἰανουαρίου 1899.

Προεδρεῖα τοῦ Πρεσβυτέρου ἐκ τῶν μελῶν κ. Μεχμέτ Ἐφένδην Πετεινάκη ἀπουσιάζοντος τοῦ Προέδρου κ. Ἰω. Κ. Σφακιανάκη.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν τῶν δύο προηγουμένων συνεδριάσεων ὁ κ. Νεσιμῆς Φαρφουράκης λαβὼν τὸν λόγον λέγει ὅτι τὰ Μουσουλμανικὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς προστείνουσι τὰς ἐξῆς προσθήκας ἐπὶ τῶν οἰκείων ἄρθρων τοῦ Συντάγματος, ἥτοι:

α'.) Εἰς τὸ ἄρθρον 4ον νὰ προστεθῇ ὅτι οἱ Νόμοι καὶ αἱ Ἐγκύκλιοι τῆς Κυβερνήσεως θὰ δημοσιεύονται καὶ εἰς τὰς δύο γλώσσας.

β'.) Εἰς τὸ ἄρθρον 10ον νὰ προστεθῇ «καὶ ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ ἐκάστου στοιχείου».

γ'.) Εἰς τὸ ἄρθρον 32ον νὰ προστεθῇ ἡ φράσις «σύμφωνα μὲ τὸν περὶ τούτου εἰδικὸν Νόμον».

δ'.) Εἰς τὸ ἄρθρον 96ον ἀντὶ «ἐπ' ἀνακοπῆς» νὰ μείνῃ «κατ' ἐφεσιν» καὶ

ε'.) Εἰς τὸ περὶ βακουφικῶν κτημάτων ἢ ἀποζημιώσις διὰ τὴν μεταφράσιν νὰ κανονισθῇ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ πληρωνομένου Ἰτζαρέν καὶ τοῦ δικαίωματος μιᾶς μεταβιβάσεως.

Μετὰ τοῦτο ὁ κ. Προεδρεύων προσκαλεῖ τὴν Ἐπιτροπὴν νὰ συζητηθῇ τὰς παρατηρήσεις τὰς ὁποίας ἡ Α. Β. Ὑψηλότης ἐφερεν ἐπὶ τοῦ ὑπεβληθέντος Σχεδίου τοῦ Συντάγματος.

Ἀναγινώσκειται κατόπιν καὶ γίνεται δεκτὸν παμψηφεί ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τὸ 1ον ἄρθρον ὅπως ἐτροποποιήθη τοῦτο

ὕπο τῆς Α. Β. Ὑψηλότητος, ὡς ἐξῆς : « Ἡ Νῆσος Κρήτη μετὰ τῶν παρακειμένων νησιδίων ἀποτελεῖ ἐντελῶς Αὐτόνομον Πολιτεῖαν κατὰ τοὺς ἀποφασισθέντας ὑπὸ τῶν τεσσάρων Δυνάμεων ὅρους ».

Ἀναγινώσκειται εἶτα τὸ 2ον ἄρθρον καὶ γίνεται ὡσαύτως δεκτὸν ὅπως ἐτροποποιήθη ὡς ἐξῆς : « Ἄνευ νόμου οὐδεὶς ξένος στρατὸς μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν στρατῶν τῆς κατοχῆς δύναται νὰ διαμείνῃ ἐπὶ τοῦ Κρητικοῦ ἐδάφους ἢ νὰ διέλθῃ δι' αὐτοῦ ».

Γίνεται ὡσαύτως δεκτὸν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς νὰ ἀπαλειφθῇ τὸ 3ον ἄρθρον τοῦ Σχεδίου τὸ πραγματευόμενον περὶ τῆς σημαίας τῆς Κρητικῆς Πολιτείας καὶ νὰ προστεθῇ εἰς τὸ 8ον ἄρθρον ἡ λέξις « βραδύτερον » πρὸ τοῦ : « ἐνὸς ἔτους ».

Προκειμένης εἶτα συζητήσεως ἐπὶ τῶν παρατηρήσεων τὰς ὁποίας ἡ Α. Ὑψηλότης ἔφερε εἰς τὸ ἄρθρον περὶ τύπου,

Ὁ κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ εἶναι τῆς γνώμης ὅτι ὅπως διατυπῶνται διὰ τῶν παρατηρήσεων τὸ ἄρθρον, περιορίζεται μᾶλλον ἢ ἐλευθερία τῆς ἀστυνομίας διὰ τὴν κατάσχεσιν μόνον ἐφημερίδων.

Ὁ δὲ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ νεμίζει ὅτι ἡ πρότασις τῆς Ὑψηλότητος Του ἔχει θέσιν εἰς τὸν περὶ τύπου Νόμον, εἶτε καὶ εἰς τοὺς Ἀστυνομικούς Νόμους, ἐκεῖ δὲ νὰ γενῆ μνεῖα γενικώτερα, ἀντικαθισταμένης τῆς λέξεως « ἐφημερίδων » διὰ τῆς λέξεως « ἐντύπων ».

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀποδέχεται τὴν γνώμην τοῦ κ. Πωλογεώργη.

Γίνεται ὡσαύτως δεκτὸν νὰ ἐπεκταθῇ ἡ ἐξαίρεσις τοῦ διορισμοῦ ἄνευ τῆς προσυπογραφῆς τῶν Συμβούλων καὶ καθόσον ἀφορᾷ τὸν διορισμὸν ἢ τὴν παῦσιν τοῦ Προέδρου καὶ Εἰσαγγελέως τῶν Ἐφετῶν καὶ τῶν Νομαρχῶν.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ προτείνει νὰ ἐπεκταθῇ ἀκόμη ἡ ἐξαίρεσις καὶ διὰ τὸν διορισμὸν ἢ τὴν παῦσιν ὄλων τῶν δικαστῶν καὶ τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς, καθόσον ἀφορᾷ αὐτοὺς θὰ ὑπάρχουν τὰ εἰδικὰ Συμβούλια, τὰ ὁποία θὰ γνωμοδοτοῦν καὶ θὰ ἀναπληρῶται οὕτω ἡ προσυπογραφὴ τοῦ Συμβούλου, θὰ καθίστανται δ' οὕτω οἱ εἰρημῆνοι ὑπάλληλοι μᾶλλον ἀνεξάρτητοι περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντός των ἀφ' ἐνός, ἐνῶ ἀφ' ἑτέρου διὰ τῶν Ἐπιτροπῶν αὐτῶν παρέχεται ἀρκετὴ ἐγγύησις περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν καταλληλοτέρων πάντοτε προσώπων.

ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ. Πόσος θὰ φέρῃ τότε τὴν εὐθύνην ;

Ὁ κ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ ἀποκρούει τὴν πρότασιν τοῦ κ. Φούμη· διότι ὁ Ὑπουργὸς θὰ ἐξετάζῃ ἂν ἐτηρήθῃ ὁ Νόμος, ὅσον ἀφορᾷ τὴν γνωμοδότησιν τῶν διαφόρων Ἐπιτροπειῶν καὶ εἶναι ἀνάγκη ἐπομένως καὶ διὰ τὸν λόγον τούτον νὰ προσυπογράψῃ.

Οἱ κ. κ. Πωλογεώργης, Βενιζέλος, Γιαμυλάκης καὶ Φωτάκης ἀποκρούουσιν ὡσαύτως τὴν πρότασιν τοῦ κ. Φούμη.

Γενομένης εἶτα ψηφοφορίας ἡ πρότασις τοῦ κ. Φούμη ἀπρρίπτεται κατὰ πλειονοψηφίαν τῶν κ. κ. Μ. Ἡσυχάκη καὶ Κωνστ. Φούμη μειονοψηφούντων ἐκ τῶν μελῶν.

Ἡ τροποποίησις εἶτα τὴν ὁποίαν ἡ Α. Β. Ὑψηλότης φέρει εἰς τὸ ἄρθρον 35ον ὡς ἐξῆς : « Ὁ Ἡγεμὼν δύναται διὰ Διατάγματος προσυπογεγραμμένου παρὰ πάντων τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου Του νὰ προκηρύξῃ τὸν Στρατιωτικὸν Νόμον κ. λ. π. » γίνεται δεκτὴ μετὰ τὴν παρατήρησιν ὅτι τοιοῦτοτρόπως τὸ ἀντελαμβάνετο καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ διὰ τῆς ἐν τῷ σχεδίῳ διατυπώσεως.

Συμφωνεῖ ὡσαύτως μετὰ τὴν γνώμην τῆς Α. Β. Ὑψηλότητος ἡ Ἐπιτροπὴ ὅτι εἰς τὸ 36ον ἄρθρον ἡ φράσις « προσυπογεγραμμένου παρὰ πάντων τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου Του » παρέλκει, καὶ ὅτι τὸ 39ον ἄρθρον τὸ ὁποῖον πραγματεύεται περὶ ἀπουσίας τοῦ Ἡγεμόνος δεόν νὰ ἀπαλειφθῇ. Μετὰ τὴν ἀπάλειψιν τοῦ ἄρθρου τούτου ἡ Ἐπιτροπὴ εἶναι τῆς γνώμης ὅτι τὸ ἐπόμενον 40ον ἄρθρον δεόν νὰ διατυπωθῇ ὡς

ἐξῆς : « Καθ' ἣν περίπτωσιν τὸ Ἡγεμονικὸν ἀξίωμα μείνῃ ἄνευ κατοχῆς, τὴν Ἡγεμονικὴν ἐξουσίαν ἀσκεῖ τὸ Συμβούλιον ἐν ὀνόματι τοῦ Λαοῦ καὶ ὑπὸ ἰδίαν εὐθύνην κ. τ. λ. ».

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν παρατήρησιν τὴν ὁποίαν ἡ Α. Β. Ὑψηλότης φέρει εἰς τὸ 43ον ἄρθρον ὅτι δεόν νὰ προστεθῇ πρὸς τοῖς ἄλλοις « καὶ νὰ ἔχῃ συμπεπληρωμένον τὸ τριακοστὸν (30ὸν) τῆς ἡλικίας τοῦ ἔτος » ἡ Ἐπιτροπὴ ἀποδεχομένη αὐτὴν ὡς ὀρθήν, εἶναι τῆς γνώμης νὰ περιληφθῇ ἡ διάταξις αὕτη εἰς τὸν Ἐκλογικὸν Νόμον, διὰ νὰ μὴ δεσμευθῆται κατόπιν ἡ Νομοθετικὴ ἐξουσία νὰ τροποποιήσῃ τὸ μέρος τούτο, ὅταν νομίσῃ ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ τροποποιηθῇ.

Ἡ προσθήκη ὡσαύτως τὴν ὁποίαν κάμνει ἡ Α. Β. Ὑψηλότης εἰς τὸ τέλος τοῦ 44ου ἄρθρου γίνεται δεκτὴ ἀπαλειφθείσης τῆς φράσεως « ἐνῶ ὑπηρετήσαν » διότι ἐνδεχόμενον ἂν μείνῃ ν' ἀλλοιωθῇ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄρθρου καὶ νὰ ὑποτεθῇ ὅτι τὸ ἄρθρον ἐννοεῖ καὶ τοὺς ὑπηρετήσαντας εἰς ξένους στρατούς.

Προκειμένης εἶτα συζητήσεως ἐπὶ τῆς παρατηρήσεως τὴν ὁποίαν φέρει ἡ Α. Β. Ὑψηλότης ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀναλογίαν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν πρὸς τὴν τῶν κατοίκων.

Ὁ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ λέγει ὅτι ἂν ἀπαιτηθῇ μείζων ἀριθμὸς τῶν 6 χιλιάδων αἱ μικραὶ Ἐπαρχίαι δὲν θὰ δίδουν κανένα βουλευτὴν περιορίζεται δ' ἐκτὸς τούτου καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν Βουλευτῶν κατὰ πολὺ καὶ θὰ καταστήσῃ οὕτως ἡ Βουλὴ ἐν ἀριστοκρατικὸν σωματεῖον.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ προσθέτει ὅτι κατήχθη ἤδη νίκη μεγάλη διὰ τῆς καταργήσεως τοῦ συστήματος νὰ ἐκλέγηται ὀρισμένος ἀριθμὸς Βουλευτῶν ἀπὸ ἐκάστην Ἐπαρχίαν, ὅπερ ἐνεῖχεν ἀδικίαν, σήμερον ὅτε ἀνεκνήρυχθη διὰ τοῦ Συντάγματός μας ὡς θεμελιώδες δόγμα ἡ ἰσότης· ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ φθασῇ ἡ Ἐπιτροπὴ μέχρι τοῦ σημείου ὥστε νὰ θεωρηθῇ καταθλιπτικὸν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον μετὰ τινα ἔτη θὰ θεωρηθῆται ὀρθόν, τὸ ν' ἀποκλεισθῇ λ. χ. Ἐπαρχία τις ἀπὸ τοῦ νὰ μὴ δώσῃ βουλευτὴν. Μετ' ὀλίγα ἔτη ὁ Λαὸς θὰ ἐξοικειωθῇ διὰ τῆς ἀναπτύξεως μετὰ τὴν κατάστασιν ταύτην, θὰ λησμονήσῃ τὰς τοπικὰς διαιρέσεις καὶ θὰ θεωρήσῃ ὡς ὀρθὴν τὴν ἀρχὴν ἐκείνην τὴν ὁποίαν σήμερον ἀποκρούει.

Ὁ κ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ συμφωνεῖ μετὰ τοὺς κ. κ. Φούμην καὶ Πωλογεώργην, διότι ἐκτὸς τῶν ὅσων ἐκεῖνοι εἶπον δὲν πρέπει διὰ τῆς ἐλαττώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν αἰρετῶν μελῶν τῆς Βουλῆς νὰ ἐπηρεάζηται ἡ Βουλὴ ἀπὸ τὰ πρόσθετα μέλη, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ χιρτά, ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὁποία θὰ ἐκπροσωποῦν τὴν Λαϊκὴν γνώμην.

Ὁ κ. ΖΑΧΑΡΑΚΗΣ Προτείνει νὰ γενῆ τροποποίησις, ὥστε ὅταν τὸ κλάσμα φθάσῃ εἰς τὸ ἡμισυ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν 6 χιλιάδων καὶ μόνον, νὰ δύναται νὰ ἐκλεχθῇ καὶ ἕτερος Βουλευτὴς, οὐχὶ δὲ ὅταν ἦναι μικρότερος ἀριθμὸς.

Ὁ κ. ΦΩΤΑΚΗΣ λέγει ὅτι σήμερον ἐκάστη Ἐπαρχία εἶναι συνειθισμένη νὰ ἐκλέγῃ τοὺς βουλευτάς της, ἐὰν δὲ ἡ Ἐπιτροπὴ θέλῃ νὰ κερδίσῃ τὸ ζήτημα αὐριον εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὥστε νὰ μὴ καθιερωθῇ τὸ παλαιὸν σύστημα τῆς ἐκλογῆς ὀρισμένου ἀριθμοῦ βουλευτῶν ἀπὸ ἐκάστην Ἐπαρχίαν, πρέπει νὰ ἐμμελῆ εἰς τὴν ἐν τῷ Σχεδίῳ διατύπωσιν.

Ὁ κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ προτείνει νὰ προστεθῇ ἡ λέξις « τοῦλάχιστον » πρὸ τοῦ : « ἐξακισχιλίους », διὰ νὰ ἦναι δυνατόν αὐριον νὰ μεταβληθῇ ἡ ἀναλογία αὕτη ὅταν θ' αὐξήσῃ ὁ ἀριθμὸς.

Μεθ' ὁτὴ ἐρωτήσῃ τοῦ κ. Προέδρου ἡ Ἐπιτροπὴ παμφηφεῖ ἐμμένει διὰ λόγους πρακτικῆς ἀνάγκης εἰς τὴν ἐν τῷ σχεδίῳ ἀναγραφομένην ἀναλογίαν τῶν 6 χιλιάδων κατοίκων. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν καθιέρωσιν τοῦ εἴδους τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος ἡ Ἐπιτροπὴ καὶ κατὰ τὴν πρώτην ἤδη ἀνάγνωσιν τοῦ Σχεδίου παρεδέχθη ὅπως ὁ Ἐκλογικὸς Νόμος καθιερώσῃ τὸ ἐνιαῖον τῆς ψήφου, ἢ ἄλλο σύστημα ἐξασφαλίζον ἐξ ἴσου τοῦλάχιστον τὴν ἀντιπροσώπευσιν τῶν μειονοψηφούντων, φρονεῖ

δὲ καὶ σήμερον ὅτι ἡ διάταξις τοῦ ἐνιαίου τῆς ψήφου δὲν πρέπει ν' ἀναγραφῆ εἰς τὸ Σύνταγμα, ἀλλ' εἰς τὸν ἐκλογικὸν Νόμον διὰ νὰ ἦναι δυνατὴ ἡ διὰ συνήθους Νόμου τροποποιήσις ἐπὶ τὰ βελτίω τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος κατὰ τὰς ἐκαστοτε ὑποδείξεις τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς πείρας.

Ἀναγινώσκεται κατόπιν τὸ ἄρθρον 47ον καὶ αἱ σχετικαὶ πρὸς αὐτὸ παρατηρήσεις τῆς Α. Β. Ὑψηλότητος.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ὅσον ἀφορᾷ τὴν πρώτην παρατήρησιν συμφωνεῖ ὅτι ἡ ἀρχὴ τοῦ ὑποχρεωτικοῦ τῆς ψήφου εἶναι πρακτικῶς ἀνεφάρμοστος, καὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ καθιερωθῆ. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἀρχὴν τοῦ πολλαπλοῦ τῆς ψήφου.

Ὁ κ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ εἶναι τῆς γνώμης ὅτι δὲν πρέπει νὰ γείνη καμμία διάκρισις μεταξὺ ἐγγάμων ἔχοντων τρία τουλάχιστον τέκνα καὶ τῶν λοιπῶν.

BENIZEΛΟΣ. Κατὰ τὴν πρώτην ἐν τούτοις ἀνάγνωσιν ἐσηφίσθη παμψηφεί τὸ ἄρθρον τοῦτο ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς.

ΦΟΥΜΗΣ. Νὰ καθιερωθῆ ἡ περίπτωση τῆς ὁποίας καὶ μόνον ἀποδέχεται ἡ Α. Β. Ὑψηλότης, ὡς ἀναγνώρισις ἔμπρακτος τῆς ἀρχῆς, ἥτις πρέπει νὰ καθιερωθῆ εἰς τὸ Σύνταγμα τοῦ χρόνου προέοντος.

ΖΑΧΑΡΑΚΗΣ. Ν' ἀναγραφῆ ἐν τῷ Συντάγματι ἡ ἀρχὴ ὅτι θὰ καθιερωθῆ τὸ πολλαπλὸν τῆς ψήφου· νὰ κανονισθῆ δὲ κατόπιν ὁ Ἐκλογικὸς Νόμος τὰς περιπτώσεις.

Μεθ' οὗ τῆ ἐρωτήσεως τοῦ κ. Προέδρου ἡ Ἐπιτροπὴ μειοψηφεύοντος μόνου τοῦ κ. Κουνδούρου ἀποδέχεται τὴν τροποποίησιν, τὴν ὁποίαν φέρει ἡ Α. Β. Ὑψηλότης καὶ τὸν περιορισμὸν τῶν περιπτώσεων τοῦ πολλαπλοῦ τῆς ψήφου ἐπὶ τοῦ παρόντος μόνον διὰ τοὺς ἐγγάμους τοὺς ὑπερβάντας τὸ 40ον ἔτος τῆς ἡλικίας των καὶ ἔχοντας τρία τέκνα ἐκ νομίμου ἄμου.

Προκειμένης εἴτα συζητήσεως τῶν τροποποιήσεων ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 48ου.

Ὁ μὲν κ. ΦΡ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ εἶναι τῆς γνώμης ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα ὁ Ἡγεμὼν νὰ παύῃ τοὺς Βουλευτὰς τοὺς ὁποίους διορίζει, ἀφοῦ καὶ διὰ τὰ αἰρετὰ ἀκόμη μέλη ὁ Λαός, ὁ ὁποῖος τὰ ἐκλέγει δὲν ἔχει τοιοῦτον δικαίωμα, πολὺ μᾶλλον ὁ Ἡγεμὼν, ὅστις κατ' ἐξαιρέσιν ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ διορισμοῦ Βουλευτῶν· δὲν πρέπει δὲ νὰ ἐπικρέμαται ἡ παῦσις ἄνωθεν τοῦ Βουλευτοῦ, διότι οὕτω θὰ παύσῃ πᾶσα ἀνεξαρτησία τῆς γνώμης του, καὶ τὸν Βουλευτὴν ἐννοοῦμεν οὐχὶ ὑπάλληλον, ἀλλὰ αἰρετὸν εἴτε τοῦ Λαοῦ εἴτε τοῦ Ἡγεμόνος.

Ὁ δὲ κ. ΦΟΥΜΗΣ παρατηρεῖ ὅτι ὁ Ἡγεμὼν ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς διαλύσεως τῆς Βουλῆς, ἐν ἣ περιπτώσει τὰ ὑπ' αὐτοῦ διοριζόμενα μέλη παραγνωρίζουν τὴν ἀποστολὴν των.

Ε. BENIZEΛΟΣ. Δὲν πρέπει ὡσαύτως νὰ γείνη δεκτὸν ὥστε νὰ προσλαμβάνωνται τὰ πρόσθετα μέλη ἀπὸ τοὺς ἀποτυχόντας ὑποψηφίους Βουλευτὰς τῆς τελευταίας βουλευτικῆς περιόδου, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐπέρχεται σύγκρουσις τῆς θελήσεως τοῦ Ἡγεμόνος πρὸς τὴν ἐκπεφρασμένην θέλησιν τοῦ Λαοῦ.

Ὁ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ προσθέτει ὅτι πρέπει ν' ἀναγραφῆ ἐν τῷ Συντάγματι ὅτι τὰ πρόσθετα μέλη θὰ λαμβάνωνται ἐκ τῶν ἀρίστων Κρητῶν καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἔλεγχον τῆς Κυβερνήσεως δὲν πρέπει νὰ ἐξομοιωθῶν τὰ πρόσθετα μέλη μετὰ τὰ αἰρετὰ, μὴ δικαιουμένων τῶν πρώτων εἰς τοῦτο.

Ἡ Ἐπιτροπὴ παμψηφεί ἀποδέχεται τὰς ἀνωτέρω παρατηρήσεις, ὅσον ἀφορᾷ τὴν παῦσιν τῶν προσθέτων μελῶν ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος, καὶ τὴν συμμετοχὴν αὐτῶν εἰς τὸν ἔλεγχον αὐτῶν ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεως, ὡς ὀρθὰς. Κατὰ τὰ λοιπὰ συμφωνεῖ ὅπως τὸ ἄρθρον διατυπωθῆ συμφώνως πρὸς τὰς παρατηρήσεις τῆς Α. Β. Ὑψηλότητος, νὰ μὴ ἀναγραφῆ δὲ οὐδὲν ἐν τῷ Συντάγματι, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀντικατάστασιν, ἀλλ' ἐν τοῖς πρακτικοῖς ὡς ἐρμηνεία. Ἀποδέχεται ὡσαύτως

τὴν ἐν ταῖς παρατηρήσεσιν ἀναφερομένην τροποποίησιν τοῦ 53ου ἄρθρου περὶ ἀποβολῆς καὶ τοῦ τίτλου τοῦ Βουλευτοῦ μετὰ τὸ τέλος τῆς Συνόδου μετὰ τὴν παρατήρησιν ὅτι αὐτὸ ἡγνόνει καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ διὰ τῆς ἐν τῷ Σχεδίῳ διατυπώσεως.

Γίνονται ὡσαύτως δεκταὶ αἱ παρατηρήσεις τῆς Α. Β. Ὑψηλότητος ἐπὶ τοῦ 57ου ἄρθρου τοῦ ἀφορώντος τὸν ὄρκον τῶν Βουλευτῶν.

Τὸ ἄρθρον 59 διατυποῦται οὕτως: «Οὐδεμία ἐνοπλος δύναμις δύναται νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς τοῦ Βουλευτηρίου ἄνευ ἀδείας τοῦ Προέδρου κ. λ. π. . . .» Ὁσαύτως καὶ τὰ ἄρθρα 69 καὶ 87 διατυποῦνται σύμφωνα μετὰ τὰς παρατηρήσεις τὰς ὁποίας ἔφερον ἡ Α. Β. Ὑψηλότης.

Προκειμένης εἴτα συζητήσεως τοῦ ἄρθρου 93ου καὶ τῶν σχετικῶν τροποποιήσεων.

Ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ λέγει τὰ ἑξῆς: Μὴ δυνάμενοι σήμερον νὰ καθιερώσωμεν τὸ ἰσοδύναμον τῶν δικαστῶν πρέπει νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν ὅσον ἐνεστί πληρέστερον ἐκ τῶν ἄνωθεν καὶ κάτωθεν. Φρονῶ ὅτι ἀρκετὴ ἐγγύησις εἶναι ὅτι τὸ Συμβούλιον τῆς Δικαιοσύνης δὲν θὰ ἐξέρχεται τῶν ὁρίων τοῦ πρέποντος. Ὁ σχηματισμὸς τοῦ Συμβουλίου αὐτοῦ ἀπὸ τὸν Πρόεδρον καὶ Εἰσαγγελεῖα τῶν Ἐφετῶν καὶ ὅτι θὰ κληθῶσι διὰ τὴν ἀνωτάτην δικαιοσύνην τοῦ τόπου οἱ ἀριστοί. Ἐὰν δὲ διασφαρῆ καὶ τὸ σωματεῖον τοῦτο, τότε οὐδεμίαν ἐγγύησιν προσθέτει τὸ δικαίωμα ὅπερ θὰ ἔχει ὁ Ἡγεμὼν νὰ τοὺς μεταθέτῃ. Ἐγὼ θεωρῶ διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τὴν δικαστικὴν ὡς μόνην ἀγκυραν τὸ Συμβούλιον τῆς Δικαιοσύνης.

ΕΛΕΥΘ. Κ. BENIZEΛΟΣ. Εἶμαι συμφωνὸς νὰ ζητεῖται ἡ γνώμη τοῦ Συμβουλίου τῆς Δικαιοσύνης διὰ μεταθέσεις καὶ διὰ παύσεις, ἀλλὰ φρονῶ συγχρόνως ὅτι ἡ σύνθεσις τοῦ Συμβουλίου τούτου τῆς Δικαιοσύνης δὲν νὰ γείνη ἐπὶ τῶν αὐτῶν περίπου βάσεων ἃς ἔθηνεν ἡ διεθνὴς Ἐπιτροπὴ τοῦ 1896—1897. Τούτου δὲ γενομένου ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία δὲν θὰ στερεῖται πάσης ἐπιδράσεως ἐπὶ τῆς γνώμης τοῦ ἐν λόγῳ Συμβουλίου καὶ δὲν θὰ ὑπάρχῃ ἐπιμεινῶς ὁ κίνδυνος τῆς δημιουργίας Κράτους ἐν Κράτει. Αὐτὴν τὴν παρατήρησιν κάμνω, διότι μανθάνω ὅτι ἡ Δικαστικὴ Ἐπιτροπὴ, τὸ Συμβούλιον τῆς Δικαιοσύνης τὸ κατήρησεν ἀπὸ δικαστικὰ πρόσωπα μόνον, ἐνῷ ἡ σύνθεσις τοῦ Συμβουλίου τούτου πρέπει νὰ ἦναι τοιαύτη ὅπως ἀναφέρεται εἰς τὰς βάσεις τὰς ὁποίας ἔθηνεν ἡ Διεθνὴς Ἐπιτροπὴ τοῦ 1896.

ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ. Διὰ τοῦ ἐν τῷ σχεδίῳ ἄρθρου ἡ Ἐπιτροπὴ ζητεῖ νὰ καθιερώσῃ τὴν διάκρισιν τῶν ἐξουσιῶν καὶ νὰ καταστήσῃ τοὺς δικαστὰς ἀνεξαρτήτους, φρονῶ δὲ ὅτι τοιαύτη διάκρισις ὅχι μόνον δὲν καθιερεῖ Κράτος ἐν Κράτει, ἀλλὰ συντελεῖ εἰς τὴν ἀληθῆ καὶ ἀπρόσκοπτον λειτουργίαν τοῦ πολιτεύματος· διὰ τοῦτο προτείνω νὰ μείνῃ τὸ ἄρθρον ὅπως ἔχει ἐν τῷ σχεδίῳ. Δὲν γνωρίζω τί ἔκαμε ἡ Δικαστικὴ Ἐπιτροπὴ διὰ τὸν καταρτισμὸν Συμβουλίου τῆς Δικαιοσύνης, ἀλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν θὰ ἐρχηται εἰς σύγκρουσιν μετὰ τὴν Ἐκτελεστικὴν Ἐξουσίαν τὸ Συμβούλιον, ἐφ' ὅσον ἡ πρότασις τοῦ Συμβουλίου δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὴν Ἐκτελεστικὴν Ἐξουσίαν. Καὶ ἂν δὲν ἦναι τοιαύτη εὐχῆς ἔργον θὰ ἦναι ν' ἀποτελεσθῆ τὸ Συμβούλιον ἀπὸ δικαστικὰ πρόσωπα.

ΦΟΥΜΗΣ. Ὅπως θεωρῶ ὅτι νόθευσις τοῦ θεσμοῦ τοῦ Συμβουλίου τῆς Δικαιοσύνης εἶναι τὸ νὰ ἐξαιρέσωμεν τὴν παῦσιν καὶ τὸν διορισμὸν ἀπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του, καὶ ὅτι τὸ τοιοῦτον δὲν προφυλάττει κατὰ τῶν ἄνωθεν τυχόν ἐπηρεασμῶν, οὕτω θεωρῶ νόθευσιν τοῦ αὐτοῦ θεσμοῦ τὴν μὴ σύστασιν τοῦ Συμβουλίου ἀπὸ δικαστικὰ πρόσωπα, μόνον διότι ἐν τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ περιπτώσει δὲν προφυλαττόμεθα ἀπὸ τῶν κάτωθεν τυχόν ἐπηρεασμῶν.

ΝΕΣΙΜΗΣ ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ. Ὡς μέλος καὶ τῆς Δικαστικῆς Ἐπιτροπῆς θεωρῶ καθήκόν μου νὰ δώσω πληροφορίας τινὰς ὅσον ἀφορᾷ τὸ Συμβούλιον τοῦτο τῆς Δικαιοσύνης.

Ὁ ὄργανισμὸς τὸν ὁποῖον συνέταξεν ἡ Δικαστικὴ Ἐπιτροπὴ ἀναφέρει ὅτι τὸ Συμβούλιον τῆς Δικαιοσύνης θ' ἀποτελεῖται ἀπὸ Δικαστικά πρόσωπα. Ἡ πρότασις τοῦ διορισμοῦ ἢ τῆς παύσεως δὲν θὰ ἦναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὴν Ἐκτελεστικὴν Ἐξουσίαν, ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει πρέπει ν' ἀποτελεῖται ἀπὸ Δικαστικά πρόσωπα μόνον. Ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει ἢ παύσις ἢ μετάθεσις πρέπει νὰ στηρίζεται ἐπὶ ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου τῆς Δικαιοσύνης ἀνεξαρτήτως τῶν προσώπων ἀπὸ τὰ ὁποῖα θὰ σύγκειται τοῦτο.

Ὁ κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ἐπιμένει ὅτι τοῦ Συμβουλίου τῆς Δικαιοσύνης πρέπει νὰ μετέχουν καὶ ἀντιπρόσωποι τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐξουσίας ἐν μειονοψηφίᾳ πάντοτε πρὸς τὰ δικαστικά πρόσωπα τοῦ αὐτοῦ Συμβουλίου· διότι ἄλλως εἶναι δυνατὴ σύγκρουσις μεταξὺ τοῦ Συμβουλίου καὶ τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐξουσίας ἐπικίνδυνος εἰς τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τῶν διαφόρων ἐξουσιῶν. Δὲν πρέπει δὲ ἐπιδιώκοντες τὴν διάκρισιν τῶν ἐξουσιῶν νὰ φθάσωμεν εἰς ἐντελῆ χωρισμὸν αὐτῶν, ὅστις δύναται νὰ γεννήσῃ ἐπανάστασιν μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐξουσιῶν.

Ἡ Ἐπιτροπὴ τῆ ἐρωτήσῃ τοῦ κ. Προέδρου ἐπιμένει εἰς τὴν διατύπωσιν τοῦ ἄρθρου ὅπως ἔχει αὐτὴ ἐν τῷ σχεδίῳ πλὴν τοῦ κ. Κουνδούρου ὅστις εἶναι τῆς γνώμης ὅτι διὰ τὴν μετάθεσιν δὲν πρέπει νὰ ἀπαιτεῖται γωμοδότησις διὰ νὰ δύναται ἡ Διοικητικὴ Ἐξουσία ἐνεκεν ὑπηρεσιακῶν λόγων ἐκάστοτε παρουσιαζομένων νὰ μεταθέτῃ τοὺς ὑπαλλήλους.

Τὸ ἄρθρον 94ον ὅπως ἐτροποποιήθη ὑπὸ τῆς Α. Β. Ὑψηλότητος γίνεται δεκτὸν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ κ. Βενιζέλου μειονοψηφούντος, διότι φρονεῖ οὗτος ὅτι διὰ λόγους δημοσίας τάξεως πρέπει νὰ ἐκτοπίζηται ἡ δίκη καὶ νὰ μὴ διατάσσεται ἡ κεκλεισμένων τῶν θυρῶν συζήτησις· διότι Πολιτεία ἀναγνωρίζουσα ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐκδικασθῇ δίκη τις ἄνευ ἀνατροπῆς τῆς τάξεως καὶ χωρὶς παραβιάσιν τῆς θεμελιώδους ἀρχῆς τῆς δημοσιότητος τῶν συζητήσεων εἶναι ἀνίκανος νὰ ζήσῃ.

Γίνονται ὡσαύτως δεκταὶ αἱ τροποποιήσεις ἐπὶ τοῦ 98ου ἄρθρου, τοῦ κ. Γιαμαλάκη μειονοψηφούντος.

Ἐἶτα τῆ πρότασις τοῦ κ. Βενιζέλου ἢ Ἐπιτροπῆ ἀνέθηκεν εἰς τὸν ἐκ τῶν μελῶν κ. Χαράλαμπον Παλωγεώργην τὴν σύνταξιν τοῦ σχεδίου τοῦ πρὸς τὴν Α. Β. Ὑψηλότητα ὑποβληθησομένου Ὑπομνήματος ἐπὶ τῶν παρατηρήσεων, τὰς ὁποίας ἔφερεν ἡ Α. Β. Ὑψηλότης ἐπὶ τοῦ ὑποβληθέντος Σχεδίου.

Μεθ' οὗ ἐλύθη ἡ συνεδρίασις.

Ὁ Προεδρεύων

Τὰ Μέλη

Ὁ Γραμματεὺς

Ἄριθ. πρακτ. 21.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

Ἰδιαιτέρας συνεδριάσεως τῆς πρὸς σύνταξιν Σχεδίου Πολιτεύματος Ἐπιτροπῆς.

Ἡ Συνεδρίασις ἐγένετο ἐν Χανίοις, ἐν ἰδιαιτέρᾳ αἰθούσῃ τοῦ Διοικητηρίου σήμερον τῇ 26 Ἰανουαρίου 1893 παρόντων πάντων τῶν μελῶν πλὴν τοῦ Προέδρου κ. Ἰω. Κ. Σφακιανῆ καὶ τῶν μελῶν κ.κ. Δ. Ξανθουδίδου καὶ Α. Χατζιδάκη.

Προεδρεῖα κ. Μεχμέτ-Ἐφένδου Πετεινάκη

(ἀπουσιάζοντος τοῦ τακτικοῦ Προέδρου)

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως, ἀναγινώσκειται τὸ συνημμένον Ὑπόμνημα πρὸς τὴν Α. Β. Ὑψηλότητα τὸν Πρίγκηπα Γεώργιον ἐπὶ τῶν παρατηρήσεων, τὰς ὁποίας φέρει ἡ Ἐπι-

τροπὴ εἰς τὰς τροποποιήσεις τῆς Α. Β. Ὑψηλότητος ἐπὶ τοῦ ὑποβληθέντος σχεδίου τοῦ Συντάγματος.

Μετὰ τοῦτο ἐλύθη ἡ συνεδρίασις.

Ὁ Προεδρεύων

Τὰ Μέλη

Ὁ Γραμματεὺς

Πρὸς

τὴν Α. Β. Ὑψηλότητα τὸν Πρίγκηπα Γεώργιον τῆς Ἑλλάδος

Ἐπατον Ἀρμοστὴν ἐν Κρήτῃ

Ὑψηλότητε,

Ἡ ἡμετέρα Ἐπιτροπὴ μελετήσασα ἐπισταμένως τὰς τροποποιήσεις, αἱ ἢ Ὑμετέρα Β. Ὑψηλότης εὐπρεστέθη νὰ γνωστοποιήσῃ αὐτῇ διὰ τοῦ ἰδιαιτέρου γραμματεῖος Τῆς ἐπὶ τοῦ Σχεδίου τοῦ Συντάγματος τῆς Νήσου, ὅπερ αὐτὴ ἐξεπόννησεν, εὐρίσκειται εἰς τὴν εὐάρεστον θέσιν ν' ἀναγγεῖλῃ τῇ Ὑμετέρᾳ Ὑψηλότητι ὅτι ἀποδεχθεῖσα ταύτας κατὰ μέγα μέρος, ἐπὶ ὀλίγων μόνον σημείων τῶν παρατηρήσεων Τῆς ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ τῇ ὑποβάλλῃ τὰς ἀκλουθοῦς σκέψεις τῆς :

α'.) Ὅσον ἀφορᾷ τὴν προτεινομένην προσθήκην εἰς τὸ ἄρθρον 25 τὸ πραγματευόμενον περὶ τύπου ἔχουσας ὡς ἐξῆς : « Ἐπιτρέπεται προσέτι ἢ ἀπαγόρευσις εἰσαγωγῆς ξένων ἐφημερίδων ἐμπεριεχουσῶν ὁμηροσιύματα ἐπιβλαβῆ εἰς τὰ συμφέροντα τῆς Πολιτείας » ἢ Ἐπιτροπὴ φρονεῖ ὅτι τὸ ἡμέτερον Σύνταγμα, σκοπὸν ἔχει νὰ κανονίσῃ τ' ἀφωρῶντα τὴν Κρητικὴν Πολιτείαν, δὲν κρίνει δὲ ἀναγκαῖον νὰ τεθῶσιν ἐν αὐτῷ καὶ αἱ διατάξεις αἱ ἀφωρῶσαι τὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα ἢ ἡμετέρα Πολιτεία θὰ δικαιούται νὰ λαμβάνῃ διὰ πᾶν ὅ,τι γενόμενον ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἤθελε τὸ θεωρήσει ἐπιβλαβές εἰς τὰ συμφέροντά τῆς. Τοιοῦτο δὲ βεβαίως θὰ ἦναι καὶ τὸ μέτρον κατὰ τῆς εἰσαγωγῆς ἐπιβλαβῶν δημοσιευμάτων γενομένων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, τοῦ ὁποῖου ἢ θέσις του φρονεῖ ἡ ἡμετέρα Ἐπιτροπὴ ὅτι εἶναι εἰς τοὺς ἀστυνομικούς Νόμους, ἐν οἷς μάλιστα δεόν νὰ γενικευθῇ κατὰ παντὸς ἐντύπου καὶ νὰ μὴ περιορισθῇ μόνον κατὰ τῶν ἐφημερίδων. Ἐπίσης ἢ Ἐπιτροπὴ φρονεῖ ὅτι τὸ ὅριον τῆς ἡλικίας τοῦ Βουλευτοῦ δεόν νὰ κανονίσῃ ὁ Ἐκλογικὸς Νόμος, διὰ νὰ δύναται νὰ μεταβληθῇ εὐκόλως, ἂν ἢ ἀνάγκη τὸ ἀπαιτήσῃ καὶ ὁ τόπος ἀποδεχθῇ τὴν ἀνάγκην ταύτην.

β'.) Ἡ ἡμετέρα Ἐπιτροπὴ ἀποδεχομένη τὴν προταθῆσιν τῆς Ὑμετέρας Β. Ὑψηλότητος ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 39 τοῦ Σχεδίου, ἔκρινε προτιμότεραν τὴν ἀπάλειψιν τούτου, διότι ἢ ἀναγραφὴ του οὐδὲν θὰ εἶχε πλεόν νὰ κανονίσῃ ἢ νὰ θεσπίσῃ. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀπάλειψιν τούτου τὸ ἐπόμενον 40ὸν ἄρθρον διευτυπώθη ὡς ἐξῆς : « Καθ' ἣν περίπτωσιν τὸ Ἠγεμονικὸν ἀξίωμα... τὴν Ἠγεμονικὴν ἐξουσιαν ἀσκει τὸ Συμβούλιον »· δηλονότι ἀντὶ τοῦ « ἀσκειν » τίθεται τὸ : « ὀσκει ».

γ'.) Ἡ παρατήρησις τῆς Ὑμετέρας Β. Ὑψηλότητος ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 44 ἐγένετο ἀποδεκτὴ παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς μετὰ τὴν ἀπάλειψιν τῆς τελευταίας φράσεως : « ἐν ᾧ ὑπῆρέθησαν ».

δ'.) Ὅσον ἀφορᾷ τὴν τροποποίησιν τῆς Ὑμετέρας Β. Ὑψηλότητος ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 46 ἢ Ἐπιτροπὴ φρονεῖ ὅτι ἢ ἀναλογία ἐνός Βουλευτοῦ πρὸς 6,000 κατοίκους, δὲν ἀναδεικνύει ὑπερβολικὸν ἀριθμὸν Βουλευτῶν, διότι ἢ ὅλη Κρήτη θὰ ἐκλέξει 50 μέχρι 54, ἐν ᾧ πρότερον ἐξέλεγεν 80. Ἡ Ἐπιτροπὴ φρονεῖ ὅτι γενομένου ἀποδεκτοῦ τοῦ Νομοῦ ὡς ἐκλογικῆς περιφέρειας, σπουδαία κατήχθη νίκη κατὰ τῶν ἀρχαίων Ἐπαρχιακῶν περιφερειῶν, καθ' ἃς τὰ φυσικὰ ὄρια ἐκάστης Ἐπαρχίας καθώριζον τὸν ἀριθμὸν τῶν Βουλευτῶν καὶ οὐχὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων. Ἴνα δὲ ἢ διάταξις αὐτῆ τοῦ Συντάγματος τύχῃ τῆς ἀποδοχῆς τῆς Συνελεύσεως, ἀναγκαῖον θεωρεῖ νὰ μὴ ἀπαιτηθῇ μέγας ἀριθμὸς κατοίκων διὰ τὴν

ανάδειξιν ενός Βουλευτοῦ· διότι ὑπάρχουσιν Ἐπαρχίαι, αἱ ὁποῖαι μόλις ἀριθμοῦσι 6,000 κατοίκους καὶ αἱ ὅποιαι θὰ θεωρήσωσιν ἑαυτὰς ἀποκλειομένας νὰ δώσωσιν ἕστω καὶ ἓνα Βουλευτὴν, ἂν ἀπαιτηθῆ διὰ τὴν ἀνάδειξιν τούτου ἀνώτερος ἀριθμὸς κατοίκων ἐκείνου, ὃν ἡ Ἐπαρχία ἔχει. Αἱ μέχρι τοῦδε ὑπάρχουσαι Ἐπαρχιακὴ περιφέρειαι ἀνέπτυξαν τὸν Ἐπαρχιακὸν τοπικισμὸν εἰς ἰσχυρὸν βαθμὸν, πολλὰ δ' ἔτη θὰ παρέλθωσιν, ἵνα οὗτος ἐκλέξῃ διὰ τὴν περιφέρειαν τοῦ Νομοῦ ὥστε δὲν εἶναι ὑπερβολή, ἂν εἶπη τις ὅτι κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῶν Βουλευτικῶν ἐκλογῶν οἱ κάτοικοι θὰ προσέρχωνται εἰς τὰς κάλπας ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κατ' Ἐπαρχιακὰς ομάδας καὶ ὅτι αἱ Ἐπαρχίαι αἱ ὁποῖαι δὲν θὰ ἔχωσι τὸν ἀριθμὸν τῶν κατοίκων διὰ νὰ ἀναδείξωσιν ἓνα τοῦλάχιστον Βουλευτὴν, δὲν θὰ ἔχωσι τοιοῦτον ἐν τῷ κοινοβουλίῳ τῆς Κρήτης. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἐνιαῖον τῆς ψήφου καὶ κατὰ τὴν ψήφισιν τοῦ Σχεδίου τὸ ἀπεδέχθη καὶ τὸ κατεχώρησεν εἰς τὰ πρακτικά τῆς ἡ Ἐπιτροπῆ, ἀλλ' ἔκρινε σκοπιμώτερον ν' ἀναγραφῆ τούτο ἐν τῷ Ἐκλογικῷ Νόμῳ διὰ νὰ ἦναι εὐκολωτέρα ἢ ἐκτελεστικῶν ἢ καὶ ἡ ἀντικατάστασις τῶν δι' ἑτέρου καταλληλοτέρου ἐκλογικῶν συστήματος, ὅπερ ἤθελε καταδείξῃ ἡμῖν ἢ πείρα καὶ ἡ ἐφαρμογὴ εἴτε ἐνταῦθα εἴτε ἀλλοῦ. Κρίνει δ' ἀναγκαῖον ἢ ἡμετέρα Ἐπιτροπεία νὰ ἐκδηλώσῃ πρὸς τὴν ἡμετέραν Βασιλικὴν ἡγεμονίαν ὅτι διαπνέεται ὑπὸ τῶν εἰλικρινεστέρων προθέσεων ὅπως ἀποδεχθῆ ὁ τόπος τὸ τελειότερον ἐκλογικὸν σύστημα, δι' οὗ θ' ἀντιπροσωπεύηται πληρέστατα ἡ μειονοψηφία καὶ θὰ καταπολεμῶνται οἱ συνδυασμοί.

ε'.) Ἡ Ἐπιτροπεία ἀποδεχομένη κατὰ μέρος τὰς παρατηρήσεις τῆς ἡμετέρας Βασιλικῆς ἡγεμονίας τὰς ἀφρώσας τὰ πρόσθετα μέλη τῆς Βουλῆς, κρίνει ἀναγκαῖον νὰ ὑποβάλλῃ τῇ ἡμετέρᾳ ἡγεμονίᾳ ὅτι ἡ ἐλευθερία τῆς γνώμης τῶν μελῶν τούτων ἀπαιτεῖ ἵνα μὴ ὑποβάλλωνται εἰς τὸν κίνδυνον τῆς παύσεως, ὅπως δὲ ὁ λαὸς δὲν δύναται ν' ἀνακαλέσῃ τὴν ἐντολὴν ἣν ἀπαξ ἔδωκεν εἰς τὸν αἰρετὸν του διὰ τὸν χρόνον δι' ὃν τὴν ἔδωκεν, οὕτω δίκαιον καὶ ὁ ἡγεμὼν νὰ μὴ δύναται νὰ παύῃ τὸν Βουλευτὴν, τὸν ὁποῖον διώρισεν δι' ὠρισμένην Σύνοδον.

Ἡ Ἐπιτροπεία φρονεῖ ἐπίσης, ὅτι διὰ τὴν ἀπρόσκοπτον λειτουργίαν τοῦ Κοινοβουλίου τὰ ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος διοριζόμενα μέλη δὲν πρέπει νὰ λαμβάνωσι μέρος εἰς τὸν ἔλεγχον τῶν πράξεων τῶν Συμβούλων, διότι ἡ διορίσθησαν διὰ τῆς συνυπογραφῆς τῶν Συμβούλων, ὧν αἱ πράξεις ἐλέγχονται καὶ συνεπῶς ἢ θέσις τῶν θὰ εἶναι πολὺ δυσχερής, διότι καὶ διὰ τοὺς μᾶλλον ἀτέλκτους χαρακτῆρας αἱ ἀνθρώπινοι ἀδυναμίαι ἔχουσιν ἐπιρροήν, ἢ διορίσθησαν διὰ τῆς συνυπογραφῆς τῶν διαδόχων τούτων· ἂν δὲ διὰ τῆς ψήφου τῶν προσθέτων μελῶν παραπεμφθῶσιν αὐταὶ ἐνώπιον τοῦ Εἰδικοῦ Δικαστηρίου ἢ ἀπόφασις τῆς Βουλῆς θὰ διατρέχῃ τὸν κίνδυνον νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς προὶδν ἀντιζηλίας, ἢ ὁποῖα δυστυχῶς δὲν σπανίζει μεταξύ τῶν πεπολιτισμένων προσώπων. Ἄν ἀφεθῆ ὁ Κυβερνητικὸς ἔλεγχος εἰς μόνον τὰ αἰρετὰ μέλη τοῦ Κοινοβουλίου ὅπως γίνεται πανταχοῦ, τὸ πρᾶγμα εἶναι φυσικώτερον· διότι ὅπως ὁ πολίτης ἀθετῶν τὸν νόμον τῆς πολιτείας καλεῖται νὰ δώσῃ λόγον ἐνώπιον τῶν ὀργάνων τῆς Κυβερνήσεως, οὕτω καὶ ὅταν οἱ ἐντεταλμένοι τὰ τῆς Κυβερνήσεως ἀθετήσωσι τὴν ἐντολὴν τῶν, δίκαιον εἶναι νὰ δίδωσι λόγον ἐνώπιον τοῦ Λαοῦ ἢτοι τῶν ἀντιπροσώπων τούτου.

Ἡ Ἐπιτροπεία κρίνει ἀναγκαῖον νὰ καταστήσῃ γνωστὸν τῇ ἡμετέρᾳ Βασιλικῇ ἡγεμονίᾳ ὅτι ἀποδέχεται τὴν ἀπάλειψιν τῶν τάξεων, ἐξ ὧν ἐφρόνει τὸ πρῶτον ὅτι ὀρθὸν ἦτο νὰ λαμβάνωνται οἱ διοριζόμενοι Βουλευταὶ, θεωροῦσα ἀρκετὸν ὅτι θὰ λαμβάνωνται ἐκ τῶν ἀρίστων Κρητῶν καὶ ὅτι τὸ πνεῦμα αὐτῆς εἶναι νὰ μὴ λαμβάνωνται ἀπὸ τοὺς ἀποτυχάνοντας κατὰ τὰς ἐκάστοτε Βουλευτικὰς ἐκλογὰς· διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ ἐπέρχεται σύγκρουσις τῆς θελή-

σεως τοῦ ἡγεμόνος πρὸς τὴν ἐκπεφρασμένην θέλησιν τοῦ Λαοῦ.

ς'.) Ἡ Ἐπιτροπεία ἀποδεχομένη τὰς παρατηρήσεις τῆς ἡμετέρας Βασιλικῆς ἡγεμονίας τὸ ἐδάφιον β' τοῦ ἄρθρου 59ου ὡς ἐξῆς : «Οὐδεμία ἐνοπλος δύναμις δύναται νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς τοῦ Βουλευτηρίου . . .»

ζ'.) Ἐρχομένη τελευταίον ἢ Ἐπιτροπεία ἐπὶ τῶν παρατηρήσεων τῆς ἡμετέρας Βασιλικῆς ἡγεμονίας ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 93 τοῦ σχεδίου, ἐκφράζει τὴν ἐπιθυμίαν ἵνα τὸ ἄρθρον τοῦτο μείνῃ ὅπως ὑπὸ ταύτης διευτυπώθῃ. Ἄν σήμερον ὁ τόπος δὲν δύναται νὰ ἀναγραφῆ ἐν τῷ Συντάγματι τοῦ τῆς ἰσοβίου καὶ τὸ ἀμετάθετον τῶν δικαστῶν, τὸ συμφέρον τῆς Πολιτείας ἀπαιτεῖ ἵνα τοὺς καταστήσῃ ἀνεξαρτήτους καὶ ἀνηπερεάστους. Τὸ τοιοῦτο δὲ δὲν κατορθοῦται ἂν ἢ Ἐκτελεστικῇ Ἐξουσίᾳ μείνῃ ὅπως ἐλευθέρως νὰ παύῃ καὶ μεταθέτῃ τούτους. Διὰ τῆς συστάσεως τοῦ Συμβουλίου τῆς Δικαιοσύνης ἐπιτυγχάνεται ἢ διάκρισις τῆς Δικαστικῆς ἐξουσίας ἀπὸ τῆς διοικητικῆς. Ἡ διάκρισις δ' αὕτη πόρρω ἀπέχουσα τοῦ νὰ δημιουργῆ Κράτος ἐν Κράτει, συντελεῖ εἰς τὴν ἀπρόσκοπτον λειτουργίαν τῆς ἐν λόγῳ ἐξουσίας. Ἡ Ἐπιτροπεία δὲν δύναται νὰ παραδεχθῆ ὅτι θὰ εὐρεθῆ Συμβούλιον Δικαιοσύνης ν' ἀποκρούσῃ πρότασιν τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐξουσίας, δι' ἣς θὰ ζητηθῆ ἢ μεταθέσις ἢ παύσις τοῦ Δικαστοῦ ὅταν αὕτη ἦναι δεδικαιολογημένη καὶ βασίζεται ἐπὶ τοῦ Νόμου, διὰ τὸν λόγον τοῦτον δὲν φοβεῖται σύγκρουσιν τοῦ Συμβουλίου τούτου πρὸς τὴν Ἐκτελεστικὴν Ἐξουσίαν, ἀπ' ἐναντίας ἐν αὐτῷ διαβλέπει τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Δικαιοσύνης.

Τὰς σκέψεις ταύτας ὑποβάλλοντες τῇ ἡμετέρᾳ Βασιλικῇ ἡγεμονίᾳ, ἀναμένομεν εὐλαβῶς τὴν ἀπάντησίν τῆς.

Τῆς ἡμετέρας Βασιλικῆς ἡγεμονίας ταπεινότητος καὶ εὐπειθέστατος θεράπων.

Ἐς Χανίους τῆ 26ῃ Ἰανουαρίου 1899.

Ὁ Προεδρεύων

Ἄριθ. πρακτ. 22.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

Ἰδιαιτέρας συνεδριάσεως τῆς πρὸς σύνταξιν Σχεδίου Πολιτεύματος Ἐπιτροπῆς

Ἡ Συνεδρίασις ἐγένετο ἐν Χανίους ἐν ἰδιαιτέρᾳ αἰθούσῃ τοῦ Διοικητηρίου σήμερον τὴν 27 Ἰανουαρίου 1899.

Προεδρεῖα τοῦ πρεσβυτέρου ἐκ τῶν μελῶν κ. Μεχμέτ Πετεινάκη ἀπουσιάζοντος τοῦ Προέδρου κ. Ι. Κ. Σφακιανᾶκη.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικά τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Ἀναγινώσκονται εἴτα καὶ ψηφίζονται εἰς δευτέραν ἀνάγνωσιν τὰ ἐπόμενα ἄρθρα τοῦ Συντάγματος ὡς ἀκολούθως :

ΣΧΕΔΙΟΝ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΤΗΣ

ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Δημόσιον Δίκαιον

Ἄρθρον 1ον. «Ἡ Νῆσος Κρήτη μετὰ τῶν παρακειμένων νησιδίων ἀποτελεῖ ἐντελῶς Ἀυτόνομον Πολιτείαν κατὰ τοὺς ἀποφασισθέντας ὑπὸ τῶν τεσσάρων Δυνάμεων ὄρους».

Ἄρθρον 2ον. «Τὸ ἔδαφος τῆς Κρητικῆς Πολιτείας εἶναι

ἀναπολλοτρίωτον οὐδ' ἐπιτρέπεται ἡ σύστασις δουλείας ἐπ' αὐτοῦ».

*Ἄρθρον 3ον. «Ἡ ἄμυνα τῆς χώρας καὶ ἡ τήρησις τῆς ἐσωτερικῆς τάξεως ἀνατίθεται εἰς σῶμα ἐγγχωρίου Πολιτοφυλακῆς καὶ Χωροφυλακῆς».

«Ἡ ἐν τῇ Πολιτοφυλακῇ ὑπηρεσία εἶναι ὑποχρεωτικῆ».

*Ἄρθρον 4ον. «Ἄνευ Νόμου οὐδεὶς ξένος στρατὸς μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν στρατῶν τῆς κατοχῆς, δύναται νὰ διαμείνῃ ἐπὶ τοῦ Κρητικοῦ ἐδάφους ἢ νὰ διέλθῃ δι' αὐτοῦ».

*Ἄρθρον 5ον. «Ἐπίσημος γλῶσσα τῆς Κρητικῆς Πολιτείας εἶναι ἡ Ἑλληνικῆ».

*Ἄρθρον 6ον. «Ἀποικισμὸς ξένων φυλῶν δὲν δύναται νὰ γείνη ἐν Κρήτῃ ἄνευ Νόμου».

*Ἄρθρον 7ον. «Τῆς Κρητικῆς Ἰθαγενείας ἀπολαμβάνουσιν :

α'.) Οἱ ἐν Κρήτῃ γεννηθέντες καὶ οἱ ἐν Κρήτῃ ἀποκατεστημένοι πρὸ τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1897, ἐὰν ὁ ἕτερος τοῦλάχιστον τῶν γενέων αὐτῶν ἦτο Κρῆς.

β'.) Οἱ ἐκ Κρητὸς Ὀθωμανοῦ ὑπηκόου ὀπουδήποτε γεννηθέντες ἢ κατοικοῦντες».

«Ἐὰν τις τούτων ἐκέκτητο τέως μὴ Ὀθωμανικὴν ἰθαγενείαν ἀποκτᾷ τὴν Κρητικὴν δι' ἀπλῆς πρὸς τοῦτο δηλώσεως ἐνώπιον δημοτικῆς τινος ἀρχῆς τῆς Κρήτης γινόμενης τὸ βραδύτερον ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος ἐὰν πρόκειται περὶ ἐνηλίκου, ἐντὸς δὲ ἴσου χρονικοῦ διαστήματος ἀπὸ τῆς ἐνηλικιώσεως, ἐὰν πρόκειται περὶ ἀνηλίκου».

«Ἡ διὰ πολιτογραφῆσεως ἀπόκτησις καὶ ἡ ἀπώλεια τῆς Κρητικῆς Ἰθαγενείας κανονισθῶσονται δι' ἰδίου Νόμου».

*Ἄρθρον 8ον. «Οἱ Κρῆτες παντὸς θρησκευματος εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ Νόμου καὶ ἀπολαμβάνουσι τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων».

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἀνωτέρω 8ου ἄρθρου προκειμένης συζητήσεως ἂν πρέπει ν' ἀπολαμβάνωσι τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων καὶ οἱ Ἰσραηλίται μετὰ τινα συζητήσιν ἐψηφίσθη κατὰ πλειονοψηφίαν τὸ ἄρθρον ὅπως ἀνωτέρω, ὅσον δ' ἀφορᾷ τοὺς Ἰσραηλίτας μένει νὰ διακανονισθῇ τοῦτο εἰς τὴν Συνέλευσιν.

*Ἄρθρον 9ον. «Τὰ δημόσια ἀξιώματα εἶναι προσιτὰ εἰς πάντας τοὺς Κρῆτας ἀνεξαρτήτως θρησκευματος, κατὰ λόγον τῆς ἰκανότητος καὶ χρηστότητος αὐτῶν».

«Εἰς τὰ δημόσια ἀξιώματα εἶναι δεκτοὶ μόνον οἱ ἰθαγενεῖς, ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων, καθ' ἃς ὁ Νόμος ἐπιτρέπει τὴν πρόσληψιν ξένων».

*Ἄρθρον 10ον «Πᾶς φόρος ἐπιβάλλεται καὶ εἰσπράττεται μόνον χάριν τοῦ κοινῆς συμφέροντος, ἕκαστος δὲ συνεισφέρει εἰς τὰ δημόσια βάρη ἀναλόγως τοῦ εἰσοδήματος ἢ τῆς περιουσίας του».

*Ἄρθρον 11ον. «Ἐκαστος εἶναι ἐλεύθερος νὰ πρεσβεύῃ οἰονδήποτε θρησκευμα προτιμᾷ».

«Ὁ προσηλυτισμὸς ἀπαγορεύεται».

«Ἡ διαφορὰ τοῦ θρησκευματος οὐδόπως ἐπηρεάζει τὴν κτῆσιν, ἢ ἀπώλειαν, ἢ τὴν ἄσκησιν οἰονδήποτε προσωπικοῦ, ἢ ἐμπραγμάτου δικαιώματος, οὐδ' ἀπαλλάττει νομίμου υποχρεώσεως».

*Ἄρθρον 12ον) «Ἡ ἐξωτερικὴ λατρεία πάντων τῶν ἀγνωρισμένων θρησκευμάτων εἶναι ἐλεύθερα καὶ προστατεύεται ὑπὸ τῆς Πολιτείας, πρέπει ὅμως νὰ συμμορφώνηται πρὸς τοὺς Νόμους καὶ τοὺς Ἀστυνομικοὺς Κανονισμούς».

*Ἄρθρον 13ον) «Πᾶς Κρῆς δύναται νὰ μεταβαίη ἀκωλύτως ὅπου δήποτε τῆς χώρας, ἢ ἐκτὸς αὐτῆς καὶ νὰ ἐγκαθίσταται ὅπου τῆς χώρας βούλεται, ἐφ' ὅσον δὲν ἀντίκεινται πρὸς τοῦτο Ἀστυνομικοὶ Κανονισμοί».

*Ἄρθρον 14ον) «Ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία εἶναι ἀπαραβίαστος. Οὐδεὶς καταδιώκεται, συλλαμβάνεται, φυλακίζεται,

ἢ ἄλλως πῶς περιορίζεται, εἰμὴ ὅταν καὶ ὅπως ὁ Νόμος ὀρίζει».

«Ἐκτὸς ὅταν πρόκειται περὶ αὐτοφώρου ἐγκλήματος ἢ ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τοῦ νομίμως προκηρυχθέντος Στρατιωτικοῦ Νόμου, οὐδεὶς συλλαμβάνεται ἢ φυλακίζεται ἄνευ ἠτιολογημένου δικαστικοῦ ἐντάλματος, ὅπερ δέον νὰ κοινοποιηταὶ αὐτῷ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συλλήψεως ἢ τὸ βραδύτερον ἐντὸς 24 ὥρων».

*Ἄρθρον 15ον) «Οὐδεὶς ἀφαιρεῖται ἄκων τοὺς παρὰ τοῦ Νόμου ὠρισμένους αὐτῷ δικαστάς, οὐδ' ὑποβάλλεται εἰς ποινὴν μὴ ὠρισμένην ἤδη ὑπὸ τοῦ Νόμου».

*Ἄρθρον 16ον «Ἡ κατοικία ἐκάστου εἶναι ἄσυλον. Οὐδεὶς κατ' οἶκον ἐρευνᾷ ἐνεργεῖται εἰμὴ ὅταν καὶ ὅπως ὁ Νόμος ὀρίζει».

*Ἄρθρον 17ον «Ἡ σωματεμπορία ἀπαγορεύεται, ἀργυρώνητος ἢ δοῦλος λογίζεται ἐλεύθερος ἅμα πατήσας τὸ Κρητικὸν ἐδαφος».

*Ἄρθρον 18ον «Οὐδὲν εἶδος ἐργασίας, βιοτεχνίας, ἢ γεωργίας δύναται νὰ ἀπαγορευθῇ ἐφ' ὅσον δὲν ἀντίκειται εἰς τὴν δημοσίαν ἠθικὴν, τὴν ἀσφάλειαν, ἢ τὴν ὑγιειαν τῶν κατοίκων».

*Ἄρθρον 19ον «Δὲν ἐπιτρέπονται ἐν Κρήτῃ ἄλλα μοπώλια εἰμὴ τὰ διὰ Νόμου ἰδρυόμενα πρὸς αὐξησιν τῶν δημοσίων ἐσόδων, ἢ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας».

*Ἄρθρον 20ον. «Οὐδεὶς στερεῖται τῆς περιουσίας αὐτοῦ, εἰμὴ διὰ δημοσίαν ἀνάγκην ὅταν καὶ ὅπως ὁ Νόμος διατάσῃ, πάντοτε δὲ μετὰ προηγουμένην ἀποζημιώσιν».

«Εἰδικὸς Νόμος θέλει κανονίσει τὰ τῆς ἰδιοκτησίας καὶ διαθέσεως τῶν μεταλλείων, ὀρυχείων, ἀρχαιολογικῶν θησαυρῶν καὶ ἱαματικῶν πηγῶν».

«Οὐδενὸς τῶν παρακειμένων τῇ Νήσῳ νησιδίων δύναται νὰ μεταβιβασθῇ ἢ κυριότης εἰς μὴ πολίτας Κρῆτας. Ἀπαγορεύεται ὡσαύτως ἡ σύστασις δουλείας ἐπ' αὐτῶν ὑπὲρ μὴ πολιτῶν Κρητῶν».

Τοῦ ἄρθρου τούτου τὸ τελευταῖον ἐδάφιον ἐψηφίσθη τῇ προτάσει τοῦ κ. Μίνως Α. Ψυχάκη.

*Ἄρθρον 21ον. «Βάσανοι ἢ γενικὴ δήμευσις ἀπαγορεύονται».

*Ἄρθρον 22ον. «Ἡ ἐκπαίδευσις εἶναι ἐλεύθερα, ἀρκεῖ νὰ ἀσκήται ὑπὸ προσώπων κεκτημένων τὴν ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζομένην ἰκανότητα καὶ χρηστότητα, ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν δὲ τῆς ἀρμοδίας Ἀρχῆς ὅσον ἀφορᾷ τὰ χρηστὰ ἤθη, τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὸ σέβας πρὸς τοὺς Νόμους τῆς Πολιτείας».

*Ἄρθρον 23ον. «Ἐκαστος ἔχει δικαίωμα νὰ ἐκφέρῃ ἐλευθέρως τὰς ἰδέας του προφορικῶς, ἐγγράφως ἢ διὰ τοῦ τύπου, τῆρῶν τοὺς Νόμους τῆς Πολιτείας».

«Ὁ Νόμος τιμωρεῖ τὴν κατάχρησιν τῆς ἐλευθερίας ταύτης».

*Ἄρθρον 24ον. «Ὁ περὶ τύπου Νόμος δέον νὰ βασίζεται ἐπὶ τῶν ἐπομένων ἀρχῶν :

α'.) Πρὸς ἐκδόσιν ἐφημερίδος ἢ περιοδικῆς ἀπαιτεῖται ἄδεια τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἀρχῆς.

β'.) Προκειμένης ἐκδόσεως ἐφημερίδος ἢ περιοδικῆς περιεχόντων πολιτικὴν ὕλην, ὁ αἰτῶν τὴν ἄδειαν, πρέπει νὰ καταθέσῃ χρηματικὴν ἐγγύησιν δύο χιλιάδων φράγκων πρὸς πληρωμὴν τῶν ἐνδεχομένων χρηματικῶν ποινῶν καὶ ἀποζημιώσεων καὶ

γ'.) Ἡ ἄδεια χορηγεῖται ὑποχρεωτικῶς εἰς τὸν αἰτούντα, ἐὰν ἔχῃ τὰ ἐν τῷ Νόμῳ ἀναγεγραμμένα προσόντα καὶ ἂν κατέβαλε τὴν ἀνωτέρω ἐγγύησιν».

«Ἐπιτρέπεται κατάσχεσις ἐφημερίδος, φυλλαδίου, ἢ περιοδικῆς καὶ ἐν γένει ἐντύπου :

1ον.) Ἐὰν προσβάλλεται τις τῶν ἀγνωρισμένων καὶ ἐν τῇ Νήσῳ λατρευομένων θρησκείων.

2ον.) Ἐὰν προσβάλλεται τὸ πρόσωπον τοῦ Ἡγεμόνος καὶ

3ον.) Ἐὰν διὰ τῶν δημοσιευμάτων παράγεται ἐπικίνδυνος ἐρεθισμὸς μεταξύ τῶν κατοίκων δυνάμενος νὰ χαλαρώσῃ τὴν δημοσίαν τάξιν».

« Ἡ κατὰσχεσις αἴρεται αὐτοδικαίως ἐὰν ἐντὸς τῆς ἐπιούσης δὲν ἐπικυρωθῇ διὰ δικαστικοῦ βουλευμάτος».

Ἡ ἐλάττωσις ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ τοῦ ποσοῦ εἰς 2 χιλιάδας φράγκων ἀντὶ πέντε χιλιάδων ὅπως ἐψηφίσθη εἰς τὴν α'. ἀνάγνωσιν, ἐγένετο κατὰ πλειοψηφίαν διὰ ψήφων 7 κατὰ 5.

Ἄρθρον 25ον. «Οἱ Κρήτες ἔχουσι δικαίωμα νὰ συνέρχωνται ἡσυχῶς καὶ ἀόπλως συμμορφούμενοι πρὸς τοὺς Νόμους εἴτινες δύνανται νὰ κανονίσωσι τὴν ἄσκησιν τοῦ δικαιώματος τούτου, χωρὶς ὅμως νὰ τὸ ἐξαρτήσωσιν ἀπὸ προηγουμένης ἀδείας».

« Ἐξαιροῦνται αἱ ἐν ὑπαίθρῳ συναθροίσεις, αἵτινες ὑπόκεινται ἀπολύτως εἰς τοὺς Ἀστυνομικοὺς Κανονισμοὺς».

Ἄρθρον 26ον. «Οἱ Κρήτες ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι, ἐφ' ὅσον εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ συνεταιρισμοῦ ἢ εἰς τὰ πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου μέσα δὲν ὑπάρχει τι τὸ παράνομον, ἀνήθικον, ἢ ἐπικίνδυνον εἰς τὴν Πολιτείαν».

« Ὁ Νόμος κανονίζει τὴν ἄσκησιν τοῦ δικαιώματος τοῦ συνεταιρίζεσθαι, ἀποβλέπων εἰς τὴν τήρησιν τῆς Δημοσίας ἀσφαλείας».

Ἄρθρον 27ον. «Πᾶς τις ἔχει δικαίωμα νὰ ἀπευθύνῃ εἰς τὰς ἀρχὰς ἀναφοράς ὑπογεγραμμένης παρ' ἑνὸς ἢ πλειόνων προσώπων».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Ἡγεμῶν

Ἄρθρον 28ον. «Ὁ Ἡγεμὼν εἶναι ὁ Ἀνώτατος Ἄρχων τῆς Πολιτείας. Οὗτος θέτει τοὺς Νόμους μετὰ Βουλῆς ἀντιπροσώπων τοῦ Λαοῦ, ἀσκεῖ τὴν Ἐκτελεστικὴν Ἐξουσίαν δι' ὑπευθύνων Συμβούλων καὶ ἀπονέμει τὴν Δικαιοσύνην διὰ τῶν Δικαστηρίων».

Ἄρθρον 29ον. «Ὁ Ἡγεμὼν εἶναι νόμῳ ἀνεύθυνος καὶ ἀπαραβίαστος».

«Πᾶσα πρᾶξις Αὐτοῦ δέον νὰ προσυπογράφηται ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου Συμβούλου Του, ὅστις διὰ τῆς ὑπογραφῆς του μόνῃς ἀναλαμβάνει τὴν εὐθύνην τῆς πράξεως ταύτης».

«Τοιαύτη προσυπογραφή δὲν ἀπαιτεῖται διὰ τὸν διορισμὸν ἢ τὴν παῦσιν τῶν Συμβούλων τοῦ Ἡγεμόνος, τῶν προσθέτων μελῶν τῆς Βουλῆς, τοῦ Προέδρου καὶ Εἰσαγγελέως τῶν Ἐφετῶν καὶ τῶν Νομαρχῶν».

Ἄρθρον 30ον. «Ὁ Ἡγεμὼν ἐκπροσωπεῖ τὴν Πολιτείαν, συνάπτει συμβάσεις, τῶν ὁποίων τὴν ψήφισιν ζητεῖ παρὰ τῆς Βουλῆς, κόπτει νόμισμα καὶ ἀπονέμει τὰ νενομισμένα παράσημα».

Ἄρθρον 31ον. «Ὁ Ἡγεμὼν εἶναι Ἀνώτατος Ἀρχηγὸς τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τῆς Πολιτείας».

« Ἀπονέμει τοὺς στρατιωτικοὺς βαθμοὺς».

«Διορίζει καὶ παύει πάντας τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους συμπεριλαμβανομένων τῶν Καδῆδων καὶ Μουφτῆδων εἰς ὅσας θέσεις καὶ ὅπως ὁ Νόμος ὀρίζει».

«Παρέχει ἢ ἀρνεῖται τὴν ἐγκρίσιν Αὐτοῦ εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐκλεγόμενον Μητροπολίτην Κρήτης καὶ τοὺς παρὰ τῆς ἐν Κρήτῃ Ἐπισκοπικῆς Συνόδου ἐκλεγομένους Ἐπισκόπους».

«Ἐχει τὸ δικαίωμα τῆς κυρώσεως τῶν ὑπὸ τῆς Βουλῆς ψηφισθέντων Νόμων, δημοσιεύει τούτους καὶ ἐκδίδει τὰ πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῶν ἀναγκαῖα Διατάγματα. Δὲν δύνανται ὅμως νὰ ἀναστείλῃ τὴν ἰσχύν Νόμου τινος ἀφ' οὗ δημοσιευθῇ οὐδὲ νὰ ἀπαλλάξῃ ταύτης οἰονδήποτε».

Ἄρθρον 32ον. «Ὁ Ἡγεμὼν :

α'.) Συγκαλεῖ τὴν Βουλὴν καὶ κηρύττει τὴν ἐναρξιν καὶ λήξιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς.

β'.) Ἐχει δικαίωμα νὰ ἀναβάλλῃ, διακόπτῃ, παρατείνῃ ἢ διαλύῃ τὴν Βουλὴν. Ἡ ἀναβολή, διακοπή ἢ παράτασις δὲν δύναται νὰ διαρκέσῃ πλεον τῶν 40 ἡμερῶν, οὐδὲ νὰ ἐπαναληφθῇ διαρκούσης τῆς αὐτῆς Συνόδου ἄνευ συναινέσεως τῆς Βουλῆς».

«Εἰς τὸ Διατάγμα τῆς διαλύσεως δέον νὰ ὀρίζηται συγχρόνως ἢ ἐνὸς τριμηνίας σύγκλησις τῆς νέας Βουλῆς».

Ἄρθρον 33ον. «Ὁ Ἡγεμὼν ἔχει δικαίωμα νὰ μεταβάλλῃ, ἐλαττώσῃ, ἢ χαρίξῃ τὰς παρὰ τῶν Δικαστηρίων καταγενοσκεινὰς ποινὰς, πρὸς δὲ νὰ χορηγῇ ἀμνηστειὰν ἐπὶ μόνων τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων».

Ἄρθρον 34ον. «Ὁ Ἡγεμὼν δύνανται διὰ Διατάγματος προσυπογεγραμμένου παρὰ πάντων τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου Του νὰ προκηρύξῃ τὸν Στρατιωτικὸν Νόμον εἰς πᾶσαν τὴν Νῆσον ἢ εἰς μέρος αὐτῆς :

α'.) Ὅταν οἱ κάτοικοι ἀνθίστανται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν Νόμου τινος, ἢ νομίμως ἐκδομένου Ἡγεμονικοῦ Διατάγματος ἢ Κανονισμοῦ καὶ

β'.) Ἐν περιπτώσει ἐνόπλου κινήματος ἢ σοβαρᾶς ταραχῆς, ἐὰν τὰ συνήθη ὄργανα τῆς ἐξουσίας δὲν δύνανται ν' ἀποκαταστήσωσι τὴν τάξιν».

Ἄρθρον 35ον. «Τὸ Διατάγμα τὸ προκηρῦσσον τὸν Στρατιωτικὸν Νόμον πρέπει νὰ ἦναι ἠτιολογημένον, νὰ δημοσιευθῇ δὲ εἰς πάντας τοὺς Δήμους, εἰς οὓς πρόκειται νὰ ἐφαρμοσθῇ, οὕτω δὲ μόνον λαμβάνει ἔννομον ἰσχύον».

Ἄρθρον 36ον. «Ὁ Στρατιωτικὸς Νόμος αἴρεται ἅμα ἐκλειψάσης τῆς αἰτίας δι' ἣν προκηρύχθη».

Ἄρθρον 37ον. «Τὰ ἀπιτελέσματα τῆς προκηρύξεως τοῦ Στρατιωτικοῦ Νόμου ὀρισθῆσονται διὰ Νόμου ἐπὶ τούτῳ».

Ἄρθρον 38ον. «Καθ' ἣν περίπτωσιν τὸ Ἡγεμονικὸν ἀξίωμα μείνῃ ἄνευ κατόχου, τὴν Ἡγεμονικὴν ἐξουσίαν ἀσκεῖ τὸ Συμβούλιον τοῦ Ἡγεμόνος ἐν ὀνόματι τοῦ Λαοῦ καὶ ὑπὸ ἰδίαν εὐθύνην, συγκαλεῖ δὲ ἐντὸς δύο μηνῶν τὸ βραδύτερον τὴν Συνέλευσιν, ὅπως αὕτη ἀποφασίσῃ περὶ τε τοῦ προσώπου τοῦ Ἡγεμόνος καὶ περὶ τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος, ὅσαι ἤθελον κριθῇ ἀναθεωρηταί ἐνεκα τῆς μεταβολῆς ταύτης».

Ἄρθρον 39ον. «Πᾶσα ἀπόφασις τῆς Συνελεύσεως ἀφορῶσα τὸ πρόσωπον τοῦ Ἡγεμόνος λαμβάνεται διὰ πλειοψηφίαν τῶν δύο τρίτων καὶ διὰ φανερὰς ψηφοφορίας».

Ἄρθρον 40ον. «Ἡ Ἡγεμονικὴ χορηγία προσδιορίζεται διὰ Νόμου. Ἡ δὲ πρὸς τὴν Αὐτοῦ Βασιλικὴν Ὑψηλότητα τὸν Πρίγκηπα Γεώργιον τῆς Ἑλλάδος ἐτήσια χορηγία ὀρίζεται εἰς διακοσίας χιλιάδας δραχμῶν».

Ἐνταῦθα προκειμένης συζητήσεως τοῦ ἀνωτέρου ἄρθρου

Ὁ κ. ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ εἶπεν ὅτι ἡ ἐπιψηφίσις ἄρθρου σχετιζομένου πρὸς τὴν Ἡγεμονικὴν χορηγίαν πρέπει νὰ γείνη ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως, διότι ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν ἔχει πρὸς τοῦτο οὐδεμίαν ἀρμοδιότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Βουλὴ

Ἄρθρον 41ον. «Ἡ Βουλὴ συμερίζεται τὴν Νομοθετικὴν Ἐξουσίαν μετὰ τοῦ Ἡγεμόνος».

«Σύγκειται δὲ :

Ἐκ μελῶν αἵρετῶν

Ἐκ μελῶν προσθέτων διοριζομένων ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος καὶ

Ἐκ μελῶν αὐτοδικαίως μετεχόντων αὐτῆς».

Ἄρθρον 42ον. «Διὰ νὰ ἐκλεχθῇ τις, ἢ διορισθῇ Βουλευτῆς πρέπει :

Νὰ ἦναι Κρής τὴν ἰθαγένειαν.

Νὰ κατοικῇ ἐν Κρήτῃ τοὐλάχιστον ἀπὸ πενταετίας.

Νὰ ἔχῃ συμπεπληρωμένον τὸ 30ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του καὶ

Νά ἔχη τὰ λοιπὰ προσόντα τὰ ὑπὸ τοῦ Ἐκλογικοῦ Νόμου ὀριζόμενα.

Ἐκ τοῦ ἄρθρου, ὅπως ἐψηφίσθη εἰς πρώτην ἀνάγνωσιν, ἀντεκατεστάθη ἐν τῇ β' ἡ λέξις «τριετίας» διὰ τῆς λέξεως «πενταετίας» παμψηφεί.

¶ Ἄρθρον 43ον. «Τὰ καθήκοντα τοῦ Βουλευτοῦ εἶναι ἀσυμβίβαστα πρὸς τὰ τοῦ ἐμμίσθου δημοσίου ἢ δημοτικοῦ ὑπαλλήλου, τὰ τῶν θρησκευτικῶν λειτουργῶν καὶ τὰ τῶν στρατιωτικῶν ἐν γένει πλὴν τῶν ἀποστρατευθέντων καὶ ἀποταχθέντων, οἵτινες δύνανται νὰ ἐκλέγονται ἢ διορίζονται Βουλευταί, ἐὰν ἡ ἀπόταξις δὲν ἐπῆλθεν ἐνεκεν ἀναρμόστου αὐτῶν διαγωγῆς ἐν τῷ στρατεύματι ἐν ᾧ ὑπηρετήσαν».

Ἐνταῦθα ὁ κ. Φούμης ἐπανελάβε τὴν πρότασιν του, ὅπως ἀπαλειφθῆ ἐκ τοῦ ἄρθρου τὸ μέρος τὸ ἀναφερόμενον εἰς τοὺς θρησκευτικούς λειτουργούς, διότι θεωρεῖ ἐπάναγκες ν' ἀντιπροσωπεύηται καὶ ὁ Κληρὸς ἐν τῇ Βουλῇ ὑπὸ ἀνωτέρων κληρικῶν.

Ἡ πρότασις αὕτη τοῦ κ. Φούμη ἀπορρίπτεται διὰ ψήφων 10 κατὰ 2.

Ἄρθρον 44ον. «Ὁ Βουλευτὴς δὲν δύναται πρὸ τῆς παρελεύσεως διετίας ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς του ἢ τοῦ διορισμοῦ του, νὰ διορισθῆ εἰς ἐμμίσθον δημοσίαν ἢ δημοτικὴν θέσιν πλὴν τῆς τοῦ Συμβούλου τοῦ Ἡγεμόνος».

Ἄρθρον 45ον. «Τὰ αἰρετὰ μέλη τῆς Βουλῆς ἐκλέγονται κατὰ Νομούς καὶ κατ' ἀναλογία ἐνός Βουλευτοῦ πρὸς ἑξακισχιλίους κατοίκους ἢ κλάσμα τοῦ ἀριθμοῦ τούτου καὶ διὰ συστήματος ψηφοφορίας ἐξασφαλίζοντος ὅσον τὸ δυνατόν πληρέστερον τὴν ἀντιπροσώπευσιν τῶν μειονοψηφῶν».

Τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον ἐψηφίσθη ὅπως ἔχει ἀπορριφθείσης κατὰ πλειονοψηφίαν διὰ ψήφων 7 κατὰ 5 τῆς προτάσεως τοῦ κ. Φούμη ὅπως ἀπαλειφθῆ ἡ φράσις «κατ' ἀναλογία τοῦ πληθυσμοῦ».

Ἄρθρον 46ον. «Ὁ ἐκλογικὸς Νόμος θέλει ὀρίσει τὰς λεπτομερείας τῶν ἐκλογῶν. Ὁ Νόμος οὗτος θέλει θεσπίσῃ τὸ ἐνιαῖον καὶ τὸ πολλαπλοῦν τῆς ψήφου. Ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ δευτέραν ψήφον θὰ ἔχη ὁ ὑπερβάς τὸ 40ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἐὰν ἦναι πατὴρ τριῶν τοῦλάχιστον νομίμων τέκνων».

«Τὰ περὶ ἐνιαίου καὶ αἱ λεπτομέρειαι τοῦ πολλαπλοῦ τῆς ψήφου δύνανται νὰ τροποποιηθῶσι μετὰ πάροδον πενταετίας ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ Συντάγματος δι' ἀπλοῦ Νόμου».

«Μετὰ παρέλευσιν ὀκταετίας ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος οὐδεὶς νέος ἐκλογεὺς ἐγγράφεται εἰς τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους ἐὰν μὴ ἦναι ἐγγράμματος».

Ἄρθρον 47ον. «Τὰ ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος διοριζόμενα μέλη τῆς Βουλῆς εἶναι δέκα τὸν ἀριθμὸν λαμβάνονται δὲ κατ' ἀναλογία τοῦ πληθυσμοῦ ἐξ ὄλων τῶν Νομῶν καὶ ἐκ τῶν ἀρίστων Κρητῶν».

Ἄρθρον 48ον. «Αὐτοδικαίως μετέχουσι τῆς Βουλῆς οἱ Σύμβουλοι τοῦ Ἡγεμόνος, ἀλλ' ἀνευ δικαιώματος ψήφου».

Ἄρθρον 49ον. «Ὁ Βουλευτὴς ἀντιπροσωπεύει τὴν Νῆσον ὅλην καὶ ὄχι μόνον τὸν Νομὸν ἐξ οὗ ἐλήφθη».

Ἄρθρον 50όν. «Ἡ ἐξέλεξις τῶν ἀμοισθητομένων ἐκλογῶν γίνεται ὑπὸ τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου τῆς Πολιτείας».

Ἄρθρον 51ον. «Οἱ Βουλευταὶ ἐκλέγονται κατὰ διετίαν, ἢ δὲ Βουλὴ συνεχῆται εἰς τακτικὴν Σύνοδον ἅπαξ ἐντὸς τῆς διετίας».

Ἄρθρον 52όν. «Ἡ διάρκεια τῆς τακτικῆς Συνόδου τῆς Βουλῆς εἶναι ἡμίση. Ἀξέσσης τῆς Συνόδου ὁ Βουλευτὴς ἀποβάλλει τὴν ιδιότητα καὶ τὸν τίτλον τοῦ Βουλευτοῦ».

Ἄρθρον 53. «Ὅσακις παραστῆ ἀνάγκη ὁ Ἡγεμὼν δύναται νὰ συγκαλέσῃ τὴν Βουλὴν εἰς ἑκτακτον Σύνοδον καὶ πρὸ τῆς παρελεύσεως διετίας».

«Ἡ διάρκεια καὶ τὸ πρόγραμμα τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐκτά-

κτου Συνόδου κανονίζονται δι' Ἡγεμονικοῦ Διατάγματος. Ἡ Βουλὴ ἐν ἐκτάκτῳ Συνόδῳ, δὲν δύναται νὰ ἐπιληφθῆ τῆς συζητήσεως ἄλλων θεμάτων, ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ προγράμματι τούτῳ ὀρισμένων».

Ἄρθρον 54ον. «Ἐν κατεπειγούσαις περιστάσεσιν ὁ Ἡγεμὼν δικαιούται νὰ καλέσῃ εἰς ἑκτακτον Σύνοδον τοὺς Βουλευτάς τῆς ληξάσης Συνόδου, ἐὰν δὲν προτιμᾷ νὰ διατάξῃ ἐκλογὰς νέων Βουλευτῶν».

Ἄρθρον 55ον. «Ἡ Βουλὴ συνεδριάζει δημοσίᾳ, ἐκτάκτως δὲ καὶ μόνον μετὰ προηγουμένην αὐτῆς ἀπόφασιν περὶ τούτου, κεκλεισμένων τῶν θυρῶν».

Ἄρθρον 56ον. Πρὶν ἀναλάβωσι τὰ καθήκοντά των εἰς Βουλευταὶ ὀμνύουσιν ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ καὶ ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει κατὰ τὸν εἰθισμένον δι' ἕκαστον θρησκευμα τύπον, ὅτι θὰ ἐκπληρώσωσιν εὐσυνειδήτως τὰ καθήκοντά των, τηροῦντες πίστιν πρὸς τὴν Πατρίδα καὶ τὸν Ἡγεμόνα καὶ σεβόμενοι τοὺς Νόμους τῆς Πολιτείας».

Ἄρθρον 57ον. «Ἡ Βουλὴ ἐκλέγει κατὰ τὴν ἀρχὴν ἐκάστης Συνόδου ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς τὸν Πρόεδρον, τοὺς Ἀντιπροέδρους καὶ Γραμματεῖς αὐτῆς».

Ἄρθρον 58ον. «Ἡ Βουλὴ ἐκτελεῖ διὰ τοῦ Προέδρου τῆς τὴν ἰδίαν αὐτῆς ἀστυνομίαν. Ὁ Πρόεδρος μόνος δύναται νὰ δώσῃ διαταγὰς εἰς τὴν φρουρὰν τοῦ Βουλευτηρίου».

«Οὐδεμία ἐνοπλος δύναμις δύναται νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς τοῦ Βουλευτηρίου, ἀνευ συναινέσεως τοῦ Προέδρου».

Ἄρθρον 59ον. «Πρὸς ἀποτέλεσιν ἀπαρτίας ἀπαιτεῖται ἡ παρουσία πλειονῶν τοῦ ἡμίσεως τῶν ἐχόντων δικαίωμα ψήφου Βουλευτῶν, πρὸς ἔγκυρον δ' ἀπόφασιν ἢ ἀπόλυτος πλειονοψηφία τῶν μετασχόντων τῆς συνεδριάσεως Βουλευτῶν, τῶν ἐχόντων δικαίωμα ψήφου. Ἐν ἰσοψηφίᾳ ἡ πρότασις ἀπορρίπτεται».

Ἄρθρον 60όν. «Ἐφ' ὅσον μετέχει τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς ὁ Βουλευτὴς, λαμβάνει λόγῳ ἀποζημιώσεως δέκα φράγκα καθ' ἐκάστην».

Ἄρθρον 61ον. «Βουλευτὴς δὲν καταδιώκεται οὐδ' ὅπως δῆποτε ἐξετάζεται ἐνεκα γνώμης ἢ ψήφου δοθείσης παρ' αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐνάσκησιν τῶν Βουλευτικῶν του καθηκόντων».

«Διαρκούσης τῆς Συνόδου Βουλευτὴς δὲν καταδιώκεται οὐδὲ συλλαμβάνεται ἢ φυλακίζεται ἀνευ ἀδείας τῆς Βουλῆς, ἐκτὸς ἐὰν πρόκειται περὶ αὐτοφώρου κακουργήματος».

Ἄρθρον 62ον. «Οὐδεὶς Νόμος ἔχει ἰσχύν, ἂν μὴ ψηφισθῆ δις ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἄρθρον πρὸς ἄρθρον κατὰ δύο διαφόρους ἡμέρας καὶ ἂν μὴ κυρωθῆ ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος».

«Ὁ Προϋπολογισμὸς ψηφίζεται μόνον ἅπαξ».

«Νομοσχέδιον ψηφισθὲν ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ μὴ κυρωθὲν ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς βουλευτικῆς Συνόδου θεωρεῖται ἀκυρωθὲν».

Ἄρθρον 63ον. «Ἡ αὐθεντικὴ ἐρμηνεία τῶν Νόμων ἀνήκει εἰς τὴν Βουλὴν».

Ἄρθρον 64ον. «Τὸ δικαίωμα τῆς προτάσεως τῶν Νόμων ἀνήκει εἰς τὸν Ἡγεμόνα καὶ εἰς τὴν Βουλὴν».

«Νόμοι ἀφορώντες εἰς μισθοδοσίαν, σύνταξιν ἢ ἄλλην οἰανδήποτε προσωπικὴν ὠφέλειαν εἰσάγονται εἰς τὴν Βουλὴν μόνον ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος».

«Προτάσεις Βουλευτῶν συνεπαγόμεναι ἄλλας αὐξήσεις τῶν ἐξόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ δὲν δύνανται νὰ συζητηθῶσιν ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἂν μὴ προηγουμένως ἐγκριθῶσιν ὑπὸ τῆς ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ Ἐπιτροπῆς».

Ἄρθρον 65ον. «Ἄνευ νόμου ψηφισθέντος ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ κυρωθέντος ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος οὐδεὶς νέος φόρος ἐπιβάλλεται οὐδὲ εἰσπράττεται».

«Δάνεια ἢ Συμβάσεις, συνεπαγόμενα χρηματικὰς ὑποχρεώσεις τοῦ δημοσίου δὲν συνομολογοῦνται καὶ Συντάξεις ἢ ἀμοιβαὶ δὲν παρέχονται ἐκ τοῦ δημοσίου Ταμείου».

Ἄρθρον 66ον. «Εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκάστης τακτικῆς Συνό-

δου υποβάλλεται εις τὴν Βουλὴν ὁ ἀιετὴς προϋπολογισμὸς τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τῆς προσεχοῦς διετίας καὶ ὁ ἀπολογισμὸς τῆς παρελθούσης.

« Πρὶν ψηφισθῆ ὁ προϋπολογισμὸς ἢ ἐγκριθῆ ὁ ἀπολογισμὸς, παραπέμπονται πρὸς ἐξέτασιν καὶ γνωμοδότησιν ἐνώπιον ἐπὶ τούτῳ Ἐπιτροπῆς τῆς Βουλῆς ».

« Ἐὰν ὁ ἀπολογισμὸς δὲν δύναται νὰ συνταχθῆ ἐγκαίρως υποβάλλεται ἀνυπερθέτως εἰς τὴν ἀμέσως ἐπομένην τακτικὴν ἢ ἑκτακτον Σύνοδον ».

Ἐνταῦθα ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ εἶπε τὰ ἑξῆς :

Ἡ ἀρχὴ τοῦ καταρτισμοῦ διετοῦς προϋπολογισμοῦ ἔχει ἴσως λελθῶτως τὴν καταγωγὴν τῆς ἐκ τοῦ Φερμινίου τοῦ 1889 ὅπερ ὡς λόγον καθιερώσεως ταύτης προσέβαλε τὸ ὅτι τὸ κυριώτερον εἰσόδημα τῆς Νήσου, τὸ ἔλαιον, παράγεται κατὰ διέτιαν, ἀλλὰ καὶ ὁ λόγος οὗτος ἐξέλιπεν ἀφ' ὅτου εἰσῆχθη τὸ νῦν ἰσχύον σύστημα τῆς φορολογίας κατὰ τὴν ἐξαγωγὴν, διότι εἶναι γνωστὸν ὅτι τὸ ἐξακτέον τῆς ποσότητος μιᾶς καλῆς ἐσοδείας τοῦ ἐλαίου δὲν ἐξάγεται ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἔτους τῆς παραγωγῆς ἢ κατὰ τὸ ἡμισυ, ἐπίσης δὲ ὁ προϋπολογισμὸς τῶν ἐσόδων καὶ τῶν λοιπῶν προϊόντων γίνεται εὐκολώτερος κατὰ τὸ ἔτος τῆς παραγωγῆς.

Ἐνῷ λοιπὸν εὐδαίς πρακτικὸς λόγος συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τοῦ διετοῦς προϋπολογισμοῦ, ἢ κατὰ διέτιαν ψήφισις αὐτοῦ παρουσιάζει πλεῖστα ἄτοπα καὶ ματαιοὶ σχεδὸν τὸν σκοπὸν τῆς συντάξεως αὐτοῦ.

α'.) Ἐὰν ἡ ἐφαρμογὴ αὐτοῦ ἀποδειχθῆ πλημμελὴς κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος, ἢ πλημμελὴς αὕτη κατ' ἀνάγκην θὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος, ἐπομένως ἂν πρὸς τὴν ἑλλειμμα τοῦτο θ' ἀπαιτήσῃ ἢ τὴν σπουδαίαν αὐξάνειν φόρων, ὅπερ δὲν ἐγγυᾶται πόντοτε καὶ τὴν ἀνάλογον αὐξάνειν τῶν δημοσίων προσόδων ἢ τὴν προσφυγὴν εἰς δάνεια ἐπιζήμια.

β'.) Διὰ τοῦ διετοῦς προϋπολογισμοῦ ὁ ἐπὶ τῆς χρηματικῆς διαχειρίσεως ἔλεγχος καὶ ἡ ἐξέτασις δὲν δύναται νὰ ᾖσι συνεχεῖς καὶ ἀποτελεσματικαί. Πάνταχού ἡ ἐνιαυσία διαχειρίσις θεωρήθη ὡς τὸ μακρότατον χρονικὸν διάστημα οἰκονομικῆς διαχειρίσεως καὶ διὰ τὴν λογιστικὴν τάξιν καὶ διὰ τὸ εὐεξέλεγκτον τῶν λογαριασμῶν καὶ διὰ τὸ εὐκόλως ἐπανερθῶτον τῆς τῶν οἰκονομικῶν διαταρξέως.

γ'.) Ἄν καθιερωθῆ διετὴς διαχειρίσις κατ' ἀνάγκην ὁ ἀπολογισμὸς θὰ συντάσσεται οὐχὶ καθ' ἕκαστον ἔτος χωριστὰ, ἀλλὰ διὰ δὶώ ἔτη ὁμοῦ, εἶναι δὲ ἀμφίβηλον ἂν θὰ ἦναι παρεσκευασμένος κατὰ τὴν νέαν Σύνοδον, ἂν δὲ δὲν ἦναι παρεσκευασμένος, τότε ἡ Βουλὴ τῆς νέας Συνόδου θ' ἀναγκασθῆ νὰ ψηφίσῃ τὸν νέον προϋπολογισμὸν ἄνευ ἀπολογισμοῦ.

Δὲν μένει λοιπὸν ὡς ἄλλος λόγος ὅπως μὴ ψηφίζεται ὑπὸ τῆς Βουλῆς κατ' ἔτος ὁ προϋπολογισμὸς εἰμὴ ἢ ἀρχὴ τοῦ νὰ μὴ συνέρχεται κατ' ἔτος ἡ Βουλὴ διὰ λόγους ἀσχετοὺς ὅλων πρὸς τὴν οἰκονομικὴν διαχείρισιν. Ἡ ἀρχὴ ὁμοῦ αὕτη θὰ ἠδύνατο νὰ συμβιβασθῆ πρὸς τὴν ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην τῆς ἐνιαυσίου συντάξεως προϋπολογισμοῦ, ἂν καθορίζετο ὅτι τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ ἔτους καθ' ὃ δὲν συνέρχεται ἡ Βουλὴ θὰ συνέτατεν ἕτερον τι σῶμα ἀναπληροῦν τὴν Βουλὴν. Ἄν ἡ Συνέλευσις παραδεχθῆ τὸν θεσμὸν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας τὸ καθήκον τοῦτο θὰ ἠδύνατο νὰ ἀνατεθῆ εἰς αὐτὸ, ἄλλως δέον ν' ἀνατεθῆ τοῦτο εἰς Ἐπιτροπεῖαν τῆς Βουλῆς, ἔχουσιν τὴν εἰδικὴν ταύτην ἐντολήν, ἢ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐκτελεστικὴν ἀρχὴν, μὲ τοὺς περιορισμοὺς πάντοτε ὅτι θὰ ἐλομβάνετο ὡς βόσις ὁ ὑπὸ τῆς Βουλῆς ψηφισθεὶς προϋπολογισμὸς τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἀπαγερευμένης τῆς προσθήκης πάσης νέας δαπάνης ἐκτὸς ἐκείνων, αἵτινες ἔθελεν κριθῆ ἀπαραίτητοι καὶ ἀπελύτως ἀναγκαῖαι ὑπὸ τὴν προσωπικὴν εὐθύνην τῶν Συμβούλων τοῦ Ἡγεμόνος, ἀπαλειφόμενος πρὸς τούτους τῶν πσῶν, ἅτινα ἔχουσιν ἀναγραφῆ, δι' ὠρισμένην ἤδη πληρωθεῖσαν ἀνάγκην.

Συνεπεία τῶν ἀνωτέρω παρατηρήσεων ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπεφάσισε νὰ ἀπαλειφθῆ ἐκ τοῦ ἄρθρου 66 ἡ λέξις «διετὴς» διὰ νὰ μὴ δεσμευθῆ ἡ Βουλὴ ἐὰν θέλῃ νὰ ψηφίσῃ καὶ ὄσω μνησοεῖς προϋπολογισμοῦς ἢτις Βουλὴ πάντως θὰ ψηφίσῃ τὸν προϋπολογισμὸν.

Ἄρθρον 67ον. « Ἐὰν ἡ Βουλὴ ἀπαλείψῃ ἢ ἐλαττώσῃ τινὰς τῶν ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ἀναγεγραμμένων πιστώσεων, αἰτιολογεῖ τὴν ἀπόφασιν τῆς ὑποδεικνύουσα συγχρόνως πῶς δύναται νὰ ἐπιτευχθῆ ἢ ἐν λόγῳ οἰκονομία, χωρὶς νὰ παραβιασθῶσιν αἱ ὑπὸ τῶν κειμένων νόμων ἐπιβαλλόμεναι εἰς τὸ δημόσιον ὑποχρεώσεις, ἢ ἐκεῖναι ὧν ἡ ἐκπλήρωσις δύναται νὰ ἐπιδιωχθῆ καὶ διὰ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ.

« Ἐὰν ἡ Βουλὴ ἀφῶ δαθῶσιν αὕτη αἱ ἀναγκαῖαι ἐξηγήσεις ἐπιμένῃ ν' ἀποποιῆται τὰς ὡς ἀνωτέρω πιστώσεις, ἢ ἂν ληξάσῃ τῆς Συνόδου ὁ ὑποβληθεὶς προϋπολογισμὸς δὲν ἐπεψηφίσθη, ὁ Ἡγεμὼν δύναται διὰ Διατάγματος ὑπογεγραμμένου παρ' ὅλων τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου Του, νὰ κηρύξῃ τὸν προϋπολογισμὸν τῆς ληγούσης χρήσεως ἐφαρμοσίμων καὶ εἰς τὴν ἀρχομένην χρῆσιν, ἐφ' ὅσον ὁ ἐν λόγῳ προϋπολογισμὸς εἶχε καταρτισθῆ κανονικῶς, ἀπαλειφόμενος δὲ τῶν ἐν αὐτῷ δι' ὠρισμένην ἤδη πληρωθεῖσαν ἀνάγκην τυχόν ἀναγεγραμμένων πσῶν ».

Ἄρθρον 68ον. « Ἐν περιπτώσει ἀπροόπτου καὶ ἀναποφεύκτου ἀνάγκης, ὁ Ἡγεμὼν δύναται, τῇ ὁμοφώνῳ γνώμῃ τῶν Συμβούλων Του καὶ ὑπ' εὐθύνην αὐτῶν νὰ προβαίη καὶ εἰς δαπάνην μὴ προβλεπομένην ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ἀρκεῖ νὰ μὴ ὑπερβαίη αὕτη τὸ ποσὸν τῶν 100 χιλιάδων φράγκων δι' ἕκαστην διέτιαν ».

« Τῆς δαπάνης ταύτης ἡ ἐγκρίσις ζητεῖται παρὰ τῆς ἀμέσως ἐπομένης τακτικῆς ἢ ἐκτάκου Συνόδου τῆς Βουλῆς ».

Μεθ' ὃ ἐλύθη ἡ συνεδρίασις.

Ὁ Προεδρεύων

Τὰ Μέλη

Ὁ Γραμματεὺς

Ἄριθ. πρακτ. 23.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

Ἰδιαιτέρας συνεδριάσεως τῆς πρὸς σύνταξιν Σχεδίου Πολιτεύματος Ἐπιτροπῆς

Ἡ συνεδρίασις ἐγένετο ἐν Χανίοις ἐν ἰδιαιτέρῳ αἰθούσῃ τοῦ Διοικητηρίου σήμερον τὴν 28 Ἰανουαρίου 1899.

Προεδρεῖα τοῦ πρεσβυτέρου ἐκ τῶν μελῶν

κ. Μεχμέτ Ἐφένδην Πετεινάκη

ἀπουσιάζοντος τοῦ Προέδρου κ. Ι. Κ. Σφακιανάκη.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικά τῆς προηγούμενης συνεδριάσεως.

ΝΕΣΙΜΗΣ ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ. Πρὸ δύο ἡμερῶν κατεθέσαμεν ἐκ συμφώνου τὰ μουσουλμανικὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς πρότασιν, δι' ἧς ἐζητοῦμεν τὴν τροποποίησιν ἄρθρων τινῶν τοῦ Συντάγματος.

Ὁ λόγος ὅστις μᾶς παρεκίνησεν εἰς τοῦτο, οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ ἡ ὑποχρέωσις, τὴν ὁποίαν ἔχομεν, ὡσάντις βλέπομεν ὅτι ἀπαιτεῖται βελτίωσις τις ἐπὶ τῶν ψηφισθέντων εἰς πρώτην ἀνάγνωσιν ἄρθρων τοῦ Συντάγματος, νὰ προτείνωμεν, ὅπως ἔχομεν ἐπὶ τούτῳ δικαίωμα, τὴν ἐπὶ τὰ βελτίω διόρθωσιν. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲ φρονούμεν ὅτι προτείνοντες ὅσα ἐπρωτείνωμεν, ἐστρηζόμεθα εἰς τὸ δίκαιον, εἰς τὴν ὀρθὴν κρίσιν τῶν πραγμάτων, ἀφ' οὗ ἄλλως τε ἢ πρότασις μᾶς δὲν ἐπέφερε ριζικὴν μεταβολὴν ἐπὶ τῶν ἡδὴ εἰς πρώτην ἀνάγνωσιν ψηφισθέντων. Ἐν ταύτοις τοῦτο ἐγείναι ἀφορμὴ νὰ παρεξηγηθῶμεν ἴσως, ἄνευ λόγου διότι ἡ μέχρι τοῦδε

συμβιβαστική και ειλικρινής πορεία των Μουσουλμανικών μελών της 'Επιτροπής δεν δικαιώνει· εις τοιαύτην τινα παρεξήγησιν και εις τὴν ὑπόθεσιν ὅτι ἀπὸ ἄλλο πνεῦμα ἐμπνεόμενοι ἤδη ζητοῦμεν τὴν τροποποίησιν τῶν ἐν τῇ προτάσει μας ἄρθρων τοῦ Συντάγματος. Ὅσα ἐπροτείναμεν, ἄλλως τε δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορά, καθ' ἣν ἐρχονται εἰς γνῶσιν τῶν μελῶν τῆς 'Επιτροπῆς· διότι και κατὰ τὴν πρώτην συζήτησιν ἕκαστος ἐξ ἡμῶν ἔφερε πᾶς παρατηρήσεις του ἐπὶ ἕκαστου τῶν ἄρθρων τοῦ Συντάγματος και ἰδιαίτερα ὁμιλία ἐγένετο ἐπὶ ἐκείνων τὰ ὁποῖα προτείνουμεν μετὰ τινὰ ἐκ τῶν χριστιανικῶν μελῶν τῆς 'Επιτροπῆς· ὅτι προτείνουμεν τὸ ὑποβάλλομεν εἰς τὴν ὀρθὴν σκέψιν τῶν μελῶν και ἐὰν ἡ 'Επιτροπὴ κρίνῃ ὅτι εἶναι δίκαιον, ἔχει καλῶς· ἐὰν δὲ τοῦτο δὲν θεωρηθῇ σκόπιμον και ὀρθόν ἢ ὅτι ὑπάρχουν λόγοι, οἷτινες συνηγοροῦν ὑπὲρ τοῦ ἐναντίου, τότε ἅμα πεισθῶμεν θὰ παραιτηθῶμεν τῆς προτάσεώς μας. Τὸ ζήτημα δὲν εἶναι τοιοῦτον ὥστε νὰ μᾶς χωρίσῃ τὰ Ὀθωμανικά μέλη και τὰ Χριστιανικά περὶ τὸ τέλος τῶν ἐργασιῶν μας. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐκ συμφώνου ὅλοι κρίνομεν ὀρθόν και εὐλογον νὰ ἀναγράψωμεν εἰς τὸ Σύνταγμα μας, νὰ τὸ ἀναγράψωμεν.

Ἐπαναλαμβάνω δὲ ὅτι ἐὰν ὑπάρχῃ λόγος ν' ἀποσύρωμεν τὴν πρότασίν μας, ἡμεῖς δὲν θὰ ἐπιμελῶμεν. Ἐπιφυλάττομαι νὰ δικαιολογήσω τὴν πρότασίν μας, ὅταν ἔλθῃ ἡ σειρά αὐτῆς ἐν τοῖς οἰκειοῖς ἄρθροις.

ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ. Ἐὰν εἶναι ὀρθὴ και βᾶσιμος ἡ πρότασις τῶν Μουσουλμανικῶν μελῶν, θὰ ἐξετασθῇ βεβαίως ἀπὸ τὴν 'Επιτροπὴν. Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον παρατηρῶ σήμερον εἰς τοὺς Μωαμεθανούς συναδέλφους εἶναι ὅτι τὰ ζητήματα, τὰ ἐν ταῖς προτάσεσιν τῶν ἀναφερόμενα, συνεζητήθησαν ἤδη κατὰ τὴν πρώτην ἀνάγνωσιν ἐθεσπίσθη δὲ ὅ,τι ἐκρίθη ὀρθόν εἰς τὰς μεταβατικὰς διατάξεις τοῦ Συντάγματος. Σήμερον δὲν ὑπάρχει οὐδ' ἡ ἐλαχίστη ὑπόνοια ὅτι ὁ κληθεὶς νὰ διοικήσῃ τὸν τόπον θὰ ἀδικήσῃ τὸ Μουσουλμανικὸν στοιχεῖον. Θὰ ἦτο δὲ προτιμότερον, ἐὰν ἀπεσύρετο ἡ πρότασις τῶν Μουσουλμανικῶν μελῶν, διότι δι' αὐτῆς ἐκδηλοῦται οἰσνεὶ δυσπιστία τις πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἡγεμόνος μας, εἰς τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἔχωμεν πεποιθήσιν. Προκειμένου περὶ τῆς ἀναλογίας τῶν ὑπαλλήλων τὸ κέρδος, τὸ ὁποῖον θὰ ἀποκτήσωμεν ἀπέναντι τοῦ ἐξω κόσμου μὴ ἀναγράφοντες ἐν τῷ Συνταγματικῷ μας Χάρτῃ διάκρισιν μεταξὺ Χριστιανῶν και Μουσουλμάνων θὰ εἶναι μέγα· ἄλλως τε και συμφέρον διὰ τὸν τόπον εἶναι νὰ φροντίσωμεν νὰ μορφωθῶν ὑπαλλήλοι καλοὶ οἱ Ὀθωμανοὶ μάλιστα συμπατριῶται μας ἀντιπροσωπεύοντες ἐν Κρήτῃ τὸ φιλελεύθερον Τουρκικὸν πνεῦμα, δὲν πρέπει νὰ ζητοῦν νὰ ἀναγράφονται διακρίσεις τῶν δύο στοιχείων ἐν τῷ Συντάγματι, ἀλλὰ πρέπει νὰ καταδείξουν και αὐτοὶ και ἡμεῖς ὅτι εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ βαδίσωμεν εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ πολιτισμοῦ. Ἐπαναλαμβάνω ὅτι κατὰ τὴν πρώτην συζήτησιν τοῦ σχεδίου ἐν πλήρῃ ὁμοφωνίᾳ ἐλήρθησαν αἱ ἀποφάσεις τῆς 'Επιτροπῆς ὑφ' ὅλων τῶν μελῶν· ἐὰν δὲ και σήμερον ἡ αὐτὴ ὁμοφωνία ἐπικρατήσῃ, τὸ πολιτικὸν κέρδος, τὸ ὁποῖον Χριστιανοὶ και Μουσουλμάνοι θὰ ἀποκτήσωμεν ὡς ἐκ τούτου θὰ εἶναι μέγα.

ΝΕΣΙΜΗΣ ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ. Ἡμεῖς δὲν ζητοῦμεν νὰ ἐξασφαλισθῶμεν ἀπέναντι τῆς Α. Β. Ὑψηλότητος τοῦ Πρίγκηπος Γεωργίου, εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ὁποῖου ὅλοι οἱ Μωαμεθανοὶ τῆς Κρήτης ἔχουμεν πλήρη και ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην και πεποιθήσιν ὅτι διὰ τῶν διαταγῶν Του θὰ ἐπέλθῃ τάξις και ἡσυχία εἰς τὸν τόπον μας. Ἡμεῖς δὲν ἔχουμεν κανένα φόβον ὅτι δὴθεν θὰ ἀδικηθῶμεν, ἐφ' ὅσον Ἀνώτατος ἄρχων τοῦ τόπου μας εἶναι ὁ νῦν Ἀνώτατος Ἄρχων ὁ Πρίγκηψ Γεώργιος εἰς τὸν ὁποῖον ὅλοι οἱ Μωαμεθανοὶ τῆς Κρήτης ἔχουμεν ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην και τὸν ὁποῖον προτιμῶμεν. Ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ζητοῦμεν, εἶναι νὰ ἐξασφαλισθῶμεν διὰ τὸ μέλλον ὁπότε θὰ μορφωθῶσιν ἱκανὰ πρό-

σωπα και ἐκ τῶν Ὀθωμανῶν δυνάμενα νὰ καθέξωσι δημοσίας θέσεις. Θέλουμεν μετὰ 20 ἢ και 50 ἔτη ὁπότε και ἡμεῖς θὰ ἔχωμεν μορφώσει προσωπικὸν κατάλληλον νὰ λαμβάνῃ ὑφ' ὄψιν του και τὸ Μουσουλμανικὸν στοιχεῖον ἐκεῖνος ὅστις τότε θὰ ἐφαρμόζῃ τὸ Σύνταγμα μας.

ΦΩΤΑΚΗΣ. Ἐφηρίσθη ἡδη χθὲς εἰς β' ἀνάγνωσιν τὸ ἄρθρον 38ον τοῦ Συντάγματος, καθ' ὃ, ἐν ἣ περιπτώσει ἀλλάξῃ τὸ σημερινὸν πρόσωπον τοῦ Ἡγεμόνος θὰ ἀναθεωρηθῆται ὅλον τὸ Σύνταγμα, ὥστε δὲν διατρέχουν οἱ Ὀθωμανοὶ κανένα κίνδυνον ἀφ' οὗ θὰ ἀναθεωρηθῆται τὸ Σύνταγμα ἐν ἣ περιπτώσει ἀλλάξῃ τὸ πρόσωπον τοῦ Ἡγεμόνος.

ΝΕΣΙΜΗΣ ΦΑΡΦΟΥΡΑΚΗΣ. Ἐγὼ χθὲς δὲν ἤμην παρών. Ἐν τούτοις ἡ πληροφορία τὴν ὁποίαν μοῦ εἶδει ὁ κ. Φωτάκης με πείθει ὅτι πρέπει νὰ παραιτηθῶ τῆς προτάσεώς μου τῆς ἀναφερομένης εἰς τὴν ἀναλογία τοῦ Ἡγεμονίου.

Εἰς τοῦτο συμφωνοῦν και τὰ λοιπὰ Μουσουλμανικά μέλη τῆς 'Επιτροπῆς.

Ὁ κ. **BENIZELOS** παρατηρεῖ ὅτι ἡ πρότασις τῶν Μουσουλμανικῶν μελῶν ἡ ἀναφερομένη εἰς τὴν δημοσίευσιν τῶν Νόμων και Ἐγκυκλίων και εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν γλῶσσαν δὲν πρόκειται νὰ πληρῶσῃ ψηφίζομένη καμμίαν πρακτικὴν ἀνάγκην διότι ἡ μητρικὴ γλῶσσα και τῶν Μωαμεθανῶν τῆς Κρήτης εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ, ἐνῶ ἡ Τουρκικὴ εἶναι εἰς τὸν πολὺν κόσμον ἄγνωστος. Ἐφ' ὅσον δὲ οἱ Εὐρωπαῖοι ἐκατόντησαν ἡδη ὅτι ἐπίσημος γλῶσσα εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ δὲν πρέπει νὰ γίνεταί λόγος περὶ ἄλλης γλώσσης. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἀναγραφὴν ἐν τῷ Συντάγματι ὅτι ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ θὰ συμμετέχουν και οἱ Μουσουλμάνοι εἰς τὰ δημόσια ἀξιώματα, ἂν και οἱ Μωαμεθανοὶ παρητήθησαν ἡδη τῆς προτάσεώς των ταύτης, παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἀρχὴ ἡτις ἐθεσπίσθη ἐν τῷ Συντάγματι, καθ' ἣν ἕκαστος μετέχει εἰς τὰ δημόσια ἀξιώματα ἀναλόγως τῆς ἰκανότητος και χρηστότητος αὐτοῦ, εἶναι ἀρχὴ φιλελευθέρα, εἶναι ἀρχὴ βασιζομένη ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως και τοῦ πολιτισμοῦ· και ὅτι ἡ ἀρχὴ αὕτη θὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἐλατήριον διὰ τοὺς Μουσουλμάνους συμπατριώτας, τὸ ὁποῖον θὰ ὠθεῖ αὐτοὺς πάντοτε εἰς τὴν μέριμναν, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ καταβάλλουν ὅπως ἀναπτύξουν τὰ τέκνα των οὕτως ὥστε νὰ μὴ ὑστεροῦν τῶν Χριστιανῶν συμπατριωτῶν των οὔτε κατὰ τὴν ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν.

ΒΕΪΣΑΚΗΣ. Βεβαίως ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα πρέπει νὰ ἦναι ἡ ἐπίσημος γλῶσσα. Ἡμεῖς ζητοῦμεν μόνον κατ' ἐξαιρέσιν κατὰ τὰ πρῶτα 8 ἔτη νὰ δημοσιεύωνται οἱ Νόμοι και εἰς τὴν Τουρκικὴν διὰ νὰ λαμβάνωσι γνῶσιν και οἱ Ὀθωμανοὶ ὅταν δημοσιεύηται Νόμος τις. Ἐὰν δὲ δὲν πρέπει νὰ ἀναγραφῆ τοῦτο εἰς τὸ Σύνταγμα τοῦλάχιστον εἰς τὰ πρακτικά νὰ ἀναφερθῆται.

ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ. Δυνάμεθα διὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν Νόμων νὰ καθιερώσωμεν ἐν ἀνάγκῃ τὸ τύμπανον ὅπως γίνεταί και εἰς πολλὰ ἄλλα μέρη, διὰ νὰ λαμβάνουν γνῶσιν εὐχερέστερον τῶν Νόμων οἱ κάτοικοι.

Μετὰ τοῦτο ἀναγινώσκονται και ψηφίζονται εἰς δευτέρον ἀνάγνωσιν τὰ ἐπόμενα ἄρθρα τοῦ Συντάγματος ὡς ἀκλούθως :

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Σύμβουλοι τοῦ Ἡγεμόνος

Ἄρθρον 69ον. Οἱ Σύμβουλοι τοῦ Ἡγεμόνος διορίζονται και παύονται παρ' αὐτοῦ κατ' ἀρέσκειαν.

Ἄρθρον 70όν. «Αἰρετὸν ἢ πρόσθετον μέλος τῆς Βουλῆς διοριζόμενον Σύμβουλος τοῦ Ἡγεμόνος, προσλαμβάνει τὴν ἰδιότητα αὐτοδικαίου μέλους και ἡ προτέρα εἶδρα του θεωρεῖται κενωθεῖσα.

Ἄρθρον 71ον. «Ἡ Βουλὴ ἔχει δικαίωμα νὰ κατηγορῇ ἐνώπιον Εἰδικοῦ Δικαστηρίου τὸν Σύμβουλον τοῦ Ἡγεμόνος, ὅστις ἐκ προθέσεως :

1ον. Προσυπέγραψεν Ἡγεμονικὸν Διάταγμα, δι' οὗ παρεβιάσθη διάταξις τις τοῦ Συντάγματος ἢ τῶν νόμων ἢ τῶν ἐντολῆ τῆς Νομοθετικῆς Ἐξουσίας ἐκδοδομένων Ἡγεμονικῶν Διαταγμάτων, ἢ

2ον. Ἐξετέλεσεν Ἡγεμονικὸν Διάταγμα μὴ προσυπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου Συμβούλου ἢ διέταξε τὴν ἐκτέλεσιν τοιοῦτου Διατάγματος, ἢ

3ον. Ἐξέδωκεν ἢ ἐξετέλεσεν ἀπόφασιν ἢ διαταγὴν, δι' ἧς παραβιάζεται διάταξις τοῦ Συντάγματος ἢ τῶν νόμων ἢ τῶν ἐντολῆ τῆς Νομοθετικῆς Ἐξουσίας ἐκδοδομένων Ἡγεμονικῶν Διαταγμάτων, ἢ διέταξε τὴν ἐκτέλεσιν τοιαύτης ἀποφάσεως ἢ διαταγῆς, ἢ

4ον. Παρέλειψε νὰ ἐκτελέσῃ διάταξιν τοῦ Συντάγματος ἢ τῶν Νόμων ἢ τῶν ἐντολῆ τῆς Νομοθετικῆς Ἐξουσίας ἐκδοδομένων Ἡγεμονικῶν Διαταγμάτων, ἢ νὰ διατάξῃ τὴν ἐκτέλεσιν τοιαύτης διατάξεως, ἢ

5ον. Συνυπέγραψε πρὸς κύρωσιν, ὡς Νόμου τῆς Πολιτείας, πράξεως μὴ ψηφισθείσης ὑπὸ τῆς Βουλῆς κατὰ τὰ ἐν τῷ Συντάγματι, πρὸς κατάρτισιν τῶν Νόμων ὠρισμένα, καὶ ἐδημοσίευσεν τοιαύτην πράξιν ἢ διέταξε τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς».

* Ἀρθρον 72ον. Κατηγορεῖται ὡσαύτως ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἐνώπιον τοῦ Εἰδικοῦ Δικαστηρίου ὁ Σύμβουλος τοῦ Ἡγεμόνος, ὅστις κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν ἐκτου καθηκόντων :

1ον. Παρεβίασε ποινικὴν τινα διάταξιν τῶν κειμένων νόμων, ἧς ἢ παράβασις κολάζεται διὰ ποινῆς ἐγκληματικῆς ἢ ἐπανορθωτικῆς, ἢ

2ον. Καὶ χωρὶς νὰ παραβιάσῃ ρητὴν διάταξιν τοῦ Συντάγματος ἢ τῶν νόμων ἢ τῶν ἐντολῆ τῆς Νομοθετικῆς Ἐξουσίας ἐκδοδομένων Ἡγεμονικῶν Διαταγμάτων, ἐβλάψεν ἐκ προθέσεως διὰ πράξεως ἢ παραλείψεως αὐτοῦ τὰ συμφέροντα τῆς Πολιτείας».

* Ἀρθρον 73ον. « Ἡ Βουλὴ κατηγορεῖ ὡσαύτως τὸν Σύμβουλον τοῦ Ἡγεμόνος ἐνώπιον τοῦ Εἰδικοῦ Δικαστηρίου, ἐὰν ἀνεμίχθῃ παρανόμως εἰς τὰς ἐκλογάς».

* Ἀρθρον 74ον. « Ἐπιτρέπεται ποινικὴ καταδίωξις κατὰ τοῦ Συμβούλου, ἐὰν εὗτε ἐξ ἀσυγγνώστου ἀμελείας παρέβῃ διὰ πράξεως ἢ παραλείψεως αὐτοῦ τὰς διατάξεις τοῦ Συντάγματος ἢ τῶν νόμων ἢ τῶν ἐντολῆ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας ἐκδοδομένων Ἡγεμονικῶν Διαταγμάτων, καὶ ἐκ τούτου προήλθε βλάβη εἰς οὐσιώδη συμφέροντα τῆς Πολιτείας».

* Ἀρθρον 75ον. « Σύμβουλος μὴ μετασχὼν εἰς τὴν διαπραξίν τῶν ἀνωτέρω ἀδικημάτων εὐθύνεται οὐχ ἤττον ὡς συναυτουργός, ἐὰν συνήνεσεν εἰς αὐτὰ διὰ πράξεως τοῦ Συμβούλου φεροῦσης τὴν ἑαυτοῦ ὑπογραφήν».

* Ἀρθρον 76ον. « Ὁ Σύμβουλος ἀπαλάσσεται τῆς εὐθύνης διὰ τὰς ἐν τοῖς προηγουμένοις ἀρθροῖς ὀριζόμενας παραβάσεις, ἐὰν ἢ παράβασις προήλθεν ἐκ συγνωστῆς καὶ δεδικαιολογημένης πλάνης περὶ τὴν ἀκριβῆ ἔννοιαν τοῦ παραβιασθέντος νόμου».

* Ἀρθρον 77ον. Ἐπὶ ἀξιοποίνων πράξεων ἢ παραλείψεων, ἃς οἱ κείμενοι νόμοι χαρακτηρίζουσιν ὡς πλημμελήματα ἢ κακούρηματα καὶ αἵτινες δύνανται νὰ διαπραχθῶσιν εἴτε ὑπὸ παντός ἰδιώτου, εἴτε ὑπὸ μόνων τῶν δημοσίων λειτουργῶν, εἴτε ὑπ' ἀμφοτέρων, ὁ Σύμβουλος, ὅστις ὑπέπεσεν εἰς αὐτάς κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων του, τιμωρεῖται μὲ τὴν ποινὴν, ἣν οἱ εἰρημένοι νόμοι καταγινώσκουσι κατὰ τοιοῦτων πράξεων ἢ παραλείψεων».

* Ἀρθρον 78ον. « Ἐπὶ πάσης παραβάσεως τοῦ Συντάγματος ἢ τῶν Νόμων κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων τοῦ Συμβούλου, κατὰ τῆς ὁποίας δὲν καταγινώσεται ὑπὸ τοῦ νόμου ρητὴ ποινὴ ὁ παραβάτης σύμβουλος τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν ἀπὸ 3 μηνῶν μέχρι 2 ἐτῶν καὶ χρηματικὴν ποινὴν μέχρι πεντακισχιλίων φράγκων, ἂν ἐνήργησεν ἐκ προθέσεως· μὲ φυλάκισιν δὲ μέχρις 6 μηνῶν ἢ χρηματικὴν ποινὴν

μέχρι πεντακισχιλίων φράγκων ἐὰν ἐνήργησεν ἐξ ἀσυγγνώστου ἀμελείας».

* Ἀρθρον 79ον. « Ὁ ἐνεχὸς τινὸς τῶν ἐν τῷ ἀρθρῷ 72ῳ ἐδ. 2 ὀριζόμενων παραβάσεων τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν 2 μηνῶν μέχρι ἐνὸς ἔτους».

* Ἀρθρον 80ον. « Ὁ ἐνεχὸς τοῦ ἐν τῷ ἀρθρῷ 73ῳ ὀριζόμενου ἀδικήματος τιμωρεῖται μὲ χρηματικὴν ποινὴν 1000—5000 φράγκων».

* Ἀρθρον 81ον. « Ὅσακις τὸ ἀδίκημα δι' ὃ ὁ Σύμβουλος κατεδικάσθη διεπράχθη ἐκ προθέσεως, ἢ καταδικηθὲν συνεπάγεται τὴν ἀπὸ 3—10 ἐτῶν στέρησιν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων τοῦ καταδικασθέντος».

* Ἀρθρον 82ον. « Ἡ καταδικὴ τοῦ Συμβούλου διὰ πράξιν ἢ παραλείψιν προελθούσαν ἐξ ἀσυγγνώστου αὐτοῦ ἀμελείας συνεπάγεται τὴν ἀπὸ 2—5 ἐτῶν στέρησιν τοῦ δικαιώματος τοῦ καταδικασθέντος πρὸς ἀνάληψιν δημοσίου ἐμπίσθου ἀξιώματος».

* Ἀρθρον 83ον. « Τὸ ἀξιόποινον τῶν ἀνωτέρω ἀδικημάτων ἐξαλείφεται διὰ τῆς παραγραφῆς μετὰ τὴν λήξιν ὀλίω τακτικῶν βουλευτικῶν συνόδων ἀφ' ἧς ἀπεμκρύνθη τῆς ὑπηρεσίας ὁ Σύμβουλος».

* Ἀρθρον 84ον. « Ἄν ἡ κατηγορία διατυπωθῇ διαρκούσης τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Συμβούλου, ὁ Ἡγεμὼν δύναται νὰ διατηρήσῃ αὐτὸν εἰς τὴν θέσιν του μέχρι τῆς ἐκδόσεως παραπεμπτικοῦ βουλευμάτος ἐκ μέρους τῆς Δικαστικῆς Ἐπιτροπῆς».

* Ἀρθρον 85ον. Ἡ Δικαστικὴ Ἐπιτροπὴ ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν μελῶν, κληρουμένων ἐνώπιον τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς ἐκ τῶν αὐτῶν προσώπων ἐξ ὧν καὶ τὸ Εἰδικὸν Δικαστήριον.

* Ἀρθρον 86ον. Τὸ Εἰδικὸν Δικαστήριον ἀποτελοῦσιν ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐφετείου, ὡς Πρόεδρος τοῦ Εἰδικοῦ δικαστηρίου, καὶ ἐξ ἄλλων μελῶν λαμβανόμενα διὰ κλήρωσεως μεταξὺ τῶν ἐπιμένων πρὸ τῆς κατηγορίας ὀρισμένων προσώπων ἦτοι :

- α' .) Εἰσαγγελέως Ἐφετῶν.
- β' .) Ἀντεισαγγελέως Ἐφετῶν.
- γ' .) Ἐφετῶν.
- δ' .) Προέδρων Πρωτοδικῶν καὶ
- ε' .) Εἰσαγγελέων Πρωτοδικῶν.

Ἡ κλήρωσις γίνεται ἐνώπιον τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει. Ταυτοχρόνως ἡ Βουλὴ ἐκλέγει τοὺς μέλλοντας νὰ ἐκπληρώσωσι χρεὴ ἀνακριτοῦ καὶ Εἰσαγγελέως παρὰ τῷ Εἰδικῷ Δικαστηρίῳ. Ὁ Γραμματεὺς διορίζεται παρὰ τοῦ Εἰδικοῦ Δικαστηρίου».

« Μέχρι τῆς ἐκδόσεως εἰδικοῦ περὶ τούτου νόμου, τὰ τῆς διαδικασίας θελεῖ κανονίσει αὐτὸ τοῦτο τὸ Εἰδικὸν Δικαστήριον τηρουμένων τῶν περὶ δημοσιότητος διατάξεων τοῦ ἀρθρου 93 τοῦ Συντάγματος».

* Ἀρθρον 87ον. « Ὁ Ἡγεμὼν δύναται νὰ ἀπονεύμῃ χάριν εἰς Σύμβουλον καταδικασθέντα κατὰ τὰς ἀνωτέρω διατάξεις, μόνον τῇ συναινέσει τῆς Βουλῆς».

* Ἀρθρον 88ον. « Ἡ περὶ κατηγορίας Συμβούλου ἀπόφασις τῆς Βουλῆς καὶ πᾶσαι αἱ σχετικαὶ ἀποφάσεις αὐτῆς λαμβάνονται διὰ τῆς πλειονοψηφίας μόνον τῶν αἰρετῶν αὐτῆς μελῶν».

* Ἀρθρον 89ον. « Τὰ ἀδικήματα τοῦ Συμβούλου τὰ ἄσχετα πρὸς τὰ δημόσια αὐτοῦ καθήκοντα δὲν ὑπάγονται εἰς τὰς ἀνωτέρω διατάξεις».

* Ἀρθρον 90ον. « Ἡ κατὰ τοῦ Συμβούλου καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀδικηθέντος πολιτικὴ ἀγωγὴ περὶ ἀποζημιώσεως, εἰς ἣν παρέχουσιν ἀφορμὴν τὰ ἐν τοῖς ἀνωτέρω ἀρθροῖς ἀναφερόμενα ἀδικήματα, εἰσάγεται μόνον ἐνώπιον τῶν Πολιτικῶν Δικαστηρίων καὶ ἐκδικάζεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ κοινῆς δικαίου».

Ἐνταῦθα ὁ κ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗΣ προτείνει ὅπως ὀρισθῇ ὅτι ἡ ἀπόφασις τοῦ Ποινικοῦ Δικαστηρίου ἀποτελεῖ δεδικασμένον διὰ τὰ Πολιτικὰ Δικαστήρια, διότι ὅταν ὁ Σύμβουλος ἀθωωθῇ ἀπὸ τὸ Ποινικὸν Δικαστήριον δὲν πρέπει νὰ σύρεται εἰς τὸ Πολιτικὸν Δικαστήριον πρὸς ἐκδίκασιν τῆς πολιτικῆς ἀγωγῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Δικαστικὴ Ἐξουσία

Ἄρθρον 91ον. « Ἡ Δικαιοσύνη ἀπονέμεται ἐν ὀνόματι τοῦ Ἡγεμόνος ὑπὸ δικαστῶν διοριζομένων ὑπὸ τούτου συμφώνως πρὸς τὸν Δικαστικὸν ὀργανισμόν ».

Ἄρθρον 92ον. « Ὁ Δικαστικὸς ὀργανισμὸς θέλει θεσπίσει τὴν σύστασιν Συμβουλίου τῆς Δικαιοσύνης ».

« Μετὰ τὴν σύστασιν τοῦ ἐν λόγῳ Συμβουλίου οὐδεὶς Δικαστῆς ἢ Εἰσαγγελεὺς διορίζεται ἄνευ προτάσεως, οὐδὲ μετατίθεται ἄνευ γνωμοδοτήσεως, οὐδὲ παύεται προσωρινῶς ἢ διαρκῶς ἄνευ ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου τούτου ».

« Ἐξαιρεῖται ὁ Πρόεδρος καὶ ὁ Εἰσαγγελεὺς τῶν Ἐφετῶν ».

Ἄρθρον 93ον. « Αἱ συνεδριάσεις τῶν Δικαστηρίων εἶναι δημόσιαι, ἐκτὸς ἐὰν τὸ Δικαστήριον χάριν τῶν χρηστῶν ἠθῶν ἢ τῆς κοινῆς εὐταξίας διατάξῃ δι' ἀποφάσεώς του τὴν κεκλεισμένων τῶν θυρῶν συζήτησιν ».

Ἄρθρον 94ον. « Πᾶσα ἀπόφασις πρέπει νὰ εἶναι ἠτιολογημένη καὶ νὰ ἀπαιτῆται ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει ».

Ἄρθρον 95ον. « Εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν Ἱεροδικῶν ὑπάγονται πλὴν τῶν καθαρῶς θρησκευτικῶν λειτουργειῶν καὶ αἱ ἐξῆς ἀκόμη ὑποθέσεις :

α΄.) Αἱ ἀφορῶσαι εἰς τὴν σύστασιν ἢ διάλυσιν γάμου ἢ εἰς τὰς συνεστῶτος τοῦ γάμου προσωπικὰς τῶν συζύγων σχέσεις.

β΄.) Αἱ ἀντικείμενον ἔχουσαι τὴν ἀνατροφὴν ἀνηλίκων.

γ΄.) Αἱ ἀφορῶσαι εἰς τὴν τῶν ἀνηλίκων Ἐπιτροπείαν, κηδεμονίαν ἢ χειραφεσίαν.

δ΄.) Ἡ ἐκ τοῦ Νόμου πηγάζουσα ὑποχρέωσις προσώπου τινος πρὸς διατροφὴν ἄλλου. Τὸ ποσὸν ὁμῶς τῆς διατροφῆς ὀρίζεται ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων.

καὶ ε΄.) Αἱ περὶ κληρονομίας δίκαι ὡς καὶ αἱ περὶ διαδοχῆς εἰς τὴν διαχείρισιν κληροδοτήματος βακουφικοῦ (=τεβλιγέτ) ».

Ἀλλὰ αἱ ἐπὶ τούτῳ ἀποφάσεις τῶν Ἱεροδικῶν, ἐὰν δὲν γίνωσιν ἀποδεκταὶ ὑπὸ πάντων τῶν ἐνδιαφερομένων, φέρονται δι' ἐφέσεως ἐνώπιον τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ».

« Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν τὸ κληρονομικὸν ζήτημα ἀναφυῆ παρεμπιπτόντως ἐν ἐτέρᾳ δίκῃ, ἢ ὅτε κατὰ τὴν περὶ κληρονομίας δίκην εἶναι τις ἐνδιαφερόμενος μὴ Μουσουλμάνους, ἢ ἐκδίκασις γίνεται ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ».

« Ἐν πάσῃ περὶ κληρονομίας δίκῃ ἐφαρμόζεται ὁ Νόμος τοῦ κληρονομούμενου ».

« Ἡ ἀναγκαστικὴ ἐκτέλεσις πάσης ἀποφάσεως τῶν Ἱεροδικῶν ἀνήκει εἰς τὰ τακτικὰ Δικαστήρια ».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄

Περὶ ὑπαλλήλων

Ἄρθρον 96ον. « Ἐπὶ τῇ βάσει προσόντων καὶ τοῦ θεσμοῦ τοῦ διζωνισμοῦ εἰδικὸς Νόμος θέλει κανονίσῃ τὰ τοῦ διορισμοῦ καὶ τῆς προαγωγῆς τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων πλὴν τῶν ἐξαιρέσεων, ὧν μνεῖα γενήσεται ἐν ταῖς Νόμοις ».

« Ὁ αὐτὸς Νόμος θέλει κανονίσῃ τὰ τῆς παύσεως καὶ μεταθέσεως τῶν αὐτῶν ὑπαλλήλων ».

Τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον ἐψηφίσθη ἀπορριφθεῖσθαι διὰ ψήφων 11 κατὰ 2 τῆς προτάσεως τοῦ κ. Φραντζεσκάκη καὶ κ. Κουνδούρου ὅπως ἀφεθῇ ἐλευθέρᾳ ἢ Ἐκτελεστικῇ Ἐξουσίᾳ νὰ μεταθέτῃ ὅταν θέλῃ τοὺς ὑπαλλήλους.

Ἐνταῦθα προσήλθεν ὁ ἰδιαιτέρος Γραμματεὺς τῆς Αὐτοῦ Βασιλικῆς Ὑψηλότητος κ. κ. Ἀνδρέας Παπαδιαμαντόπουλος ὅστις ἀνεκρίνωσεν, καθ' ἃ ἀναφέρεται ἀκολούθως, εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν, τὴν ἀπάντησιν τῆς Α. Β. Ὑψηλότητος ἐπὶ τῶν παρτηρήσεων τὰς ὁποίας ἔφερον ἡ Ἐπιτροπὴ δι' ὑπομνήματός της εἰς τὰς ὑπὸ τῆς Α. Β. Ὑψηλότητος ἐπενεχθεῖσας τροποποιήσεις ἐπὶ τινῶν ἐκ τῶν ἄρθρων τοῦ Συντάγματος, ὡς ἐξῆς :

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν καθορισμὸν τοῦ ὁρίου τῆς ἡλικίας τῶν Βουλευτῶν ἢ Α. Β. Ὑψηλότης καὶ πάλιν ἐπαναλαμβάνει ὅτι πρέπει ἐν τῷ Συντάγματι νὰ καθορισθῇ τὸ ὄριον τοῦτο διὰ νὰ μὴ ἦναι εὐκόλον νὰ μεταβληθῇ κατόπιν δι' ἀπλοῦ Νόμου, διότι ἡ ἡλικία ἐγγυᾶται τὸ ὄριμον τῶν σκέψεων, δὲν νομίζει δὲ ὅτι αἱ τοπικαὶ περιστάσεις δύνανται νὰ μεταβληθῶσιν ἐντὸς μικροῦ χρονικοῦ διαστήματος καὶ ἐπὶ τοσούτου ὥστε νὰ ἀπαιτήσουν μικρότερον ὄριον ἡλικίας τῶν 30 ἐτῶν, διὰ τοὺς Βουλευτάς.

Ἐπιμένει ὡσαύτως ἢ Α. Β. Ὑψηλότης εἰς τὸ νὰ τεθῇ εἰς τὸ τέλος τοῦ ἄρθρου 43ου ἡ φράσις « ἐν ᾧ ὑπηρετήσεν » διότι ἄλλως τε ἐπέρχεται τὸ ἐξῆς ἄτοπον νὰ μὴ δύνανται οἱ ἐξ ἄλλων στρατῶν καὶ ἔνεκα ἀνακρόστου διαγωγῆς νὰ ἀποκλεισθῶσιν.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἀναλογίαν ἐνὸς Βουλευτοῦ πρὸς 6,000 κατοίκους ἢ Ὑψηλότης Του ἂν καὶ δὲν θεωρεῖ πειστικὸν τὸ ἐν τῷ ὑπομνήματι ἐπιχείρημα ὅτι θὰ ἀποκλείονται διὰ μεγαλειτέρας ἀναλογίας Ἐπαρχίαι δόλοκληροι, διότι ὁ Βουλευτῆς ἐξ οἰασθήποτε Ἐπαρχίας καὶ ἂν ἦναι θὰ ἀντιπροσωπεύῃ οὐχὶ τὴν Ἐπαρχίαν του ἀλλὰ τὸν Νομὸν ὅλον, ἐν τούτοις ἐπειδὴ ὁ ἀριθμὸς τῶν 50 Βουλευτῶν οἵτινες θὰ ἐκλέγωνται κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῶν 6 χιλιάδων δὲν εἶναι ὑπερβολικὸς, ἀποδέχεται τὴν γνώμην τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἐπιμένει ὡσαύτως ἢ Ὑψηλότης Του ὅπως ἐξασφαλισθῇ ἐν τῷ Συντάγματι τὸ ἐνιαῖον τῆς ψήφου διότι ἡ πείρα εἰς ἄλλα Κράτη κατέδειξεν μέχρι σήμερον ὅτι τοῦτο εἶναι τὸ καλύτερον σύστημα διότι ἀποκλείει τοὺς συνδυασμούς, δὲν πιστεύει δὲ ἄλλως τε ὅτι ἐντὸς μικροῦ χρονικοῦ διαστήματος θὰ ἐξευρεθῇ τελειότερον σύστημα ὥστε νὰ παρουσιασθῇ ἡ ἀνάγκη τῆς ἀντικαταστάσεως αὐτοῦ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν παῦσιν τῶν προσθέτων μελῶν τῆς Βουλῆς ἢ Ὑψηλότης Του δὲν ἐπιμένει, φρονεῖ ὁμῶς ὅτι πᾶσα διάκρισις μεταξὺ αἰρετῶν καὶ προσθέτων μελῶν πρέπει νὰ λείψῃ διότι ἄλλως θὰ δημιουργηθῇ τὸ χεῖριστον πάντων ἢ διάκρισις καὶ ἡ διαφορά ἐν τῇ Βουλῇ Ἡγεμονικοῦ κόμματος καὶ Λαϊκοῦ κόμματος. Πρέπει δὲ νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα ὁ Ἡγεμὼν νὰ προσλαμβάνῃ ὡς πρόσθετα μέλη τῆς Βουλῆς καὶ ἐκ τῶν ἀποτυγχανόντων κατὰ τὰς ἐκλογάς διότι ἄνδρες ἄριστοι εἶναι δυνατόν νὰ ἀποτυγχάνωσιν ἔνεκα οἰσθηποτε λόγου εἰς τὰς ἐκλογάς, ἀλλὰ δὲν πρέπει ἔνεκα τούτου νὰ στερεῖται ἡ Πολιτεία τῶν φώτων τῶν. Δὲν βλέπει δὲ ἢ Ὑψηλότης Του τὸν λόγον διατὶ ἐνφ' δύνανται νὰ διαλυθῇ τὴν Βουλὴν νὰ μὴ δύναται νὰ κάμῃ τὸ ἔλαττον νὰ πύῃ τούτέστιν τοὺς προσθέτους Βουλευτάς.

Ἐπιμένει ὡσαύτως ἢ Α. Β. Ὑψηλότης εἰς τὸ μέρος τὸ ἀφορῶν τὴν μετάθεσιν καὶ παῦσιν τῶν ὑπαλλήλων καὶ δὲν πείθεται ὅτι πρέπει νὰ μεταβάλλῃ γνώμην διότι φρονεῖ ὅτι μεγαλυτέρα ἐγγύησις, ἀπὸ τὴν ἐπιδικωμένην διὰ τοῦ Συμβουλίου τῆς Δικαιοσύνης, εἶναι ἡ μέριμνα τοῦ Ἡγεμόνος, ἥτις εἶναι ἀρκετὸν ἐγγύησον ὅτι δὲν θὰ λαμβάνουν χώραν ἀδικίαι. Διὰ τὸν λόγον τούτον ἐπιμένει εἰς τὴν πρώτῃν ἀπόφασίν Του.

Τελευτῶν ὁ κ. Παπαδιαμαντόπουλος λέγει ὅτι ἐν περιπτώσει διαφωνίας μεταξὺ τῆς Α. Β. Ὑψηλότητος καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἀνωτέρω, ἐπιφυλάσσεται ἢ Ὑψηλότης Του νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν γνώμην Του ἐνώπιον τῆς Συνελεύσεως, μεθ' ἧς ἐκ συμφώνου κύρως εἶναι ἐντεταλμένος

ὑπὸ τῶν Δυνάμεων, ὅπως διακκνονίσῃ τὸ νέον Αὐτόνομον Πολίτευμα.

Ψηφίζονται εἴτα εἰς β'. ἀνάγνωσιν τὰ ἐξῆς ἄρθρα :

Ἄρθρον 97ον. « Ἐν περιπτώσει ἀφερεγγυότητος τῶν ὑπαλλήλων ἢ Πολιτεία εἶναι ὑπεύθυνος πρὸς τοὺς ἰδιώτας, διὰ πᾶσαν ζημίαν ἢ βλάβην προσγινομένην εἰς αὐτοὺς ἐκ τῆς ἀμελείας, τῆς καταχρήσεως, ἐξουσίας ἢ τῶν σφαλερῶν πράξεων αὐτῶν ».

« Εἰδικὸς Νόμος θέλει ὀρίσει τὰς περιπτώσεις καὶ τὴν ἔκτασιν τῆς εὐθύνης ταύτης ».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ Διοικήσεως

Ἄρθρον 98ον. « Ἐκαστος Νομὸς ἀποτελεῖ ἴδιον νομικὸν πρόσωπον ».

« Ἐν ἐκάστῳ Νομῷ θέλει συσταθῆ *Νομαρχιακὸν Συμβούλιον*, ὅπως βουλευθῆται καὶ ἀποφασίζῃ περὶ τῶν ἰδιαίτερων ἀναγκῶν καὶ τῶν συντελούντων εἰς εὐημερίαν τοῦ Νομοῦ ».

« Τὰ Νομαρχιακὰ Συμβούλια θέλουσι ἔχει τὴν διάθεσιν τῶν πόρων οὓς ἤθελεν ὀρίσει ἡ Βουλὴ πρὸς θεραπείαν τῶν ἰδιαίτερων ἀναγκῶν τοῦ Νομοῦ καὶ θέλουσιν ἀπολαύει τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐπιβάλλειν καὶ πρόσθετον φορολογίαν δι' ὠρισμένους εἰδικὰς ἀνάγκας τοῦ Νομοῦ ἐντὸς τῶν ὁρίων, ἅτινα θὰ κανονίζῃ ἐκάστοτε ἡ Βουλὴ ».

« Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ περὶ τῶν Δήμων ».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ ἀναθεωρήσεως

Ἄρθρον 99ον. « Αἱ διατάξεις τοῦ παρόντος Συντάγματος ὑπόκεινται εἰς ἀναθεώρησιν, ὡσάκις ἡ Βουλὴ εἰς δύο ἀλλεπαλλήλους τακτικὰς αὐτῆς συνόδους, διὰ τῶν δύο τρίτων τῶν ἐχόντων δικαίωμα ψήφου μελῶν αὐτῆς, ζητήσῃ τοῦτο, δι' ἰδίας πράξεως ὀρίζουσης τὰς ἀναθεωρητέας διατάξεις ».

Ἄρθρον 100όν. « Ἀποφασισθεῖσης κατὰ τὸ προηγουμένον ἄρθρον τῆς ἀναθεωρήσεως, διαλύεται αὐτοδικαίως ἢ ὑφεστῶσα Βουλὴ καὶ συγκαλεῖται ἡ Συνέλευσις ».

Ἄρθρον 101ον. « Ἡ Συνέλευσις σύγκειται ἐκ μόνων αἰρετῶν μελῶν διπλάσιων τῶν αἰρετῶν μελῶν τῆς Βουλῆς, ἐκλεγομένων δὲ καθ' ὃν καὶ οἱ Βουλευταὶ τρόπον ».

Ἄρθρον 102ον. « Ἡ Συνέλευσις ἀποφασίζει περὶ τῶν ἀναθεωρητικῶν διατάξεων δι' ἀπολύτου πλειονοψηφίας τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν μελῶν αὐτῆς, περιοριζομένη ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ προγράμματος, ὅπερ ἐκανόνισεν ἡ Βουλὴ διὰ τῆς περὶ ἀναθεωρήσεως πράξεώς της ».

Ἄρθρον 103ον. « Περαιωθείσης τῆς ἐργασίας δι' ἣν συνεκλήθη, ἡ Συνέλευσις διαλύεται αὐτοδικαίως ».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Μεταβατικαὶ Διατάξεις

Ἄρθρον 104ον. « Τὰ Βακουφικὰ κτήματα οἰασθῆποτε κατηγορίας, τὰ κατεχόμενα ὑπὸ ἰδιωτῶν ἢ σωματείων ἢ ἄλλων νομικῶν προσώπων, καθίστανται κτήματα τελείας ἰδιοκτησίας ».

« Εἰδικὸς Νόμος θέλει ὀρίσει τὴν πρὸς τὸν δικαιοῦχον ἀποζημιῶσιν διὰ τὸ πληρωνόμενον τέλος (= ἰτζαρέν) ἢ διὰ τὰ ὑπὸ τῶν διαχειριστῶν (= μουτεβελήδων) πληρωνόμενα πρὸς τὸ Ἐβκίαιον δικαιώματα ».

« Τὸ ἀποζημιωτέον τέλος (= ἰτζαρέν) διὰ τὰ κτήματα ἐπὶ τῶν ὁποίων δὲν εἶχε γίνε ἐπέκτασις τοῦ κληρονομικοῦ δικαιώματος (= τεφκί-ίντικάλ) θὰ ὑπολογισθῆ εἰς ἓν τοῖς χιλίοις ἐπὶ τῆς ἀξίας τοῦ κτήματος τῆς ἀναφερομένης ἐν τῇ τελευταίᾳ πράξει μεταβιβάσεως ».

« Ἐν τῷ μεταξὺ τὸ κτήμα θέλει διατελεῖ ἐνυπόθηκον κατὰ προτίμησιν πιάσης ἄλλης τυχόν ἐγγεγραμμῆς ὑποθήκης πρὸς ἀσφάλειαν τῆς πληρωτέας ὡς ἀνωτέρω ἀποζημιώσεως ».

« Ἐξαιροῦνται τῆς παρούσης διατάξεως τὰ εἰς τὸ Ἐβκίαιον ἢ τοὺς διαχειριστὰς (= μουτεβελήδες) ἀνήκοντα καὶ ὑπ' αὐτῶν κατεχόμενα οἰασθῆποτε κατηγορίας βακουφικὰ κτήματα. Ὁμοίως ἐξαιροῦνται καὶ τὰ εἰς εὐαγῆ ἰδρύματα ἀνήκοντα καὶ ὑπὸ διαχειριστῶν (= μουτεβελήδων) διαχειριζόμενα κτήματα ».

« Ἄλλ' ἐν ἡ περιπτώσει τὰ κτήματα ταῦτα, συμφῶνως πρὸς τὸν περὶ τούτου ψηφισθησόμενον εἰδικὸν νόμον, πωληθῶσιν ὑπὸ τοῦ Ἐβκαρίου, θὰ πωλοῦνται ὡς κτήματα τελείας ἰδιοκτησίας ».

Ἄρθρον 105ον. « Κατὰ τὴν πρώτην ὀκταετίαν μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος Συντάγματος, ὁ Ἡγεμὼν δύναται, κατ' ἐξαιρέσιν νὰ διορίζῃ εἰς τὰ δημόσια ἀξιώματα Μουσουλμάνους Κρήτας, κεκτημένους τὰ παρὰ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα τῆς χρηστότητος καὶ ἰκανότητος, καίπερ ὑστεροῦντας κατὰ τὴν Ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν ἢ τὴν γνώσιν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης ».

Ἄρθρον 106ον. « Κατὰ τὴν πρώτην διετίαν ἀπὸ τῆς δημοσίευσως τοῦ παρόντος Συντάγματος ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐξουσία εἶναι ἐλευθέρη νὰ ἀποποιῆται ἢ χρηρῆται κατ' εἰκίαν αὐτῆ κρίσιν, τὴν συμφῶνως τῷ περὶ τύπου Νόμου ἀπαιτούμενῃ ἄδειαν πρὸς ἔλδοσιν ἐρημεριῶν ἢ ἐν γένει ἐντύπων περιεχόντων πολιτικὴν ὕλην, ὡς καὶ νὰ ἀνακαλῆ ἢ ἡδη χρηρῆθῃσαν τοιαύτην ἄδειαν ».

Ἄρθρον 107ον. « Κατὰ τὸ αὐτὸ διετὲς διάστημα ὁ Ἡγεμὼν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀπελαύνη τῆς Νήσου πάντα, οὕτινος ἢ παρουσία ἤθελε θεωρηθῆ ἐπικίνδυνος εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν ».

Μεθ' ὃ ἐλύθη ἡ συνεδρίασις.

Ὁ Προεδρεύων

Τὰ Μέλη

Ὁ Γραμματεὺς

Ἄριθ. πρακτ. 24.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

Ἰδιαίτερας συνεδριάσεως τῆς πρὸς σύνταξιν Σχεδίου Πολιτεύματος Ἐπιτροπῆς.

Ἡ Συνεδρίασις ἐγένετο ἐν Χανίοις ἐν τῇ ἰδιαίτερᾳ αἰθούσῃ τοῦ Διοικητηρίου σήμερον τὴν 29 Ἰανουαρίου 1899.

Προεδρεῖα τοῦ Προσβυτέρου ἐκ τῶν μελῶν κ. Μεχμέτ Ἐφένδην Πετεινάκη ἀπουσιάζοντος τοῦ Προέδρου κ. Ἰω. Κ. Σφακιανάκη.

Ἀναγινώσκονται καὶ ψηφίζονται εἰς β'. ἀνάγνωσιν τὸ ἄρθρ. 108 καὶ τὸ ἀκροτελεύτιον ἄρθρον ἔχοντα ὡς ἐξῆς :

Ἄρθρον 108. Κατὰ τὸ αὐτὸ διετὲς διάστημα πᾶσα ἡ Νομοθετικὴ Ἐξουσία ἀνατίθεται εἰς τὸν Ἡγεμόνα, ὅστις ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ Συντάγματος θέλει καταρτίσῃ καὶ θέσει εἰς ἐφαρμογὴν διὰ Διαταγμάτων, πάντας τοὺς ἀναγκαίους Δικαστικούς, Διοικητικούς, Οἰκονομικούς καὶ Στρατιωτικούς Νόμους ὡς καὶ πάντα ἄλλον Νόμον χρησίμον εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ Αὐτονόμου Πολιτεύματος, θέλει δικαιοῦσθαι ὡσαύτως νὰ συνάπτῃ πᾶσαν σύμβασιν ἀφ' ὧν τὰ δημόσια ἔργα, ἢ τὴν συγκοινωνίαν τῆς χώρας. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην οὐδεὶς νέος φόρος οὐδὲ ἄλλαι χρηματικαὶ ὑποχρεώσεις εἰς τὸ Κράτος δύνανται νὰ ἐπιβληθῶσιν, οὐδὲ προσωπικαὶ χρηρῆται ἢ συντάξεις νὰ δοθῶσιν ἄνευ συμπράξεως τῆς Βουλῆς.

Ἄρθρον ἀκροτελεύτιον. Τὴν ὑπὸ τοῦ παρόντος Συντάγματος χρηρῆται εἰς τὸν Ἡγεμόνα ἐξουσίαν ἀσχεῖ ἢ

Αυτοῦ Βασιλικῆ Ὑψηλότης ὁ Πρίγκηψ Γεώργιος τῆς Ἑλλάδος Ὑπάτος Ἀρμιστῆς ἐν Κρήτῃ.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ τελευταίου ἄρθρου ὁ κ. ΦΟΥΜΗΣ εἶπε τὰ ἐξῆς :

«Τὸ ἄρθρον 38ον τὸ πραγματευόμενον περὶ τῆς περιπτώσεως καθ' ἣν τὸ Ἡγεμονικὸν ἀξίωμα μείνῃ ἄνευ κατοχύρου, συνυαζόμενον πρὸς τὸ ἄρθρον ἀκροτελεύτιον τὸ ὀρίζον ὅτι τὴν ὑπὸ τοῦ Συντάγματος χρηγυμένην εἰς τὸν Ἡγεμόνα Ἐξουσίαν ἀσκεῖ ἡ Α. Β. Ὑψηλότης ὁ Πρίγκηψ Γεώργιος τῆς Ἑλλάδος, Ὑπάτος Ἀρμιστῆς ἐν Κρήτῃ, ὡς ἔχουσι διατυπωθῆ, ἠδύνατο εὐλόγως νὰ ἐώσωσιν ἀσφρμῆν εἰς παρερμηνεῖαν οὐσιωδῶς παραβλάπτουσαν τὴν ἀρχὴν ἧς ὁ Χριστιανικὸς Λαὸς τῆς Κρήτης παμφηφεί ὑπερεμάχησε καὶ ἐν Μελιδονίῳ καὶ κατὰ τὰς λοιπὰς αὐτοῦ Συνελεύσεις. Ἡδύνατο τοῦτέστι νὰ παρερμηνευθῆ ὅτι ἐφ' ὅσον τὸ Ἡγεμονικὸν ἀξίωμα κατέχεται εἴτε ὑπὸ τῆς Α. Β. Ὑψηλότης τοῦ Πρίγκηπος Γεωργίου τῆς Ἑλλάδος ὡς Ὑπάτου Ἀρμιστοῦ τῶν τεσσάρων Μεγάλων Δυνάμεων, εἴτε ὑπὸ ἄλλου τινος τυχόν ἐντολοδόχου τούτων μετὰ τὴν λήξιν τῆς Ἀρμιστείας τῆς Α. Β. Ὑψηλότης ἢ περιπτώσει τῆς Συνελεύσεως τοῦ Κρητικοῦ Λαοῦ ὅπως ἀσκήσῃ τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς τοῦ Ἡγεμόνος του, δὲν δύναται νὰ προκίψῃ. Τοιοῦτόν τι εὐδέποτε διενεχθή ὁ χριστιανικὸς λαὸς τῆς Κρήτης. Οὗτος ρητῶς καὶ σαφῶς ἐδήλωσεν ὅτι ὡς λαὸς αὐτόνομος ἔχει τὸ ἀναμφισβήτητον δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς τοῦ Ἀνωτάτου αὐτοῦ Ἀρχοντος, μόνον δὲ διὰ τὴν πρώτην περίοδον καὶ λόγῳ σεβασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὰς Μεγάλας Δυνάμεις καὶ ἐνεκα πολιτικῶν λόγων καὶ τῆς ἀνάγκης τῶν πραγμάτων ἐδήλωσεν ὅτι στέργει νὰ διερρίψωσιν αὐτῷ τούτον αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις ὡς καὶ ἐγένετο. Μετὰ τὴν λήξιν ὅμως τῆς προθεσμίας ἦν αὐταὶ αὐταὶ αἱ τέσσαρες Δυνάμεις ὥρισαν ἔννοεῖ νὰ ἀσκήσῃ αὐτὸς οὗτος τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς τοῦ Ἡγεμόνος του, ἐκλογῆς ἧτις ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ Κρητικοῦ Λαοῦ ἔχει ἤδη προεξωφληθῆ ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Α. Β. Ὑψηλότης τοῦ Πρίγκηπος Γεωργίου τῆς Ἑλλάδος.

Φρονεῖ δὲ ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦτο εἶναι τόσῳ σπουδαῖον, ὡς συναφίζον αὐτὴν τὴν ἔννοιαν τῆς Αὐτενομίας καὶ τόσον ἀναμφισβήτητον ὥστε οὐδεμίαν βλέπει ἀνάγκην δειλῶς καὶ οἰνεῖ λάθρα νὰ ἀναγραφῆ τοῦτο ἐν τῷ Συντάγματι ὑπὸ τύπον διφορούμενων καὶ στριφνῶν φράσεων λίαν δεκτικῶν παρερμηνεῖας ἧτις δύναται νὰ ἀποδειχθῆ ὀλεθρία, ἀλλὰ σαφῶς καὶ ἀπεριφράστως. Ἡ μόνη ἐπιφύλαξις, ἧτις, κατ' αὐτὸν θὰ ἐπιτρέπετο περὶ τοιοῦτου ζητήματος εἶναι νὰ ἀναβληθῆ ἢ ὀριστικῆ διατίπωσις τῆς ἀρχῆς ταύτης μέχρι τοῦ χρόνου τῆς Συγκλήσεως τῆς Συνελεύσεως, ὅποτε ἔως θὰ κατέχωμεν περισσότερα στοιχεῖα δι' ἃν θὰ ἐννηθῶμεν νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀσφαλεστέραν λύσιν τοῦ ζητήματος.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπεφάσισε νὰ παραπεμφθῆ τὸ ζήτημα τοῦτο ὅπως λυθῆ ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως.

Ἐνταῦθα προκειμένης συζητήσεως ἐπὶ τῆς ἀπαντήσεως τῆς Α. Β. Ὑψηλότης εἰς τὰς παρατηρήσεις τῆς ὁποίας ἔφερον ἐγγράφως εἰ ὑπεμνήματός τῆς ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν τρεπτικοῦσεων ἄρθρων τινῶν τοῦ Συντάγματος ἡ Ἐπιτροπὴ ἀποδέχεται ὅλας τὰς παρατηρήσεις τὰς ἀνακινωθείσας ἐκ μέρους τῆς Α. Β. Ὑψηλότης διὰ τοῦ ἰδιαιτέρου Αὐτῆς Γραμματέως ἐν τῇ συνεδρίῳσι τῆς 28 Ἰανουαρίου 1899 πλὴν τῶν ἀναφερωμένων εἰς τὰ μέρη τὰ ἀφορῶντα τὴν μετάθεσιν καὶ παῦσιν τῶν Δικαστῶν καὶ Εἰσαγγελέων καὶ τὴν συμμετρίχην τῶν προθέτων μελῶν τῆς Βουλῆς εἰς τὸν ἐλεγχοῦν τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐπὶ τῶν θεμάτων τούτων ἡ Ἐπιτροπὴ ἐμμένει εἰς τὴν προηγουμένην ἀπόφασίν τῆς.

Ἡ ἀπόφασις τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ μὲν τοῦ πρώτου ἐλήφθη παμφηφεί, ἐπὶ δὲ τοῦ δευτέρου διὰ ψήφων 7 κατὰ 6.

Μεθ' ὃ ἐλίθη ἡ συνεδρίασις.

Ὁ Προεδρεύων Τὰ Μέλη

Ὁ Γραμματεὺς

